POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI VI

(1. KİTAP)

İLK ERİŞ YAYINLARI

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI

VI

(1. KİTAP)

Politik ve Askeri Savaş Sanatı VI
ISBN 978-605-4087-17-4
İlkeriş Yayınları / Belgesel Kitaplar
Birinci Baskı, Haziran 2018, Ankara
240 Sayfa

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI
VI

THKP-C/HDÖ (Acilciler)
ANKARA DAVASI SAVUNMASI

Bu savunma, Ankara 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde 1993 tarihinde açılmış olan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri davasında devrimci tutsaklar tarafından Ekim 1994 tarihinde okunmuştur.

ISBN 978-605-4087-17-4

POLİTİK VE ASKERİ SAVAŞ SANATI
VI

Bu kitap, 1 No'lu DGM'nin Aralık 1994'te kesinleşmiş olan THKP-C/HDÖ (Acilciler) Ankara Davası mahkeme belgelerinden yararlanılarak yayına hazırlanmıştır.

Belgesel Kitaplar-11
Birinci Baskı-Haziran 2018, Ankara

Baskı
Sözkesen Mat.Tic.Ltd. /Ankara
Tel: +90 312 3952110
Sertifika No:13268

İlkeriş Yayınları

www.ilkeris.com
iletisim@ilkeris.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
DEVRİM PROGRAMLARI

15 Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri- Demokratik Halk Devrimi Programı
16 I. İktidarın Temel İlkeleri
19 II. Halk Meclisi
19 III. Yerel Yönetimler
20 IV. İşçi Sınıfı ve Çalışma Yaşamı
23 V. Toprak Devrimi, Tarım ve Köylülük
28 VI. Küçük Esnaf, Zanaatkâr ve Özel Meslek Sahipleri
29 VII. Sanayi ve Ekonomi-PolitikaPolitika
34 VIII. Toplum ve Toplumsal Yaşam
39 X. Eğitim ve Devrim
39 X. Eğitim ve Devrim
40. XI. Yargı, Yasalar ve Devrim
42 XII.Silahlı Güçler
43 Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Halkın Devrimci Öncüleri- Sosyalist Devrim Programı
43 Giriş
45 I-İnsanlığın Tarihsel Gelişimi ve Sınıflı Toplumlar

50 I.THKP'nin Nihai Hedefi: Dünya Komünizmi
53 III. Proletarya Devrimi ve Proletarya Diktatörlüğü
59 1) Sömürenlerin Baskı Aygıtının Parçalanması ve Proletarya Diktatörlüğünün Kurulması
66 2) Kır/Şehir Çelişkisinin Çözümlenmesi
68 3)Maddi-Emek ile Zihni-Emek Arasındaki Çe- lişkinin Çözümlenmesi ve Kültür devrimi
70 4)Toplumsal Yaşamın Sosyalist Örgütlenmesi
72 5) Sosyalist Ekonominin İnşası
76 IV. Sosyalist Ülkeler ve Enternasyonalizm
79 Sonsöz

İKİNCİ BÖLÜM
ÜLKEMİZİN EKONOMİK, SİYASAL VE SINIFSAL TAHLİLİ

83 Türkiye Toplumu Devrime
108 Sömürge Tipi Faşizm
125 Oligarşinin "Siyasal Zoru" Emperyalist İşgali Yaşatmak İçindir
134 Suni Denge ve Milli Kriz Denge Kavramları Üzerine

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU: POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ

159 Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi
165 Halk Savaşı
193 Öncü Savaşı
202 Temel Mücadele Biçimi: Silahlı Propaganda
235 Tali Mücadele Biçimleri

GİRİŞ

"Sınıflar savaşının giderek keskinleşmesi ülkemizdeki ekonomik, politik ve sosyal krizi iyice şiddetlendirdi. Öyle ki, bugün toplumun bütün kesimleri, eskisi gibi yaşamak istememeleri bir yana, patlamaya hazır bir volkan gibi, bir kıvılcım beklemektedirler. Toplumun bütün kesimlerini sarsmaya başlayan bu devrimci kasırga, genç militanlara devrim arenasında sadece kendilerinin kaldığını gösterdi. Bu esen kasırga, devrimci kavganın çeşitli kesimlerinde fedakarca döğüşen genç militanların benliğinde, bilincinde ve kalbinde derin değişiklikler yaptı; her çeşit feodal ve ataerkil ilişkileri parçaladı. Hayat, devrimci pratiğin içindeki işçi, köylü, öğrenci militanları biraraya getirdi. Böylece, Leninizm temelleri üzerinde, devrimci yoldaşlığın oluşturduğu, kelimenin geniş anlamı ile proleter devrimci bir örgüt doğdu. Bu örgüt, Türkiye'deki karşı-devrim

cephesinin bütün baskı, şiddet ve cebrini göğüsleyerek kırsal alanlardan fabrikalara, üniversitelere kadar, bütün kesimlerdeki devrimci mücadeleyi yönlendirme gayretleri içinde olanların örgütüdür."

İşte bu örgüt, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'dir. Mahir Çayan yoldaşın 15 Mart 1971'de söylediği bu sözlerin üzerinden 23 yıl geçti ve bu yıllar içinde savaş, iniş-çıkışlarıyla, kayıplarıyla, kazanımlarıyla sürdü. 30 Mart 1972 yılında Kızıldere'de THKP-C'nin önder ve yönetici kadrolarının, oligarşinin zor güçlerince imha edilmesinden sonra dağılan örgütsel yapının içinden, onun ideolojik-politik çizgisini sürdürmek amacıyla yeni bir oluşum ortaya çıkıyordu. İşte bu oluşum bir süre sonra **THKP-C/HDÖ (Acilciler)** adını alacak olan örgüttür.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi, tarihsel olarak 1965-71 yılları arasındaki devrimci mücadele içerisinde doğmuştur. Ülkemizde 50 yıldır egemen bir güç olmuş olan revizyonizme ve oportünizme karşı yürütülen yoğun ideolojik mü-cadele sürecinde ortaya çıkan THKP-C, 1971 yı-lında Öncü Savaşına başlamış ve o günden bugüne kadar kesintisiz bir biçimde devrimci mücadeleyi sürdürmüştür.

THKP-C'nin bugüne kadarki savaşında onlarca yönetici ve kadrosu oligarşinin imha operasyonlarında katledilmişlerdir. THKP-C'nin kurucusu, yöneticisi ve önderi Mahir Çayan yoldaş, 1972 yılının 30 Mart'ında Kızıldere'de yaşamını yitirirken, oligarşinin THKP-C'nin varlığından ve mücadelesinden ne denli korktuğunu da ortaya koymuştur.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın

Devrimci Öncüleri (THKP-C/HDÖ), kökleri insanlığın tarihsel kurtuluş mücadelesinde olan devrimci örgütlenmelerin ülkemizin somut tarihsel koşulları içinde ortaya çıkmış bir politik-askeri örgütlenme bütünlüğüdür.

Daha tam ifadeyle, THKP-C/HDÖ, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi olarak; işçilerin, köylülerin devrimci örgütlenmesidir. Ülkemizin tarihsel koşulları ve THKP-C'nin tarihsel gelişimi nedeniyle örgütümüzün adı Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri olarak kullanılmaktadır. Özellikle 1974 yılından sonra THKP-C'nin yarattığı sempatiyi kendi oportünist amaçları için kullanmak isteyen çeşitli çevrelerin ortaya çıkması üzerine, bu çevrelerle olan farklılığın belirtilmesi ve belirlenmesi için örgütümüzün adına Halkın Devrimci Öncüleri eklenilmiştir. Kamuoyunda tanındığı adıyla "Acilciler", THKP-C'nin gerçek ve tek temsilcisidir.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadelede kararlı ve tek yolun silahlı kurtuluş savaşı olduğunu kabul eden unsurların oluşturduğu; din, dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce ve ulusal köken farkı gözetmeksizin Türkiye toprakları üzerinde oturan tüm halkın politik savaş örgütüdür.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi ise, diyalektik ve tarihi materyalizm temelinde oluşturulan, Marksizm-Leninizmi eylem kılavuzu olarak kabul eden proletaryanın bağımsız siyasi savaş örgütüdür. Mahir Çayan yoldaşın kaleme aldığı Kesintisiz Devrim I ve Kesintisiz Devrim II-III adlı yazılarda ortaya konulduğu gibi, THKP-C, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni devrim stratejisi

olarak kabul etmiştir. Daha ileride ayrıntılarıyla ortaya koyacağımız gibi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi, emperyalizme ve oligarşiye karşı yürütülen devrim mücadelesinin yolunu, rotasını ortaya koyar ve bu mücadelede temel mücadele biçimini silahlı propaganda olarak belirler.

THKP-C'nin stratejisine göre, ülkemizde emperyalizme ve oligarşiye karşı bir Halk Savaşı verilmeksizin politik iktidarın ele geçirilmesi olanaksızdır. Her türlü silah tekeline sahip emperyalizme ve oligarşiye karşı silahlı bir kurtuluş savaşının zaferi, düşmanı yenebilecek halk silahlı güçlerinin ortaya çıkmasıyla olanaklıdır. İşte Halk Savaşı, halkın silahlı gücünün ortaya çıkması ve düşmanı yenilgiye uğratmasının tek yoludur.

Ancak, emperyalizmin III. bunalım döneminin ilişki ve çelişkileri nedeniyle, ülkemizde Halk Savaşı geçmiş dönemlerde olduğu gibi doğrudan yürütülen ve başlayan bir savaş süreci değildir. Halk Savaşının verilebilmesi için halk ile oligarşi arasında kurulmuş olan suni dengenin bozulması şarttır. İşte bu bozma eylemi, THKP- C'nin 1971'den bu yana yürüttüğü savaşın, yani Öncü Savaşının temel hedefidir.

Bu durum 1971 yılında yayınlanan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin 1 No'lu Bildirisi'nde şöyle ortaya konulmuştur:

> "Şu anda iktidar mücadelesi yapan Partimiz iktidarı alabilecek güçte ve aşamada değildir. Ancak, düzenli ordular savaşı aşamasında bütün yurt çapında yönetimi ele geçirmeden söz etmek mümkündür. Ve biz, bugün bu aşamayı yaşadığımızı asla iddia etmiyoruz. Biz sadece, halkımızın ihtilalci

savaşının bu aşamaya gelebilmesi için gerilla savaşının şart olduğunu iddia ediyor ve bu amaçla dövüşüyoruz.

İçinde bulunduğumuz dönem, halk kurtuluş savaşının şehir gerillası biçiminde yürütüldüğü dönemdir. Partimiz, politik savaşın bu mücadele biçimini belli kurallara bağlamıştır. Şehir gerilla savaşında hedef, emperyalist güçler, tekelci burjuvazi ve onların köpekleridir. Bu hedeflere vuran bütün hareketleri destekleyen Partimiz, bu hedeflere yönelmeyen, adi ganganterlik niteliğindeki eylemleri şiddetle kınar.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi bizzat savaşan partizanlardan oluşmaktadır. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, politik ve askeri liderliğin birliği ilkesini esas almaktadır. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin önderliğinde yürütülen uzun ve çeşitli ara evrelerden geçen gerilla savaşı, halkın gerçek ordusunu doğuracaktır.

Türkiye ihtilalinin yolu, Partimizin yoludur. Partimizin yolu, halkımızın kurtuluş yoludur."

THKP ve THKC'nin amaçları en açık biçimde programlarında ifade edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ- CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
D E V R İ M P R O G R A M LA R I

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ PROGRAMI

Ülkemiz yeraltı kaynaklarından dış ticaretine, ekonomisinden politikasına, kültüründen sanayisine kadar emperyalizmin denetimi altında bir ülkedir.

Emperyalizme bağımlılık ve onunla işbirliği yapan yerli tekelci burjuvazi, toprak ağaları, tefeci tüccar, büyük toprak sahiplerinin, kısacası, oligarşinin sömürüsü ülkenin mevcut yapı içinde kalkınması ve gelişmesi önünde en büyük engeldir.

İnsan haklarının hayasızca çiğnendiği, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı, engellendiği ve sık sık ortadan kaldırıldığı ülkemizde demokratik halk devrimi kaçınılmazdır.

Bu devrim mücadelesinde kitlelerin politik savaş örgütü olan Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bağımsız ve demokratik bir ülke yaratmak amacıyla savaşmaktadır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin zaferi halkın zaferi olacaktır ve gerçek bir demokrasinin ve halk iktidarının kurulmasını sağlayacaktır.

I. HALK İKTİDARININ TEMEL İLKELERİ

Anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimle kurulacak halk iktidarı; işçilerin ve köylülerin bağımsız bir ülkede, insan haklarına, insan emeğine saygılı, hukukun üstünlüğünü kabul eden, laik, toplumsal, devrimci-demokratik iktidarıdır.

Bu halk iktidarında, tüm bireyler temel hak ve özgürlüklere tam olarak sahip olacaklar ve haklarını kullanmalarını ortadan kaldıran, sınırlayan ya da geciktiren her türlü yasa, yasa maddesi, kararname, genelge, tüzük ve uygulamalar iptal edilecektir.

Halk iktidarında:

a) Irk, renk, cins, dil, din, siyasal görüş ya da düşünce ve ulusal köken ayrımı yapılmaksızın tüm yurttaşlar eşittir ve aynı haklara sahiptir.

b)Hiçkimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna, özel yazışma ve haberleşmesine dokunulamaz.

c) Halk devleti sınırları içindeki her birey, yurttaşlık haklarına sahiptir ve hiçkimse bu haktan yoksun bırakılamaz.

d) Hiçkimseye, hiçbir nedenle işkence yapılamaz; zulüm, insanlık dışı ve onur kırıcı uygulama yapılamaz ve bu nitelikte ceza verilemez.

e) Her yurttaş, düşüncelerini özgürce ifade etme ve yayma hakkına sahiptir. Düşüncelerinden dolayı hiçkimseye ceza verilemez.

f) Her yurttaş, ülkenin bağımsızlığını ortadan kaldırmaya ve halk demokrasisini yıkmaya yönelik olmadığı sürece, önceden izin almaksızın toplantı düzenleme, gösteri yapma ve örgütlenme hakkına sahiptir.

g) Her yurttaş, ülkenin bağımsızlığına ve halk demokrasisine karşı olmamak koşuluyla, belli bir siyasal düşünce etrafında, önceden izin almaksızın, siyasal parti kurma ve partiye üye olma hakkına sahiptir. Yargı organlarının kararı olmaksızın siyasal parti bina ve eklentilerinde arama yapılamaz, parti faaliyetleri sınırlanamaz ve kapatılamaz.
h) Hiçbir insan, baskı ya da zorla ve de istemediği işlerde çalıştırılamaz.
i) Basın-yayın organları ile sanat faaliyetleri ve ürünleri üzerinde öndenetim yapılamaz ve hiçbir biçimde sansür edilemez.
j) Onaltı yaşını doldurmuş, kadın ve erkek her yurttaş seçme hakkına ve yirmibir yaşını doldurmuş, kadın ve erkek her yurttaş seçilme hakkına sahiptir.
k) Seçimler, her düzeyde genel ve eşit oyla, gizli oy -açık sayım ilkesine göre yapılır.
l) Tüm üst düzey devlet görevlileri, seçimle göreve getirilir ve seçmenler tarafından aynı biçimde görevden alınabilirler.
m)Tüm yurttaşların yurtiçi ve yurtdışı seyahat hakları hiçbir biçimde ortadan kaldırılamaz.
n) Hiçkimseye, hiçbir nedenle ölüm cezası verilemez.
o) Resmi devlet dili uygulaması yapılamaz.
p) Her yurttaş, tüm hak ve özgürlükleri kullanma, sosyal ve kültürel faaliyette bulunma, siyasal yönetime katılma ve çalışma hakkını engelleyen, sınırlayan ya da ortadan kaldıran yasalara ve uygulamalara karşı, yargı organlarına dava açma ve ilgili yerlere dilekçe verme hakkına sahiptir. Bu girişiminden dolayı, bu bireyler hakkında soruşturma açıla-

maz, ceza verilemez.

Bağımsız ve bağlantısız, demokratik eşitlik ilkesine bağlı, her türlü ilhakı reddeden bir dış politikayı temel alan halk iktidarı, bu ilişkilerde açıklık ilkesini uygular. Emperyalizme karşı yürütülen halk kurtuluş savaşlarını maddi ve manevi olarak destekleyen halk iktidarı, her türlü emperyalist, saldırgan ve yağmacı savaşlara karşı çıkar.

Halk iktidarı ile ülkeyi ekonomik, politik, askeri, kültürel her alanda tam bir hegemonya altında tutan ve sömüren emperyalizmin dayattığı her türlü uluslararası ittifaklardan ve paktlardan çıkılacaktır. Emperyalist ülkelerle, açık ya da gizli, yapılmış her türlü ikili anlaşmalar derhal feshedilecektir; bu ve diğer anlaşmalardan doğan tüm üs ve tesisler kapatılacaktır. Oligarşik yönetimin yapmış olduğu tüm gizli antlaşmalar, derhal ve olduğu gibi yayınlanacaktır.

Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını ve ulusal azınlıkların tam hak eşitliğini kabul eden halk iktidarı, ülke sınırları içinde bulunan Kürt ulusunun bu haklarını bağımsız devlet, özerklik, federasyon, birlik vb. özgürce kullanması için gerekli koşulları oluşturur.

Kıbrıs sorununun çözümünde tam bağımsız ve demokratik bir cumhuriyet kurulması esas alınır. Hatay ilinin TC'ye katılmasında ortaya çıkan ve süregelen sorunların çözümünde, demokratik yeni bir referandum da dahil olmak üzere, değişik biçimler il halkının doğrudan katılımıyla ele alınacaktır.

Halk iktidarının bu temel ilkelerine bağlı olarak, demokratik bir anayasa ilk Halk Meclisi'nce hazırlanacak ve halkoyuna sunulacaktır.

II.HALK MECLİSİ

Tüm yasama ve yürütme gücü Halk Meclisi'ne ait olacaktır. Halk Meclisi üyelerinin 2/3'ü, halkın genel ve eşit oyu ile, gizli oy-açık sayım ilkesine bağlı olarak yapılacak tek dereceli seçimle belirlenecektir. Seçilme hakkı olan her yurttaş bağımsız olarak ya da bir siyasal parti adına seçimlere katılabilecektir; Halk Meclisi seçimleri dört yılda bir yapılacaktır.

Halk Meclisi'nin, kalan 1/3 üyesi Genel Halk Konseyi'nin kendi üyeleri arasından seçilecek ve görev süreleri iki yıl olacaktır.

Halk Meclisi'nin tüm üyeleri, görev süresince yasal dokunulmazlığa sahip olacaklardır.

Halk Meclisi, yürütme gücünü doğrudan kendi üyeleri arasından seçeceği hükümet başkanı ve yeter sayıda hükümet üyeleri ile kullanacaktır. Devleti temsil yetkisi, bu seçilmiş hükümet ve üyelerine ait olacak ve bakanlık işleri komiteler aracılığı ile yürütülecektir. Halk hükümeti, tüm faaliyet ve kararlarından dolayı Halk Meclisi'ne karşı sorumlu olacak ve Halk Meclisi tarafından görevden alınabilecektir.

III. YEREL YÖNETİMLER

Halkın her düzeyde yönetim ve kararlara katılımını esas alan demokratik halk iktidarında, yerel yönetimlerin halkın doğrudan siyasal yönetimine uygun organlar haline getirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacak ve devrim sürecinde halkın öz insiyatifiyle kurulmuş olan kitle örgütleri yasal kuruluşlar haline getirilecektir.

Bu amaçla, oligarşik dikta yönetiminin uzan-

tısı olan belediyeler ve muhtarlık düzeni ve buna bağlı meclisler, kurullar kaldırılacaktır. Yeni yerel yönetimler, halkın doğrudan oyu ile seçilmiş halk komiteleri ve İl ya da İlçe Halk Konseyleri tarafından oluşturulacaktır.

İlçe Halk Konseyleri, halkın doğrudan oyu ile seçilmiş halk komiteleri ile işçi konseyleri, köy komiteleri, sendikalar, kadın örgütleri, gençlik örgütleri ve diğer kitle örgütleri temsilcilerinden oluşacaktır. İlçe Halk Konseyleri'nin ilçe nüfuslarına göre belirlenecek sayıda göstereceksekleri adaylar arasından il halkının genel oyu ile seçilecek temsilciler, İl Halk Konseyleri'ni ve İl Halk Konseyleri de Genel Halk Konseyi'ni oluşturacaktır.

IV. İŞÇİ SINIFI VE ÇALIŞMA YAŞAMI

Halk iktidarında, her alanda işçiler ve memurlar için işgünü 8 saati ve haftalık çalışma süresi 40 saati geçemeyecektir. Her çalışanın haftada en az 48 saat ücretli izin hakkı ile yıllık 40 gün ücretli tatil hakkı olacaktır.

Kadın işçiler için işgünü 6 saati ve haftalık çalışma süresi 30 saati geçemeyecektir.

Ağır sanayide, madenlerde ve yıpratıcı işlerde çalışan işçiler için işgünü 6 saati ve haftalık çalışma süresi 30 saati geçemeyecektir. Bu işkollarında ve işyerlerinde kadın emeği kullanımı yasaklanacaktır.

Eşit işe eşit ücret ödenmesi ilkesi getirilecek; sendikasız ve sigortasız işçi çalıştırılması yasaklanacaktır.

Her işyerinde, işçilerin yönetime katılımını sağlayacak ve giderek tüm yönetimi yürütecek

bir sistem kurulacaktır; işçilerin kendilerine ilişkin konularda söz ve karar sahibi olmaları güvence altına alınacaktır.

Bu amaçla:

a- Devletleştirilmiş ve millileştirilmiş sanayi kuruluşları ile kolektif devlet çiftliklerinin yönetsel ve mali idaresi, tümüyle işçilere bırakılacaktır.

Her işyerinde ve çiftliklerde, işçilerin gizli oyu ile seçilmiş İşçi Komiteleri yönetim organı olarak faaliyet göstereceklerdir. Komite üyeleri iki yıllık bir süre için seçilecek ve işçiler tarafından aynı biçimde görevden alınabilecektir. Bu komiteler, düzenli aralıklarla ve sürekli olarak, çalışmaları hakkında işçilere bilgi vermekle yükümlü olacaklardır.

İşçi Komiteleri'nin yönetimindeki bu işyerlerinde yönetici müdür ve yardımcı teknik personel, işçi komiteleri ile İl Halk Konseyi'nin ve sendikaların temsilcilerinin oluşturduğu bir kurul tarafından, sözleşmeli ve geçici olarak seçilecektir. Bu yönetici ve yardımcı teknik personel, işçi komiteleri'nin saptadığı politikaya göre faaliyette bulunurlar.

İşyeri İşçi Komiteleri İl İşçi Komiteleri Konseyi'ni ve bu konseyler de Genel İşçi Komiteleri Konseyi'ni oluşturacaklardır. Genel İşçi Komiteleri Konseyi, bir bütün olarak sanayi üretiminin ve yönetimin planlanmasını yapan, genel politikaları belirleyen ve işçileri yasal kurumlarda temsil eden bir organ olarak faaliyet gösterecektir.

b- Özel sanayi kuruluşlarında oluşturulacak İşçi Komiteleri, işyerinde çalışma koşullarına ve kendilerine ilişkin konularda, işverenle eşit hak-

lara sahip katılım organları olacaktır. İşçi alımı ve çıkarımında ve disiplin işlemlerinde bu komitelerin kararı esas olacaktır. Bu işyerindeki komiteler, kolektif yönetime sahip işyerlerindeki işçi komiteleri ile aynı haklara sahip olarak İl ve Genel İşçi Komiteleri Konseyleri'nde de yer alacaklardır.

Halk iktidarında, tüm çalışanların sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkı olacaktır. Grev yapma hakkı önündeki her türlü engel kaldırılacaktır, özgür bir toplu sözleşme sistemi kurulacaktır.

Lokavt yasaklanacaktır.

Ücretlerin belirlenmesinde, iki çocuklu aile birim alınarak yapılacak ve her yıl yeniden düzenlenecek asgari geçim miktarı esas alınacaktır. Asgari geçim miktarının belirlenmesinde, çağdaş yaşamın getirdiği gereksinmelerin karşılanmasına dayalı nesnel ölçütler kullanılacaktır. Ücretler hiçbir biçimde asgari geçim miktarının altında olamayacaktır ve bu miktar vergi dışı bırakılacaktır.

Gece çalışması sınırlandırılacak ve ücretli ya da ücretsiz fazla mesai kaldırılacaktır. Fazla mesai gerektiren zorunlu durumlarda gerekli kurallar, doğrudan çalışanlarca belirlenecek ve gönüllülük esas olacaktır.

Tüm çalışanlar için emeklilik yaşı, kadınlarda 45, erkeklerde 50 yaş olarak belirlenecektir. Yıpratma oranı yüksek işlerde emeklilik yaşı erkekler için 40, kadınlar için 35 yaş olarak belirlenecektir. Her durumda fiilen 20 yıl çalışmış olan erkek ücretliler ile 15 yıl çalışmış olan kadın ücretliler, yaş durumuna bakılmaksızın emekli olma hakkına sahip olacaklardır. Emeklilik öden-

tisinin belirlenmesinde ücretlinin son yılki net geliri gözönünde tutulacaktır. İstisnasız tüm çalışanlar (özel işinde bireysel olarak çalışanlar ile köylüler de dahil) Genel Sosyal ve Sağlık Sigortası kapsamına alınacak ve bu sigorta konuları genişletilecektir. Ayrıca tüm çalışanların yararlanacağı işsizlik sigortası kurulacaktır.

Tüm işçilerin politeknik eğitimi yapılacaktır. Bu amaçla işçi okulları oluşturulacaktır.

Çocuk emeği kullanımı, istisnasız yasaklanacaktır.

Her işyerinde kreş ya da çocuk yuvaları kurulması zorunlu olacak ve çalışanların çocuklarının buralardan ücretsiz olarak yararlanması sağlanacaktır.

Özel Sanayi İşçileri Fonu adı altında, geliri sadece özel sanayi işverenlerinden sağlanacak bir fon kurulacaktır. Bu fon, özel işyerinde çalışan işçilerin işyerinin kapanması ya da işten çıkarma durumunda kullanılacaktır. Bu fonun tüm yönetimi Genel İşçi Komiteleri Konseyi'ne ait olacaktır.

V. TOPRAK DEVRİMİ, TARIM VE KÖYLÜLÜK

Toprak ağaları, tefeciler, büyük toprak ve sürü sahipleri ve toprak burjuvazisi dışındaki tüm köylü kitlelerini insanca ve çağdaş yaşam koşullarına kavuşturmak, geri bıraktırılmış bir tarımsal ekonomiden, ileri ve kolektif bir tarım ekonomisine geçmek amacıyla toprak devrimi yapılacaktır.

Bu amaçla:

a) Özel kişi ya da şirketlere ait tüm madenler, ormanlar, korular, meralar, limanlar, liman

tesisleri, deniz barınakları; akarsular ve bunların üzerinde kurulu barajlar, elektrik santralleri, köprüler, değirmenler; doğal ve baraj gölleri ve bunların üzerindeki tesisler; sulama ve su göletleri, su kanalları; petrol başta olmak üzere tüm yeraltı kaynakları ve tarım dışı tüm topraklar millileştirilecektir.

b) Toprak ağalarının, tefecilerin ve karşı-devrime hizmet etmiş ya da yardımda bulunmuş kişilerin, tüm topraklarına ve mal varlıklarına tazminat ödemeksizin el konulacaktır.

c) Büyük toprak sahiplerinin, toprak burjuvazisinin, büyük sürü ve sığır sahiplerinin tüm toprakları, malları ve tesisleri ile tüm besicilik ve mandıracılık tesisleri ve de balıkçılık ve diğer su ürünleri üzerinde kurulmuş tekellerin tüm mal varlıkları kamulaştırılacaktır.

Bütün seralar, meyve ve sebze tesisleri, kurutma kompleksleri vb. özel tarımsal kurum ve kuruluşlar devletleştirilecektir.

Bu kamulaştırma ve devletleştirmeler karşılığında tazminat ödenmesinde, mülk sahiplerinin ya da ortaklarının devrimci mücadele ve devrim karşısındaki tutumları esas alınacaktır. Karşı-devrimci faaliyetleri, doğrudan ya da dolaylı olarak finanse eden, düzenleyen kişi ve kuruluş ortaklarına hiçbir biçimde tazminat ödenmeyecektir.

d)Yukarıda belirtilenlerin dışında kalan özel tarımsal topraklardan; niteliğine, yerine, ekim konusuna ve koşullarına bağlı olarak, sulu arazide 70 dekar, kuru arazide 200 dekarın üstünde kalan topraklar millileştirilecektir. Bu toprak sahiplerine gerçek değeri üzerinden, Köy Komiteleri'nce yerinde belirlenecek miktarda bedel

ödenecektir.

e)El konulan, millileştirilen ve kamulaştırılan tarımsal topraklar, verimli bir üretim yapacak ve üreticinin bakmakla yükümlü olduğu ailesinin gereksinmelerini karşılayacak miktarda olmak üzere, belirlenen sınırlar içinde, kadın ve erkek ayrımı yapılmaksızın, 16 yaşından büyük, doğrudan üretici olan topraksız ve az topraklı köylülere bedelsiz olarak ve eşit miktarda dağıtılacaktır. Dağıtılacak topraklar üzerinde kiracı, ortakçı vb. olarak çalışan köylülere öncelik tanınacaktır.

f) 1000 dekarın üzerindeki topraklar, bölünmeksizin kolektif çiftlikler olarak düzenlenecektir. Kamulaştırılan ve devletleştirilen tarımsal tesisler, üretim araçları, sürüler vb., bu alanlarda çalışan ücretli tarım işçilerinin kolektif yönetiminde düzenlenecektir.

g)Toprak dağıtılan her köylüye, tarımsal araçlar, kimyasal girdiler, tohumlar, uzun vadeli ve faizsiz krediyle halk devletince temin edilecektir. Köylülere gerekli tarımsal bilgi ve eğitim halk devletince sağlanacaktır.

h) Köylülerin özgür katılımı temelinde demokratik işleyişe sahip köy üretim kooperatifleri ve kolektif çiftlikler kurulması teşvik edilecektir. Bunlara, kadın ve erkek ayrımı yapılmaksızın, tüm doğrudan üreticilerin katılımı esas alınacaktır ve katılanların yıllık üretim gelirleri devlet tarafından garanti edilecektir. Bu kooperatif ve çiftlik üyelerine bedelsiz konut temin edilecek ya da konutlarının bedelsiz yenilenmesi sağlanacaktır. Kolektif çiftliklere halk devleti, her türlü tarım makinalarını, kimyasal girdileri, tohumları, teknik bilgi, eğitim ve teknik elemanı bedelsiz

olarak temin edecektir.

Köy üretim kooperatifleri ve kolektif çiftliklerin yönetiminde, üyelerin demokratik ve eşit katılımı esas olacak, yöneticiler, üyelerin doğrudan oyu ile seçilecek ve aynı biçimde görevden alınabilecektir.

i) Belli merkezlerde, tüm köylülerin yararlanması için traktör ve tarım makinaları istasyonları kurulacaktır. Buralardan bireysel özel üreticiler için yapılacak bakım ve onarımlar için hizmet ücreti alınmayacaktır ve isteyen köylüye maliyet karşılığı tarım makinaları kiralanacaktır. Kurulacak Tarım Geliştirme Merkezlerinden her köylünün yararlanması sağlanacaktır.

j) Tarım ürünlerinin, üreticiler tarafından pazarlanabilmesi amacıyla, kentlerde Tarım Ürünleri Satış Merkezleri kurulacaktır. Bu merkezlerde üreticiler için gerekli konaklama yerleri bulunacak ve her köylünün ücretsiz yararlanması sağlanacaktır. Halk devleti, köy üretim kooperatifleri ve kolektif çiftliklerin ürünlerini, her koşulda satın alma garantisi verecektir.

k) Her köyde, köye ilişkin ortak toprakların, meraların, sulama kanallarının, göl ve göletlerin eşit biçimde kullanımını sağlamak, köyün gelişimine ilişkin yatırımları planlamak ve yürütmek, çeşitli düzeylerde köyü temsil etmek amacıyla Köy Komiteleri kurulacaktır. Tarımsal vergi gelirlerinin bir bölümü ile oluşturulacak Köy Gelişim Fonu, bu komitelerce yönetilecektir. Köy Komiteleri, belli süreler için, köylülerin doğrudan ve eşit oyu ile seçilecek ve aynı biçimde görevden alınabilecektir.

İl düzeyinde Köy Komiteleri Konseyleri oluşturulacak ve bu konseylerin yönetim kurulları

Genel Köy Komiteleri Konseyi'ni oluşturacaktır. Genel Köy Komiteleri Konseyi, ülke çapında tarımsal üretimin planlanmasının ve köy gelişimine ilişkin plan ve programların yapıldığı organ olacaktır.

l) Her türlü toprak ticareti yasaklanacaktır. Toprak, sadece devlete satılabilinecek ve devlet bunları gerçek değerleri üzerinden satın almakla yükümlü olacaktır. Başka alanlarda çalışmak isteyen köylü, toprağını ve tarım aletlerini kolektif çiftliklere devrettiği takdirde, devlet bunlara iş bulacak ve konut temin edecektir.

m) Tarımda bireylerin ücretli-emek kullanımı yasaklanacaktır. Tarım işçileri kolektif devlet çiftliklerinde istihdam edilecektir.

n) Alacaklıların tarladaki ürüne hasattan önce elkoyma hakkı kaldırılacaktır ve tarım araçlarının, ürünün, tohumun, gübrenin ve çift hayvanlarının, köylü için üretimini sürdürebilmesi için zorunlu olan bölümüne el konulamayacaktır.

o) Toprak dağıtılan köylüler ile kolektif çiftlik üyesi olan köylülerin ipotek borçları ile tefecilere olan tüm borçları iptal edilecektir.

p) Yaşamlarını balıkçılık ve diğer su ürünleriyle sürdüren bireysel üreticiler için gerekli barınaklar ve tesisler kurulacak; gerekli üretim araçları alımı için faizsiz kredi verilecek; ürünlerin en kısa sürede tüketiciye ulaştırılması için gerekli ulaşım araçları temin edilecektir. Bu üreticiler, Genel Sosyal ve Sağlık Sigortası ile İşsizlik Sigortası yanında, özel deniz kazaları sigortasına sahip olacaklardır. Malüllük ya da ölüm durumunda bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerinin geçimi, barınması ve çocuklarının eğitimi devlet tarafından üstlenilecektir.

r) İki yıl üstüste ekilmeyen topraklar ile karşı-devrimci faaliyette bulunanların toprakları, bedel ödenmeksizin kamulaştırılacak ve kolektif çiftliklere devredilecektir.

s) Tarım ve tarım ürünlerinden alınacak vergilerin aynî olarak ödenmesi kolaylığı getirilecektir.

VI.KÜÇÜK ESNAF, ZANAATKÂR VE ÖZEL MESLEK SAHİPLERİ

Halk iktidarında küçük esnaf ve zanaatkârların birleşik faaliyetleri teşvik edilecek ve bu şekilde örgütlenmiş çalışma yerlerindeki devlet kuruluşlarının faaliyetleri sınırlandırılacaktır. Bu birlik üyelerine, devlet, asgari geçim miktarına eşit bir geliri garanti edecektir.

Tüm küçük esnaf, zanaatkâr ve özel meslek sahipleri Genel Sosyal ve Sağlık Sigortası kapsamına alınacaktır. Taşıma ve ulaştırma sektöründe bireysel olarak çalışanlara kaza sigortası ile bakım, onarım ve yenileme sigortası yapılacaktır.

Taşıma birlikleri kuran taşıt sürücülerine halk devleti iş garantisi sağlayacaktır.

Kent içi ve dışı yolcu taşımacılığı yapanların, araçlarının mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere, kamu kitle taşıma kuruluşlarına katılmalarına olanak sağlanacaktır. Özel binek araçlarının, ücretli sürücülerce ticarette kullanılması önlenecektir. Bu şekilde kullanılan araçların, ücretli sürücü tarafından satın alınması için gerekli kredi, öncelikle ve faizsiz olarak temin edilecektir.

Emeklilik hakkını almış her ticari taşıt sahibi sürücü, aracını cari fiyatlarla devlete devrederek emekliye ayrılabilecektir. Bu şekilde emekli

olanların, emekli ödentisinde son yılki geliri esas alınacaktır.

VII. SANAYİ VE EKONOMİ-POLİTİKA

Başta ABD emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin ve çokuluslu tekellerin açgözlü sömürüsünün ve yerli işbirlikçilerinin talanının sonucunda ortaya çıkmış olan çarpık ve geri bir sanayiye sahip ülkemizde, demokratik halk devrimi, gerçek ve bağımsız bir sanayileşme ve ileri bir tarımsal ekonomi yaratarak, halkın yaşam düzeyini sürekli yükseltmek amacıyla, halkın öz insiyatifine, emeğine ve örgütlü gücüne dayalı bir ekonomik yapı oluşturmaya olanak sağlar.

Halka dayalı, demokratik katılımı esas alan ve emeği tüm değerlerin yaratıcısı olarak gören halk iktidarın ekonomi-politikası, herşeyden önce yeni-sömürgeciliğin hızla tasfiyesini amaçlar. Reformist değil, devrimci nitelikte olan bu ekonomi-politikanın yürütülmesinde, halk iktidarı, yeni-sömürgeciliğin tasfiyesi ve oligarşik sömürünün ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri alacaktır.

Bu amaçla:

a) Sanayi, tarım, madencilik, mali ve hizmetler sektöründe yabancı şirketlerin doğrudan yatırımlarına son verilecektir. Bu sektörlerde emperyalist ülkelere ait tekelci şirketlerin ve filyallerinin tüm mal varlıkları, tazminat ödenmeksizin millileştirilecektir. Diğer ülkelere ait şirketlerin mal varlıkları, gerçekleştirdikleri kâr transferleri ve ana sermayeleri gözönünde tutularak hesaplanacak bir tazminat karşılığında mil-

lileştirilecektir.

b) İstisnasız tüm sektörlerde faaliyet gösteren, yerli tekelci ve işbirlikçi sanayi ve ticaret burjuvazisine ait tüm şirketler ve kuruluşlar ile bunların kişisel ya da ailesine ait mal varlıkları, tazminat ödenmeksizin millileştirilecektir. Bu şirket ve kuruluşların, yabancı şirket ve kuruluşlarla ortaklık halinde olmaları durumunda, yabancı ortaklara hiçbir tazminat ödenmeyecektir. İşbirlikçi tekelci burjuvazinin yabancı şirket, kuruluş ya da devletlerle yapmış oldukları her türlü anlaşma, sözleşme ve garantiler iptal edilecektir.

c) Emperyalist devletlere, şirketlere, mali kuruluşlara ya da uluslararası finans kurumlarına (IMF, Dünya Bankası, IFC vb.) oligarşinin özel ya da devlet adına yapmış olduğu, kısa, orta ve uzun vadeli her türlü borçlar iptal edilecektir. Diğer ülkelerle yapılmış olan ekonomik ve sosyal amaçlı devlet kredi ve borçlarının ödenmesinde ise, uzun vadeli bir plan dahilinde, ana para olarak tasfiyesi esas alınacaktır. Ancak, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin açık çağrısından sonra, devrimci savaş sürecinde bu ülkelerin oligarşinin devletine vermiş oldukları ekonomik ve sosyal amaçlı borç ve krediler hiçbir biçimde ödenmeyecektir.

d) Kimya, madencilik, metalurji, petrol ve petrol ürünleri, otomotiv, inşaat, askeri malzeme üretimi, ulaşım, haberleşme, ilaç, tütün, çay üretimi ve diğer temel ihtiyaç maddeleri sektöründe şirket ve kuruluşların faaliyetlerine son verilecektir. Diğer sanayi kollarında, 30'dan fazla işçi çalıştıran tüm şirket ve kuruluşlar devletleştirilecektir. Bunlara ödenecek tazminat miktarı, İşçi Komiteleri'nce belirlenecektir. Halk iktidarında

karşı-devrimci faaliyette bulunan ve toplumsal çıkara aykırı faaliyet sürdüren özel sanayi kuruluşları,tazminat ödenmeksizin devletleştirilecektir.

e) Dışalım ve dışsatım devletleştirilecektir.

f)Tüm özel bankalar, mali kuruluşlar ve özel sigorta kuruluşları devletleştirilecektir. Bunlar ve diğer devlet bankaları birleştirilerek tek bir merkez bankası oluşturulacak ve bu banka ülkedeki tüm bankacılık işlemlerini yerine getirecektir.

Altın, gümüş vb. değerli madenlerin ticareti sınırlandırılacak ve bu alanda faaliyet gösteren kuyumcu, sarraf vb. kişi ve kuruluşların elindeki stoklar kamulaştırılarak Merkez Bankasına devredilecektir.

g) Lüks tüketim malı üretimine son verilecek ve bu malların ithalatı yasaklanacaktır.

h) Gece kulübü, bar, pavyon, gazinolarla büyük özel mağazalar kapatılacaktır.

i) Büyük özel marketler, özel turizm tesisleri devletleştirilecektir. Deniz kıyılarının yağmalanmasıyla yapılmış olan tüm özel lüks konutlar, villalar vs. kamulaştırılacaktır.

j) Önemli bir ekonomik gücün ve emeğin yokolmasına yol açan bürokrasi yeniden düzenlenecek ve bürokratik işlemler basitleştirilecektir.

k) Sanayi ürünlerinde standartlaşmaya gidilecektir.

l) Özel sanayi kuruluşlarının merkezi plana göre üretim yapmaları sağlanacaktır. Bu kuruluşların plan hedefleri üstünde üretim artışları sağlamaları için gerekli teşvikler yapılacaktır. Küçüksanayiler için, organize sanayi bölgeleri oluşturulacak ve varolanlar yeniden düzenlenecektir.

Alınan bu ekonomik önlemlere paralel olarak merkezi planlamaya özel önem verilecektir.

Alınan önlemler ve uygulamalarla ortaya çıkacak toplumsal sermaye ve emek-gücü, mevcutlarıyla birlikte merkezi plana göre kullanılacaktır. Merkezi planın amacı, halkın genel yaşam düzeyini sürekli yükseltmek ve bireylerin maddi ve zihni gereksinmelerini karşılamak olacaktır.

Merkezi plan şu temel ölçütlere göre yapılacaktır:

1) Nüfus artışı gözönüne alınarak,bu artışı aşan düzeyde ve kişi başına düşen miktarı zaman içinde artıran ve de bunun sürekliliğini güvence altına alan bir üretim artışı sağlamak,

2) Üretimde daha fazla doğal kaynak kullanılmasını sağlamak,

3) Üretimi rasyonelleştirerek ve demokratik biçimde örgütleyerek, kaynak başına mevcut verimliliği artırmak,

4) Eskimiş, aşınmış ve verimliliği düşük fabrika ve donatımı yenilemek ve ileri teknoloji kullanmak,

5) Tüketim malları üretiminde ileri teknoloji kullanımına hızla ve öncelikle geçmek,

6)Tarımsal verimliliği arttırmak için makinalaşmaya ve kimyasal girdi kullanımına ağırlık vermek, üretim kooperatifleri ve kolektif çiftlikler yoluyla büyük üretim alanları yaratmak,

7) Temel tüketim malları (dayanıklı) üretiminde artışlar sağlamak amacıyla üretim malları üretimine öncelik vermek,

8)Sanayi yatırımlarında sermaye-yoğun teknikler kullanılmasına ağırlık vermek,

9)Toplumsal ve kültürel alanlarda, sağlık, eğitim ve konut üretimi öncelikli olmak üzere,

yatırımlarda mevcut kaynakları ve emek-gücünü kullanmak,

10) Çalışma durumundaki tüm bireylere iş bulmak. Bu ekonomi-politikanın uygulanmasında, her düzeyde devlet gelirleri olarak vergiler yerinde düzenlenecek ve vergi sistemi değiştirilecektir.

Bu nedenle :

aa) Başta KDV olmak üzere, tüm vasıtalı vergiler kaldırılacaktır,

bb)Her türlü bürokratik işlemden alınan harç ve resimler kaldırılacaktır,

cc) Gelir vergisinde asgari geçim miktarı vergi dışı tutulacak ve bunun üstündeki gelirden artan oranlı vergiler alınacaktır. Her durumda, gelir vergisi oranları, ücretli işçiler ve devlet ya da kamu kuruluşunda çalışanlar için %20'nin; özel bireysel işinde çalışan esnaf, zanaatkar ve özel meslek sahipleri için %25'in; ücretli emek kullanan esnaf ve zanaatkarlar için %35'in; özel sanayi kuruluş sahibi ve hissedarlarından %45'in üstünde olmayacaktır. Tarımdaki özel üreticilerden, asgari geçim miktarının yıllık tutarının üstündeki gelirlerinden, Tarım ve Köy Gelişim vergisi olarak %20 oranında tek bir vergi alınacaktır.

dd)Kurumlar vergisi, üçten fazla işçi çalıştıran tüm özel işyerlerinden, Genel İşçi Komiteleri Konseyi'ne bağlı işyerlerinden ve büyük tarımsal işletmelerden alınacaktır. Net ürün geliri üzerinden alınacak bu vergi %50'yi geçemeyecektir.

ee) Dışalım ve dışsatıma ilişkin vergiler kaldırılacaktır. İç ticaretten alınan vergi oranı %50 olacaktır.

ff) Miras ve intikal vergisi, mirasın konusuna bağlı olarak ve yıllık asgari geçim miktarı

gözönünde tutularak, beş yıllık zaman için tahakkuk edecek gelir vergisi, kurumlar vergisi, emlak vergisi miktarı düşüldükten sonra, kalan kısım üzerinden %70 olarak alınacaktır.

gg)Bireysel mülkiyete ait(kentlerde)seksen metrekarenin üstündeki konutlardan, özel işyerlerinden, perakende ticaret ve hizmet binalarından, değeri üstünden ve artan oranlı olarak emlak vergisi alınacaktır.

Kiraya verilmiş bireysel mülkiyete ait konutlardan, işyerlerinden, depolardan vb. emlak vergisi yanında, yıllık kira geliri üzerinden, artan oranlı ek gelir vergisi alınacaktır.

hh)Özel binek otolarından, traktörlerden, motorsikletlerden vb. alınan Motorlu Taşıtlar Vergisi tümüyle kaldırılacaktır. Taşıtın niteliğine ve çalışma konusuna bağlı olarak ticarette kullanılan araçlar ile lüks binek otolarından alınacak Motorlu Taşıtlar Vergisi, sürücüler birliği temsilcileri ile Genel Halk Komiteleri Konseyi temsilcilerinin oluşturacağı bir kurul tarafından belirlenecektir.

VIII. TOPLUM VE TOPLUMSAL YAŞAM

Halk devleti, toplumun sürekli gelişimini esas alarak, her düzeyde bireylerin katılımını sağlayan bir toplumsal örgütlenmenin gerçekleşmesi için, her türlü olanağı toplumun emrine sunmakla yükümlüdür.

Tüm yurttaşların konut sahibi olmasını hedefleyen halk devleti, tüm ücretlilerine, mülkiyeti devlete ait olmak üzere, yaşam boyu yararlanabileceği ve kullanacağı konutları bedelsiz olarak temin edecektir.

Tüm sağlık hizmetlerinden her yurttaşın ücretsiz olarak yararlanması sağlanacaktır. Koruyucu sağlık hizmetlerine ağırlık verilecek ve her bireyin, doğumdan itibaren yıllık genel sağlık denetimi sağlanacaktır.

Her yerleşim yerinde yeter sayıda açık halk yemekhaneleri ve temizlik merkezleri kurulacaktır. Buraların her türlü araç ve gereçleri devlet tarafından temin edilecek ve yönetimleri Halk Komiteleri'ne bırakılacaktır.

Çarpık kentleşmenin getirdiği sorunlar, yeni, çağdaş bir kent planlamasıyla birlikte ele alınacak, hızla çözümlenmesi için gerekli önlemler alınacaktır. Köylerin çağdaş toplumsal yaşamdan uzak ve yalıtılmış niteliklerini ortadan kaldırmak için gerekli önlemler alınacak, buna uygun kurumlar oluşturulacaktır.

Halk iktidarında, sağlıklı bir çevre yaratmak temel olacaktır. Bu amaçla, emperyalist sömürünün ürünü olan ve çevre kirlenmesine neden olan sanayi kuruluşları, termik santraller kapatılacaktır. Nükleer santraller kurulmayacak, bu santrallere ilişkin oligarşik yönetimin yapmış olduğu her türlü anlaşma derhal feshedilecek, kurulmuş olanlar kapatılacaktır.

Tüm yurttaşlara gerekli dinlenme ve tatil olanaklarını, en ucuz biçimde ve en iyi koşullarda temin etmek amacıyla, dinlenme ve tatil merkezleri kurulacaktır. Kamu kuruluşlarının düzenleyeceği yurtdışı gezilerinden tüm çalışanların eş ve çocukları ile birlikte eşit biçimde yararlanması sağlanacaktır.

Herkesin ücretsiz olarak yararlanacağı kültür ve sanat merkezleri kurulacak ve bu amaçlarla kullanılabilecek binalar, salonlar ve araçlar

kamulaştırılacaktır. Aynı amaçla, devlete ait binalar, salonlar ve araçlar, bu merkezlerin hizmetine verilecektir. Buralarda tüm sanatçı ve sanatçı gruplarının ürünlerinin kitlelere ulaştırılması sağlanacaktır.

Halk iktidarında, her çeşit öndenetim ve sansürden arındırılmış olarak, sanatçı ve sanatçı gruplarının özgür faaliyetleri için gerekli önlemler alınacaktır. Sanatçılara ya da sanatçı gruplarına maddi ve teknik olanaklar, karşılıksız olarak ve hiçbir koşul olmaksızın halk devleti tarafından sağlanacaktır. Kültür ve Sanat Merkezleri'nin yönetimi, sanat emekçilerinin oluşturacağı örgüte verilecektir.

Bireylerin düzenli ve sağlıklı spor yapmaları için gerekli olanaklar halk devleti tarafından sağlanacaktır. Sporun her dalında profesyonellik yasaklanacaktır. Yetenekli sporcuların geçimleri, beslenmeleri, gerekli malzemeleri, çalıştırıcıları vb. halk devletince sağlanacaktır. İnsanlık onuruna aykırı spor faaliyetlerinde bulunulması yasaklanacaktır.

Toplumu aşırı ve lüks tüketime yönelten, tüketiciyi yanıltan ve kadınları cinsel metalar olarak sunan her çeşit mal ve hizmet reklamı yasaklanacaktır.

Her düzeyde, halkın tüketim kooperatifleri kurmaları teşvik edilecek ve halk devleti bu kooperatifler ile üreticiler arasında düzenli bağlar kurulması için gerekli önlemleri alacaktır.

12 yaşına kadar tüm çocuklara günlük olarak ve bedelsiz taze süt verilmesini sağlayacak olan halk devleti, kreşlerde, çocuk yuvalarında, okullarda bulunmayan çocukların sütlerinin evlerine teslimini sağlayacaktır.

Her yerleşim yerinde çocuklar için oyun yerleri, parklar vb. kurulacaktır. Eşlerin geçici sürelerle çocuklarını bırakabilecekleri, gece ve gündüz her saat görev yapan çocuk bakım birimleri kurulacaktır. Çocukların temel öğrenim kurumlarındaki tüm eğitim araç ve gereçleri devlet tarafından bedelsiz olarak sağlanacaktır.

Toplumun doğru ve sağlıklı haber almasında, eğitilmesinde, dinlenmesinde özel bir yere sahip olan radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin oluşturulacak kurumların yönetsel özerklikleri sağlanacak ve her düzeyde kitle örgütlerinin ve siyasal partilerin eşit yararlanma hakkı getirilecektir. Özerk radyo ve televizyon kurumunun yönetici personelinin, doğrudan Genel Halk Konseyi tarafından belirlenecek adaylar arasından Halk Meclisi'nce atanması sağlanacaktır.

IX. KADIN HAKLARI VE DEVRİM

Halk iktidarında, cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm bireylerin eşitliği açık ve net biçimde ortaya konacak ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılık kaldırılacaktır. Yeni yurttaşlık yasasında kadınların özgür olarak eş seçme, serbest ve tam istemle evlenme ve boşanma hakkı kesin güvenceye alınacak, aile içinde eşlerin eşitliği ilkesi getirilecektir.

Kadınlara kendi özgür iradeleri ile çocuk sahibi olma ya da kürtaj yaptırma hakları getirilecek ve bu hakkın kullanımını engelleyen sınırlamalar kaldırılacaktır.

Hamilelik ve analık izni olarak tüm kadınlara 120 gün ücretli izin verilecektir. Hamilelik süresince kadınlara zararlı olduğu saptanan işlerde

çalışması önlenecektir. Halk devleti, kadına, hamilelik, loğusalık, doğum ve doğum sonrası dönemlerde gerekli hizmetleri ve hamilelik ile emzirme döneminde yeterli beslenmeyi sağlayacak olanakları, karşılıksız olarak sağlayacaktır. Emzirme döneminde kadın çalışanlara, bir işgününde ikiden az olmamak üzere, düzenli aralıklarla emzirme molası verilecektir.

Kadın çalışanların güvenlikli koşullarda çalışmaları sağlanacaktır. Sağlığına ve doğurganlığına zarar verecek işlerde kadınların çalışması yasaklanacaktır. Kadınların bir işgününde 20 kilogramdan fazla yük taşıması önlenecektir.

Toprak dağıtımı ve konut temininde kadınlarla erkeklerin eşit haklarla yararlanmaları esas alınacaktır.

Kadınların evişlerine kölece bağlı kalmalarını ya da günün büyük bir bölümünü evişleriyle geçirmelerini engelleyecek olanakların sağlanmasına özel önem verilecektir. Bu amaçla, çağdaş yaşamın getirdiği ve evişini asgariye indiren ev araç ve gereçlerinin, konutla birlikte teslimi sağlanacaktır.

Her çeşit kadın ticareti ya da kadınların meta olarak kullanımı yasaklanacaktır. Ticari meta olarak kullanılmış ve belli yaptırımlara sokulmuş kadınların topluma yeniden kazanılması ve onurlu bir yaşam sürdürebilmeleri için gerekli önlemler alınacak, eğitimleri yapılacak ve iş temin edilecektir.

X. EĞİTİM VE DEVRİM

Halk iktidarında, bireylerin bilimsel bilgi, gerçek ve demokratik kültür sahibi olmaları ve bunu sürekli olarak geliştirmeleri; toplumsal ve siyasal olaylarla ilgili olarak bilgilendirilmeleri; ekonomik, toplumsal ve siyasal oluşum ve gelişimin yasalarını kavramaları amacıyla, emeğin tüm değerlerin yaratıcısı olduğunun bilincinde, yurttaşlık hakkını koruyan ve kullanan, toplu yaşamın ve üretmenin evrenselliğini bilen, özgür bireyler olarak yetişmeleri için, her düzeyde eğitim ve öğretim parasız olacaktır.

Bu amaçla, emperyalizmin dayattığı ve oligarşinin yürüttüğü, tek biçimli ve emirlere kayıtsız şartsız uyan kullar yaratmaya yönelik, ezbere dayalı gerici eğitim sistemi kaldırılacak ve yerine demokratik, çoğulcu, katılımcı ve üretime yönelik bir eğitim sistemi kurulacaktır.

Yeni eğitim sistemi, okul öncesi eğitim sınıflarından başlayarak, 8 yıllık temel eğitim ve 4 yıllık orta-öğretim şeklinde olacaktır. 8 yıllık temel eğitim tüm bireyler için zorunlu olacaktır. Sınıf geçme yerine ders geçme kuralı getirilecek ve ders öğretmenliği kurulacaktır. Rehber öğretmenlik kurumlaştırılacaktır. Orta öğretimde üretime yönelik dersler konulacaktır.

El becerisine dayalı mesleklerdeki çıraklık uygulaması kaldırılacak, bu mesleklere ilişkin eğitim, orta-öğretimde ders olarak konulacaktır. Bu derslerde eğitmenlik yapacak meslek sahiplerine belli bir ücret ödenecek ve asgari kazançları devletçe garanti altına alınacaktır.

Orta-öğretimi bitiren her öğrencinin sınavsız olarak üniversite ve yüksek okullara girmeleri

sağlanacaktır. Kurulacak 2 yıllık politeknik yüksek okullarla öğrencilerin kısa sürede üretime katılmalarına olanak sağlanacaktır.

Üniversiteler, gerçek bilimsel ve yönetsel özerkliğe sahip kurumlar haline getirilecektir.

Üniversite öğrencilerinin, kendilerine ilişkin konularda söz ve karar sahibi olmalarını sağlamak ve eğitim planlamasına katılmaları için, demokratik esaslara bağlı Öğrenci Temsilcileri Konseyleri oluşturulacaktır. Tüm üniversite öğrencilerinin yurt olanaklarından ücretsiz olarak yararlanması sağlanacak ve çağdaş yaşamın olanaklarından yararlanmayı sağlayacak miktarda kredi ve burs temin edilecektir.

Okul dışı ve açık kitle eğitim kurumları oluşturulacaktır. Eğitim ve öğretimin toplumsal niteliğini ortadan kaldıran ve onu ticarileştiren tüm özel eğitim kurumları, okullar, üniversiteler, dersaneler kapatılacaktır.

Her düzeydeki eğitim ve öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ve öğretim üyelerine, uygun ve sağlıklı konutlar devlet tarafından temin edilecek ve buralardan bedelsiz olarak yararlanmaları sağlanacaktır. Öğretmen ve öğretim üyelerine, emeklilik durumunda, istedikleri yörede yaşam boyu kullanma hakkıyla bedelsiz konut temin edilecektir.

XI. YARGI, YASALAR VE DEVRİM

Hukukun üstünlüğünü ve yargının bağımsızlığını temel alan demokratik halk iktidarı, tüm bireylerin ırk, renk, dil, cins, dini inanç, siyasal görüş ya da düşünce ve ulusal köken ayrımı yapılmaksızın yasalar önünde tam ve gerçek eşit-

liğini sağlamak amacıyla, başta ceza yasası olmak üzere, temel yasaları, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasına olanak tanıyacak biçimde değiştirecektir. Mevcut Medeni Yasa lağvedilecek, demokratik bir yurttaşlık yasası çıkartılacaktır.

Halk iktidarıyla birlikte, tüm askeri mahkemeler, sıkıyönetim mahkemeleri ve DGM'ler kapatılacaktır. Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay ve Sayıştay üyeleri dahil olmak üzere, tüm yargıç ve savcıların halkoyu ile göreve getirilmeleri ve aynı biçimde görevden alınmaları esası getirilecektir.

Ceza yargılamalarında, halkın doğrudan katılımına dayalı jürili yargılama sistemi getirilecektir.

Tüm yasaların Anayasa Mahkemesi'nce incelenerek yürürlüğe girmesi sağlanacak ve her yasa için, bireylerin doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma hakkı getirilecektir. Danıştay'ın yürütmeyi durdurma, iptal vb. kararlarına, yürütmenin kesin olarak uymasını sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.

Bir suç ile itham edilen her birey, suçluluğu yasal olarak kanıtlanana ve hüküm giyene kadar masum sayılması esas olarak, bireye en kısa zamanda yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedenleri, anladığı bir dilden ve açık olarak kendisine bildirilecektir. Sanığa her durumda susma hakkı tanınacaktır. Sanık, yargıç huzuruna çıkarılmadan ve yargıç kararı olmaksızın, 24 saatten fazla gözaltında tutulamayacaktır.

Her sanık savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve olanaklara sahip olacak ve savunma hakkı, hiçbir biçimle ve süreyle sınırlanma-

yacaktır. Sanık savunmasından dolayı ve savunmasında ileri sürdüğü düşünceleri nedeniyle cezalandırılamayacaktır.

İlk gözetim anından itibaren, yargılamanın her aşamasında sanıkların avukat bulundurma hakkı getirilecektir. Sanık avukatlarının, yargılama konusuna ilişkin olmak üzere, savcıların sahip olduğu tüm olanaklardan yararlanmaları sağlanacaktır. Devlet, istemleri halinde, her sanığa ücretsiz avukat temin edecektir.

XII. SİLAHLI GÜÇLER

Halkın üstünde ve halka karşı bir güç olan, emperyalistlerin ve oligarşinin hizmetinde bulunan ve profesyonel silahlı personele dayalı silahlı kuvvetler tümüyle tasfiye edilecektir. Halkın özerk ve istemsel silahlanmasına dayanan Halk Ordusu, ülkenin iç ve dış güvenliğinden sorumlu tek silahlı güç olacaktır. Halk Ordusunda görev alanlar, tüm yurttaşların sahip olduğu bütün haklara sahip olacaklardır.

Halk Ordusu içinde, halk milislerine dayanan ve Halk Konseyleri'ne bağlı bir iç güvenlik sistemi kurulacaktır. Bu güvenlik örgütünün üst yöneticileri doğrudan halkoyu ile seçilecek ve aynı biçimde görevden alınabilecektir.

Tasfiye edilen oligarşinin polis ve jandarma gücü ile ordusunda görev yapmış profesyonel personelden insanlık suçu işlememiş, devrime ve halka karşı faaliyette bulunmamış ya da Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin açık çağrısı ile görevinden ayrılmış bulunan yurtsever ve demokrat bireyler, kıdem durumları gözönüne alınarak Halk Ordusu'nda görevlendirilebilinecektir.

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
SOSYALİST DEVRİM PROGRAMI

GİRİŞ

Türkiye sınırları içinde proletaryanın siyasal savaş örgütlenmesi, proletaryanın öncü müfrezesi olan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, dünyanın her yanındaki tüm ulusların devrimci proleter hareketlerinin tarihsel deneyimlerine dayanır; teorik ve pratik faaliyetlerinde, önkoşulsuz olarak, Marksizmi ve onun emperyalizm ve proleter devrimler çağındaki ifadesi olan Leninizmi eylem kılavuzu olarak kabul eder.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, diyalektik ve tarihi materyalizmin mücadelesini ve propagandasını yapar; gerçekliği devrimci bir biçimde dönüştürmek üzere kavramada devrimci yöntem olarak onu kullanır; burjuva dünya görüşü ile oportünizm ve revizyonizme karşı Marksist-Leninist ilkeler temelinde aktif bir biçimde mücadele eder; tutarlı proleter sınıf mücadelesi temelinde proletaryanın geçici, grupsal, ulusal ve kısmi çıkarlarını, onun sürekli, genel ve uluslararası çıkarlarına tabi kılar.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, ülkemizde demokratik devrimin tamamlanmadığı, emperyalizme bağımlı olduğu ve emperyalizmin yenisömürgecilik koşullarında kapitalist gelişmenin dış dinamikle biçimlendiği gerçeğinden hareketle, proletaryanın kesintisiz devrim perspektifine uygun olarak programını belirlemiş ve buna bağlı olarak mücadele edeceğini açıkça ortaya koymuştur. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin asgari programı, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin ideolojik, politik ve askeri öncülüğünü esas alan Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin devrim programı olarak biçimlendirilmiştir.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin bu programı, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin programı olarak somutlaşan asgari programla organik bir ilişki geliştirmiş olmakla birlikte, tüm dünya komünist partileri için geçerli olan temel ilkeleri, görevleri ve yönelimleri içermektedir. Bu açıdan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi programı, yalın olarak proletaryanın ulusal/ülkesel bir programı olarak tanımlanamaz.

Kapitalist sistemin mezar kazıcılarının, yani devrimci proletaryanın ülke sınırları içindeki örgütü olarak Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin programı, proletarya diktatörlüğü uğrundaki mücadelenin devrimci programıdır, dünya komünizminin mücadele programıdır.

I. İNSANLIGIN TARİHSEL GELİŞİMİ VE SINIFLI TOPLUMLAR

İnsanlar varoldukları andan itibaren yaşamak için mücadele etmişlerdir. Yaşamak ise, her şeyden önce yemek, içmek, barınmak, giyinmek vb. şeyleri içermektedir. Bir insanın yaşayabilmesi için gerekli olan ilk ve temel gereksinmeleri bunlardır. İşte insanın temel tarihsel eylemi, bu gereksinmelerin karşılanması ve geliştirilmesi için gerekli araçların üretimidir, maddi yaşamın üretimidir.

Bu ilk ve temel gereksinmelerin doyumu, doyurma eylemi ve doyum araçlarının üretilmiş olması yeni gereksinmelere yol açmıştır. İlk tarihsel eylem olarak bu yeni gereksinmelerin yaratılması, herhangi bir dışsal engel ve içsel bunalımlar olmadığı sürece, artan yeni gereksinmeler doğurarak evrenselleşmiştir. Bu evrenselleşme, gereksinmelerin insani gereksinmeler olmaları şeklinde olmuştur.

Ve insanlar kendi yaşamlarını yeniden üretmek için, bu temel ve yeni gereksinmeleri doyurma eylemi yanında, bizzat kendilerini de yeniden üretmeyi sürdürmüşlerdir.

Böylece insanlar, bir yandan doğa ile ilişki içindeyken, diğer yandan kendi aralarında bir ilişki geliştirmişlerdir. Doğaya karşı mücadele ya da doğaya egemen olma savaşı, insanların birlikte faaliyetini zorunlu kılmıştır. Öte yandan kendilerini yeniden üretmeleri, kadın ile erkek arasında bir toplumsal ilişkiyi zorunlu kılar. İnsanlar, hiçbir zaman yalıtık, atomize bireyler olarak yaşamak ve kendi kendilerini üretmek durumunda olmamışlardır. Tüm bunların anla-

mı, insanların varoluşlarından itibaren, maddi koşullar tarafından belirlenmiş bir birliktelik içinde, elbirliği ile yaşama ve kendilerini üretme durumunda olduklarıdır.

Ancak insanların kendilerini yeniden üretmelerinden başlayarak, doğal eğilimler (fiziksel güç vb.), gereksinmeler, rastlantılar vb. nedeniyle işbölümü gelişmeye başlamıştır.

İnsanlık, başlangıçta, temel ve yeni gereksinmelerin sınırlılığına rağmen, bunları doyurma araçlarının (üretici güçlerin) azgelişmişliği nedeniyle, tüm bireylerin ya da bireysel-ailelerin gereksinmelerini doyuracak durumda değildi. Böylece gelişen işbölümü, azgelişmiş üretim araçlarının özel mülkiyetiyle birlikte, tek tek bireylerin ya da bireysel-ailelerin çıkarı ile birbirleriyle ilişkide bulunan tüm bireylerin ya da bireysel-ailelerin çıkarı arasında bir çelişki ortaya çıkarmıştır.

Bu çelişki, üretici güçlerin, yani gereksinmeleri doyurma araçlarının azgelişmişliği nedeniyle çözülememiş ve giderek çözülmesi "olanaksız" bir görünüm kazanmıştır. Böylece insanların özel-bireysel çıkarları ile ortak-toplumsal çıkarlar arasında tam bir "zıtlık" bulunduğu ve bunun "insani", "doğal" ve "tanrısal" olduğu şeklinde bir bilinç oluşmuştur.

> "Toplumsal güç, yani çeşitli bireylerin işbölümü ile belirlenmiş elbirliğinin sonucu olarak birkaç misline çıkmış olan üretici güçler, bu bireylere, kendilerinin birleşik gücü olarak görünmezler; bunun nedeni, elbirlikteliğinin istemsel değil, doğal olmasıdır. Bu üretici güçler onlara, nereden gelip nereye gittiklerini bilmedikleri ve dışlarında

varolan yabancı bir güç olarak görünür; onların denetleyemedikleri bir güçtür bu; hatta insanın iradesinden ve eyleminden bağımsız olarak çeşitli gelişim evrelerinden geçer, bununla da kalmayarak insanın eylem ve iradesine de yön verir."

Her yeni üretici güç, sadece mevcut üretici güçlerin niceliksel genişlemesine değil, aynı zamanda işbölümünün bir genişlemesine de yol açar. Toplumsal ölçekte ilk büyük gelişme (avcılık ve balıkçılık yanında hayvanların yetiştirilmesi), giderek toprağın işlenmesine olanak tanıyan araçların ve yöntemlerin gelişmesine ve böylece tarımsal üretimin başlamasına yol açmıştır. Doğal olarak bu gelişmeyle birlikte, bu faaliyet kollarında çalışanlar birbirlerinden ayrılmaya başlamışlardır. Bu ilk toplumsal işbölümü, sanayi ve ticari faaliyetlerin ayrılmasıyla ikinci büyük işbölümüne yol açmıştır.

Tarım ile sanayi ve ticaretin ayrılmasıyla kır ve kentin ayrılması, böylece bunların çıkarları arasında bir çatışmanın ortaya çıkması gündeme gelmiştir.

Giderek yetkinleşen işbölümü, en açık biçimine maddi-emek ile zihni-emeğin birbirinden ayrılmasıyla ulaşmıştır. Bu andan itibaren birey, doğduğu andan itibaren belli bir işbölümüne tabi olarak, yaşam boyu belli bir konuda faaliyette bulunur hale gelmiştir.

Zihni-emeğin maddi-emekten ayrılması, doğrudan üreticilerin her türlü entelektüel ve kültürel faaliyet dışına itilmesi ve düşünsel olarak geri durumda kalmalarını getirmiştir. Böylece de, düşüncesiz eylem ile eylemsiz düşünce ortaya çıkmıştır.

Toplumsal gereksinmelerin doğrudan üreticilerinin entelektüel ve kültürel faaliyetin dışına itilmesi,onların her türlü yaratıcı faaliyetini engellemeye başlamıştır. Giderek bu durum, üretimin geliştirilmesi ve yönetimine ilişkin her türlü faaliyetin dışına itilmelerini kaçınılmaz kılmıştır. Çünkü onlar, bunu gerçekleştirebilecek bilgi birikiminden yoksun bırakılmışlardır. Sonuçta, insanların büyük bir çoğunluğu, kendi ürünlerine bile sahip olmayan bireyler olarak ve salt pratik gereksinmelerin çerçevesi içine itilmişlerdir. Bu da insani duyuların giderek bozulmasını ve yer yer yok olmasını getirmiştir. En temel insani gereksinmelerin başında gelen yemek yeme eylemi bile, hertürlü tad alma duyusundan ayrılmış ve giderek içgüdüsel (ya da hayvani) bir eylem haline dönüşmüştür. İnsanların kendi tarihsel eylemlerinin ürünü olan her türlü insani duyu ve duyu nesneleri, insanların çoğunluğunun dışında bir değer ve anlam sahibi olmuştur. İnsanlar, kendi emek ürünlerinde olduğu gibi, bu kendi özgüçlerinden ayrılmasıyla, kendi geleceklerine tam bir kayıtsızlık göstermeye itilmişlerdir.

> "İşi bölerek, insan da bölünür. Bir tek faaliyetin yetkinleşmesi, bütün öbür fiziki ve entelektüel yeteneklerin feda edilmesi sonucunu verir. İnsanın bu solup sararması, en yüksek gelişmesine manifaktürde erişen işbölümü arttığı ölçüde artar. Manifaktür, sanayiyi tekil parçasal işlemlerine ayırır ve bu işlemlerden her birini ömür boyu mesleği olarak tekil bir işçiye verir, böylece onu bütün yaşamı boyunca belirli bir parçasal göreve ve bir akte zincirler. İşbölümü sadece işçileri değil, ama işçileri dolaylı ya da dolaysız

biçimde sömüren sınıfları da kendi faaliyetlerinin aleti durumuna düşürür; işlenmemiş zekalı burjuva, kendi öz sermayesi ve kendi öz kâr hırsının; hukukçu, kendisini bağımsız bir güç gibi egemenlik altına alan kemikleşmiş hukuk düşüncelerinin; 'kültürlü sınıflar', genel olarak, bir yığın yerel önyargı ve küçüklüklerin, kendi öz fizik ve moral miyoplukların, bir uzmanlığa uyarlanmış bir eğitimden ve -saf bir tembellik de olsa- bu uzmanlığın kendisine yaşam boyu zincirlenmelerinden doğan sakatlanmışlıklarının kölesidirler."

Tüm çelişkileriyle işbölümünün oluşumu ve gelişimi, aynı zamanda emeğin ve emek ürünlerinin, nicelik ve nitelik olarak eşitsiz dağılımıyla birleşerek insanlar arasında özel mülkiyetin ortaya çıkmasına yol açmıştır. (Bu mülkiyetin ilk biçimi, aile içinde, kocanın kadın ve çocuklar üzerindeki egemenliğini sağlayan aile mülkiyeti olmuştur.)

Kısacası, işbölümü ile özel mülkiyet birbirine bağlıdır ve işbölümü, insanın pratik faaliyetidir; mülkiyet ise bu faaliyetin ürünüdür.

İşte insanlığın tarihsel gelişmesinde ortaya çıkmış olan köleci toplum, feodal toplum ve kapitalist toplum, bu antagonist çelişkilerin belirlediği ve bu çelişkilerin keskinleştiği toplumlardır.

Kapitalist toplum, burjuva toplumu, insanlığın son antagonist şeklidir. Bu son antagonist toplumun ortadan kaldırılmasıyla insanlığın gerçek ve nihai kurtuluşu gerçekleşecektir.

II. THKP'NİN NİHAİ HEDEFİ : DÜNYA KOMÜNİZMİ

Proletarya partisi olarak Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin ulaşmaya çalıştığı nihai hedef, tüm dünya proletaryasıyla birlikte kapitalist dünya sisteminin yerine komünist dünya sistemini geçirmektir.

Tarihsel gelişim sürecinin kaçınılmaz sonucu olan komünist toplum, insanlığın tek çıkış yolu, tek kurtuluş yoludur. Çünkü ancak bu toplum, insanlığın elde kalmış son insani yanlarını da yok etmekle tehdit eden ve bir bütün olarak insanlığın yok oluşunu maddeleştirmeye çalışan kapitalist sistemin temel çelişkilerini ortadan kaldırabilir.

Komünist toplum, toplumun sınıflara bölünmesine son verir; üretimdeki anarşiyi kaldırarak, insanın insan tarafından sömürülmesinin bütün biçimlerini ortadan kaldırır, uzlaşmaz çelişkilere sahip sınıfların yerine emeğin dünya çapındaki bütünsel birliğini geçirir; insanlar, ilk kez kendi tarihlerini bilinçli olarak kendileri yapmaya başlarlar; sınıfsal ve ulusal savaşlarda sayısız insanın yaşamının ve insanlığın yaratmış olduğu tüm insani zenginliklerin yok edilmesi yerine, insanların bütün yetenek ve emeğini, doğaya ve doğanın insanileştirilmesine, kendi kolektif gücünü geliştirip güçlendirmeye yöneltir.

Komünist dünya sistemi, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırıp, bunları kamu mülkiyetine dönüştürmeye paralel olarak, üretimdeki anarşiye, rekabetin yıkıcı egemenliğine, toplumsal üretimin bencil çıkarlar için gelişmesine son vererek, insanların insani gereksinme-

lerine uygun olarak üretimin toplumsal-planlı biçimde dünya çapında düzenlenmesine geçer. Böylece üretimdeki anarşi, üretim bunalımları ve paylaşım savaşları kaybolur.

Özel mülkiyetin kaldırılması, sınıfların yok olması, insanın insan tarafından sömürülmesine son verir. Çalışma, sömürücü sınıflara yarayan bir yaratma işi olmaktan çıkar. Çalışmak, salt bir yaşam aracı olmaktan çıkarak, yaşamın en başta gelen insani gereksinmesi durumuna ulaşır. Yoksulluk ortadan kaybolur, insanlar arasındaki ekonomik eşitsizlik, ezilen sınıfların sefaleti onların maddi varoluşlarındaki genel yoksulluk ortadan kalkar; insanların işbölümü içindeki hiyerarşileri ve bununla birlikte maddi-emek / zihni-emek arasındaki karşıtlık ortadan kalkar; ve cinsiyetler arasındaki toplumsal eşitsizliğin bütün izleri silinir. Tüm bunlarla birlikte ve aynı zamanda, sınıf egemenliğinin organları olan devlet ve devlet zoru söner. Böylelikle her türlü zor kavrayışı da yokolup gider.

Sınıfların ortadan kalkması, sömürücü sınıfların her türlü entelektüel üretim ve yönetim tekelinin bir daha geri gelmemek üzere kalkmasını getirir. Kültür, kişisel, ulusal ve sınıfsal farklılıklarını yitirerek, herkesin ortak malı haline gelir. Komünist toplumda üretici güçlerin gelişmesi, bütün insanların yaşam düzeylerinin yükseltilmesi ve maddi üretime ayrılan zamanın büyük ölçüde azaltılmasını mümkün kılarak kültür alanında tarihte eşi görülmemiş bir çiçek açma dönemini başlatır.

Bütün ulusal-devlet sınırlarını parçalayan, tarihlerinde ilk kez birleşmiş insanlığın bu yeni kültürü, insanlar arasında açık ve temiz ilişkilere

dayanacaktır. Bu nedenle, o, mistisizmi, dini önyargıları ve batıl inançları ortadan kaldıracak ve böylelikle zafere ulaşan bilimsel bilginin gelişmesine büyük bir itilim sağlayacaktır.

Bu gerçek ve nihai kurtuluşun gerçekliğinde, bireyler için çalışma bir yük değil, bir zevk olacaktır. Hiçkimse için tek bir özel faaliyet ya da iş zorunluluğu olmayacak, herkes istediği her dalda çalışabilecektir. Toplum genel üretimi düzenlediği için, insanın bugün bir şey, yarın başka bir şey yapması, "sabahleyin avlanmak, öğleden sonra balık tutmak, akşam hayvan yetiştiriciliği yapmak, yemekten sonra eleştiri yapmak" mümkün olacaktır. Birey tüm bunları yaparken, bir avcı, balıkçı, çoban ya da eleştirmen olmaksızın bir zihne de sahip olacaktır.

Komünist toplumda, insanlar, insanileştirilmiş bir doğada, insani duyulara sahip olarak özgürce yaşamak, üretmek ve gereksinmelerini doyurmak durumunda olacaklardır. 19. yüzyıl Fransız proletaryasının şu ünlü talebinin gerçekleştiğini bayraklarına yazacaklardır:

HERKESTEN YETENEĞİNE GÖRE,
HERKESE GEREKSİNMESİNE GÖRE.

Bu nihai amaç, yani komünist toplum, hiçbir biçimde yerel düzeyde ya da dar ulusal sınırlar içinde gerçekleşemez. Komünist toplum evrensel bir gerçekliktir ve tüm dünya proletaryasının ortak ve birleşik eylemiyle gerçekleşecektir. Henüz kapitalizm koşullarındayken ve hatta kapitalist gelişimin daha alt düzeylerindeyken bile proletarya, böyle bir amaca yönelik olarak tüm faaliyetlerini birleştirmek zorundadır. Bu birleşik hareket, proletaryanın iktidarda olduğu ülkelerde sosyalizmin inşasının, yani komünist toplu-

mun önkoşullarının yaratılması faaliyetinin birleştirilmesi demektir. Bunun yolu ise, nihai amaca uygun olarak ve bu amaca ulaşmak için tek ve ortak sosyalist programdan geçer. Ve ancak böyle bir program çerçevesinde, yerel ve ulusal sınırlar içinde faaliyet sözkonusu olabilir. Ulusal sınırlar içinde proletarya ve partisinin görevi, bu ortak tek program hedeflerine uygun olarak ve ona ulaşmak için, kendi ulusal engellerini hızla aşmak olacaktır.

III. PROLETARYA DEVRİMİ VE PROLETARYA DİKTATÖRLÜGÜ

Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. Serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesiyle birlikte, üretim araçlarının özel mülkiyeti ile üretimin toplumsal niteliği arasındaki çelişki, sonal olarak çözümlenebilecek boyutta bir antagonizma kazanmıştır. Bu antagonizma, kapitalizmin sürekli ve genel bunalımını ortaya çıkararak, sosyalist devrimlerin nesnel koşullarını olgunlaştırmıştır.

Günümüzde kapitalizmin sürekli ve genel bunalımının III. dönemi yaşanmaktadır. I. ve II. bunalım dönemlerinden farklı olarak bu dönemde emperyalizm yeni-sömürgecilik yöntemleriyle sömürüsünü ve baskısını sürdürmektedir. Dünyanın 1/3'nün emperyalist sömürünün dışına çıkmış olması, emperyalizmin tarihinde en büyük pazar sorunu ile karşı karşıya kalmasına yolaçmıştır. Bir yandan pazar sorunu, diğer yandan pazarların sürekli olarak devrimlerle yitirilmesi karşısında emperyalizm, artan oranda ekonomisini askerileştirmiştir.

Askerileştirilmiş ekonomi, III. bunalım döneminde, gerek emperyalist-kapitalist ülkelerdeki proleter devrimci mücadelelerin, gerekse geri-bıraktırılmış ülkelerin halk devrimlerinin gerçekleştirilmesinde, proletaryanın ve ezilen halkların karşısına büyük bir emperyalist askeri gücün çıkartılması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, gerek kapitalizmin iç dinamikle geliştiği ülkelerde, gerekse bu dinamiğin çarptırıldığı geri-bıraktırılmış ülkelerde, proletaryanın sosyalist devrim yönündeki mücadelesine şiddete dayanan devrimden başka bir yol bırakmamaktadır.

III.bunalım döneminde emperyalizmin yeni-sömürgecilik metotları ve ekonominin askerileştirilmesi, dünyanın her yerinde "barışçıl mücadele biçimleri"nin yürütülmesini ve bu yolla burjuva iktidarlarının yıkılmasını olanaksız kılmıştır.

Emperyalizmin muazzam askeri gücü karşısında, sosyalist devrimlerin "barışçıl" yolunun kazanılması olanaksızdır. Bu, proletaryanın barışın, barışçıl mücadelenin mutlak karşıtı olmasının bir ürünü değildir. Proletarya, her zaman böyle bir yolun olmasını ister ve buna karşı direnecek son kişiler, proleterler ve komünistler olmuştur.

Ancak sınıf mücadelelerinin tarihi göstermiştir ki, toplumun ve insanlığın yeniden inşası, gerçek ve kalıcı kurtuluşu tek bir sınıf tarafından, proletarya tarafından gerçekleştirilebilir. Proletarya, insanlığın gerçek ve kalıcı kurtuluşunun nasıl gerçekleşeceği ortaya konduğu andan itibaren, her zaman ve her yerde burjuvazi tarafından bir devrime zorlanmıştır.

Zor araçları tekelini elinde bulunduran bur-

juvazi, bu araçlarla, yani şiddet yoluyla varlığını korumak ve proletaryanın insanlığın gerçek kurtuluşuna yönelik tarihsel hareketini engellemek için çaba göstermiştir. Bu koşullar altında proletaryanın, burjuvazinin dayatmaları karşısında geri çekilmesi, insanlığın gerçek ve kalıcı kurtuluşu amacından vazgeçmesi olanaksızdır.

Eğer burjuvazi, kendi silah tekeline dayanarak ortaya koyduğu dayatmalardan, kendi kendine uzaklaşabilecekse, bundan proletarya sadece memnunluk duyar ve bunun kalıcılığı koşullarında zora başvurmaktan kaçınabilir. Ama sadece bu koşulla.

Böyle bir gelişmenin, kapitalizmin ve emperyalizmin nesnel gerçekliği ile çatışacağı da açıktır. Bu nedenle, burjuvazinin böyle bir tutum içine girmesini istemek, ütopyadan başka bir şey değildir.

Burjuvazinin zora başvurmasının, yani savaşların ortadan kaldırılmasının tek yolu, bu ülkelerde iktidarın proletaryanın eline geçmesidir. Yoksa proletaryanın tek yönlü olarak, kendisine bağlı ve kendisinden istenen bir "barışçıl"lığı savunması olanaksızdır. Tersine bir tutum, silah tekeline sahip burjuvazi karşısında proletaryanın silahsızlandırılmasından başka bir anlama gelmez.

Toplumsal devrimlerin ve insanlığın gerçek kurtuluşunun barışçıl yollardan olup olmayacağı nesnel bir sorundur ve öznel olarak sadece burjuvaziye bağlıdır ve burjuvazinin sorunudur. Proletarya, tarihsel olarak, burjuvazinin kendisine karşı ilan etmiş olduğu savaşı kabul etmekten başka bir şey yapmamıştır ve yapmayacaktır da.

III. bunalım döneminin ilişki ve çelişkileri

sonucu dünya proletaryasının ve halklarının devrimci mücadelesinin karşısında birleşmiş bir emperyalist güç bulunduğu gerçeği de, artan oranda proletarya enternasyonalizmini gerektirmektedir. Artık alt edilmesi gereken yalnızca ulusal ya da ülke ölçeğinde egemen sınıflar ya da burjuvazi değil, bir bütün olarak emperyalist sistemdir. Bu ise, tüm yerel ya da bölgesel çelişkilerin uluslararası bir boyut kazanması demektir. Böyle bir gelişmeden, tek yönlü olarak yapılmış anlaşmalarla ya da ABD emperyalizmi ile yapılacak ikili anlaşmalarla uzak durmak olanaksızdır.

Emperyalizm, iktidara geçmiş proletaryanın emperyalist ülkelerle doğrudan bir savaşıyla da yok edilemez. Emperyalist devletler ile proleter devletlerin doğrudan savaşının kaçınılmazlığı teorisi, son tahlilde, dünya proletaryasının ve emekçi kitlelerinin gücüne güvenmemenin ifadesidir ve troçkist devrim ihracı teorisinin bir yansısıdır.

Emperyalist ülkelerde proletaryanın zaferi, bizzat bu ülkelerin proletaryasının eseri olacaktır. Bugün bu ülkelerde mevcut "komünist" partilerin pasifist ve revizyonist nitelikleri unutularak, bu ülkelerde proleter devrimlerin gecikmesinin nedenleri açıklanamaz.

Mevcut tarihsel koşullarda emperyalist ülkelerde proletarya devriminin, süreç olarak en son gelişeceği ve gerçekleşeceği düşüncesiyle, devrimin geri-bıraktırılmış ülkelerdeki zaferine bel bağlamak da, aynı oranda hatalıdır.

Bugün emperyalist ülkelerde proletarya devriminin nesnel koşulları her zamankinden çok daha fazla olgundur. Eksik olan öznel koşullardır ve bunların yaratılması da, herşeyden ön-

ce, bu ülkelerdeki proletarya partilerinin pasifizmden, reformizmden ve revizyonizmden arındırılması ile mümkündür. Bir başka deyişle, bu ülkelerdeki Marksist-Leninistlerin, doğru bir çizgiye sahip olarak yeniden, örgütlenmeleri şarttır.

Yenmeye cesaret edemeyenlerin zaferden söz etmeye hakları yoktur.

Zorlu ve kanlı bir iç savaş olmaksızın ya da böyle bir savaş olasılığı göze alınmaksızın, yani barışçıl yollarla, emperyalist ülkelerde proletaryanın iktidarı fethetmesi mümkün değildir. Böyle bir iç savaşı salt geri-bıraktırılmış ülkelerin emekçi halkının katlanması gereken bir olgu olarak görmek ve böyle bir savaşı kendi burjuvazisine karşı yürütmekten kaçınmak, proletaryaya ve onun devrimine ihanetten başka bir şey değildir.

80'li yıllarda, özellikle Batı-Avrupa'nın emperyalist ülklerinde yaygınlaşan nükleer savaş tehlikesine karşı "barışçıllık", bu ülkelerde proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesini olumsuz yönde etkileyecek boyutlara ulaşmaktadır. Kurgusal idealizmin perspektifinden bakarak, emperyalist burjuvazinin "çılgınlığı"na dayalı senaryolar yazılması, bizzat burjuvazinin her ne pahasına olursa olsun kendi varlığını koruyacağı anlayışını güçlendirmektedir. Ve her yerde bu senaryoları destekleyen burjuvazi olmaktadır.

Emperyalist burjuvazinin nükleer silahlarını kullanmasını engellemenin tek yolu, onların ülkesini, savaşın öncephesi haline getirmekten geçer. Bu da, bu ülkelerin proletaryasına, son elli yılın en ağır ve zorlu görevini yüklemektedir. Revizyonist ve pasifist "komünist" partilerin

bu ülkelerde, geri-bıraktırılmış ülke halklarının kanlı savaşlarının zaferleriyle elde ettikleri seçim zaferlerinin sonu gelmiştir artık.

Emperyalist ülkelerin proletaryasının bu parti yöneticilerinin aldatmalarıyla "refahtan pay alma" mücadelesine sokularak pasifize edilmişlikleri, bugün dünya proleter devrimci mücadelesinin en önemli engeli durumundadır.

Ulusal sınırlar içinde ya da ülke çapında proletarya partilerinin görevi, tek bir program çerçevesinde ve bu programı gerçekleştirmek için, iktidarı burjuvazinin elinden almaktır. Bu iktidar mücadelesi, emperyalist ülkelerin birleşik ya da tek tek müdahalesi koşulları içinde yürütülecektir. Gerek kapitalizmin iç dinamikle geliştiği ülkelerde, gerekse henüz demokratik devrimin tamamlanmadığı bizim gibi ülkelerde proletarya ve partisi, böyle bir çatışmaya girmeksizin sosyalist devrimi ya da sosyalist devrim yolunu gerçekleştiremeyecektir.

Geri-bıraktırılmış ülkelerde demokratik halk devriminin, ancak ve ancak proletaryanın öncülüğünde gerçekleşebileceği gerçeği de, bu ülkelerin proletaryasına değişik görevler yüklemektedir.

Bizim gibi ülkelerde proletarya ve partisi, kesintisiz devrim perspektifi içinde demokratik halk devrimi ile sosyalist devrim arasında sürekli ve sistemli bir bağlantı kurmak ve asgari program ile azami program arasında organik bir ilişki geliştirmek zorundadır.

Yeni-sömürgecilik koşullarında geri-bıraktırılmış bir ülke olan Türkiye'de, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, Leninist devrim anlayışı ile demokratik halk devrimi (anti-emperyalist ve anti-oli-

garşik devrim) programını sosyalist devrim programıyla organik bir bağlantı içinde oluşturmuştur.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin asgari programı, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimle iktidarın ele geçirilmesinin programıdır. Bu halk iktidarı, işçilerin ve köylülerin, bağımsız bir ülkede, insan haklarına, insan emeğine saygılı, hukukun üstünlüğünü kabul eden, laik, toplumsal, devrimci-demokratik iktidarı olacaktır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi programı olarak maddeleşen bu asgari program hedeflerine ulaşılması, Türkiye'de sosyalist devrimin gerçekleştirilmesi için gerekli koşulları yaratacaktır. Ve ancak bu şekilde sosyalist devrimin barışçıl gerçekleşmesi olanaklı hale gelebilir.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, bu bağlamda, proletaryanın ulusal ya da ülkesel düzeyde iktidarı ele geçirdiği her yerde, kapitalizmin gelişme düzeyi ne kadar eşitsiz olursa olsun, şu temel sorunları çözmek için, belirlenmiş amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterilmesinin zorunluluğunu kabul eder:

1) **Sömürenlerin Baskı Aygıtının Parçalanması ve Proletarya Diktatörlüğünün Kurulması**

Dünya çapında devletin sönmesine yönelik bir sürecin ilk halkası olarak proletaryanın görevi, burjuvazinin devlet aygıtını parçalamaktır. Ancak bu görev, anarşizmin savladığı gibi devletin hemen yokedilmesi demek değildir ve olamaz da.

Burjuva devlet aygıtının proletarya tarafından parçalanarak ele geçirilmesi, bürokrasi ve

militarizmin köklü bir biçimde dönüşümünün gerçekleştirilmesi demektir.

İlkin, burjuvazinin özel silahlı adamlarına dayalı militarist aygıt lağvedilerek, yerine proletaryanın özerk silahlı örgütlenmesi geçirilecektir.

Dünya çapında proletaryanın zaferi gerçekleşmediği sürece kapitalist-emperyalizm varlığını sürdüreceği için, silahlı örgütlenmelerin tüm olarak ortadan kaldırılması olanaksızdır. Gerçek bir silahsızlanma ve kalıcı bir barış, ancak ve ancak proletaryanın dünya çapındaki zaferi ile olanaklıdır. O ana kadar, proletarya kendi iktidarını emperyalist saldırganlığa karşı savunmak zorundadır. Ancak bu zorunluluk, profesyonel bir silahlı gücün varlığının nedeni olarak kabul edilemez.

Ulusal/ülkesel düzeyde iktidarı ele geçiren proleterya, dünya proletaryasıyla aktif bir dayanışma içinde, kendi ülkesinde ve ülkesine yönelik her türlü emperyalist saldırıya karşı tüm emekçilerin istemsel silahlanmasına dayanmak zorundadır. Tüm proleter devrimci savaşların ve halk kurtuluş savaşlarının gösterdiği gerçeklere dayanarak inşa edilecek bir savunma stratejisi, ancak böyle bir silahlı örgütlenmeyle başarılı olabilir.

Teknolojik gelişmeye bağlı olarak gün be gün konvansiyonel silahlarını yetkinleştiren emperyalizme karşı aynı yetkin silahların üretilmesini tek hedef olarak alan bir savunma sanayi ve buna dayanan bir silahlı örgütlenme, toplumun sosyalist gelişimini engelleyen büyük çelişkiler yaratmadan varlığını sürdüremez.

İktidarın proletarya tarafından ele geçirildiği koşullarda, "yetkin silah üreticilerinin daha az

yetkin silah üreticilerini yeneceği" belirlemesinin emperyalist devletler arası bir savaş için geçerli olduğu unutularak yapılacak bir silahlanma ve silahlı örgütlenme, diğer sorunların yanında, burjuva devlet aygıtının parçalanması önünde önemli engeller oluşturacaktır. Ayrıca bu tür bir silahlı örgütlenme, sosyalist ülkelerde profesyonel yöneticiler ve uzmanlaşmış görevler ortaya çıkartarak, uzun dönemde işbölümünün daha da yetkinleşmesine neden olabilecektir.

İşte bu ve benzeri nedenlerle, daha da önem kazanan militarizmin tasfiyesi yönünde iktidardaki proletaryanın eylemi, her zaman ve her yerde, proletaryanın özerk silahlı örgütlenmesine dayanmak zorundadır.

İktidarı ele geçiren proletaryanın diğer temel görevi de, bürokrasiyi dağıtmak olacaktır.

Bu görev, ilk andan itibaren bürokratik işlemlerin basitleştirilmesi eylemi ile, bu görevlere getirileceklerin seçim yoluyla belirlenmesi şeklinde maddeleşecektir. Siyasal yönetim ile diğer toplumsal yönetim faaliyetlerinin kitleselleştirilmesi sözkonusu olacağından, bu basitleştirme eylemi büyük öneme sahiptir. Bürokratik işlemlerin basitleştirilmesi, her düzeyde yönetimin kitleselleştirilmesi için bir ön koşuldur.

Bu basitleştirme eylemi, öncelikle, ürünlerin değerinin belirlenmesi, emeğin üretim topluluklarına dağıtılması ve emek-zamanının düzenlenmesi yönünden basitleştirilmiş bir muhasebe sisteminin kurulması demektir.

Üretim araçlarının devlet mülkiyeti haline getirilmesiyle birlikte, üretim sürecine ilişkin tüm bürokratik işlemler, devlet bürokrasisi içine girmiş olacaktır. Böylece kapitalist toplumdaki

ikili bürokratik faaliyet, tek bir bürokratik faaliyet olarak, yani devlet faaliyeti şeklinde birleşerek olağanüstü boyutlar kazanma eğilimini taşır. Bu nedenle de, bürokratik işlemlerin basitleştirilmesi ile bürokrasinin dağıtılması görevleri birleşik olarak ele alınmak zorundadır.

Özel mülkiyete dayalı toplumlardaki devletin baskı aygıtı işlevlerinin bürokrasisi, ilk andan itibaren basitleştirilerek, bu işler bürokratlara özgü bir meslek olmaktan çıkartılacaktır. En çok ve en sık görülen zimmetleme ve yargısal işlemlerin özel bir yere sahip olduğu hesaba katılacaktır. Kişilerin yazılı hukuk sözleşmelerine olan bağlılıkları ve bu belgelerin yasal kanıt olarak benimsenmesi, burjuva ilişkiler içinde bürokratik işlemlerin yoğunlaşmasının bir nedeni olduğu gerçeğinden yola çıkarak, hukuki düzenlemeler ivedilikle yapılacaktır. Bu düzenlemeler, kişilerin sözlü beyanlarına dayalı bir sistem yönünde ele alınacaktır.

Üretimin ve nesnelerin yönetimi ve denetiminin tüm toplum tarafından yapılmasının sağlanmasıyla, bu işlerin uzmanlaşmış bireyler yoluyla gerçekleştirilmesine son verilir. Toplumun bunu yapabilmesinin temel önkoşulu, bürokratik işlemlerin basitleştirilmesiyse, ikinci önkoşulu da yerinden yönetim ve görevlilerin seçimle işbaşına getirilmeleridir.

Doğrudan üretim sürecine ilişkin defter tutma ise, ürünlerin emek-zamanına bağlı bir değer ölçüsü ile yürütülür. Bunlar, bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerle merkezi bir stok değerlendirme sistemi haline dönüştürülür. Üretim ile tüketim arasındaki gerçek ve tam uyumu sağlamak, üretici güçlerin verimsiz kullanımının önü-

ne geçeceği için, bu sistemler özel bir öneme sahiptir. Kapitalist üretim ilişkileri çerçevesinde ortaya çıkmış olan veri okuma ve değerlendirme sistemleri, her düzeyde toplumsal üretim ve tüketim dengesi sağlayacak hale getirilebilir.

Bilgisayar teknolojisinin, bugün, maliyetleri düşürerek artı-değer üretimini artırmak amacıyla kullanılması, kapitalist üretim ilişkilerinin bir sonucudur ve doğal olarak, bu araçların toplumsal amaçlarla kullanılması önünde engel oluşturmaktadır. Üretimin toplumsal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki uzlaşmaz çelişkinin bu dışa vurumu, genelde önemli bir yanılsama yaratmaktadır.

Bu yanılsama, kapitalizm koşullarında bilgisayarın uluslararası planda ilişkilerin düzenlenmesi için bir iletişim aracı olarak kullanılabileceğidir. "Bilim bankaları", "tele-konferans", çokterminalli bilgisayarlar vb. gelişmelerin, bilgisayar teknolojisinden çok iletişim teknolojisindeki gelişmelerle ilintili olduğu unutulmaktadır. Kapitalist mülkiyet altındaki fabrikaların tek bir merkezi yönetimde birleştirilmesinin mekan olarak gereksizleşmesi, doğrudan özel mülkiyetin gereksizliğini ifade etmektedir. Bu nedenle, mülk edinilemiyen ya da edinilmesinin kârlılığı ortadan kalkmış bilgilerin uluslararasılaştırılması, kapitalizmin ulaşabileceği limitleri belirler.

Bugün, üretim araçlarında, kapitalistin mülkiyet konusu yapmadığı alanlardaki uluslararasılaşma çabalarına bakarak, geleceğe dönük içsel gelişmelerden söz etmek yanlış olacaktır.

Burjuva devlet aygıtının bu parçalanmasına paralel olarak proletaryanın özerk silahlı örgütlenmesine ve bürokratik işlemlerin alabildiğine

basitleştirilmesine dayanan yeni sosyalist devlet, yani proletarya devleti, çoğunluğun iktidar aygıtıdır ve çoğunluğun yönetimini ifade eder. Bu devlet aynı zamanda, egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın diktatörlüğünün aracıdır. Proletarya diktatörlüğü, emekçi halk için demokrasidir ve sömürücülerin, halkı ezenlerin, halkları yüzyıllardır demokrasiden dışlamış olanların zorla bastırılması, demokrasiden dışlanmasıdır. Tarihsel olarak "komün" ve "sovyetler" olarak gerçekleşmiş bulunan bu devlet, siyasal yönetimin kitleselleştirilmesidir.

Proletaryanın ve diğer emekçi kitlelerin bulunduğu her yerde oluşturulan komiteler, proletarya iktidarının yönetim gücünü oluştururlar. Güçler ayrımı doktrinin yadsınmasına dayanan, doğrudan yönetimin gerçekleşmesine olanak tanıyacak sayıda nüfusun olduğu yerlerde oluşturulan yerel birimler, proletarya iktidarının gerçek alanı olacaktır. Bu birimler, kapitalizm koşullarında sıradanlaştırılmış belediyelerden farklı olarak, siyasal karar ve yönetim organları olarak faaliyet gösterirler. Aynı şekilde yargı organları, bu birimlerce seçilmiş kişilerce oluşturulur. Böylece yasama ile yürütmenin ve giderek yargının ayrılığı ortadan kalkar.

Proletarya iktidarında, tüm görevler seçilmiş komiteler tarafından yürütülür ve komiteler faaliyetlerinden dolayı seçmenlerine karşı sorumludurlar. Seçimler, mümkün olan ve toplumsal faaliyetlerin nesnel koşulları tarafından belirlenen zaman dilimlerinde yenilenir. Seçilmiş görevliler, görev süresi dolmadan da seçmenlerin çoğunluğunun istemi ile geri çağrılabilir.

Yerel yönetim komiteleri, bölge düzeyinde

konseyler oluşturarak, birimlerde alınmış kararların ve önerilerin, bölgesel olarak bütünleştirilmesini gerçekleştirirler. Bölge konseyleri de, dünya sosyalist toplumu kurulana dek, ülke düzeyinde Genel Konseyi (Genel İşçi Sovyeti) oluştururlar. Genel İşçi Sovyeti, bölge konseyleri üyeleri arasından, bölgelerde yapılacak doğrudan seçimlerle oluşturulur. Ancak bu seçimlerde bölge konseylerinde yer almamış yurttaşların da aday olmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılır.

Genel İşçi Sovyeti, yasama ve yürütme gücü olarak, ülkenin bütününe ilişkin bir organ niteliğinde olacaktır. Sürekli çalışma durumunda olan Genel İşçi Sovyetin'de ele alınacak her öneri, ilkin yerel birimlerde ve bölge konseylerinde görüşülür. Genel İşçi Sovyeti, bu görüşmeler sonucunda ortaya çıkan kararların birleştirildiği bir platform görevini de yerine getirir.

İlk bakışta bu yönetim tarzı, hızlı karar alınmasını engelleyici gibi görünse de, toplumun genel kuralları belirginleştiği ve yerleştiği oranda önemsiz bir sorun olarak kalır. Ayrıca toplumun sosyalist örgütlenmesinin yetkinleşmesiyle, insanlar, kendi tarihlerini bilinçli olarak kendileri yapacak durumda olacaklarından "hızlı karar alma" sorunu ortadan kalkacaktır. Zaten "özgürlüğün egemenliği, insanların dıştan bir zorlamayla çalışmalarının bittiği yerde başlar".

Proletarya diktatörlüğünde tüm bu faaliyetlerin yanında, burjuva hukukunun aşılması için gerekli kitlesel eğitimle birlikte çeşitli düzenlemeler yapılacaktır. Özellikle proletaryanın kapitalizme karşı olumsuz eylemiyle birlikte ortaya çıkmış olan bazı yasalar ve uygulamaların, olumlu eylemin gelişmesine paralel olarak yeniden

biçimlendirilmesi gerekecektir. Burada olumsuz eylem sürecinde partiyle birlikte özne olan kitlenin, olumlu eylem döneminde, aynı zamanda nesne haline getirilmesinin hukuksal durumları önde tutulacaktır.

2) Kır/Şehir Çelişkisinin Çözümlenmesi

Dünya çapında proletarya iktidarlarının gerçekleştiği koşullarda nihai çözüme ulaşacak olan kır/şehir çelişkisi, proletaryanın iktidarı ele geçirdiği her yerde ve ele geçirdiği andan itibaren çözümüne yöneleceği sorunların başında gelir. Bu faaliyette, nihai çözüme bağlı olarak, dünya tarihsel çözüm faaliyetleri öne geçecektir.

Kapitalist sanayileşmenin şehirlerde merkezileşmesi ve şehir çevresinde yoğunlaşması, her şeyden önce önemli bir konut ve çevre sorunu yaratmıştır. Haberleşme ve ulaşım araçlarının azgelişmişliğinin ve üretim tekniğinin geri düzeyine denk düşen kapitalist sanayileşme, sağlıksız sorunlar ve çevre kirlenmesi olarak belirginleşen sorunları, tarih sahnesine çıktığı andan itibaren güncelleştirmiştir. Doğanın insanileştirilmesinin en önemli engeli olan kapitalist mülkiyet, burada, doğanın özel tahrip edilmesiyle daha ağır sorunlar üretmektedir.

Çeşitli burjuva unsurlarca ileri sürülen çözümler bir yana bırakılıp gerçek yaşam olgularından yola çıkılarak, bu sorunların bilinçli bir çözümüne yönelinecektir. Ulaşımda meydana gelen gelişmeler, insanların üretim merkezlerinde yerleşik olarak bulunmalarını gereksiz kıldığı gibi, üretim tekniğindeki gelişmeler üretimin belli merkezlerde toplanmasını da daha bugünden

gereksiz hale getirmiştir. Bugünün teknolojisiyle bile, ulaşım araçlarının toplumsal mülkiyet altında bedelsiz olarak kullanılmasıyla, bireylerin üretim alanlarına istediği ve istenilen zamanda ulaşması mümkündür. Öte yandan, ürün ve üretim süreçlerinin faktör içeriklere göre parçalara ayrılması ve her bir parçanın tek bir ürünmüşcesine farklı üretim yerlerinde gerçekleştirilebilecek ölçüde gelişmesiyle, insanın işe gitmesi yerine işin insana gelmesi coğrafi olarak mümkün hale gelmiştir. Tüm bunların gerçekleştirilip maddeleşebilir olması için üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması zorunludur. Aksi halde bu parçalanma, işin daha da bölünmesini getirerek toplumun içsel olarak çöküşüne yol açacaktır.

Sanayinin bazı dallarında üretim sürecinin bölünmezliği sözkonusu olduğu oranda, bu üretim dalları belirli bir merkez olmayı sürdürecektir. Ancak ulaşım araçlarındaki gelişme, bu üretim alanlarında belli bireylerin faaliyetlerinin yerleşik ve sürekli kılınmasının önüne geçecek olanakları sağlamıştır.

Sanayi alanındaki bu gelişmelerin yanısıra, doğal koşullara bağlılığı en aza indiren tarımsal üretim tekniklerinin uygulanması, tarımsal üretimin belirli zamanlarla sınırlandırılmasının önüne geçilmesini sağlayacaktır. Kimyasal alandaki gelişmeler, toprağın verimini değiştirebilme olanağını sağladığı için, "tarıma elverişli arazi" arayışı sona erecektir. Böylece tarımın belli alanlarla sınırlanması aşılacaktır.

Bu gelişmeler, sonal olarak, doğanın insanileştirilmesi eyleminin parçalarıdır ve bu eylemin etkinliğine bağlı olarak gerçekleşecektir.

Kapitalist sanayileşmenin kaçınılmaz sonucu olarak doğanın bozulması ve çevre kirliliği, toplumun sosyalist örgütlenmesinde en temel sorunların başında gelir. Proletarya iktidara geçer geçmez, kapitalizmden devraldığı sanayi kuruluşlarını bu açıdan yeniden organize etmek, gerekirse bunları kapatmak ya da yerlerini değiştirmek gibi bir sorunla karşı karşıyadır. Geçmiş dönemde ivedi bir sorun durumunda olmayan doğanın bozulması ve çevre kirliliği, kapitalizmin çelişkilerinin gün be gün derinleşmesiyle, proletaryanın önüne birincil bir sorun olarak çıkmıştır.

Yine özel mülkiyet konusu olan toprağın kamu mülkiyeti haline getirilmesiyle, insanların sağlıklı koşullarda yaşamaları önündeki engeller tümüyle kaldırılacaktır. Böylece konut sorunu, sonal olarak çözümlenme koşulları içinde bulunacaktır. Kır ve kentin ayrılmasına dayanan kentleşme ve kent mimarisi, sosyalist toplumda insanların toplu yaşama gereksinmeleri ile bireysel yaşam alanları arasındaki uyumla yer değiştirecektir. İnsanların kendi üretimleriyle yaşam birimlerinin yeniden düzenlenmesi, mevcut kentleri giderek gereksiz hale getirecek ve sözcüğün tam anlamıyla bu kentleri birer tarih müzesine ve sanat kültür merkezleri haline dönüştürecektir.

3) Maddi-Emek ile Zihni-Emek Arasındaki Çelişkinin Çözümlenmesi Ve Kültür Devrimi

Proletarya, iktidarı ele geçirdiği andan itibaren el-emeği ile kafa-emeği arasındaki ayrımın

ifadesi olan uygulamalara son vermeye girişmek durumundadır. Doğrudan üreticilerin, üretim araçlarından ve ürünlerinden ayrılması ve üretim sürecinin dışsal olarak bölünmesi nedeniyle, işin sıradanlaşması ve ürünün yabancılaşmasının önüne geçilecektir. Bu amaçla, tüm bireylerin, bütün üretim sürecine ilişkin bir eğitimden geçirilmeleri ve bunun bilgisine sahip kılınmaları amacıyla politeknik eğitim gerçekleştirilecektir.

Diğer yandan, entelektüel üretim ve kültür üzerindeki özel mülkiyet tekeli yıkılarak, bu alanlarda tüm bireylerin faaliyette bulunmaları sağlanacaktır. Her bireyin kendi yeteneklerini geliştirmesi için gerekli koşullar sağlanacak, bireylerin zihni faaliyetleri için gerekli her türlü araçtan yararlanmaları gerçekleştirilecektir. Bugünden ortaya çıkmış olan iletişim araçlarındaki gelişmeler, insanlığın tarihsel birikiminin ürünü olan her türlü bilgiye ulaşmalarına olanak sağlayacak durumdadır.

Mevcut özel mülkiyet ilişkileri içinde "uluslararası bilgi değişimi", tümüyle bir aldatmacadan ibarettir. Bu ilişkiler de, insanların zihni üreticiler olarak varolmaları için gerekli bilgileri içermemektedir. Gerçek gelişmeyi sağlayacak bilgiler "çok gizli" kayıtları ile kapitalist mülkiyet altında tutulmaktadır. Bu tarzla, bilgi parçacıkları ne kadar kitleselleştirilirse kitleselleştirilsin, burjuvazinin entelektüel üretim ve yönetim tekelini ortadan kaldırmamaktadır ve hatta bu tekelini daha da yetkinleştirmektedir. Bu açıdan, bugün, emperyalist ülke merkezli bilgi değişimi ile toplumun sosyalist örgütlenmesinde gerçekleşecek uluslararası bilgi değişimi temel bir çatışkı oluşturur.

Yüzyıllar boyu çalışan sınıfların her türlü entelektüel üretim faaliyetlerinden sürekli olarak dışlanmışlıkları, ezilen sınıfların evrensel ölçekte kalıcı bir kültürün oluşumuna yönelik çok az veri biriktirmelerini getirmiştir. Proletarya iktidarında, insanlığın tarih öncesi olarak tanımlanan bu geçmişin getirdiği kültürün özel-sınıfsal niteliğini ortadan kaldırarak, evrensel bir insanlık kültürünün yaratılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Bu evrensel kültürün temeli ise, kendisini sınıf olarak ortadan kaldıracak olan bir sınıfın, yani devrimci proletaryanın kültürel birikimidir.

Öz olarak "kültür devrimi" olarak adlandırdığımız bir toplumsal eylemle evrensel kültürün oluşması ve sömürücü sınıfların biçimlendirdiği kültürel yozluktan kurtulunması için gerekli maddi ve entelektüel faaliyetler organize edilecektir. Burada ulusal kültür öğelerinin kalıcı ve insani yanlarının, proletaryanın evrensel nitelikleriyle biçimlendirilmesi esastır. Özellikle proletaryanın kapitalist üretim ilişkileri içinde, yalıtık ilişkiler içine sokulduğu koşullarda geliştirmeye çalıştığı toplumsal yaşam unsurlarının özel bir değeri olduğu gözönüne alınacaktır.

4) **Toplumsal Yaşamın Sosyalist Örgütlenmesi**

İnsanların toplumsal ilişkilerinin başlangıcı olan kadın-erkek ilişkisi, toplumun sosyalist örgütlenmesinde her türlü ekonomik çıkardan ve baskıdan arındırılacaktır.

Karı-koca ailesini toplumun ekonomik birimi olarak tutan özel mülkiyetin kaldırılmasıyla,

kadın, toplumdaki gerçek yerini alacaktır. Cinsler arasındaki toplumsal farklılıklar ortadan kaldırılacaktır. Bunun için her şeyden önce, özel ev-işi, kamu sanayi haline getirilecektir. Bu da, yerel birimlerde özel ev-işi konusu olan faaliyetlerin kamu faaliyetleri halinde düzenlenmesi demektir.

Sosyalist üretim ilişkileriyle hızla gelişecek olan üretici güçlerin yaratacağı yeni olanaklarla barınma, beslenme vb. işlerin kamu kuruluşlarınca yerine getirilmesi, kadının ev işlerine kölece bağlılığını sona erdirecektir. Buna bağlı olarak aile reisliği kavrayışı, kavrayış olarak ortadan kalkacaktır.

Evlilik işlemleri olabildiğince basitleştirilecektir. Eşler istedikleri taktirde kendi aile soyadlarını kullanabileceklerdir. Boşanma işlemleri, eşlerin istemi durumunda, evlilik kaydının silinmesiyle gerçekleştirilecektir.

Çocuklar, evlilik içi ya da dışı ayrımı yapılmaksızın, eşit haklara sahip olacak ve annenin istemine bağlı olarak nüfusa ana adıyla kaydedilebilecektir.

Toplumun sosyalist örgütlenmesinde üretici güçlerin gelişimi, kadınların her türlü kamu işinde çalışması için gerekli olanakları yaratacaktır. Eğitimin sosyalist örgütlenmesinin katkısıyla, kadınlar, her türlü işte çalışma bilgi ve becerisine ulaşacağı için, bu alanda hiçbir nesnel engel bulunmayacaktır. Sanayi ve tarım üretimi için gerekli emek-gününün kısaltılmasıyla birlikte hizmetler sektörünün alanı ve yeri sürekli genişleyeceğinden, kadınların daha yoğun biçimde toplumsal üretim sürecine katılmaları olanaklı olacaktır.

Sosyalizmde, "...yeni bir kuşak yetişince, ya-

şamlarında bir kadını asla parayla ya da başka bir toplumsal güç aracılığıyla satın almamış olacak yeni bir erkekler kuşağı; kendini, gerçek aşktan başka hiçbir nedenle bir erkeğe vermeyecek ya da bunun iktisadi sonuçlarından korkarak kendini sevdiği kişiye vermekten vazgeçmeyecek olan yeni bir kadınlar kuşağı ortaya çıkacaktır. İşte bu insanlar dünyaya geldiği zaman, bugün onların nasıl davranmaları gerektiği üzerine düşünülen şeylere hiç kulak asmayacaklar; kendi pratiklerini ve herkesin davranışını yargılayacakları kamuoyunu kendileri yaratacaklardır."[1]

5) Sosyalist Ekonominin İnşası

Ulusal/ülkesel sınırlar içinde iktidarı ele geçiren proletarya, ekonominin sosyalist inşasında, dünya çapında sosyalizmin kurulması hedefini gözönüne alarak merkezi planlamaya geçecektir.

Dünya çapında sosyalizmin kurulmasının olası uzun zaman alması durumu, bu hedefin değerini hiçbir biçimde azaltmayacaktır. Hangi düzeyde olursa olsun, sosyalist ekonomi, temel olarak üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ile üretimin toplumsal niteliğine dayanacaktır. Dolayısıyla bireylerin, bu alanda veraset hakları olmayacaktır. Toplumsal üretim ile ürünlerin toplum tarafından temellükü, sosyalist üretim ilişkilerinin temelidir. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyete konu olmasıyla birlikte, sanayi ve tarımın yönetimi tümüyle toplum tarafından gerçekleştirilecektir. Bu da her üretim biriminin doğrudan üreticiler tarafından yönetilmesi demektir.

[1] Friedrich Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*

Sosyalist toplumda, kişilerin tek ve sürekli belli bir üretim dalında, tek bir işle sınırlı faaliyetine olanak verilmeyecektir. Bir başka deyişle, kişilerin, işbölümünün yabancılaştırıcı etkisinden kurtarılması yanında, böyle bir yabancılaşmanın yeniden üretimine de olanak tanınmayacaktır. Bu nedenle politeknik eğitimden geçmiş kişilerin, değişik üretim alanlarında ve dallarında çalışmaları sağlanacaktır. Bunun yolu ise, genel üretimin, bir bütün olarak toplum tarafından planlanmasından geçer.

Sosyalist ekonominin temel özelliği merkezi planlama olacaktır. Merkezi ve toplumsal planlama, kişilerin tek ve sürekli işkollarını temsil ederek oluşturdukları yönetim konseyleri tarafından ekonominin merkezi planlamasının aşıldığı her yerde ve oranda gerçekleştirilir. Tek ve sürekli bir işkolunda çalışan kişi düzeyinin aşılması ise, üretimin sanayi ve tarım adı altında ayrışmasının ortadan kaldırılmasıyla olanaklıdır. Bu da, toplumun, belli sayıda nüfusun oluşturduğu komün örgütlenmesi demektir.

Sosyalist ekonominin uzun dönemdeki temel birimi olan komünler, ilk dönemde tarım ve sanayi alanlarında örgütlenmiş kolektif üretim ve yönetim birimlerinin birleştirilmesiyle oluşturulabilir. Kapitalizmden çıkıldığı andan itibaren ve çıkılır çıkılmaz komünlerin kurulması girişiminin,ütopik olduğu kadar kaynak ve emek savurganlığına yol açtığı deneyimlerle görülmüştür. Proletaryanın iktidarı ele geçirdiği bazı ülkelerde kurulmuş olan sanayi ve tarım komünlerinin, birer komün karikatürü olmaktan öteye gidememiş olmalarının nedeni de budur.

Tarımsal üretimin kolektivizasyonu, kolektif

çiftliklerden tarım komünlerine doğru gelişim süreci olarak ele alınacaktır. Bu bağlamda, küçük-üreticilik sorunu, doğrudan tarım komünlerinin oluşturulması ve giderek kent ile kır arasındaki çelişkinin aşılmasıyla orantılı olarak çözümlenecektir. Ancak, yalın olarak komünlerin tarımsal nitelikte kalmaları, giderek küçük-meta üretiminin daha geniş ölçekte üretilmesine yol açarak sosyalist inşada bozulmalara yol açacağı gözönüne alınacaktır. Bu nedenle, tarım komünleri ile sanayi komünlerinin birleştirilmesi hedefine bağlı olarak, öncelikle tarım ve sanayi kolektiflerinin düzenli bir ilişkisi geliştirilmek zorundadır.

Bu süreç sonucunda kır/kent çelişkisinin aşıldığı yerlerde ortaya çıkan sanayi, tarım ve hizmetler alanında bütünsel ve birleşik faaliyette bulunan toplumsal örgütlenmeler, komünler olacaktır. Ve ancak toplumun bu komün örgütlenmesine ulaşılmasıyla, insanların, insanileştirilmiş bir doğada, insani duyulara sahip olarak özgürce yaşamaları, üretmeleri ve de maddi ve manevi gereksinmelerini doyurmaları mümkün olacaktır.

Böyle bir sonal amaca ulaşmada sosyalist inşanın mevcut yarım yüzyılı aşkın süredeki deneyiminden yararlanılacaktır. Özellikle dünya sosyalist devriminin tamamlanmasına kadar ülkesel/ulusal ölçekte yapılacakların belli bir sınırlamaya sahip olacağı gerçeğinin proletaryanın bilincine çıkartılması gerektiği, bu deneyimle ortaya çıkmıştır.

Bu sınırlılık içinde, eğitimden bilimsel ve teknik araştırma-geliştirme faaliyetlerine kadar bir dizi özel sorun, genel çerçevenin gelişme di-

namiklerine göre çözümlenmeye çalışılacaktır.

Bu temel çerçeve içinde merkezi toplumsal planlama, iktidarın proletaryanın eline geçmesinden sonraki belli bir döneme kadar emekçi halkın yaşam düzeyini sürekli yükseltmek ve kişilerin maddi ve manevi gereksinmelerini karşılamak şeklinde güncelleşecektir. Bu, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'nin asgari programında ortaya konulmuş olan merkezi planlama ölçütlerinin çeşitli düzeylerde geliştirilmesi demektir.

Özellikle nüfus artışı gözönüne alınarak, bu artışı aşan düzeyde ve kişi başına düşen miktarı zaman içinde artıran ve de bunun sürekliliğini güvence altına alan bir üretim artışı sağlanmasında, bilimsel ve teknik araştırmalara daha yoğun olanak ve katılım sağlanacaktır. Bunun için bilimsel ve teknik araştırmaların kurumlaştırılmasıyla, buralardan kişilerin yararlanmaları ve katılımlarını sağlamak için gerçekçi düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinden sağlanan her yeni gelişme, üretim malları üretiminde olduğu kadar tüketim malları üretiminde de uygulanacaktır.

Her yeni biçim değişikliğini (nicelik ve nitelik olarak) yansıtacak biçimde tüketim ürünlerinin yaratılması ve bunların tüketilmeleri ile eski ürünlerin süreç dışı kalmaları arasındaki çelişki aşılacaktır. Bu da, standartlaşmanın dinamik ölçülere kavuşturulması ile olanaklıdır. Bir ya da daha fazla sayıda beş yıllık kalkınma planları kapsamında sabit kalan tüketim standartları anlayışına sapılmayacaktır. Her türlü tüketim ürünlerinde, nicel ve nitel değişiklikler; ürünün verimliliğini, kullanımını ve kullanım istemini artırıcı olduğu oranda gerçekleştirilmesi esas

alınacaktır.

Toplumsal ve kültürel alanlarda, özellikle sağlık, eğitim ve konut üretiminde mevcut kaynakların ve emek-gücünün yoğun kullanımından gelişmiş teknoloji kullanımına geçilecektir.

İşte ulusal/ülkesel sınırlar içinde iktidarı ele geçiren proletaryanın, dünya çapında sosyalist toplumun kurulması ve sonra komünist toplumun gerçekleşmesi yolunda yapması gereken temel görevler bunlardır. Bu görevlerin tek tek ülkelerde nasıl yerine getirileceği, o ülkenin somut tarihsel koşullarına göre biçimlenir ve örgütlenir.

IV. SOSYALİST ÜLKELER VE ENTERNASYONALİZM

Bundan birkaç yıl öncesine kadar dünyanın pekçok ülkesinde proleterya, değişik yolları izleyerek iktidarı ele geçirmiş bulunuyordu. Genel olarak "sosyalist ülkeler" olarak adlandırılan bu ülkelerde birbirinden farklı uygulamalar ve farklı gelişim düzeyleri ortaya çıkmıştı. Bu farklılıklar, giderek her proletarya iktidarının kendine özgü bir yol izlemesi gerektiği düşüncesinin ortaya çıkmasına yol açmıştı.

Sosyalist toplumun inşasının yarım yüzyılı aşkın süredeki deneyimi göstermiştir ki; proletarya, iktidarı ele geçirdiği her yerde varolan diğer proleter iktidarlarıyla sıkı bir ortaklığa (elbirliğine) girmek ve geniş bir perspektifle ortak ve birleşik planlamalara yönelmek zorundadır. Aksi halde, sosyalist inşa sürecinde bir dizi fiili farklılıklar ortaya çıkacaktır ve çıkmıştır da.

Bu ortak ve birleşik faaliyetin ilk alanı ulusal

sınırların ve ulusal ölçütlerin aşılması olmaktadır. Proletaryanın iktidarda olduğu ülkelerin karşı karşıya bulundukları en önemli sorun bu olmuştur.

Üretimin alabildiğine toplumsallaştığı ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin bir zorunluluk olduğunun kapitalistler açısından bile görüldüğü bir dünyada, proletarya iktidarlarının ayrıksı tutumları dünya çapında sosyalizmin zaferi için en önemli engel durumuna gelmişti. Emperyalistler arası entegrasyonun ürünü olan ve temelinde artı-değer sömürüsü yatan uluslararası emperyalist kuruluşların örgütlenme düzeyinden çok daha geri konumdaki "sosyalist" girişimler, revizyonist nitelikleriyle sosyalizmin engeli haline gelmişti. "Varşova Paktı" ve "COMECON" adıyla anılan bu revizyonist oluşumlar, son tahlilde, NATO ve AT'nin basit bir taklidi görünümündeydiler.

Bugünden yarına, ülke düzeyinde iktidarı ele geçiren ya da geçirecek olan proletaryanın görevlerinden birisi de, bu durağan ilişkileri aşmak yönünde faaliyet göstermek iken, revizyonizm yüzünden mevcut duruma boyun eğmek zorunda bırakılmışlardır. 70 yıllık sosyalizmin inşasının deneyimi göstermiştir ki, devrimin eşitsiz gelişimi ile devrim öncesinde ülkelerin eşitsizliklerinin sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde ağır bir yük ve engel durumuna gelmemesi için ülke düzeyinde yapılması gerekenlerin hızla yerine getirilmesi yanında, sosyalist ülkeler arasında, coğrafi engelleri de gözeterek, belli bir bütünsel ve birleşik faaliyet yaratılması bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, ulusal düzeydeki gelişmelerin uzun süreli belirleyiciliğinin terk edilmesiy-

le belirlenmiştir. Bu faaliyetler, hiçbir biçimde, belli ülkelerin/ulusların belli birkaç konuda uzmanlaşmaları ile karıştırılmamalıdır. Bu amaçla, dün olduğu kadar gelecekte de sosyalist ülke insanlarında güçlü bir enternasyonalist bilinç sağlanmalı ve bu bilinçle proletaryanın iktidarda olduğu ülkelerde ulusal dar görüşlülükler ortadan kaldırılmalıdır. Bu yapılmadığı sürece, başta SSCB olmak üzere, pekçok ülkede ortaya çıkan gelişmeler kaçınılmaz olacaktır.

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, tüm bunların gerçekleştirilmesinde proletaryanın yüksek bir sınıf bilincine ve uluslararası sınıf disiplinine sahip olmasını zorunlu görür. Bunun en önemli önkoşulu ise, proletarya partilerinin öncü görevlerini yerine getirme kararlılığı ve ustalığıdır. Parti ile toplumun ve devletin sosyalist örgütlenmesi arasında organik bir bütünlük kurulması zorunludur. Bunun bir yanı partilerin ideolojik düzeylerinin sürekli yükseltilmesi iken, diğer yanı parti yapılanması ile toplumsal ve siyasal yapılanma arasında bir paralellik kurulmasıdır.

SONSÖZ

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, programında ortaya koyduğu genel ve özel hedeflere yönelik mücadelesini; proletaryanın uluslararası sınıf cephesinin bir parçası olarak gördüğü Türkiye'de, burjuvazinin kanlı terörüne karşı proletaryanın zorunlu, kaçınılmaz zaferinden emin olarak cesaret ve kararlılıkla yürütür.

"Komünistler kendi görüşlerini ve amaçlarını gizlemeye tenezzül etmezler. Hedeflerine sadece tüm toplumsal koşulların zor yoluyla yıkılarak ulaşılabileceğini açıkça ilan ediyorlar. Varsın egemen sınıflar bir komünist devrim korkusuyla titresinler. Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecekleri şeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya vardır.

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİNİZ!"

İKİNCİ BÖLÜM
ÜLKEMİZİN EKONOMİK, SİYASAL VE SINIFSAL TAHLİLİ

TÜRKİYE TOPLUMU DEVRİME GEBEDİR

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi programlarında ortaya koyduğu hedefler için savaşmaktadır.

THKP-C'nin savaşı, öncelikle bağımsız ve demokratik bir ülke yaratmayı hedeflemektedir. Bu hedef, açık biçimde bir devrim sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü mevcut toplumsal düzenin alt yapısından üst yapısına kadar bir bütün olarak değişmesi sözkonusudur ve bu değişiklik olmaksızın bağımsızlıktan ve demokrasiden söz etmek olanaksızdır.

Evet, ülkemizin bağımsız ve demokratik bir ülke olabilmesi için devrimden başka bir yol yoktur.

Bu gerçeği, 26 Ocak 1976 günü Malatya Beylerderesi'nde şehit düşen İlker Akman yoldaş şöyle belirlemiştir:

> "Emperyalizmin III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde iktisadi evrim feodalizm sürecini aşmış, kapitalizm sürecini yaşamaktadır. Bu durum, tarihi bir çö-

zümlemedir ve geri-bıraktırılmış ülkelerin günümüzdeki ele alınışlarında temel hareket noktası olarak görülmelidir. Hiç şüphesiz, geri-bıraktırılmış ülkeler bir kalıptan çıkmış değillerdir ve her ülke üretici güçlerinin gelişme seviyesine göre ötekilerden farklılıklar gösterir. Genel olarak aynı karakter içindedirler ve farklılıkları kendi özel durumlarını belirler. Ancak, özel durumlarda ortaya çıkan farklılıklar, her ülkenin tarihinden gelen farklılıklar ile buna uygun düşen biçimde, feodal üretim ilişkilerinin tasfiye derecesidir.

Biz, her geri-bıraktırılmış ülkeyi yakınen (tarihiyle ve üretici güçlerinin seviyesiyle) tanımıyoruz. Bu nedenle, geri-bıraktırılmış ülkeler üzerine olan genellemelerimiz, genel olarak emperyalizme, özel olarak da ülkemizin yapısına yansıyan geneli yakalayabildiğimiz kadar geneldir. Felsefi hareket noktamız, 'her özel, geneli içinde taşır' olmaktadır. Özel olarak ülkemiz, genel olarak da geri-bıraktırılmış ülkelerde iktisadi evrimin feodal süreci tamamlaması, tek başına bir olgu değildir. Bu ülkelerde feodalizmin tasfiyesi, bu tasfiyeye uygun düşen üretici güçlerin değişimi ve ona uygun bir üst-yapının oluşması ile tamamlanır. Geri-bıraktırılmış ülkeler diye tanımladığımız (bir kısım görüşlere göre 3. dünya ülkeleri) ülkeler, kapitalizmin bir dünya sistemine dönüşmesi sürecinde sömürge ülkeler olarak, dünya kapitalizminin üretim ilişkileri içine girmişlerdir. Bu süreç içinde kimi ilkel (aşiretler ve kabileler düzeyinde), kimi feodal düzeyde,

kimi de kapitalizmin tohumlarının yaşadığı feodalizmden kapitalizme geçiş aşamasında olan ülkelerdir. Bu ülkeler hiç kuşkusuz, emperyalizmin üretim ilişkileri içine girmeseler, kendi iktisadi evrimlerini tarihi gelişim çizgisine uygun olarak tamamlayacak ülkelerdir. Ne var ki, emperyalizm bir dünya sistemi olarak ortaya çıktığı andan itibaren, bu ülkelerin kendi iktisadi evrimlerine uygun düşen üretici güçleri ve üretim ilişkileri ile emperyalizmin getirdiği üretim ilişkileri arasında bir 'çatışma' ortaya çıkmıştır. Bu 'çatışma'da üstün gelen ve kendini kabul ettiren, emperyalist-kapitalist üretim ilişkileridir. 'Daha ileri bir üretim ilişkisi, daha geri bir üretim ilişkisini tasfiye eder' genel kuralına uygun olarak emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri ülkenin geri olan üretim ilişkilerine üstün gelerek, ülkedeki üretici güçleri kendi üretim ilişkilerine göre şekillendirmiştir. Üretici güçlerin bu 'şekillenişi', tarihi gelişime ve toplumun içinde bulunduğu maddi üretim seviyesine ve de sınıfların hareketine uygun olamadığından, 'çarpık' veya 'dengesiz'dir. Üretici güçlerin evrimini belirleyen (tayin eden, şekillendiren), o ülkenin kendi toplumsal (iç) dinamiği değil, emperyalizmin o ülkeye soktuğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin (dış) dinamizmidir. Ve bu ülkelerdeki temel çelişme,aslında, bu iki dinamik arasındaki çelişmedir.

Bu konuda Mao Tse-Tung şöyle diyor:

'Üretici güçlerin, pratiğin, ekonomik alt yapının, genellikle ana ve tayin edici rolde belirdikleri doğrudur. Bunu inkar eden ma-

teryalist değildir. Fakat belli şartlar altında, üretim ilişkileri, teori ve üstyapı gibi yönler kendilerini baş ve tayin edici rolde meydana koyabilirler. Bunu da kabul etmek gerekir. Üretim ilişkileri değişmeksizin üretici güçler gelişemiyorsa, üretim ilişkilerindeki değişme, baş ve tayin edici rol oynar.[1]

Bu iki dinamiğin 'çatışma'sı, çelişkinin özdeşliğine uygun olarak, her zaman çatışma biçiminde görülmez. Uyuşma biçiminde de görülür. Bu 'çatışma' ve 'uyuşma', birbirinden ayrı olgular değil, birlikte görülen ve her iki durumda da görev yapan sınıfların üretime ve şekillenen toplumsal güçlerine göre ortaya çıkan olgulardır. (Burada sınıfların toplumsal gücü, genel olarak toplumsal hareket uygun düşmesiyle belirlenir. Bu nedenle, gücü belirleyen niteliktir. Bizim gibi ülkelerde, en güçlü sınıf proletaryadır.)

Bu iki dinamiğin yönlerini ve unsurlarını tespit etmek ve bu unsurların o ülkenin somut şartlarındaki biçimlerini yakalamak, kısaca o toplumu kavramak ve gelişmeleri görmek demektir. Bir Marksist-Leninistin görevi de herşeyden önce, bu kavrayışa ulaşmak olmalıdır.

Emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkelere soktuğu üretim ilişkileri, daha önce de açıkladığımız gibi, tarihi-iktisadi evrime ters ve üretici güçlerin gelişmesini engeller niteliktedir. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin bu niteliği geri-bıraktırılmış ülkelerde yok olmaz, aksine daha çarpıcı bir biçimde ortaya çıkar.

[1] Mao Tse-Tung, *Teori ve Pratik, s. 56*

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri, rantiye ve parazit niteliğiyle ülke ekonomisi içine girer. Bu ilişkilerin dinamiği, daha fazla değeri ve emeği o sermayenin ve üretimin yoğunlaştığı metropollere götürmek şeklindedir. Bütün ilişkileri, bu hareketi gerçekleştirmeye yöneliktir. Bütün 'güç'ler, bu temel görevi yerine getirmek için hareket halindedir. Emperyalizmin üretim ilişkileri öz olarak kapitalist bir nitelik taşıdığından, girdiği yerlerde kapitalist üretim ilişkilerinin boy atmasına da neden olur.

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin girdiği ülkede, eğer feodalizmin bağrından çıkan kapitalist üretim ilişkileri varsa veya üretici güçlerin gelişmesi kapitalizme doğru yönelmişse, o ülkeye giren dış dinamik, kendi iktisadi 'güç'lerini (gerekirse bu güçleri askerileştirerek) ülkenin kapitalist ilişkilerini kendine tabi kılmak yolunda kullanır. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri baskın çıkar ve gelişmekte olan ülkenin kapitalizmi, emperyalizme bağımlı hale gelir. Bu durum aynı zamanda, iç dinamiğin çarpıtılmasıdır da. Zira, emperyalizmin ülkeye girişi olmasa,* iktisadi evrime uygun olarak gelişen kapitalizm ve onun sınıfı burjuvazi, toplumsal hareketin lokomotifi olacak ve toplumu daha ileri bir topluma kendi iç dinamikleriyle

* Bu tahlil, "soyut" bir tahlildir. Ancak, sorunu "salt" olarak kafalarda billurlaştırmak için yapılmaktadır. Yoksa, kapitalizmin bir dünya ekonomisi olmasından sonra, emperyalist üretim ilişkilerinden uzak bir ülke bulunabileceğini zannetmek veya böyle bir ülke aramak, Robenson Crusoe'yi aramak gibi bir şeydir.

götürecektir. Ülkede gelişen kapitalizm ve burjuvazi, diğer sınıfların, hatta proletaryanın da desteğini alarak, toplumsal dengeyi kuracaktır. Bu durumdaki burjuvazinin ve kapitalist üretim ilişkilerinin yönü ileriye doğru ve ülkenin üretici güçlerini geliştirecek biçimde mevzilenmiştir. Ancak, kapitalizmin bir dünya sistemi olmasından (emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin tüm dünyaya yayılmasından) sonra, böyle bir durumdan söz edilemez. Bu nedenle, hangi ülkede olursa olsun, kapitalizmin bir dünya sistemi olmasından sonra, burjuvazinin toplumsal önderliğinden söz edilemez. Ülkedeki mevcut kapitalist ilişkiler ve burjuvazi, emperyalist-kapitalist ilişkilerle karşılaştıktan ve ona tarihi bir süreç içinde tabi olduktan sonra, ilerici niteliğini yitirmiş ve üretici güçleri engeller bir niteliğe bürünerek, iç dinamiğin hareketine karşı olmaya başlamıştır.*

Artık tarihi misyonu elinden kaçıran burjuvazi, bağrından çıktığı feodalizmi ve geri

* Emperyalist sisteme dahil olan bir ükede feodal üretim ilişkilerinin ve kapitalist ilişkilerin emperyalist üretim ilişkileriyle olan çatışma ve "uyum" şeklinde görülen karşılaşması, tarihi bir süreçte devam eder ve o ülkenin tarihi yapısına uygun olarak şekillenir. İktisadi kökleri olan bu şekillenme, sosyal ve siyasal plana da yansır. Bu yansıma içinde, ülkenin sınıfları da, üretim biçimine ve siyasal etkinliklerine göre, emperyalizmle ittifak veya çatışma içinde görünürler.

Hakim sınıfların üretim tarzına uygun olarak, iktidarda bulunuş şekillerine göre, bu ittifaklar biçimlenir. Ancak, hangi ülke için olursa olsun ve ülkedeki üretim hangi tarzda olursa olsun, hakim sınıflar emperyalizmle sürecin ilk dönemlerinde mutlaka ittifaklar düzeyinde birleşirler.

üretim ilişkilerini devrimci bir biçimde tasfiye edemez. Ülkede gelişen emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri feodalizmi tasfiye ediyorsa, bu tasfiye, üretim ilişkilerinin kendi rantiye ve parazit ilişkilerine uygunluğu ölçüsünde ve kapitalist ilişkilerin geri üretim ilişkilerini 'zorunlu' çözmesindendir. Ülkenin burjuvazisi 'siyasal zoru'nu, üretici güçlerin

Bunun da temel nedeni, emperyalizmin geçirdiği evrelerdir. Emperyalizm, bir ülkeye kendi üretim ilişkilerini ilk adımda mutlaka ticaret yoluyla sokar. Bu, ticaretin karakterinden gelir. Ticaret, kapitalist ekonominin dolaşımdaki en başta gelen elemanteridir.

Üretim ilişkilerinin karakteristiklerini bünyelerinde maddeleştiren mallar, dolaşım sürecinde pazarlara ticaret ile girerler. Pazardaki mallar, taşıdıkları üretim ilişkilerinin "güç"lerini de pazara sokmuş olurlar.

Emperyalist üretim ilişkilerinin ticaret ve mal ile olan ilk yaygınlaşması, yerini giderek sermayeye bırakır. Ancak, malların ve ticaretin önemi de ortadan kalkmaz.

Bu süreç içinde, ülkedeki kapitalist sınıflar önce ticaret ve malların "gücü" karşısında giderek ilişkilerindeki rantiye ve parazitlerin esiri olarak "uyum" içine girerlerken, zorunlu ittifaklara da girerler. Aynı şekilde feodaller de, ülkede gelişen kapitalist ilişkilerin hareketinin emperyalizmin ülkeye girmesi ile yön değiştirmesi veya üzerlerindeki baskının kalktığı kendi üretim ilişkilerinin serbest bırakıldığı ölçüde emperyalistlerle ittifak içine girerler.

Emperyalist üretim ilişkileriyle feodal üretim ilişkileri arasındaki tarihi zıtlık, sınıflar planında da yansır ve emperyalizmle feodallerin "uyum"u, ittifaklardan öteye gidemez. Oysa kapitalist sınıflar, üretim ilişkilerindeki ortak karakterden dolayı, sınıfsal olarak önce ittifak sonra bütünleşme sürecini yaşarlar. Bu süreç içinde ülkenin kapitalist sınıfları, emperyalist üretim ilişkilerinin esiri olarak o üretim ilişkilerini yaygınlaştırmak ve yaşatmak görevini yerine getirdiği oranda, nitelik olarak emperyalizmle aynılaşır, ortak karaktere bürünürler.

gelişmesi yönünde feodaller üzerinde değil, 'mevcut üretim ilişkilerini' yaşatmak üzere kullanmaya yönelir. Artık böyle bir toplumda, toplumsal dengeden söz edilemez. Toplumda hakim olan, dengesizlik (ya da suni denge) ve kaçınılmaz sonuç da bunalımdır.

Bütün bu tarihi gelişmeler, her ülkenin tarihi gelişimi ve üretici güçlerinin seviyesine göre, belli süreçler içinde biçimlenirler. Ne var ki, hangi biçimlerde oluşursa oluşsun, emperyalizmin III.bunalım döneminde karakteristik olarak geri-bıraktırılmış ülkelerde ortaya çıkan, emperyalizme bağımlı biçimde gelişen ve tasfiye olan feodalizmdir.

Bu durum, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin tüm ülkeyi ve üretici güçlerini kendisine tabi kıldığı anlamına gelir. Ancak, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin o ülkenin kendi üretim ilişkileri halini alması, ülkedeki iç ve dış dinamikler çelişmesinin ve çatışmasının ortadan kalktığı anlamına gelmez. Yeni durum, çatışmada emperyalist 'güç'lerin kesin egemen olması ve giderek uyumun öne çıkması şeklinde bir çözümdür (sentezdir). Ne var ki, bu yeni durumda, çatışmanın ortadan kalktığı ve yerine uyumun geçtiği şeklindeki bir tahlil, mekanik ve ampirik bir tahlildir. Yeni durumun sentezinde ortaya çıkan, basit bir yer değiştirme değil, aksine, bağıntılı bir biçimleniştir. Çatışma yok olmamış, uyumun (önde olan, hakim olan yan) içinde daha büyük bir dinamiğe yükselmiştir. Çatışma azalmamakta, aksine büyümektedir. Toplumsal hareketi belirleyen dinamikler arası bu çatışma, üretimin

gelişme seviyesine uygun olarak toplumda yer alan sınıflararası çelişki ve hareketlerde gizlenmiştir. Emperyalist üretim ilişkileri, hayatiyetini devam ettirmek için herşeyden önce bu sınıfsal çatışmaya tavır almak zorundadır. Çünkü ülkenin kendi iç dinamiğinin (iktisadi evriminin) götürücüsü olan sınıfın (proletaryanın) sınıfsal hareketi, çelişmeyi çözecek niteliktedir.

Bugün geri-bıraktırılmış ülkelerde (bizde de olduğu gibi) toplumun kendi iktisadi evriminin kapitalist güçleri, emperyalizmle tam bir uyum içinde emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin yaratıcısı ve geliştiricisi olmuşlardır. İktidardaki oligarşi, emperyalizmin ülkedeki varlık biçimidir. Bu durumda ülkedeki 'çatışma' ve 'uyum' ve buna uygun düşen 'toplumsal denge'yi incelemek gerekmektedir.

Ülkedeki hakim üretim ilişkisi emperyalist-kapitalist olduğundan ve feodal üretim ilişkileri tabi kılınarak tasfiye olunduğundan, üretim kargaşası, kapitalizmin o kendine özgü üretim kargaşasının çok üzerindedir ve nitelik olarak süreklilik arz etmektedir. Üretimdeki bu kargaşayı yaratan, temelde ülkedeki üretici güçlerin emperyalist üretim ilişkilerine tabi bir biçimde nispi olarak gelişmesidir. Ülkenin iç dinamiği, üretici güçleri, kendi toplumsal çıkarları doğrultusunda geliştirmek için zorlarken, üretici güçlerin sisteme bağlı bir biçimde (metropollere yönelik) düzenlenmesi, hem üretici güçlerin serbest gelişmesini engellemekte, hem de üretimde sürekli bir bunalım yaratacak olan bir

kargaşa (üretim anarşisi) doğurmaktadır. Bu durum, ülke ekonomisinin (emperyalizme bağımlı olmasından gelen) emperyalizmin hastalıklarından etkilenmesiyle birlikte, (bağıntılı olarak) ekonomik bunalımın temelini oluşturur. Özetle, **o ülkedeki ekonomik bunalımın temelinde, ekonomik dengenin ülke içinde değil, metropollerde tamamlanması yatar. Ekonominin (emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin yönlendirdiği) bu hareketi, ülkenin üretici güçlerinin gelişme hareketiyle çeliştiğinden, engelleyici niteliktedir.**

Ancak, emperyalist üretim ilişkilerinin kapitalist karakteri, III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde iktisadi evrim sürecinin kapitalizm olmasıyla 'uyum' gösterir. Bu 'uyum', sadece karakterden gelen bir uyumdur ve sadece karaktere özgü oluşu ve hareket yönlerinin farklı oluşu nedeniyle, özünde 'çatışma'yı barındırır. Bu 'uyum', üretici güçlerin nispi gelişmesinin maddi temelini oluşturur. Ne var ki, gene bu 'uyum', ülkedeki toplumsal dengesizliğin nispi denge durumunu sağlar. Ekonomideki bu göreli denge durumu ise, bu tip ülkelerdeki revizyonizmin ve pasifizmin maddi temelini teşkil eder. Bu durum gene aynı şekilde, oligarşinin, mevcut üretim ilişkilerini 'şekli demokratik ortam' içinde koruyabilmesinin de maddi temelini oluşturur. Ancak, gene 'bu durum'dan, ülkede toplumsal bir dengenin oluştuğu ve 'bu durum'un 'nitelik belirleyicisi' olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Böylesine bir sonuca varmak, revizyonizme

ve pasifizme saplanmak olur. Kavranması gereken, 'bu durum'un göreliği ve "şekli uyum"un altında daha büyük bir 'çatışma'yı taşımakta olmasıdır. Bu 'uyum' durumu, tarihi süreçteki yerini, feodalizmin çözülmesine borçludur. Zira, feodalizm çözüldüğü oranda kapitalist ilişkiler yaygınlaşma imkanı bulur ve ülkenin iç dinamiği (iktisadi evrimi) kapitalizme yönelik olduğundan, tarihi süreçte 'uyum' durumunun objektif koşulları ortaya çıkar. Özellikle ülkemizde 'bu durum'un kavranmamış olması, ülkemizde orjinal 'devrim teorileri'ni çeşitlendirmektedir.

Burada kısaca durup, ülkemizdeki iç dinamiğin 'zor'ladığı iktisadi evrimin hangi aşamada olduğunu kısaca ele alalım. Genel olarak, feodal süreçte olsa bile, iç dinamiğin yönü kapitalizme doğrudur. Bu kaba gerçeği inkar etmek, tarihi materyalizme ters düşmek olur. Ancak, iktisadi evrimin yönünün kapitalizm olması, devrimden sonra ülke ekonomisinin 'ülke kapitalizmi'ni kurmanın şart olduğu anlamına gelmez. Böylesine bir önerme, ekonomizmin ötesinde, kaba bir evrimcilik olur. İktisadi evrimin dünya çapında ulaşmış olduğu seviye (emperyalizm), iktisadi evrimin tarihi yolunun sosyalizm olduğu ve bu aşamaya geçişin objektif şartlarının var olduğu bir dönemdir. Bu tarihi gidişe ters düşmemek için, devrimini yapan her ülke mutlaka (kendi üretici güçlerinin elverdiği ölçüde) sosyalist üretim ilişkilerini kurmalıdır. Ancak bu durum, ülkede kapitalist üretim ilişkilerinin olmayacağı anla-

mına da gelmez. Aksine, proletaryanın gelişmesi ve diğer sınıfları yedekleyebilmesi için, ülkedeki kapitalist üretim ilişkileri, sosyalist üretim ilişkilerine tabi bir biçimde, üretici güçlerin sosyalist üretimin tek üretim biçimi olmasına uygun düşecek şekilde güçlenmesine kadar (giderek yok oluş biçiminde) yaşatılmalıdır. Ülkenin kendi iktisadi evriminin kapitalizm yönünde olması ise, devrimin burjuva karakterini simgeler ve devrimin kaçınılmaz olarak demokratik devrim olmasını getirir. Bu anlayış, Marksizm-Leninizmin kesintisiz devrim anlayışıdır.

Ülkemizde feodalizmin hemen hemen tasfiye edilmiş olması, ancak bu tasfiyeye uygun düşen bir nitelikte kapitalizmin gelişmemiş olması, hem yarı-feodal üretim ilişkilerinin kısmen yaşamakta olmasının, hem de sınıfsal olarak feodallerin üstyapıdaki etkinliklerinin maddi temelini oluşturmaktadır. Bu çözümlemelerden, ülkedeki ekonomik ve siyasi kargaşanın nedeninin, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin devamını sağlayan hareket ile feodal üretim ilişkilerinin (üstyapısı ve hatta siyasi etkinlikleri de dahil) hareketi arasında çelişme olduğu yanılgısına varılmamalıdır. Böylesine bir yanılgı, temel çelişmeyi gözden kaçırmak olduğu gibi, tekelci burjuvaziye misyon yüklemek olur. Bu görüş, devrim sorunlarında karşımıza tehlikeli (saptırıcı) bir biçimde çıkar.

Bizim gibi ülkelerde gücünü sistemden alan üretim ilişkileri, geri üretim ilişkilerine kendini kabul ettirir ve tabi kılar; ancak bu

'zor'lamak, bir uzlaşmadır ve iktisadi temeldeki bu çelişme mutlaka sosyal ve siyasal plana da yansır. Ülkenin ekonomisi dengesini temelde, sistemde bulmasına karşılık, ülkenin iktisadi evriminin zorlamalarının dengesini üretici güçlerin gelişmesinde bulamaması, buna karşılık dışa bağımlı yapının getirdiği emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin zorlaması ile karşılanması, toplumsal dengeyi sunileştirir.

Özetle: Ülkemizde dış dinamiğin (emperyalizmin), ülkenin iç dinamiğini bozması, toplumu dengesizleştirmiş ve kendine uygun düşen bir suni dengeyi oluşturmuştur.

Şimdi de, ülkemizdeki suni dengeyi ve siyasal zoru incelemeye geçelim.

Emperyalizmin III. bunalım döneminde yeni-sömürgeciliğin bütün özelliklerinin yansıdığı ülkemizin tarihi köklerinden gelen orjinalliği, feodal yapının Osmanlı toplumundan gelen özelliğini yansıtması ve geçmişte sömürge durumunda bir ülke olmamasında yatmaktadır. Bu iki özellik, ülkemizin içinde bulunduğu yapının genel karakterini değiştirmez; ancak, yarı-sömürge oluşum sürecini ve biçimlenişindeki özelliği verir. Biz burada, bu özellikten daha çok geneli ile ilgilendiğimizden, özele fazlaca inmeyeceğiz. Zira ülkemizin geneli kavranmadan, özeli kavranamaz. Özelinden kalkarak açıklama getirenlerin de gerçekten 'orjinal' sonuçlara varmaları da bundandır. Süreç hangi biçimde gerçekleşirse gerçekleşsin ve hangi özellikleri taşırsa taşısın,

bugün ülkemizdeki yapı ve içinde bulunduğumuz suni denge, geri-bıraktırılmış ülkelerin karakterini taşır. Toplum, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerince şekillenmektedir. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkenin ekonomisini önce dünya ekonomisine katması, daha sonra da üretime sızarak onu kontrol altına alması sürecinde, iç dinamik ile gelişmeye çalışan kapitalist unsurlar hızla emperyalizmle uyum içine girmişler ve üretim ilişkileri olarak emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin rayına oturmuşlardır. Bu süreç, üretimin metropollere yönelik gelişmesi, üst yapının emperyalizmin üretim ilişkilerine göre düzenlenmesi ve ülke burjuvazisinin (giderek) tekelleşerek (üretim ilişkilerinin kaçınılmaz sonucudur bu) iktidarı ortaklarıyla alması şeklinde somutlaşmıştır.

Bu somutlaşmada iktidar, gerek sınıfsal, gerekse yönetim olarak, oligarşik bir nitelik almıştır.*

Oligarşi, mevcut üretim ilişkilerini devam ettirmek zorunda olduğundan, toplumun genel hareketinin de başını çekemez. Oligarşinin çekişi, genel hareketin yönüne ters düştüğünden, toplumun genel hareketini götürme durumundaki proleter hareketle çelişme içindedir. Proleter hareket, top-

* Oligarşi, kelime anlamı itibariyle, küçük bir zümrenin iktidarı anlamına gelir. Ülkemizde de iktidarın yapısının neden oligarşik bir nitelik arz ettiğini her şeyden önce üretimde aramak gerekmektedir. Normal olarak iktisadi evrimini tamamlama yolunda ilerleyen bir toplumda iktidar eğer iktisadi evrime uygun düşen bir iktidar ise ve çekici sınıfın yönlendiriciliğinde ise, böyle bir iktida-

lumu çekmenin objektif temellerini ve dinamiğini taşır. Bu görevi proletaryaya tarih vermiştir ve bu, proletaryanın tarihi misyonudur.

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin, ülkenin iktisadi evrimi ile çatışma ve 'uyum' durumu, sınıfsal plana, oligarşinin başta proletarya olmak üzere, emekçi yığınlarla çatışması, köylülükle 'iktisadi uyum' çerçevesinde 'uyum'u şeklinde yansır. Oligarşinin feodallerle ve köylülükle olan uyumu, ülkedeki nispi demokratik ortamın temelini oluşturur.

Ülkedeki nispi demokratik ortam, feodallerin üst-yapısal olarak varlıklarını sürdürmeleri için gerekli bir 'demokratik' ortam olduğu gibi, köylülüğe de o iktisadi 'uyum' için gereklidir.

Tarihi gelişim içinde bu nispi 'demokra-

rın "zümre"leşmesinden değil, aksine kitleselliğinden söz edilir. Bu durum, köleci toplumdan tutun, sosyalist toplumа kadar böyledir. Eğer bir toplumda oligarşik iktidardan söz ediliyorsa, oligarşik yapı içersindeki hakim sınıf veya sınıfların aslında toplumdan (kitlelerden) objektif olarak soyutlanmışlığından, tecrit edilmişliğinden söz ediliyor demektir. Bu durum tarihte, Rusya otokrasisi (ki o da bir çeşit oligarşi idi) için, İspanya oligarşisi için geçerli olduğu gibi, bugün metropollerdeki finans-kapital oligarşileri ve geri-bıraktırılmış ülke oligarşileri için de geçerlidir.

Unutulmamalıdır ki, oligarşiyi oluşturan sınıflar, kitlelerden tecrit olmayı kesinlikle istemezler, ne var ki, devam ettirmek zorunda oldukları üretim ilişkileri onları kitlelerden tecrit eder. Oligarşi bu tecrit oluşunu siyasal zor ile engellemeye çalışır. Oligarşinin bu çabası, toplum dışı bir üretim ilişkisini (emperyalist) sürdürme gayretleri içinde, toplum dışı oluşunu siyasal zoru ile kapatma gayretidir.

tik' ortamın yaşatılmasında feodallerin varlıklarını üst yapıda devam ettirme gerekçesi, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin feodal üretim ilişkisi ile çatışmasının artması ve feodallerin tasfiyesi oranında ortadan kalkmaktadır. Ancak, bu durumdan dolayı, nispi demokratik ortamın kaldırılma durumlarında, tekelci burjuvazinin feodallere tavır alışını 'tek başına' ele almak, hele hele 'uyum' için buna başvurduğunu söylemek, son derece büyük hatadır. Böylesine bir hata içinde olmak, bizi oligarşinin yanına savurur. (Ülkemiz devrimci pratiğinde bunları gördük ve görmekteyiz.) Bugün ülkemizde nispi demokratik ortamın yaşamasının temel nedeni, köylülüğün (ve ülkemizde tarihi bir etkinliği olan şehir küçük burjuvazisinin sosyal ve siyasal olarak) iktisadi 'uyum' içinde siyasal olarak yedeklenmesindendir. Bir başka deyişle, ülkemizdeki nispi demokratik ortamın yaşamasının sınıfsal temelinde, köylülüğün ikili tavrı yatar. Köylülüğün bu ikili karakterinin kavranamaması, bizi daima sapmalara sürükler. Ülkemizdeki toplumsal dengesizliğin daha iyi kavranabilmesi için bu konu üzerinde biraz duralım.

Köylülüğün ülkemizdeki ikili karakteri, ülkenin iktisadi evriminin kapitalizme yönelik olmasıyla, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkenin iç dinamiğine ters düşüşünden kaynaklanır. Köylülüğün bu ikili karakterinde, devrimci karakter ağırlıktadır, hakim olan yandır. Köylülüğün, özünde burjuva olmasına karşılık, devrimci bir karakter

taşıması ve devrime katılması, devrimimizin de burjuva karakterini simgeler. Köylülüğün aslında burjuva olmasına karşılık, devrimci bir karakter taşıması, onun subjektif niyetinden değil, ülkedeki emperyalizmin yarattığı objektif temelden gelir. Köylülük, 'saf' bir sınıf olmayıp, içinde çeşitli katlara (sınıfsal) ayrılır. Köylülüğün bu ayrışması, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkeye yayılış durumuna ve feodalizmin çözülüşüne göre biçimlenir. Köylülük genel olarak devrime katılacaksa da (elbette ki zengin köylülük dışında, orta köylülük kısmen, küçük ve yoksul köylülük temel), içindeki her bir katmanın da katılış biçimi birbirinden farklı olacaktır.

Köylülük her ne kadar burjuva karakter taşısa ve ülkenin iktisadi evrimi kapitalizme yönelik olsa da, devrimin ve toplumun çekici sınıfı olamaz. Bunun da nedeni, isterse kapitalist bir toplumda olsun, gelişmek isteyen üretici güçleri eline alamayacak, onları elinden tutup geliştiremeyecek olmasındandır. Aksine, üretici güçler geliştikçe köylülük de yok olmaya doğru gidecektir. Bu durum, köylülüğün gerek devrimde çekici olamamasının, gerekse de devrimden sonra kapitalist ilişkiler yaşatılsa dahi, devrimi engelleyecek bir güç olamamasının objektif temelini oluşturur.

Köylülüğün bu yapısı, onun her dönemde toplumsal denge içinde yedeklenen bir güç olmasını getirir. İsterse feodalizme karşı mücadele içinde olsun, köylülük bu mücadelesini başarıya ulaştırabilmek için ya burjuvazinin, ya da proletaryanın önderliğine

ihtiyaç duyar. Avrupa tarihi büyük burjuva devrimi öncesi sayısız köylü isyanları ile dolu olduğu halde, burjuvazinin önderliği olmadan burjuva devrimini gerçekleştirememiştir. Aynı şekilde, Rusya ve Çin'deki sayısız köylü isyanları, proletaryanın önderliği olmadan devrime ulaşamamıştır.

Toplumumuzda da köylülüğün ikili karakteri, onun hem tekelci burjuvaziye hem de proletaryaya yedeklenmesinin temelini oluşturur. Köylülüğün oligarşiye yedeklenmesinin subjektif temelini, mevcut üretim ilişkilerinin kapitalist karakteri, objektif temelini de feodal üretim ilişkilerinin çözülmesi ve üretici güçlerdeki nispi gelişme teşkil eder. Bu 'uyum', köylülüğün oligarşiye siyasal olarak yedeklenmesinin ve nispi demokratik ortamın maddi temelidir. Bu aynı zamanda, sosyal reformizmin de maddi temelidir. Ne var ki, bu yedeklenme mutlaklaştırılmamalıdır. 'Uyum'un çatışmayı içinde taşıması ve derinleştirmesi kavranamazsa, revizyonizme düşülmüş olur. Ancak, bu 'uyum' durumunu kavramamak da, toplumu ve köylülüğü kavramamak anlamına gelir. 'Uyum'un çatışmayı içinde taşıması bağlantısından hareketle, uyum' artsın, çatışma büyüsün mekanik yorumlamasına varılmamalıdır. Bu mantık bizi pasifizme ve teslimiyetçiliğe sürükler. Öne çıkartılması ve sarılınması gereken, köylülüğün devrimciliğidir. Proletaryanın en sadık müttefiki, köylülüktür. Köylülüğün oligarşiye yedeklenişi, talidir. Oysa köylülüğün sınıfsal hareketinde tayin edici, emperyalist-kapitalist üretim iliş-

kilerine ve özellikle onun 'güç'lerine karşı olan tepkisidir. Köylülük, üretici güçlerin nispi gelişimine yönelerek oligarşiye yedeklenmesinden daha fazla, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine tepki göstererek proletaryaya yönelir.

Sınıfsal olarak oligarşinin hareketine karşılık proletaryanın, köylülüğün ve şehir küçük-burjuvazisinin (genel olarak geniş emekçi yığınlarının) hareketi temelde çatıştığından, mevcut üretim ilişkileri içinde toplumsal dengeden söz edilemez. Sözkonusu olan, sürekli bir dengesizliktir. Bu durum, ülkedeki bunalımın sürekliliği demektir.

Ülkede sürekli bir dengesizliğin olması, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin mevcut durumu devam ettirebilmek için 'güç'lerini kullanmasının ve 'denge'yi bu şekilde kurmaya yönelmesinin objektif temelidir.

Ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesi, dengesini metropollerde bulduğundan, oligarşi, üretim ilişkilerini devam ettirme görevini, siyasal zoru askeri biçimde maddeleştirmenin şartları içinde yerine getirebilir. Bu durum, geri-bıraktırılmış ülkelerin aynı zamanda emperyalizmin zayıf halkaları olmaları da demektir."[2]

İlker yoldaşın şehit düşmeden kaleme aldığı yazısında ortaya konulan bu ilişki ve çelişkiler içerisinde bulunan ülkemizde devrim kaçınılmazdır.

[2] İlker Akman, *Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz Ocak 1976, Politikleşmiş Askeri Savaş Sanatı III, s.188*

Tarihte açık biçimde görüldüğü gibi, hiçbir egemen sınıf kendi sömürü düzenini kendiliğinden tasfiye etmez ve yeni devrimci güçlere iktidarı barışçıl bir biçimde vermez.

Egemen sınıflar, her zaman kendilerinin sonsuza kadar yaşayacaklarını zannederler. Bu nedenle de, devrimci güçlere karşı kesin imha politikası izlerler. Bir başka deyişle, onlar kendi düzenlerini sürdürmek ve korumak amacıyla, her koşulda zora, şiddete başvururlar.

Mahir yoldaş Kesintisiz Devrim II-III adlı yazısında şöyle yazmaktadır:

> "Emperyalizmin işgali karşı tarafın zora, şiddete başvurması demektir. Bu ise, silahlı savaşın objektif şartlarının mevcudiyeti demektir."

Emperyalizm ve oligarşinin siyasal zoru, emperyalizme bağımlı bir ülkede kaçınılmaz olarak ortaya çıkan bir zordur. Bu zor, ordusuyla, polisiyle, jandarmasıyla ve her türden mahkemeleri ve cezaevleriyle vardır ve bunlar aracılığıyla sürdürülür. Çünkü onlar, siyasal iktidarı ellerinde tutmaktadır ve siyasal iktidar da devlet demektir. Ve herkesin çok iyi bildiği gibi, devlet, egemen sınıfların baskı aygıtından başka birşey değildir. Her devlet gibi, bu devlet de egemen sınıfların diktatörlüğünün açık ifadesidir. Bu gerçek bizim gibi ülkelerde çok daha açık bir biçimde kendisini ortaya koyar.

Emperyalizme bağımlı ülkemizde yönetimin olgarşik nitelik kazanmasıyla birlikte ortaya çıkan devlet yapısı ise, tümüyle oligarşinin niteliğine ve emperyalizmin çıkarına uygun bir biçimde yapılandırılmıştır. Bizlerin kısaca oligarşik dikta olarak tanımladığımız bu biçim, burjuva

demokrasisiyle uzaktan-yakından ilişkisi olmayan bir yönetim biçimidir. Bu biçimin en tipik özelliği, emperyalizme bağımlı olmanın getirdiği özgünlüğe sahip bir faşist nitelik taşımasıdır. Bundan dolayı, oligarşinin ülkemizdeki yönetim biçimine **sömürge tipi faşizm** diyoruz.

> "Emperyalizmin dünya ölçeğinde uyguladığı zor, ülkede oligarşinin siyasal zoru olarak somutlaşır. Ve emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri yaşadığı sürece, bu siyasal zor da varlığını devam ettirecektir. Ve kendisine yönelen her sınıfsal tavra karşı askeri bir biçimde maddeleşecektir. Siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi, ülkedeki dengesizlik nedeniyle, aslında sürekli bir niteliktir. Emperyalizmin Türkiye'de bulunmasından (gizli işgalinden) dolayı, iktisadi yapıdaki dengesizlik, sosyal ve siyasal plana da yansır. İktisadi planda en rahat bir biçimde mallar üzerinde gözleyebileceğimiz bu durum, sosyal planda ülkedeki üst-yapı kurumlarında ve kültüründe; siyasal planda da siyasal zorda somutlaşır.
>
> Marks, "maddi hayatın üretim tarzı sosyal, siyasal ve genel olarak entelektüel hayat sürecini şartlandırır" *der.
>
> Ülkedeki emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine uygun olarak gelişen üretim, kendi hayat sürecini de şartlandırır. Bu şartlandırma içinde ortaya çıkan çelişkilere ve sınıfların tepkilerine karşı, oligarşinin bir üst belirlenme olan siyasal yaşantısını sürdürme şartı, siyasal zorunu kullanması (onu kul-

* Marks, *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz*

lanmaya zorunlu kılınması) şeklindedir.

Siyasal zor, oligarşinin elinde ilk şart olarak oligarşinin siyasal hakimiyetini koruması şeklinde görevini somutlaştırır. Kuşkusuz en önemli araç, devlet aygıtıdır. Devlet bu dönemde, hakim sınıfların karakterine bürünerek oligarşik devlet niteliğini almıştır. Siyasal zorun bu biçimdeki görevi ona, üretim ilişkileri tarafından verilmiştir. Ve temel görevi, mevcut üretim ilişkilerinin devamını sağlamaktır. Bu görevin yerine getirilişinde 'zor'un askeri bir biçimde maddeleşmesi ve görünür olması, a) Hakim sınıfların kendi iç çelişkileri yüzünden idare edememeleri, b) Gelişen sınıfsal muhalefetlerin mevcut üretim ilişkilerini tehdit eder bir nitelik almaları, c) Doğrudan doğruya iktidara yönelik bir siyasal alternatifin ortaya çıkması durumlarında olur. Ülkemizde özellikle 12 Mart ertesi uygulamalardan sonra, hakim sınıfların kendi iç çelişkilerinden dolayı yönetimin askerileşmesi beklenemez. Bu nedenle, siyasal zorun askeri bir biçimde kendini göstermesi, mevcut üretim ilişkilerine yönelik muhalefetin görüldüğü yerlerde ve oligarşiye alternatif bir gücün ortaya çıkması zamanlarında olacaktır. Bir başka deyişle, oligarşi emekçi yığınların muhalefetinin topyekün muhalefete dönüşmesine hiçbir zaman izin vermek istemeyecek ve daha mevzi durumundayken uygulayacağı zor ile onu sindirerek kitleleri pasifize etmeye çalışacaktır. Ülkedeki şekli demokratik ortam içinde gündemde olan bu uygulamada oligarşi, gerek nispi demokratik ortamın maddi ko-

şullarını kullanarak yapacağı ideolojik ve politik saptırmalarla, gerekse de gelişen muhalefeti icazetli sosyalistler ve küçük-burjuva demokratlarına kanalize ederek, mevcut üretim ilişkilerine ve iktidara yönelik siyasal bir nitelik almasını engellemeye çalışacaktır. Ne var ki, bu nispi demokratik ortam içinde, ilk bakışta demokratik mevzi ve haklar mücadelesi şeklinde görülen bu demokratik muhalefet dahi, bir süre sonra oligarşinin kaçınılmaz bunalımları gereği, varlığı devam ettirilmemesi gereken bir unsur haline dönüşmektedir. Bu halde oligarşinin siyasal zorunu askeri bir biçimde görüntülemesi, şaşırtıcı olmayacaktır. Böyle bir durumda şaşıranlar ise, yalnızca bütün bu uygulamaları provokasyon olarak gören küçük-burjuva demokratları olacaktır.

Oligarşinin, proletaryanın siyasal özgürlüğünü ortadan kaldırarak ve emekçi yığınların tepkilerini siyasal zoru ile pasifize ederek yaşantısını devam ettirdiği yönetime, oligarşik yönetim veya sömürge tipi faşizm adı verilir.

Bu yönetim biçimi, metropollerde görülen, ne demokratik ne de faşist yönetimlere benzer. Onlardan gerek biçim, gerekse de muhteva olarak farklıdır. Geribıraktırılmış ülkelerin karakterine özgüdür.*

* Ülkemizde genel olarak bütün teorik çalışmalar, ya özel durumların içinde boğularak ahkam kesmeler şeklinde, ya da görüntünün yüzeysel tahlilleri üzerinde biçimsel dogmalar şeklinde inşa edildiğinden, oligarşik yönetim de hiçbir zaman doğru dürüst kavranamamıştır.

Bizim gibi ülkelerde maddi üretimin ve mevcut üretim ilişkilerinin seviyesine uygun olarak ortaya çıkan oligarşik yönetim, proleter devrimci hareketin de karakterini belirler. Bizim gibi geri-bıraktırılmış ülkelerin karakteri, devrimci savaşı politikleşmiş askeri savaş olarak karakterize eder." *(Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz.)*

Ortada bir yığın soyut ve biçimsel faşizm tahlilleri dolaşmaktadır. Ülkemiz solunda hakim olan genel değerlendirme; şimdiki halde revizyonizmdir, oligarşinin siyasal zorunu askeri bir biçimde maddeleştirdiği ve şekli demokratik ortamı ortadan kaldırdığı dönemler faşizmdir, şeklindedir. Biçimsel demokratik ortam içinde mevzi olaylar şeklinde görülenler ise, ya faşizm olarak değerlendirilir; ya da "anarşist"lerin, "goşist"lerin "aşırı"lıklarının sonucu olarak izah edilir. Her iki değerlendirmede de söz konusu olan, felsefi bir hata, idealizmdir. Faşizmi burjuvazinin subjektif ürünü olarak gören anlayış, onun iktisadi ve sosyal köklerini kavrayamamakta, yalnız biçimi görebilmektedir. Bu anlayışın sınıfsal temelini küçük- burjuvazi oluşturur. Biçimleri esas alan bu anlayışın da, kanıtlarını benzetmelerde arayacağı ve örneklerini de tarihin farklı zaman ve mekan şartları içinde bulacağı açıktır. Bu yöntem, Marksizmi içi boş dogmalar haline sokmanın ve bayağılaştırmanın yöntemidir. Bu durumda olanlar, somutta, ne yapacağını bilmeyen ve Godot'yu bekleyenlerden pek de farklı bir konumda değillerdir. Avrupa'daki faşizmin sınıfları nasıl yedeklediği ve kurumsallaştırdığını kavrayamayan bir görüş, ülkemizdeki sömürge tipi faşizmin içeriğini de kavrayamaz. Avrupa'daki üretimin aşırı sosyalleştirilmesi ve başka ülkelerin değerlerine el konulması şeklinde iktisadi temelini, şovenizm şeklinde ideolojik ve politik temelini, güçlü iktidar şeklinde küçük burjuvazinin ve köylülüğün desteğini alan faşizm ile bizim gibi ülkelerde doğrudan doğruya emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerini siyasal zoru ile sürdürmek üzere ortaya çıkan faşizm arasında içerik olarak fark vardır. Muhtevadaki bu farklılık, elbette ki biçimine de yansır.

Biçimsel olan benzerlikler ise, küçük burjuva demokratlarında ipe sapa gelmez tahlillerle, demokrasi elden gidiyor, serzenişleri yaratmaktan öte bir anlayış yaratmamaktadır.

Hele bu küçük-burjuva baylarımız içinde öyle "demokrat" olanlar vardır ki, bunlar proletarya diktatörlüğüne "sosyal faşizm" dahi demektedirler.

SÖMÜRGE TİPİ FAŞİZM

Devlet bir sınıfın diğer sınıf (ya da sınıfların) üzerinde baskı aygıtıdır. Yani, devlet zor uygulayıcısıdır, zorun ta kendisidir. Bu nedenle, sömürge tipi faşizm olgusu, devletin geri-bıraktırılmış ülkelerdeki fonksiyonu ve görünümüdür.

> "Devlet sınıf karşıtlıklarını frenlemek gereksiniminden doğduğuna, ama aynı zamanda, bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre, kural olarak en güçlü sınıfın, ekonomik bakımdan egemen olan ve bunun sayesinde politik bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devletidir."[3]

Devletin, ekonomik bakımdan egemen olan sınıfın kontrolünde olması ve fonksiyonunun sınıfsal çatışmaların düzeni yıkmaya yönelmesini (ve yıkmasını) engellemek olması en önemli ni-

[3] Lenin, *Devlet ve İhtilôl, s 17, Bilim ve Sosyalizm Yay.*

teliğidir. Devlet bunları nasıl yerine getirebilmektedir? Bu, devletin kurumlarıyla gerçekleşir. Bir başka deyişle, devlet, yürütme yasama ve yargı organlarıyla, kendini gerekli kılan şartları yönlendirmeye çalışır. Bu, devletin kendi organlarıyla (kurumlarıyla) siyasal zor uygulaması demektir. Bu, "kamu gücü ve bu gücün yaptırımı" demektir.

> "Kamu gücü ve vergileri ödetmek hakkını kullanan memurlar, toplumun organları olarak, toplumun üzerinde yer alırlar."[4]

Bu organlar, salt toplumlardaki kültür ve ideolojinin onlara sağladığı "saygı" ile görev yapmazlar. Bunlar ayrıca yasalarla düzenlenmiş bir yaptırım gücü ile sağlama alınır. Böylece, bir yandan yasalarla güvence altına alınmış olan kamu gücü, diğer yandan bu güvenceyi bozanlara karşı, yine yasalara boyun eğilmesini sağlayan kamu organları. İşte, bürokrasi ve militarizm.

> "Bizzat silahlı güç halinde örgütlenen halkla artık doğrudan doğruya aynı şey olmayan bir kamu gücü kuruluşu gelir. Bu özel kamu gücü zorunludur; çünkü, sınıflara bölünüşten sonra halkın özerkli silahlı örgütlenmesi olanaksız duruma gelmiştir. Bu kamu gücü, her devlette vardır; yalnızca silahlı adamlardan değil; ayrıca bunun maddi eklerinden, gentilice toplumun bilmediği hapishaneler ve her türlü ceza kurumlarından oluşur."[5]

Kısacası, "*devlet, kitlelerin gücünü silahlı ve örgütlü bir azınlığın gücüne bağımlı kılan kurumdur.*" (Lenin) Bir başka deyişle, devlet, "*tüm ör-*

[4] Lenin, *Devlet ve İhtilôl, s.16*
[5] Lenin, *age, s.17*

gütlenmiş ve sistemli zor aygıtıdır."[6]

Eğer devletin "*örgütlenmiş ve sistemli zor*"un ta kendisi olduğu unutulursa, ortada devlet diye bir şey kalmaz. Bu aynı zamanda devletin, sınıflı toplumlarda, bir sınıfın diktatörlüğünün simgesi, aygıtı olması demektir. Devlet biçimi (ki, bunu belirleyen zor uygulamasının durumudur) ister demokrasi olsun, ister monarşi, isterse faşizm olsun, her biçimde devlet bir diktatörlük organıdır. Toplumsal dengenin mevcut olduğu koşullarda devlet, kamu gücünü mevcut yasalarla sağlar ve böylece toplumdan bağımsızlaşır.

Bu dönemlerde, devlet yani zor uygulayıcısı kitlelerden bağımsızlaşır. Çünkü, hakim sınıfın (ya da sınıfların) siyasal zoru iktisadi evrim yönündedir ve iktisadi evrimi hızlandırmaktadır. Yine bu dönemde, sınıflararası çelişkiler antagonizma kazanmamış olup, hakim sınıf (ya da sınıflar) kitleleri siyasal olarak yedeklemiştir. Demokratik yönetim olarak da isimlendirilen bu dönemde, devlet zoru, devlet organları ile (kurumlar) yürütülür.

> "Fakat her sınıflı toplumda olduğu gibi, üretici güçlerin toplumsal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti çatışmaya başlar, özel mülkiyet ya da mevcut üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişimini engellemeye başlar. İşte bu andan itibaren devlet, iktisadi evrimi yönlendirmeye başlar. Bir başka deyişle, devlet gücü mevcut düzeni devam ettirme görevini (ki, asli görevidir bu) üstlenir.
>
> Devletin bu dönemde zor uygulaması, bir yandan yeni ve ek yasaları yaratırken diğer

[6] Lenin, *Devlet ve İhtilâl, s.90*

yandan da zoru askeri biçimde maddeleştirir. Bu da kaçınılmaz olarak devlet biçiminin değişmesine yol açar. Bu, anlaşılabilir bir şeydir. Devlet, zorun sistemli ve örgütlenmiş aygıtı olduğuna göre, zor uygulamasında meydana gelen değişim, kaçınılmaz olarak zorun örgütlendirilmesini değiştirecektir. Yani, devlet kurumlarının yeni koşullara uyması gerekecektir. Artık, eskiden olduğu gibi, geniş halk kitlelerinin üzerinde 'bağımsızlaşan' devlet kurumları mevcut değildir. Yerini, halk kitleleri üzerinde daha sert ve yaygın kurum ve güçlere bırakmıştır. Bu yeni bir otorite kurmak ve bu otoritenin yeni yasa ve kurumlarla güvence altına alınması demektir. (Geçmiş dönemlerdeki yasa ve kurumların sağladığı otorite, sınıf çelişkilerinin gelmiş olduğu seviyede yetersizdir.) Artık, zor, iktisadi evrime karşı çıkar ve bu durumda, birkaç istisna hariç, iktisadi evrim karşısında yenik düşer."[7]

Siyasal zorun (ya da bunun örgütlenmiş ve sistemli hali devletin) iktisadi evrim yönünde olması, onu toplumsallaştırır. (Devletin toplumdan bağımsızlaşması) Kapitalizmin gelişme döneminde burjuvazinin siyasal zoru böyle bir siyasal zordur. Ve tarihi görevini yerine getirir; yani feodallere karşı uygulanan siyasal zor haklıdır, tarihin gidişine uygundur ve iktisadi evrimin yolunu açmaktadır.

"İktisadi evrimin bu evrelerinde, toplum dengededir. Toplumsal dengeyi sağlayan, iktisadi evrimin götürücüsü olan sınıfın, toplumun

[7] F. Engels, *Anti Dühring, s. 282 Sol Yay.*

diğer sınıflarını peşine takmış olması (siyasal olarak yedeklenmesi) ve siyasal zorun, toplumun bu gidişinden ayrı düşmeyerek toplumu geriye çekmek isteyen sınıfa karşı görevini yerine getirerek iktisadi evrim uygun düşmektedir."[8]

Burjuva demokrasisi olarak adlandırdığımız bu dönemde devlet biçimi, demokratik devlettir.

Fakat kapitalizmin gelişme dönemi olan bu evrede (serbest rekabetçi dönem), toplumsal dengenin olması sınıf çatışmalarının olmadığı ve sınıfın burjuvaziye kesin yedeklendiği anlamına gelmez. Kapitalizmin bağrında çiçek açan sosyalist güçler, yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmak için sınıfsal hareketlerini sürdürürler. Bu da, burjuva diktatörlüğünü açığa çıkarır. Bir başka deyişle, devlet biçiminin demokratik olması, onun özünü ortadan kaldırmaz. Öz, burjuvazinin diğer sınıflar üzerinde diktatörlüğüdür.

Yine de bu dönemlerde, yani toplumsal dengenin var olduğu ve hakim sınıfların siyasal zorunun iktisadi evrim yönünde olduğu dönemlerde, diktanın mevcudiyeti, siyasal zorun halk üzerinde askeri biçimde maddeleşmesini getirmez. Siyasal zor, eski üretim ilişkilerini temsil eden sınıf (ya da sınıflar) üzerinde askeri biçimde maddeleşir.*

[8] *İlker Akman, Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz, Politikleşmiş askeri savaş Sanatı III, s.169.*

* Bu demek değildir ki, halk kitlelerinin hareketleri serbesttir ve askeri biçimde zora maruz kalmaz. Elbette yeni bir toplumsal dengeyi arayan sınıf hareketleri, burjuvazinin açık zoruna maruz kalır. Fakat bu klasik burjuva diktatörlüğünün demokratik devletteki uygulamasından öte gitmez. Zaten yeni toplum için objektif şartlar yeterli değildir.

Serbest rekabetçi kapitalizmin emperyalizme dönüşmesiyle birlikte, artık demokratik yönetim ilkesi ortadan kalkar. Siyasal zor (burjuvazinin siyasal zoru) iktisadi evrimi kontrol altına almaya yönelmiştir. Böyle bir toplumda toplumsal dengeden söz edilemez.O toplum, "dengesiz" bir toplumdur.

> "Bir toplumda siyasal zor, iktisadi evrimden bağımsızlaşmış ve iktisadi durumu kontrol etmeye yönelmiş ise ve toplum bu şekilde ayakta duruyorsa o toplumdaki denge suni dengedir. Bu bir niteliktir ve bu niteliği izah etmesi bakımından toplumsal dengeyi (dengesiz bir dengedir bu) suni denge olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır."[9]

Emperyalist dönemde, hakim sınıfın (ya da sınıfların) giderek zümreleşmesi belirginleşir. Artık, hakim sınıfların en irileşmiş, zümreleşmiş kesimi ekonomik ve politik hayatı kontrole alır. Oligarşi olarak adlandırdığımız bu kesim, tekelleşmenin ve sınıf çelişkilerinin antagonizma kazanmasının bir sonucudur.

> "Oligarşinin ortaya çıkışında demek ki, toplumdaki üretici güçlerin mevcut üretim ilişkileri ile çatışmaya başlamış olması gerekir. Bu çatışmanın ekonomik-politik ve sosyal planlarda yansıması sonucunda mevcut egemen sınıf ya da sınıflar arasında bir bütünleşme ve zümreleşme ortaya çıkar. Bir kısım unsurlar ekonomik ve politik olarak tecrit edilirken, ekonomik ve politik egemen-

[9] İlker Akman, *Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz, Politikleşmiş askeri savaş Sanatı III, s.170*

lik mevcut sömürücü sınıfların belirli bir kısmının elinde yoğunlaşır. İşte, üretici güçlerin gelişiminin mevcut üretim ilişkileri tarafından engellendiği dönemden itibaren ortaya çıkan ve ekonomik ve politik egemenlik kurarak, bu dönemde devlete -ki devletin yapısı kaçınılmaz olarak sınıfsaldırhakim olan egemen sömürücü sınıf ya da sınıfların irileşmiş kesimine OLİGARŞİ denir. Oligarşi; zümreleşmek demektir, merkezileşmek demektir ve devletin bu zümrenin denetimi altına geçmesi demektir. Oligarşinin fonksiyonu da kendini oluşturan sınıf ya da sınıfların sömürü düzenini biraz daha devam ettirmek için toplumdaki patlamaları engellemek ve toplumdaki dengesizliği geçici bir süre için düzenlemektir."[10]

Bir başka deyişle, oligarşi, üretici güçlerin içinde bulunduğu üretim ilişkilerindeki seviyesinin ve çatışmaların doğal sonucudur. Artık iktidar da, gerek sınıfsal gerekse yönetim olarak, bu şartlara uygun bir nitelik almak zorundadır. (Oligarşik yönetim).

"*Sanayi devriminden geçmiş emperyalist-kapitalist ülkelerdeki yönetim de, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki yönetim de oligarşik yönetimdir.*"[11] Fakat metropollerdeki toplumsal dengelerle, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki toplumsal dengeler aynı değildir. Farklılık, ülkedeki üretici güçlerin gelmiş olduğu seviyeye ve (ülkedeki) iktidardaki sınıfın (ya da sınıfların) durumuna ve kitleleri siyasal olarak yedekleme ve yedekleme biçimine göre biçimlenir.

[10] *THKP-C/HDÖ, Oligarşi, s. 9*
[11] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

Bir kere,emperyalist-kapitalist ülkelerde, kapitalizm iç dinamikle gelişmiş ve tekelleşme bu gelişimin doğal ve kaçınılmaz sonucu olmuştur. Bunun sonucu olarak oligarşi, finans-kapitalin damgasını taşır (Finans-Oligarşisi). İkinci olarak, finans-oligarşisi üretim ilişkilerinin "güç"lerini kullanabilecek durumdadır. Bir başka deyişle, üretici güçlerin iç dinamikle gelişmiş olması, finans-oligarşisine ekonomik "güç" verir. Bu güçler kullanılarak, kitleler siyasal olarak finans-oligarşisine yedeklenir. Bilinen kavramlarla, finans-oligarşisi, toplumdaki üretici güçlerin frenlenmiş haldeki gelişmesinin getirdiği toplumsal üretim artışından (refah) yararlanabilir. Bu, metropoller için (uzun dönem açısından) sürekli mevcut bir "güç"tür. Lenin bu gerçeği şöyle belirtiyor:

> "... burjuva sofistleri ve sözümona sosyal-demokrat oportünistleri, hisselerin demokratlaşmasıyla 'sermayenin de demokratlaşacağını', küçük üretimin öneminin artacağını, rolünün büyüyeceğini umuyorlar, oysa, bu aslında mali (finans) oligarşisinin gücünü artırma yollarından biridir."[12]

Evet, "hisselerin demokratlaşması" finans-oligarşisini güçlendirmenin bir yoludur. Çünkü bir yandan şirket hisseleri, geniş kitlelerin eline geçmesi ile kârdan bir miktar pay almalarını sağlarken; diğer yandan finans-oligarşisine karşı tepkilerini azaltacaktır. Bugün bujuva iktisatçıların ABD'yi "halk kapitalizmi-proletarya kapitalizmi" olarak tanımlamaları bunun en açık örneğidir. Üçüncü olarak, "geçmiş dönemlerde proletarya ve emekçi kitleler, uzun süren kanlı müca-

[12] Lenin, *Emperyalizm, s.62, Sol Yay.*

delelerle demokratik hak ve özgürlüklerine sahip olmuşlardır. Emekçi sınıflar gerek nicelik, gerekse nitelik olarak güçlüdür."[13]

Bunların sonucu olarak, oligarşik yönetim, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin çatışmasından dolayı, toplumdaki patlamaları engellemek amacıyla kitleleri siyasal olarak yedeklemekten, onların tepkilerini pasifize etmeye kadar çeşitli yöntemler uygular. Kitleleri siyasal olarak yedekleme ve mevcut tepkileri pasifize etme açık terör uygulaması ile (faşizm) olabileceği gibi, mevcut devlet gücünün kurumlarının (kamu gücü) yaptırımıyla da yapabilmektedir. Fakat, milli krizin mevcut olduğu koşullarda devletin mevcut gücü yetersiz kalacağından, faşizm, finans-oligarşisinin son ve kaçınılmaz tercihidir. Çünkü, bu ülkelerde sınıfsal çelişkiler sosyalist devrim için olgundur. Bu anlaşılabilir bir şeydir. Bu ülkelerde, demokratik devrim tamamlanmış olduğundan, toplumsal hareketin önündeki ilk adım sosyalizmdir. Bu nedenle finans-oligarşisi, bunu engellemek için son çareyi siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi ve bunun kurumsallaşmasında bulur. İktisadi evrimin yönü faşizmdir. Dimitrov tüm bunları şöyle ifade eder:

> "(Kapitalistler) devlet gücünü ellerinde tutacak son yola demokrasiyi ve kitlelerin siyasal hak ve özgürlüklerini tamamen inkar eden faşizme sığınıyorlar."[14]
>
> "Faşizm, emperyalizm ve sosyal devrim döneminde, kapitalist burjuvazi ve diktatörlüğünün sınıf hakimiyeti sistemidir."[15]

[13] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*
[14] Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe,s.10,May Yay.*
[15] *Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe,s. 27.*

"Faşizm, burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır. Bütün burjuva devletleri eninde sonunda ya bir hükümet darbesiyle ya da 'barışçı' bir yolla, ya gaddarca ya da tatlı-sert bir biçimde faşizme geçer; geçiş dönemleri önemli değildir ve belirli bir ülkenin özel şartlarına, sosyal yapısına, politik güçlerine ve sınıflararası dengeye bağlıdır."[16]

"Faşizm, finans kapital gücünün ta kendisidir."[17]

"(Faşizm) Burjuvazinin -burjuva demokrasisinin- belli bir sınıfsal egemenliği içeren devlet biçiminin bir diğeriyle, açık terörist diktatörlükle değiştirilmesidir."[18]

Sanırız tüm bunlardan sonra, "son aşama" olan ve kaçınılmaz, "eninde sonunda" gelen ve burjuvazinin yönetimi olan faşizm anlaşılabilinir.

Bugün, ülkemizde pek çok faşizm tahlilleri yapılmıştır. Aslında biçimsel ve formalizm şeklinde olan bu faşizm tahlilleri, ya biçimsel özellikleri aşırı abartmakta, ya da onun özünü, yani neden son aşama olduğunu unutturmaktadır. Eğer, ülkelerin iktisadi gelişimleri (gelişmeleri) ve bu gelişimin niteliği (dinamizmin niteliği) dikkate alınmazsa, değil günümüzde, geçmiş sınıflı toplumlarda da (köleci-feodal) faşizmden söz etmek mümkündür.

Oportünizmin devlet ve faşizmle ilgili tahlilleri incelenecek olursa bu "dikkatsizlikler" açıkca görülür. Örneğin, oligarşik devlet, demokratik devlet, faşist devlet, vb. Emperyalist dönemde -

[16]Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s. 27*
[17] Dimitrov, *age, s. 47*
[18] Dimitrov, *age, s. 48*

burjuva-demokratik devlet yerini oligarşik devlete bırakmıştır. Oligarşik devlet, demokrasinin finans-kapitale kadar daralması demektir. (Yani, burjuva demokratik yönetiminin emperyalist dönemdeki görünümü oligarşik devlettir.) Burjuvazinin yönetiminin, er ya da geç gideceği yer, son aşama faşizmdir. Öyle ise ülkemizde zaman zaman "faşizm tırmanmaktadır!"

Görünüşte çok kitabi olan bu tesbit, dünya emperyalist zincirini homojen bir nitelik olarak düşündüğünden dogmatizmin tipik ifadesidir. Fakat bugün dünyada kapitalizmin iç dinamikle geliştiği ülkelerle, bu iç dinamiğin çarptırıldığı ülkeler mevcuttur. Bunların yönetimlerinin, III. bunalım döneminde, oligarşik nitelik alması aynı oldukları ve aynı gelişim, uygulama vb. sahip oldukları anlamına gelmez. Ayrıca, her ülkenin önündeki devrim aşaması aynı değildir. Ki, burjuva demokratik devrimin kapitalizmi geliştireceği ve bu anlamda emperyalist sömürüye "geri dönme" olasılığı mevcut olan ülkelerle, tek yolun sosyalizm olduğu ülkeler aynı potaya konamaz.

Üçüncü olarak, faşizm (klasik faşizm), devrim durumunun mevcut olduğu şartlarda, kitlelerin hareket ve tepkilerinin (ki bunlar devrim durumunun somut belirtileridir.) terörle, yani siyasal zorun askeri biçimde maddeleştirilmesiyle engellendiği dönemin yönetim biçimidir. Fakat kapitalist-emperyalist ülkelerde, gerek kapitalizmin iç dinamikle gelişmesi; gerekse emekçi halkın uzun ve kanlı mücadeleler ile demokratik hak ve özgürlükleri elde ettiği ve bunların devlet içinde kurumlar ve yasalarla güvence altına alındığı ülkelerde, bu uygulama, (siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi) yönetim biçiminin

değişmesini gerektirir. Bir başka deyişle, kitlelerin devlet içinde kurumlar ve yasalarla güvence altına aldırdığı (alınan değil, aldırılan) demokratik hak ve özgürlükler kaldırılmadan, mevcut yönetim terör uygulamasına giremez ya da girdiği uygulama kendi devlet gücü ile "geri teper". Bu nedenle, siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi, bir yandan kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerini güvence altına alan kurumların ve yasaların kaldırılması; diğer yandan kendi uygulamasının "yasallaştırılması" için yeni kurum ve yasaların oluşturulması şarttır. İşte, bunun sonucu olarak, eski devlet biçimi (örgüt ve işleyişi) değiştirilip, yeni uygulamaya (zorun bu uygulamasına) uygun hale getirilmesi söz konusudur. Bu yeni kurumlar, yeni yasalar, yeni fikirler (ideoloji) demektir. Faşizmin kurumlarıyla gelmesi (ki, zorunluluktur) ve yeni devlet biçimi olması bundandır. (Faşizme başvuru nedeni kitlelerin hareketinin artarak düzeni yıkmaya yönelmesidir. Yani, milli kriz ve bunun sonucu ortaya çıkan devrim durumudur.) Faşizmin olduğu yerde, toplumsal dengenin açık terör dışında hiçbir yöntemle sağlanamaması söz konusudur.

Geri-bıraktırılmış ülkelerdeki durum ise temelden farklıdır. Bu farklılık en genelde, ülkenin emperyalizme bağımlı olmasından ileri gelir.

Bir kere, geri-bıraktırılmış ülkelerde, oligarşi yalnız finans-kapitalin damgasını taşımaz. Oligarşi, feodallerin ve toprak burjuvazisinin en irileşmiş kesimlerini de içinde barındırır.

İkinci olarak, varolan yerli tekelci burjuvazi, ülkenin iç dinamiğinin ürünü olmayıp, emperyalizmle baştan bütünleşerek doğmuş ve emperyalizmin yarattığı bir güçtür. Bu anlamda milli

niteliği yoktur. Bu yüzden de milli burjuvazinin ve ülkenin iktisadi evriminin doğal sonucu olan, "son aşamadaki devlet biçimi" olan faşizm söz konusu olamaz. Ülkede faşizmden bahsedilebilinirse bu yeni tip, yani sömürge tipi faşizmdir. Bu konu, yani milli tekelci burjuvazinin mevcudiyeti faşizm için nitelik belirleyicidir. Herşeyden önce faşizmin devlet biçimi olarak varolabilmesi için, iç dinamiğin ürünü olan, milli tekelci burjuvazinin mevcudiyeti şarttır. Dimitrov, Bulgaristan'ı tahlil ederek, faşizmin oluşmasının kaçınılmazlığını kanıtlarken Bulgar burjuvazisini şöyle tanımlıyor: "Bu ülkelerin (yarı-sömürge ülkeler diyor Dimitrov) burjuvazisi yabancı sermaye ile rekabet edebilmek için, proletaryayı her zaman gaddarca sömürmüş ve köylü kitlelerini soymuştur." Bu ifadeden de anlaşıldığı gibi, yerli burjuvazi, iç dinamikle (iç dinamik sonucu) oluşmuş bir burjuvazidir. Bu anlamda, iktidara yönelik faşizm girişimini besleyecek bir maddi ve iktisadi temeli, ülke içinde mevcuttur. Bizim gibi, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde böyle bir temelin mevcut olmadığı açıktır. (Kapitalizmin emperyalizmin taleplerine uygun (dış dinamikle) geliştirilmiş olması sonucu, yerli tekelci burjuvazinin işlevi emperyalist talepler yönündedir.)*

Üçüncü olarak, ülkedeki kapitalizm emperyalist taleplere uygun ve emperyalizmin talep yetersizliğini tatmin için geliştirildiğinden oligarşi, kitleleri siyasal olarak yedeklemede üre-

* Kimileri bu tespitlerimiz karşısında Bulgaristan gibi (Dimitrov yarı-sömürge demektedir) ülkelerde emperyalist hegemonya altında olduğunu ileri sürerek karşı

tim artışının "güç"lerini (ekonomik) kullanamamaktadır. Bunun sonucu olarak, mevcut feodal yapı çözülüp, "üst- yapıda feodal ilişkiler muhafaza edilerek (örneğin emeğin feodal sömürüsü sürdürülüp, feodal ideolojiler muhafaza edilirken) alt- yapıda kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir (Pazar için üretim)."(*Mahir Çayan, Kesintisiz Devrim II-III.)*

Böylece devletin yapısı oligarşik nitelik alırken, oligarşinin mevcut yapısını aynen yansıtmaktadır. Oligarşik devlet ve kurumları; burjuva demokratik kurumları; emperyalist sömürüyü garanti altına alan (alıcı) kurumlardan oluşmaktadır. Bu kurumları ve bunların güvencesi yasala-

çıkabilirler. Fakat, yakından bakıldığında, Dimitrov'un tahlil ettiği ülkelerle, geri-bıraktırılmış ülkeler farklıdır. Herşeyden önce, farklı emperyalist sömürü yöntemleri gündemdedir. Dimitrov yarı-sömürge diye tanımladığı Balkanları şöyle tanımlıyor:

"Balkan ülkeleri ve Macaristan, emperyalizmin birer yarı-sömürgesi durumundadırlar. Bu ülkeler, emperyalist devletlerin çok gelişmiş kapitalizminin güçlü rekabetiyle karşı karşıya kalan, endüstrisi zayıf tarım ülkesidir... Yabancı pazarlar erişilmesi oldukca güç, iç pazarlar ise geniş kitlelerin düşük satın alma gücü yüzünden oldukca sınırlıdır. Ellerindeki olanaklar kapitalizmi istikrarlı ve üretimi rasyonal bir hale getirmek için sonderece yetersizdir." Bu şartlar altında, "burjuvazi, egemenliğini korumayı, kitlelerin devrimci çıkışını bastırmayı, kapitalist istikrara ve rasyonalliğe ulaşmayı ancak halk kitlelerinin zararına olacak bir faşist diktatörlükle başarabilir." Bu zayıflığı ve zaafları sonucu bu ülkelerde "faşizm, yukarıdan-aşağıya" devlet örgütünün yardımıyla "gelmiştir".

Görüldüğü gibi, Dimitrov'un yarı-sömürge olarak tanımladığı ülkelerle, günümüzdeki geri-bıraktırılmış ülkeler farklıdır. Bu fark anlaşılmadan Dimitrov'un faşizm tanımlamalarını ülkemize aktarmak dogmatizmin ta kendisidir.

rı belirleyen, ülkedeki sürekli milli kriz ve oligarşinin durumudur. Gerek oligarşi içindeki sınıf ve tabakalar arasındaki, gerekse oligarşi ile halk arasındaki çelişkinin gelmiş olduğu seviye, siyasal zorun uygulanışını şartlandırır. Bu ülkelerde siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi sürekli gündemdedir. Bir başka deyişle, bu ülkelerde siyasal zor, askeri biçimde somutlaştırılması (maddeleşme) koşulları içinde,bu koşullara uygun olarak sürdürülür. Ancak siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi için mevcut koşulların derinleşmesi yani olgunlaşması gerekir. Bu, aynı zamanda yönetimin de askerileşmesi demektir.

"Siyasal zor, oligarşinin elinde ilk şart olarak oligarşinin siyasal hakimiyetini koruması şeklinde görevini somutlaştırır. (oligarşi iç dinamiğin ürünü olmadığı için, siyasal iktidarın elinde olması varlık şartıdır). Kuşkusuz en önemli araç devlet aygıtıdır. Devlet bu dönemde hakim sınıfların karakterine bürünerek oligarşik devlet niteliğini almıştır. Siyasal zorun bu biçimdeki görevi ona üretim ilişkileri tarafından verilmiştir ve temel görevi mevcut üretim ilişkilerinin (buna ülkedeki kapitalizm iç dinamikle gelişmediğinden emperyalist üretim ilişkileri demekteyiz) devamını sağlamayı yerine getirmektir. Bu görevin yerine getirilişinde 'zor'un askeri biçimde maddeleşmesi ve görünür olması:

a- Hakim sınıfların kendi iç çelişkilerinden idare edememeleri,

b- Gelişen sınıfsal muhalefetin mevcut üretim ilişkilerini tehdit eder nitelik alması,

c- Doğrudan doğruya iktidara

yönelik siya-sal alternatifin ortaya çıkması durumlarında olur."[19]

Ülkemizde özellikle 12 Mart sonrası uygulamalarda oligarşi içindeki çelişkiler sonucu devlet yönetiminde "yönetemezlik" ortaya çıkmıştır ("uyumsuz hükümetler" esprisi). Fakat salt bununla yönetimin askerileşmesi sözkonusu olamaz. Bu nedenle siyasal zor, askeri yönetim olarak, maddeleşemez. Fakat yine bu dönemlerde mevcut üretim ilişkilerine yönelik muhalefetin ve siyasal iktidar alternatifinin ülke çapında olmaması hallerinde yönetim yine askerileşemez. Ancak muhalefetin görüldüğü ve iktidar alternatifinin "ele geçirildiği" yerde (parçada) siyasal zor askeri biçimde maddeleştirilir. Bütün açısından ise, bu parçadaki uygulama, demagoji, gözdağı unsuru olarak kullanılır. "Bir başka deyişle, oligarşi emekçi yığınların muhalefetinin topyekün muhalefete dönüşmesine hiçbir zaman izin vermeyecek ve daha mevzii durumlarda iken uygulayacağı zor ile sindirerek kitleleri pasifize etmeye çalışacaktır."

> "Oligarşinin proletaryanın siyasal özgürlüğünü ortadan kaldırarak ve emekçi yığınların tepkilerini siyasal zor ile pasifize ederek hayatiyetini devam ettirdiği yönetime oligarşik yönetim ya da sömürge tipi faşizm adı verilir.
>
> Bu yönetim biçimi metropollerde görülen, ne demokratik ne de faşist yönetimlere benzer. Onlardan gerek biçim, gerekse muhteva olarak farklıdır. Geri-bıraktırılmış ülkelerin karakterine özgüdür."[20]

[19-20] İlker Akman, *Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz, Politikleşmiş askeri savaş Sanatı III, s.192,193,194*

Evet, işte, emperyalizmin III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde siyasal zorun sürdürülüş biçimi ve bunun koşullandırdığı devlet biçimi budur.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, bizim gibi geri-bıraktırılmış ülkelerde, zorun uygulanışı ve buna göre biçimlenen devlet aygıtının temel görevi, emperyalist üretim ilişkilerini korumak ve suni dengeyi devam ettirmektir.

OLİGARŞİNİN "SİYASAL ZORU" EMPERYALİST İŞGALİ YAŞATMAK İÇİNDİR

Mahir Çayan yoldaşın siyasi mücadeleye ışık tutan formülasyonunda önemle üzerinde durulması gereken, siyasal zor ile üretim ilişkileri arasındaki bağıntının somut şartlardaki (emperyalizmin III. bunalım döneminde) biçimlenişini vermiş olmasıdır. "Halk kitlelerinin, özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkilerle oligarşi arasında suni bir denge" kurulmuşsa, burada dengeyi yaratan unsur, siyasal zor olmaktadır. Yani oligarşinin siyasal zoru, yığınların tepkilerini pasifize ederek, mevcut üretim ilişkilerinin devamını sağlayacak "denge" ortamını yaratmaktadır.

> "İlkin her siyasal zor, önce toplumsal nitelikte iktisadi bir göreve dayanır ve ... ortak toplumsal görevlerin yöneticilerine daha da yabancı kaldığı ölçüde artar. İkinci olarak, toplumdan bağımsız kılındıktan sonra siyasal zor, iki yönde etkili olabilir; ya normal iktisadi evrim yönünde, bu durumda ikisi arasında bir çatışma yoktur. Ya da zor, iktisadi

evrime karşı çıkar ve bu durumda, birkaç istisna dışında, iktisadi evrim karşısında yenik düşer."[21]

Genel olarak geri-bıraktırılmış ülkeler ve özel olarak da ülkemiz toplumu, siyasal zor ile dengesini bulmaktadır. Toplumumuzdaki siyasal zoru ortaya çıkaran, oligarşinin "subjektif" niyeti (keyfiyet durumu) değil, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkemiz üretici güçleriyle çelişmesidir. Oligarşinin üstlendiği siyasal zor, üretim ilişkilerinin ona "zorla" uygulattığı bir zordur.

İktisadi evrimin dünya çapında erişmiş olduğu seviye, emperyalizmdir. Ve iktisadi evrimin kendi tarihi gidişiyle çelişme noktasına gelmiş, kendi iç çelişkisini taşıyan bir seviyededir. Tarihi olarak iktisadi evrimin dünya çapında ulaşmak istediği, çizmekte olduğu yolu, sosyalizmdir. Bu anlamdadır ki, emperyalizm sosyalizmin arifesidir.

Siyasal zorun çağımızda iktisadi evrime uygun düşen evrimi ve iktisadi durum karşısında üstlendiği görev, kapitalizmden sosyalizme geçişin tarihidir de.

Her sınıflı toplumda siyasal zor vardır. Bu "zor", üretici güçlerin, gelişirken kendine uygun düşen üretim ilişkileri çerçevesinde, üretici güçleri ellerinde tutanlara verdiği ve görevi olan bir zordur. Bu siyasal zorun görevi, üretici güçlerin gelişmesinin yolunu açmaktır. Üretici güçlerin gelişmesine engel olan, üretici güçlerin eski gelişme durumuna uygun düşen (ama artık eski olan) eski üretim ilişkileri olacağı gibi, üretici

[21] Engels, *Tarihte Zorun Rolü, s. 58-59*

güçlerin "eski sahibi" sınıflar da olabilir. Bu durumlarda, siyasal zor, iktisadi evrime uygun düşen ve onun yolunu açan görevini yerine getirir. Bu şekilde iktisadi durum, kendi ilişkilerinin yarattığı siyasal zoru kendi hizmetine sokmuş, onu toplumsallaştırmış olur. Kapitalizmin gelişme döneminde, burjuvazinin siyasal zoru, böyle bir siyasal zordur. Ve tarihi görevini yerine getirirken, feodallere ve köylülere karşı uygulanan siyasal zor haklıdır, tarihin gidişine uygundur ve iktisadi evrimin yolunu açmaktadır.

İktisadi evrimin bu evrelerinde, toplum dengededir. Toplumsal dengeyi sağlayan, iktisadi evrimin götürücüsü olan sınıfın, toplumun diğer sınıflarını peşine takmış olması (siyasal olarak yedeklemesi) ve siyasal zorun, toplumun bu gidişinden ayrı düşmeyerek, toplumu geriye çekmek isteyen sınıfa karşı görevini yerine getirerek iktisadi evrime uygun düşmesidir.*

Toplum, iktisadi evrimin kendisine görev yüklediği sınıfın tarih treninin başını çektiği ölçü-

* Kapitalizmin gelişme dönemi olan bu evrede (serbest rekabetçi dönem), toplumsal dengenin olması, sınıf çatışmalarının olmadığı ve sınıfın burjuvaziye kesin yedeklendiği anlamına gelmez. Kapitalizmin bağrında çiçek açan sosyalist güçler, yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmak için, sınıfsal hareketlerini sürdürürler. Ancak maddi üretimin gelişkinlik düzeyi ve burjuvazinin misyonunun da gelişmekte olması, yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmanın objektif şartlarını yaratmaya elvermez. 1871 Paris Komünü, işçi sınıfının objektif şartlar elvermediğinden dolayı başarıya ulaşamayan, yeni bir toplum yaratmaya yönelik bir atılımıdır. Objektif şartların yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmaya elvermemesi, işçi sınıfı hareketinde ütopik ve revizyonist görüşlerin yaygınlık kazanmasının maddi şartlarını yaratmıştır.

de dengesini bulur. Bu toplumda, iktisadi gelişmenin sürükleyicisi iktisadi evrime (tarih olarak) ters düşen bir sınıf olduğu sürece ve siyasal zor toplumdan bağımsızlaştığı ölçüde (böyle durumlarda siyasal zor kaçınılmaz olarak iktisadi evrime ters düşmektedir) o toplum "dengesiz" bir toplumdur.

Bir toplumda siyasal zor iktisadi evrimden bağımsızlaşmış ve iktisadi durumu kontrol etmeye yönelmiş ise ve toplum bu şekilde ayakta duruyorsa, o toplumdaki denge "suni denge"dir. Bu bir niteliktir ve bu niteliği izah etmesi bakımından, toplumsal dengeyi (dengesiz bir dengedir bu) suni denge olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

İktisadi evrimin dünya ölçüsünde ulaştığı seviye, emperyalizmdir demiştik. Şimdi, siyasal zorun, iktisadi evrimin bu seviyesindeki durumuna ve toplumsal dengelere bakalım.

Emperyalist dönemin belirgin özelliği: Üretici güçlerin gelmiş olduğu seviyeye uygun olarak ortaya çıkan üretim ilişkilerinin, üretici güçlerle uzlaşmaz zıtlığa varmasıdır. Bu durumun sınıfsal plana yansıması, artık burjuvazinin tarih treninin lokomotifi olamaması, aksine, ortaya çıkardığı sınıfın (proletaryanın) götürücü sınıf karakterine sahip olmasıdır. İktisadi evrim artık öyle bir seviyeye gelmiştir ki, gelişmesi için üretici güçlerini başka bir sınıfın, proletaryanın eline vermesi gerekmektedir. Bu durum ise yeni bir siyasal durum, farklı bir sistem demektir ki, adı sosyalizmdir.

Emperyalist dönemde üretici güçlerin ürünü olan üretim ilişkileri, varlıklarını devam ettirmek için üretici güçleri baskı altına almak zorun-

dadırlar. Bir zamanlar burjuvazinin elinde toplumsal bir görevi olan siyasal zor, bu kez yine burjuvazinin elinde mevcut üretim ilişkilerini, üretici güçlere uygun düşen yeni bir biçimde düzenleme görevini yerine getireceği yerde, engelleyici bir nitelik olan üretim ilişkilerini devam ettirme görevini üstlenir. Yani topluma yabancılaşır. Bu ana çelişkinin nedeni, burjuvazinin üretim ilişkilerinin esiri olarak, ileri götürücü lokomotif olma yerine, geriye çekici bir ağırlık, posa olmasından gelir. Mevcut üretim ilişkileri, hizmetine koştuğu siyasal zoru, varlığını ona borçlu olan burjuvazinin elinde tarih tekerini geriye çevirmeye zorlarken, toplumu da yeni bir siyasal zora gebe bırakır. Bu siyasal zor, proletaryanın devrimci zorudur.

Emperyalizmin ortaya çıkardığı üretim ilişkileri (tekeller, bankalar, borsalar, otomasyon ve sibernetik vb.) burjuvaziyi kıskıvrak bağlar, onu daha çok parazit haline sokar. Ama bu rantiye tekelci burjuvazinin üretim ilişkileri, gerek iktisadi hayatta, gerekse topluma verdikleri ile, aslında burjuvazinin başının belasıdır. Onu, her durumda daha da zora düşürür. Enflasyonuyla, işsizliğiyle, anarşisiyle ona ecel terleri döktürür. Ama bu durumda, tekelci burjuvazinin gayretleri boşunadır. Tekelci burjuvazi, iktisadi yapıyı istediği kadar düzenlemeye (çelişkileri azaltmaya) çalışsın, mevcut üretim ilişkileri karşısında yenik düşer ve onun hizmetine girer. Ve giderek de siyasal zora, onun (üretim ilişkilerinin) gerektirdiği biçimde, daha çok sarılır. Bu nedenle, siyasal zor iktisadi durumu "kontrol" altına almaya yönelirken, tekelci burjuvazinin iradesiyle değil, üretim ilişkilerinin "zor"laması ile görev yapar. Siya-

sal zorun topluma yabancılaşması, üretim ilişkilerinin zorlamasıyla olur.

Bu konuda Marks şöyle diyor:

> "Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar, aralarında, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişmesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üst yapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur"[22]

Emperyalist dönemin siyasal zoru, iktisadi evrime karşı çıktığı içindir ki, onunla çatışma halindedir ve yenilmeye mahkumdur.

Emperyalist dönemin siyasal zoru, her toplumda şu veya bu şekilde biçimlense de, nitelik olarak aynıdır. Biçimsel farklılıkları, ülkelerin kendi iktisadi evrimlerinin seviyesine göre ortaya çıkar. Nitelik olarak aynı olmaları ise, aynı üretim ilişkilerinin (emperyalist üretim ilişkilerinin) gereği olarak ortaya çıkmalarından gelir. Emperyalizmin egemen olduğu her ülkede nitelik olarak aynı olan siyasal zor ise, gene aynı üretim ilişkileri tarafından hizmete sokulur ve gücünü gene aynı ilişkilerden alır. Üretim ilişkileri siyasal zoru kendi hizmetine almış olduğundan, iktisadi "güç"ler giderek daha artan bir biçimde "zor"un somutlaştığı "askeri" plana dönüşürler. Emperyalist ekonominin askerileşmesi, üretim ilişkilerinin bir zorlamasıdır ve siyasal zoru sürdürme zorunluluğundan kaynaklanır. Siyasal zor, askeri mallar üzerinde maddeleşir. Bu konuda Engels

[22] Marks, *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı, Önsöz*

şöyle diyor:

> "Zor, bugün ordu ve donanma demektir ve her ikisi de, hepimizin zararını çekerek bildiği gibi, tuzluya oturur'."[23]

Günümüzde siyasal zor, uçak demektir, füzeler demektir, tank demektir. Üretim ilişkilerinin dünya çapındaki gelişkinlik ve yaygınlık düzeyi, siyasal zorun maddeleştiği askerileştirmeyi de yaygınlaştırmış, adeta bir erek haline sokmuştur.

Özellikle emperyalist üretim ilişkilerine ekonomik "güç"lerin yetersiz kaldığı yerlerde, askeri "güç"ler, üretim ilişkilerinin devam ettirilmesinin araçları olmaktadır.

Bugün geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalist üretim ilişkileri, varlıklarını sürdürebilmelerinin şartını, siyasal zorun, "askeri" olarak maddeleşmesinde bulmak zorundadırlar.

Emperyalist sistem içindeki ve emperyalizmin birer halkası haline gelmiş toplumlarda toplumsal denge, o toplumdaki üretici güçlerin gelişme seviyesine göre şekillenir. Metropollerdeki toplumsal dengelerle, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki toplumsal dengeler aynı değildir. Farklılık, ülkelerdeki üretici güçlerin gelişme seviyesine ve buna uygun düşecek biçimde iktidarı elinde tutan sınıf (veya sınıfların) diğerlerini siyasal olarak yedeklemesine göre biçimlenir. İktisadi evrimin dünya çapında ulaştığı seviyeden ve üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki evrensel çelişkiden dolayı, sisteme bağlı bütün toplumlarda nitelik olarak aynı toplumsal dengesizlik var ise de, bu durum her ülkedeki toplum-

[23] *Engels, Anti-Dühring, s. 277*

sal dengenin aynı dengesizlik düzeyinde olduğunu göstermez. Ülkeler arasındaki bu farklılıklar, genel duruma uygun biçimde, ülkelerin özelini belirler. Özel durumlar, emperyalist zincirin hangi halkalarının kırılma durumunda olduğunu ortaya çıkarır. Sisteme bağlı ülkelerdeki somut şartlar (üretim düzeyi, üretici güçler), dünya düzeyindeki üretim ilişkilerine uyumu ve çelişme derecesine ve toplumun içinde bulunduğu iktisadi evrimin (burada iktisadi evrimden kastedilen, o ülkenin üretici güçlerinin seviyesine göre şekillenen kendi iç dinamiğini belirleyen iktisadi yapısıdır) seviyesine göre şekillenir. Elbette ki, üretici güçlerin en fazla geliştiği ve iktisadi evrimin en ileri düzeyde (sosyalizme geçme düzeyinde) olduğu metropol ülkeleriyle geri-bıraktırılmış ülkeler, aynı somut şartlarda olamazlar. Bu noktada ekonomizme varan düz mantık, metropol ülkelerinde toplumsal dengesizliğin daha üst düzeyde ve devrimci durum için somut şartların daha uygun olacağını iddia ederse de, durum böyle değildir. Bunun da nedeni, devrimci durumun, üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çelişkinin çatışma durumuna ve iktidardaki sınıfın (ya da sınıfların) diğerlerini yedeğine alıp almamasına göre belirlenir. Metropollerde üretim ilişkileri,"güç"lerini diğer sınıfların yedeklenmesi yolunda kullanabildikleri halde, bu durum, geri-bıraktırılmış ülkeler için hemen hemen imkansızdır. Bu tip ülkelerde üretici güçlerin gelişme seviyesi buna imkan vermez. Aksine, üretim ilişkileri ve üretici güçler arasındaki çelişkiyi keskinleştirir. Toplumsal dengedeki dengesizlik düzeyi giderek yükselir. Devrimci durum, çatışmanın maddi şartlarını her an içinde taşır. Bu ne-

denle, bu tip ülkelerde siyasal zor, mevcut üretim ilişkilerini devam ettirme görevini, devrimci durumun maddi şartlarına karşı, askeri biçimde maddeleşmenin şartları içinde yerine getirebilir. Sorun, ülkedeki mevcut "siyasal zorun ekonomik durumu" belirleyemeyeceğini kavrayabilmektir.

SUNİ DENGE VE MİLLİ KRİZ

DENGE KAVRAMLARI ÜZERİNE

Önce şunu belirtmemiz gerekir ki, denge kavramı mekanik bir kavramdır ve durgunluğu ifade etmesi bakımından Marksizm dışıdır. Gerek doğada, gerekse toplumda, diyalektiğin temel yasasını, hareketin mutlaklığı teşkil eder. Hareket, diyalektiğin ve Marksizmin özünü oluşturur. Marksizmde hedef, toplumsal hareketi ve bu hareketin hangi çelişkilerin ifadesi olduğunu kavramaktır. Bununla beraber, toplumsal hareketin belli aşamalarında, toplumu oluşturan çelişkiler yumağında, çelişkiler ve çelişkilerin karşıt yönleri birbirine karşı hareket halinde iken, belli bir uygunluk içine girerler ki, bu durumlara "denge" durumu diyebiliyoruz. Bir toplumda "denge" durumunun olması, toplumsal dinamiğin yok olması, ya da toplumsal hareketin ortadan kalkması anlamına gelmez. Böylesine bir iddia, materyalizmin inkarı olur. Hangi türden olursa olsun ve ister doğada ister toplumda ele alınsın,

hiçbir denge durumu mutlak değildir ve özünde bir dengesizliğin ifadesidir. Zira her denge, bir hareketin düzenlenmiş biçimidir.

Bu konuda Engels'ten yapacağımız birkaç alıntı konuyu aydınlatmaya yeterlidir:

> "Denge, hareketten ayrılamaz. Dünyasal cisimlerin hareketinde, hareket dengededir ve denge harekettedir (bağıntılı). Ama tüm özellikle bağıntılı hareket, yani burada her cismin hareketi, hareket halindeki bir cismin üzerinde, bağıntılı hareketsizliğin, dengenin meydana getirilmesi yolundaki çabadır. Cisimlerin bağıntılı bir hareketsizlik içinde bulunması olanağı, dengenin geçici durumları olanağı, madde ve bununla birlikte hayatın farklılaşması için temel koşuldur."[24]

Engels'in burada, doğanın diyalektiğini incelerken yaptığı çözümleme, toplumsal hareketler için de, genel yasası çerçevesinde geçerlidir. Toplum, sınıflardan oluşmaktadır ve toplumdaki her sınıf, üretimin belirlediği üretim ilişkileri içinde hareket halindedir. Toplumdaki her sınıfın hareketi birbirine bağıntılıdır ve bir dengenin oluşması yönünde hareket eder. Toplumdaki her sınıfın hareketi, tüm toplumun canlı organizması içinde toplumun genel hareket dinamiğini oluşturur. Sınıflararası çelişkiler, toplumun genel hareket yasasını çizerler.

> "Her bir hareket denge yönünde çaba gösterir, bir bütün olarak hareket, her dengeyi ortadan kaldırır."[25]

Toplumda sınıfların bağıntılı hareketi, üreti-

[24] Engels, *Doğanın Diyalektiği, s. 312*

[25] Engels, *age, s. 313*

min gelişme seviyesine uygun düşecek şekilde dengeler oluştururlar, ancak toplumsal hareketin genel dinamiği, bu dengeleri parçalar ve toplum sürekli olarak yeni dengelere ulaşmak yönünde hareket eder. Toplumun genel hareketini çizerken oluşturduğu denge durumlarına, "barış" dönemleri, ya da evrim dönemleri adı verilir.

Toplumların evriminde, toplumsal denge durumları, sınıflararası çelişmelerin ve sınıflararası hareketlerin, toplumun genel hareket çizgisine uygun düştükleri zaman vardır. Bu durumlarda toplumun genel hareketinin (ki bu hareketi belirleyen üretici güçlerdir) lokomotifi olan sınıfın çekişi (ya da bu sınıfın hareketi) diğer sınıfların o sınıfa (çekici sınıfa) karşı olan hareketlerine (tepkilerine) üstündür. Toplumsal dengelerin oluştuğu bir toplumda, dengeleri oluşturan temel belirleyici, toplumun genel hareketinin (ki buna toplumun iktisadi evriminin hareketi de diyebiliriz), toplumun hakim sınıfının hareketiyle uygunluk göstermesidir. Aksi durumlarda ise, toplumsal dengeden söz etmek yerine, toplumsal dengesizlikten söz etmek daha doğru olacaktır. Ve bu anlamda bu tür denge durumlarına "suni denge" demek yanlış olmayacaktır. Eğer bir toplumda suni dengenin varlığından söz ediyorsak, o toplumdaki genel hareketin hakim sınıfın hareketiyle temel çelişmesinden öte, antagonizmaya varma durumunun olduğunu da ifade ediyoruz demektir.

Unutulmamalıdır ki, "her denge ancak bağıntılı ve geçicidir."[26]

Suni denge, dengesiz bir toplumda, belli bir

[26] Engels, *Doğanın Diyalektiği, s. 313*

süre için denge durumunun oluşturulmasıdır, yani dengesizliğin düzenlenmiş halidir. Konunun kavranılması için en önemli husus budur. Her denge durumu gibi, suni denge de geçici ve görelidir. Eğer bir toplumda genel bir denge mevcut ise, orada suni dengeden söz edilemez. Böyle bir toplumda oluşan genel denge, içsel gelişmeler sonucu oluşmuştur ve bu denge yapay (suni) değil, toplumsal gelişmenin ürünüdür. Kapitalizmin iç dinamikle geliştiği ülkelerdeki toplumsal dengeler bu niteliktedir. III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerdeki toplumsal yapı (ekonomik, toplumsal ve politik planda) dengesizdir. Bu dengesizlik, sürekli milli krizin mevcudiyetiyle ifadesini bulur. Bu nedenle milli kriz ile suni denge birbirine bağlı iki olgudur, birincisi olmadan ikincisi olamaz. Bu yüzden öncelikle ülkede milli krizin var olup olmadığına bakmak gerekir. Acaba ülkemizde, iddia ettiğimiz gibi, sürekli bir milli kriz -tam anlamıyla olgun olmasa da- mevcut mudur?

Bilindiği gibi milli kriz, Marksist-Leninist literatürde devrim durumunun saptanmasında ve gelişmesinde kullanılan bir kavram, bir ölçüttür. Lenin'in formüle ettiği bu kriz silahlı ayaklanma koşullarının ve anının (momentin) saptanmasında temel ölçüttür. Eğer bir ülkede milli bir kriz varsa, bu ülkede halk kitlelerinin politik iktidarı ele geçirmeleri için silahlı bir harekete girişmesinin nesnel koşulları mevcuttur. Aksi halde silahlı eyleme (aksiyon) girişmek -ki bu ayaklanma biçiminde olabilir- aptallıktan öte, cinayettir. (Marksist-Leninistlerin insan yaşamına verdikleri değer, bu saptamayla iyice açığa çıkar.) Cinayettir, çünkü silahlı bir mücadelede, savaşta zafer ve

yenilgi kesindir. Ve yenilen taraf pekçok elemanını yitireceğinden, uzun süre mücadeleyi sürdürecek gücü bulamaz. Bu nedenle silahlı bir harekete girişecek sınıfın bunun tüm sonuçlarına katlanabilecek durumda olması gerekir. Düşmanına durmaksızın saldırmak, onu silahtan arındırmak için sürekli taarruz etmek, böyle bir eylemin temel yasasıdır. Engels, "Günümüzde ayaklanma, savaş türünden bir sanattır ve kendine aldırmayan partinin yıkılmasına yol açan belirli davranış kurallarına bağlıdır... Oynadığınız oyunun sonuçlarını göğüslemeye tamamen hazır olmadan, asla ayaklanmaya kalkışmayınız. Ayaklanma, değeri her gün değişen son derece belirsiz niceliklerle yapılan bir çeşit hesaptır; karşınızdaki kuvvetler her türlü örgütlenme, disiplin ve otorite alışkanlığı avantajına sahip olacaklardır; onlara karşı güçlü vuruşlar yapmadığınız sürece, yenilecek ve yok edileceksinizdir. İkinci olarak, bir kez ayaklanma yolunu tuttun mu, son derece kararlı davranacaksın ve saldıran taraf olacaksın. Savunma her türlü silahlı ayaklanmanın ölümü demektir; böylesi, daha düşmanla boy ölçüşmeden savaşı kaybetmek demektir" derken, silahlı aksiyonun niteliğini açıkça belirtmektedir.

Bir devrim olabilmesi için, bir devrim durumu olması şarttır. Ve sorun, bu devrim durumunun varlığını ve boyutunu saptamaktır.

Öyleyse bir devrim durumunun belirtileri nelerdir?

"1) Egemen sınıfların egemenliklerini eskisi gibi sürdürmelerinin olanaksızlığı; 'üsttekiler'in şu ya da bu buhranın içine düşmesi, yani egemen sınıf politikasında bir ayrılık meydana gelmesi, ki bu ezilen sınıfların memnuniyetsizlikle-

rini dışa vurmalarına fırsat veren ve isyan etmelerine yol açan bir buhrandır. 'Alttakiler'in artık eskisi gibi yönetilmek istememeleri genellikle bir devrim için yeterli değildir, ayrıca 'üsttekiler'in de artık eskisi gibi yönetemez durumda olmaları gerekir;

2) Ezilen sınıfların sıkıntı ve yoksulluklarının en üst boyuta ulaşması;

3) Bir barış zamanında sömürülmelerine sessizce katlanan, fakat ortalık karıştığında, hem buhranın bütün hal ve şartları yüzünden, hem de bizzat 'üsttekiler' tarafından kendiliğinden tarihi eyleme itilen kitlelerin faaliyetlerinin de önemli ölçüde artması."[27]

Ama yine de, her devrim durumunun mevcudiyeti bir devrime yol açmaz.

"Yukarıda sözü edilen nesnel koşullara, öznel koşullar da katılırsa, yani devrimci sınıfın, bir buhran döneminde bile kesinkes yıkılmayan bir iktidarı devirecek kadar güçlü bir devrimci kitle eylemleri meydana getirme yeteneği de eklenirse, işte o zaman devrim olur."[28]

Lenin, "*Sol Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı*" adlı yapıtında devrim durumunu şöyle tanımlar:

"Devrim durumunda olunması için, hem egemen sınıfların buhranı, hem de tamamıyla milli nitelikte bir buhranın var olması şarttır. Sömürülen ve ezilen kitlelerin eskisi gibi yaşamaya devam etmelerinin olanaksızlığını anlamaları ve değişiklik istemeleri devrim için yeterli değildir; devrim için, sömürenlerin artık eskisi gibi yaşa-

[27] Lenin, *Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, s. 25*
[28] Lenin, *age, s.25*

malarının ve yönetmelerinin olanaksız olması da gerekir. Bu gerçek başka bir deyişle şöyle ifade edilebilir: Ezenler gibi, ezilenleri de etkileyen tamamen milli bir kriz olmaksızın devrim olanaksızdır."

Tüm bu tanımlamaları Mahir Çayan yoldaş şöyle özetlemektedir:

> "Bir ülkede devrimin objektif koşullarının olabilmesi için, kapitalizmin dünya çapındaki genel bunalımından başka, o ülkenin kendi milli bunalımını yaşaması gerekmektedir. Leninist ayrıma göre devrim aşamasında olunabilinmesi için: a) İşçi sınıfının bilinç ve örgütlenme seviyesinin yeterli olması gerekir (devrimin subjektif şartlarının olgun olması gerekir); b) Ezeni de, ezileni de etkileyen milli bunalımın olması şarttır. Bu milli bunalım, kapitalizmin genel bunalımının çelişkilerinin o ülkeye keskin biçimde yansımasından başka birşey değildir."[29]

İşte devrim durumunun temelini oluşturan bu milli krizin, bir ülkede var olup olmadığının, eğer varsa düzeyinin ne olduğunun belirlenmesi devrimci öncünün eylemi için büyük öneme sahiptir. Çünkü milli kriz, "ezilen sınıfların memnuniyetsizliklerini dışa vurmalarına fırsat veren ve isyan etmelerine yol açan" bir durum yaratır.

Milli kriz, bir ülkede ezeni de ezileni de etkileyen ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımların derinleşerek tek bir bunalım halini almasıdır. Bu nedenle tek başına bir ekonomik bunalımın (aşırı-üretim bunalımı gibi) varlığı milli kriz için yeterli değildir. Aynı biçimde, tek başına bir top-

[29] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim I*

lumsal ya da siyasal bunalım milli kriz olarak değerlendirilemez. Örneğin, 19. yüzyıl sonlarında, Fransa'da Dreyfus davasıyla başlayan bunalım ya da 1968'de başta Fransa olmak üzere Batı-Avrupa'daki öğrenci hareketlerinin yarattığı bunalım, bir toplumsal bunalım olmakla birlikte milli kriz değildir. Yine, meydana gelen hükümet bunalımları siyasal bunalım olarak, tek başına milli kriz yaratmazlar. Eğer bu üç bunalım aynı anda görülürse, işte o zaman ülkede milli bir kriz var demektir ve devrim aşamasına girilmiştir.

Bizim gibi ülkelerde kapitalizm iç dinamikle gelişmediği için çarpıktır. Bu, ülke ekonomisinin sürekli ve yapısal bir bunalım içinde olmasına yol açar. Ancak bizim gibi ülkelerdeki ekonomik bunalım, kapitalizmin ırsi hastalığı olan ve belli aralıklarla yinelenen aşırı-üretim buhranından farklıdır. Yeni-sömürgeciliğin oluşturduğu ekonomik yapı, çarpık bir sanayileşme (dışa bağımlı bir sanayi) ve geri bir tarımsal üretim olarak kendini açığa vurur. Sanayi, baştan emperyalizm tarafından, kendi taleplerine uygun olarak geliştirilmiştir ve bu nedenle tekelci nitelikte bir yapılanmaya sahiptir. Tekelcilik ise, bilindiği gibi arzın sınırlandırılması olarak kendini dışa vurur ve eksik kapasite kullanımı ile artan oranda işsizlik demektir. Öte yandan, bu çarpık sanayinin yeniden üretimi gerçekleştirebilmek için, ithal edilmesi gereken ve sürekli miktarı artan ara-mallarına gereksinmesi vardır. Bu ara-malları olmaksızın üretimin sürdürülmesi olanaksızdır (yeni-sömürgecilik yöntemlerinin ürünü olan sanayinin temel açmazı). Tümüyle ülke içi tüketime yönelik olan bu sanayi (hafif ve orta sanayi), artan ithalat için artan oranda dövize gereksinmesi

vardır. Bu döviz ise, ucuz hammadde ve tarım ürünleri dış satımıyla, yurtdışına gönderilmiş emek-gücüyle ve artan dış borçlanmayla temin edilir. Bunlar uzun dönemde döviz talebini karşılayamaz. Ülke sürekli bir dış ödemeler dengesi açığı içindedir. Sık sık bu açığı kapatmak için, devlet ekonomiye müdahale etmek durumundadır. Bu da büyük devalüasyonlara neden olur.

Örneğin 1950 yılında 2,82 TL olan 1 dolar, 1957'de 3,96'ya çıkmıştır. 1958'de %320'lik bir devalüasyonla 9 TL olmuştur. 1970 yılında 1 dolar 15,15 TL iken, 1976'da 16,83; 1977'de 19,63; 1978'de 25,50; 1979'da 47,80; 1980'de 71,40; 1981'de 125,25; 1982'de 184,90; 1983'te 219,35 TL olmuştur. 1986'da 1 dolar 690,75 TL' ye çıkmıştır.

Görüldüğü gibi, 1950 yılından 1987'ye kadar bir devalüasyonlar zinciri yaşanmıştır. Bazı yıllarda, 1950-57, 1959-70, 1970-76 arasında önemli devalüasyonlar olmamış olması, durumun sürekli olmadığını göstermez. Bu yıllarda, devletin sübvansiyonlarıyla döviz fiyatları sabit tutulmaya çalışılmıştır. Oysa aynı dönemde, "serbest döviz piyasası" denilen Tahtakale'de oluşan döviz fiyatları sürekli artış göstermiştir. Bu artış belli bir düzeye geldiğinde, devlet zorunlu olarak TL'yi devalüe etmektedir. Örneğin, 1950-57 arasında, devletin ihracata uyguladığı döviz fiyatları, 1953'-de 4,20; 1954'de 5,60; 1955'de 4,90; 1956'da 5,18 TL, 1 dolar şeklindedir. Oysa, 1958 devalüasyonundan önce resmi döviz kuru, 1 dolar 5,96 TL'dir.

Ülkemizde ekonomik bunalımın sürekliliğini gösteren diğer bir olgu da enflasyondur. 1970'e kadar enflasyon oranı, genellikle %10 civarında sürmüş ve 1970 sonrasında devletin ekonomiye

müdahalesine rağmen sürekli yükselerek 1980'-de %107 gibi büyük bir orana varmıştır. Bu oran 1986 sonu itibariyle %37 civarındadır ve 1970 öncesine göre 3-4 misli fazladır.

Ekonominin içinde bulunduğu bunalım ve dengesizliğin en çarpıcı göstergelerinden biri de dış ticaret dengesidir. Dengenin sürekli ülke aleyhine olduğunu herkes bilmektedir. Ve yine dış borçların sürekli artışı ekonomik bunalımın diğer bir görüngüsüdür. Yıllar itibarı ile ülkenin dış ticaret açığı, dış borç toplamı ve dış borçların Gayri Safi Milli Hasıla'ya oranı şöyledir:

	Dış Ticaret Açığı (Mil.Dol.)	Dış Borçlar (Mil. Dol.)	GSMH (Mil. Dol.)	DışBorç GSMH
1963	319	830	7.300	% 11,3
1972	635	2.519	16.839	%14,9
1975	3.337	3.800	35.019	% 10,8
1977	4.043	4.800	44.330	% 10,8
1980	4.999	15.173	56.351	% 26,9
1982	3.097	16.183	47.168	% 34,3
1985	2.975	23.000	8.666	% 80,2

Görüldüğü gibi, dış ticaret açığı sürekli büyümüştür. 1980 sonrasında meydana gelen azalma ise, tümüyle ülkede "ihracat seferberliği" adı altında, satılabilir her malın ihracatıyla meydana gelmiştir. Ama aynı dönemde dış borçlar olağanüstü artış göstermiş ve gayri safi milli hasılanın %80,2'sine ulaşmıştır. Bu, aynı yılki devlet bütçesinden %71daha fazladır. Bunun anlamı ise, ülke nüfusunun %80'inin, bir yıl boyunca ürettikleri tüm mal ve hizmetleri, hiçbir biçimde tüketmeyerek yaşayabildikleri takdirde ancak dış borçların ödenebileceği demektir. Bir insanın, açlık karşısında ortalama yaşam süresinin 50-60 gün olduğu düşünülecek olursa, dış borcun anlamı

ortaya çıkar.

Sanıyoruz tüm bunlardan sonra ülkemizde sürekli ve yapısal bir ekonomik bunalımın mevcudiyeti için daha fazla söz söylemeye gerek yoktur. Diğer bunalımlara geçmeden şunu da belirtelim: Ülkemizdeki ekonomik bunalım sürekli mevcut olmasına rağmen, her dönemde aynı şiddette değildir. Kimi zaman derinleşmekte, kimi zaman göreli bir düzelme olmaktadır. Ancak hiçbir zaman ortadan kalkmamaktadır.

Milli krizi oluşturan toplumsal ve siyasal bunalımlara gelince. Herşeyden önce bu bunalımların temelinde ekonomik bunalımın yattığını belirtelim. Ancak bu, birebir ilişki değildir. Yine de ülkemizde sürekli ekonomik bunalım mevcut olduğundan, görece özerk toplumsal ve siyasal bunalımlar, sadece milli krizin derinleşmesi bağlamında ele alınabilir. Ülkedeki toplumsal bunalımın temel unsuru, ekonomik bunalımın ürünü olan işsizliktir. Ülke nüfusu açısından, yaklaşık % 20'ye yakın bir nüfus işsizliğin doğrudan sonuçlarıyla yüzyüzedir. Böyle bir ortamda dengeli bir toplumsal yapıdan söz etmek mümkün değildir. Toplumsal bunalımın görüngülerini, günlük hayatın içinde her an bulmak mümkündür. Toplumun kadın-erkek ilişkisinde, aile ve mahalle yaşantısında bunalımın ürünleri hergün üretilmektedir. Kırdan kente göçlerle dağılan aileler, gecekondulardaki sefaletin yarattığı lümpenlik, suç oranları ve nitelikleri, açık ya da gizli kadın ticareti, boşanmalar, ekonomik nedenlerle yapılan akraba evlilikleri ve sakat doğan çocukların sorunları, yetersiz sağlık hizmetlerinin getirdiği hastalıklar, yaşlılık nedeniyle ortaya çıkan ebeveyn-çocuk ilişkilerindeki bozulmalar vb. İşte ül-

kedeki toplumsal bunalımın ifadeleri bunlardır.*

Siyasal bunalım ise, ülkemiz solundaki kavram keşmekeşi içinde ve pasifizm nedeniyle doğru dürüst değerlendirilememiş bir olgudur. Kimi zaman bir hükümet kuruluşunda, kimi zaman bir gensoruyla başlayan tartışmalar, çekişmeler ve pazarlıklarda, egemen sınıfların kendi bunalımlarını görmek mümkündür. Oligarşinin iç çelişkilerinin ürünü olan hükümet bunalımlarının sıklığı, siyasal bunalımın sürekliliğini gösteren bir olgudur, ama tek olgu değildir. Bunun dışında oligarşik devlet aygıtının işleyişinde ve kitlelerle ilişkisinde siyasal bunalımın ifadelerini bulmak mümkündür. Egemen sınıfların yönetemezliklerinin dışa vurumu olan bu olgular siyasal bunalımın asıl içeriğini oluşturur. Oligarşinin yönetemezliğinin birer ifadesi olan 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül askeri darbeleri bunalımın şiddetini göstermektedir. Bu darbeler siyasal bunalımın varlığı kadar, bozulan ya da bozulmaya yönelen suni dengenin pekiştirilmesi girişimleridir de. Yine sık sık duyulan anayasa şikayetleri, değişiklik talepleri, siyasal bunalımın sürekliliğinin göstergeleridir. Devrimci mücadeleye karşı ge-

* Şüphesiz ülkemizde, hemen herkes, günlük yaşantısında karşılaştığı olaylar ve yaşadığı sorunlarla, toplumsal bunalımın varlığını ve boyutunu bilmektedir. Ama genellikle günlük yaşantının kanıksanması, günlük maişet derdi ve bunların yarattığı alışkanlıkla, bu olgular pek az önemsenir. Bu alanda yapılan incelemeler, akademik düzeyde sosyolojik araştırmalar olarak kalmaktadır. Devrimci propaganda açısından büyük önem taşımasına rağmen, toplumsal bunalımın görüngüleri ülkemiz solunda, ya hiç önemsenmemiş ya da salt soyut ajitasyon için kullanılmıştır. Silahlı propagandayı temel alan örgüt, bu olguları geniş biçimde ele alıp, işlemelidir.

liştirilen yöntemler, demokratik kitle örgütlerine ve sendikalara yapılan baskılar, engellemeler siyasal bunalımın ürünleridir. Diyebiliriz ki, siyasal bunalım, siyasal ilişkilerde, partilerde, parlamentoda, anayasa değişikliklerinde, politik uygulamalarda, askeri darbelerde vb. toplumun en çok gördüğü ve izlediği bir bunalım olarak mevcuttur.

İşte bu nedenlerle diyoruz ki, ülkemizde, ekonomik, toplumsal ve siyasal alanlarda sürekli bir bunalım mevcuttur. Milli kriz olarak, bu bunalım tam anlamıyla olgun değildir. Olgunlaşması için yapay (suni) engeller kaldırılmalıdır ve bu da devrimcilerin görevidir.

> "Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğu için ülke altyapı ilişkilerinden üstyapısına kadar, milli bir kriz içindedir.
>
> Bu milli kriz, tam anlamı ile olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Varolan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.
>
> Özetle söylersek, emperyalist hegemonya altındaki bütün geri-bıraktırılmış ülkelerde milli kriz, tam anlamıyla olgunlaşmış olmasa bile mevcuttur. Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle, silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir."[30]

Milli krizin mevcudiyeti, halk kitlelerinin düzene karşı memnuniyetsizliklerini dışa vurmaları için uygun koşullar yaratır, onların tepkilerini

[30] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

açık olarak, isyanlar şeklinde göstermelerine neden olur. Ancak III. bunalım döneminde emperyalizm bu durumu engellemek için değişik yöntemler kullanmaktadır. İşgalini gizleyen emperyalizm, bu yolla halk kitlelerinin anti-emperyalist ve millici tepkilerini pasifize etme yoluna gitmiştir. Diğer taraftan güçlü merkezi otoriteler oluşturarak, halk kitlelerinin tepkilerini pasifize etmeye yönelmiştir. Milli krizin mevcudiyeti, emperyalizm ve oligarşinin karşı hareketinin maddi temelini oluşturur ve içeriğini belirler. Bu karşı hareketin amacı, milli krizin olgunlaşmasını engellemek ve kitlelerin tepkilerinin dışa vurumunu önlemektir. Bu da devletin biçimini ve uygulamasını belirler.

> "Bizim gibi ülkelerdeki oligarşik yönetim, rahatlıkla işçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinin olmadığı tam bir dikta yönetimi ile ülkeyi yönetebilmektedir. Buna sömürge tipi faşizm de diyebiliriz. Bu yönetim, ya klasik burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan 'temsili demokrasi' ile icra edilir (Gizli faşizm) ya da sandıksal demokrasiye itibar edilmeden açıkça icra edilir. Ancak açık icrası sürekli değildir. Genellikle, ipin ucunu kaçırdığı zaman başvurduğu bir yöntemdir."[31]

Oligarşik yönetimin tek amacının doğrudan devrimci mücadeleyi ezmek ve yok etmek olduğu sanılmamalıdır. Oligarşik yönetim, fiili ve aktif devrimci güçleri ve onun mücadelesini etkisizleştirmeye, yok etmeye yöneldiği kadar, devrimin potansiyel güçlerinin gelişmesini ve aktifleş-

[31] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

mesini engellemeye yönelik uygulamalara girişir. Devlet aygıtının temel faaliyeti bu iki güce yöneliktir. Birinci amaç, devrimci örgütleri yok etmeyi kapsarken, ikincisi suni dengenin korunması olarak belirginleşir, yani kitlelerin düzene karşı tepkilerinin açık hale gelmesinin engellenmesi amaçlanır. Birinci amacın gerçekleşmesi ikinci amaca ulaşmayı kolaylaştırır ve güvenceye alır; ikinci amaca ulaşılması birinci amacın gerçekleşmesini çabuklaştırır. Ancak her iki amaç için kullanılan temel araç aynıdır: **Siyasal zor**.

Sürekli milli krizin mevcudiyeti, halk kitlelerinin düzene karşı memnuniyetsizlik ve tepkilerinin açığa çıkmasına olanak tanır ve isyanlarına neden olur. İşte bu koşullarda, kitlelerin memnuniyetsizlik ve genellikle bilinçsiz tepkileri, siyasal zor ile pasifize edilerek, bu tepkilerle oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur. Halk kitlelerinin düzene karşı memnuniyetsizlik ve tepkilerinin eyleme dönüşmesi (nesnel koşulları milli kriz nedeniyle vardır) suni denge nedeniyle olamamaktadır. Bu da doğrudan siyasal zor aracıyla sağlanır.

Oligarşinin (ve içsel olgu olduğu için aynı zamanda emperyalizmin) siyasal zoru, kendi siyasal iktidarını ve düzenini korumak amacıyla uyguladığı zordur. Bu zor, doğrudan devlet aygıtının niteliği ile bütünleşir. Bilindiği gibi devlet, egemen sınıfların baskı (zor) aygıtıdır. Siyasal bir kurum olarak devletin uyguladığı zor, Engels'in deyişiyle, "*ordu ve donanma demektir*".

Bizim gibi ülkelerde siyasal zor, burjuva demokratik yasallık çerçevesiyle sınırlanmış değildir. Genel olarak anayasalarda ifadesini bulan yasal çerçeve, burjuva demokrasisi olarak ortaya çı-

kar. Ama bu çerçeveyi ilk kıran, kendi yasallığını ayaklar altına alan, her zaman burjuvazi olmuştur. Demokratik yönetim, burjuva iktidarının temellerini sarsmaya hizmet eder hale geldiği her yerde, burjuvazi tarafından yıkılmıştır. Faşist iktidarlar bunun en açık örneğidir. Marks, 1848 Fransız Anayasası'nı irdelerken, demokratik yönetimin halk kitleleri yönünden anlamını şöyle belirtir:

> "Bu anayasanın kapsamı en geniş çelişkisi şudur:
>
> Anayasa, tutsaklığını sürekli kıldığı sınıflar olan proletarya, köylüler ve küçük-burjuvaziyi genel oy aracılığıyla siyasal güce sahip kılıyor. Ve eski toplumsal gücünü onayladığı burjuvaziden ise bu gücün siyasal garantilerini geri alıyor. Yönetime demokratik kurallar getirerek, düşman saflarını her an zafer elde etmeleri ve burjuva toplumun temellerini tehlikeye sokmalarına yardım ediyor."[32]

Bu durum karşısında, başta proletarya olmak üzere emekçi kitlelerin siyasal gücü arttığı oranda, burjuvazi kendi kurduğu demokratik yönetim ve onun anayasasını ortadan kaldırmaya yönelir. Emperyalist dönemde, kapitalizm tarihsel olarak çöküş aşamasına girmesiyle, burjuvazi, her yerde demokratik yönetim ilkelerini az ya da çok hızla terk etmiş, yerine oligarşik yönetim ilkelerini geçirmiştir. Bu yeni ilkelerin temelinde yasama ile yürütme gücü arasındaki dengenin yürütme lehine değiştirilmesi yatar. Bir başka deyişle burjuvazi, geçmiş dönemlerde proletarya ve emekçi kitlelerin uzun süren kanlı mücade-

[32] Marks, *Fransa'da Sınıf Mücadeleleri, s.67*

leleriyle kazandıkları demokratik hak ve özgürlükleri tümüyle ortadan kaldıracak durumda değildir. Bu nedenle de parlamenter demokrasinin (genel oya dayalı) yeni bir düzenlenmesine, siyasal gericiliğe dayalı bir biçimine zorlanmıştır. Bu düzenleme, yürütme gücünün, halkın genel oyu ile seçilmiş parlamentoda cisimleşen yasama gücü karşısında daha çok güçlendirilmesi ve bağımsız hareket alanını genişletmesi şeklinde olmuştur. Ancak bu düzenlemeler kapitalist ülkelerde eşzamanlı olmamıştır. (Eşitsiz gelişim yasasının ürünü) ABD'de yürütme gücünün yasama karşısında güçlenmesi 1920'lerde tamamlanmışken, Fransa'da De Gaulle'ün 5.Cumhuriyet'inde (1958 sonrası) gerçekleşmiştir. İngiltere'de ise yazılı bir anayasa olmaması ve Lordlar Kamarasının yasama gücünün bir bölümünü oluşturması (halka-avama- karşı bir denge unsurudur), Fransa'daki gibi bir anayasal düzenlemeye gidilmeden, yürütmeye özel bir güç sağlanmıştır.

Bizim gibi kapitalizmin iç dinamikle gelişmediği ülkelerde ise, yönetim, hiçbir zaman burjuva demokrasisi olmamış ve bunun güvencesi anayasa yapılmamıştır. Bu nedenle oligarşik yönetimin kurulmasında fazlaca zorlukla karşılaşılmamıştır. Ülkemiz tarihsel özellikleri nedeniyle, her zaman güçlü bir merkezi otoriteye sahne olmuş ve bu da güçler ayrımı ilkesinin uygulanmamışlığıyla birlikte mutlak bir yürütme gücü oluşturmuştur. 1946'dan sonra başlayan "çok partili dönem"de, yürütmenin yasama karşısındaki bu üstünlüğü sürmüştür. 27 Mayıs askeri darbesi ile hazırlanan 61 Anayasası, kitlesel bir dayanağı olmamakla birlikte, burjuva anlamda bazı demokratik hak ve özgürlükleri güvenceye

alırken, yürütme gücünü sınırlandırmıştır. Dünyadaki gelişmelere ters görünen bu durum, gene de yasama gücünün güçlendirilmesi biçiminde olmamıştır. 61 Anayasası, yürütme gücünü, anayasal bazı özerk (üniversite, TRT vb.) ve bağımsız (yüksek yargı organları vb.) kurumlar aracılığıyla ve bunlar lehine sınırlandırmıştır. Böylece ülkemizde yeni bir dönem başlamıştır.

61 Anayasası'yla, devrimci-milliyetçilerle oligarşi arasında nispi bir denge kurulmuştur. Bu yeni dönem, halk kitlelerinin siyasal planda ağırlıklarını ortaya koydukları bir dönemdir. Ancak oligarşi bu durumun yarattığı "tehlike" karşısında, anayasayı "lüks" ilan ederek, 12 Mart askeri müdahalesini tezgahladı. Bu, devrimci-milliyetçilerin ordu içinden tasfiyesi ile, nispi dengenin bozulması ve 27 Mayıs'la başlamış olan dönemin sona ermesiydi. 12 Mart döneminde yapılan anayasa değişikliği ile, doğrudan yasama karşısında yürütme güçlendirilmemiş de olsa, yürütme gücünün denetimi dışında olan özerk kurumlar etkisizleştirilmiştir. Bu dönemde oligarşi devlet aygıtına tamamen egemen olmuştur. Bir başka deyişle yürütme gücü, militarizm ve bürokrasi ile, tam anlamıyla oligarşinin denetimine 12 Mart'ta geçmiştir. Böylece, "*kökenini Osmanlı devletinden ve yirmibeş yıllık Cumhuriyet dönemi küçük-burjuva yönetiminden alan Türk ordusunun küçük-burjuva devrimci geleneği artık son bulmuş; ordu doğrudan emperyalizmin ve oligarşinin sömürgeci politikasının aleti olmuştur.*"[33] Ancak oligarşinin egemenliği, bürokrasi içinde tamamlanmamış ve yürütmenin yasama

[33] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

üzerinde kesin üstünlüğü ile pekiştirilememiştir. THKP-C'nin (ve de THKO'nun) silahlı eylemleri ile açık faşizmin erken doğum yapması, bu gelişmeyi engelleyen temel faktör olmuştur. Ama oligarşi işin peşini bırakmamış ve 12 Eylül darbesi ile yarım kalan işleri halletmeye girişmiştir. 12 Eylül döneminde hazırlanan yeni anayasa ile yürütmenin üstünlüğü pekiştirilmeye çalışılmış, yasama gücü etkisizleştirilmiş ve özerk ya da bağımsız kurumlar tümüyle tasfiye edilmiştir. (Yine de oligarşi istediği sonucu alamamıştır.)

Yürütme gücünün üstünlüğünün mevcudiyeti ve pekiştirilmesinin ülkemizdeki anlamı, oligarşik yönetimin önündeki tüm yasal engelleri "yasal" biçimde aşmasıdır. 1960-80 yılları arasında siyasal zorun kullanımında karşılaşılan "yasal" engellerin bu aşılması, suni dengenin sürdürülüş biçimi açısından önemlidir. Ancak bu bölüm açısından ele alacağımız yan, ülkemizdeki siyasal zorun "yasal görünümü" ve bunun burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilişkisi olmamasıdır. Meydana gelen gelişmeler, tümüyle, sömürge tipi faşizmin kendine uygun yasal bir kılıf bulmasına yöneliktir.

İşte her türlü burjuva demokratik hak ve özgürlüklerini -anayasal olarak var görünse bile- ve insan haklarını açıkça çiğneyerek ya da yok kabul ederek uygulanan siyasal zor, ülkemizdeki dengesizliğin düzenlenmesinde, yani suni dengenin yeniden kurulması ve sürdürülmesinde temel araçtır, ama tek araç değildir.

Ülkemizde suni dengenin kurulması ve sürdürülmesinde, siyasal zorun dışında, kapitalizmin gelişmesinin ürünü olan nispi refah da bir

araç olarak kullanılır. Ancak gelişen kapitalizm iç dinamikle gelişmediğinden, bu araç uzun dönemli olarak kullanılabilir değildir. Sık sık uygulanan "istikrar tedbirleri", bu aracın ne kadar az kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Yine halk kitlelerinin mevcut düzene karşı tepkilerinin pasifize edilmesinde kullanılan bir başka araç da "sandıksal demokrasi"dir. Düzenin siyasal partileriyle, parlamentosuyla, genel seçimlerle ortaya çıkan araç, halk kitlelerinde düzenin, "düzen içi" olarak değişebileceği "umudu" yaratmaktadır. Ülkede gerçek bir burjuva demokrasisi mevcut olmadığından ve işbirlikçi-tekelci burjuvazi tek başına oligarşiyi oluşturamadığından, düzen içi partiler, şu ya da bu oranda yahut biçimde oligarşinin siyasal taleplerini ifade ederler. Bu da, oligarşinin -bir bütün olarak dasömürücü sınıfların- siyasal üstünlüğü elinde tutmasına neden olmaktadır. Nesnel olarak siyasal tecrit koşulları içinde bulunan oligarşi, düzen partileri yoluyla ya da bunların içinde oluşturduğu gruplarla, bu koşulların gerçekliğini (siyasal üstünlüğü yitirmek) engellemeye çalışır. Yıpranmış yönetimlerin değiştirilmesi de aynı amaçla gerçekleştirilir. (Ancak gene de sorun, oligarşinin çeşitli manevralarla siyasal üstünlüğü elinde tutmasında değil, bu üstünlüğün devrimci öncü tarafından ele geçirilmemiş olmasında olduğu unutulmamalıdır.)

İlk dönemde suni dengenin kurulmasında nispi refah etkin olmuşsa da, tüm süreç açısından siyasal zor temeldir. Oligarşinin siyasal zoru, daha önce belirttiğimiz gibi, "ordu ve donanma demektir", yani siyasal zor oligarşinin silahlı güçlerince yürütülür. Böylece devlet aygıtının kulla-

nımına ilişkin bir olgu sözkonusudur ve bu yüzden suni dengenin bozulması devlet aygıtına karşı bir mücadeledir. Diyebiliriz ki, oligarşi suni dengenin varoluşunu, somut olarak söylersek, sivil ve askeri mahkemeleriyle, ordusu, jandarması, polisi ve sivil silahlı güçleri ile, cezaevleriyle sağlar. Bu kurumlar ve güçlerle, halk kitlelerine devletin "güçlü" olduğu, "yenilmez" ve "karşı konulmaz" olduğu fikri empoze edilir. Bu fikir, "devlet gücü" olarak, zor güçlerini her fırsatta kitlelere göstererek ve zaman zaman fiilen kitlelerin gözü önünde kullanarak yaratılır. Yeni-sömürgecinin ideali, kuvvetini kullanmamak için göstermektir. Bu da zor güçlerinin devrimciler (kadrolar) üzerinde ve kitle hareketlerine karşı kullanılması demektir. Mahir Çayan yoldaş bu gücün, "yaygara, gözdağı ve demagojiye" dayandığını söylerken, oligarşinin özgücünün zayıf olduğunu gözönünde tutuyordu. Gerçeklikte oligarşinin zor güçleri sanıldığı gibi ya da kendi kendine gösterdiği gibi güçlü değildir. Elindeki silahlı güçler, herşeyden önce zorunlu askerlik sistemiyle oluşturulmuştur. Oligarşinin ordusunun % 80'i, bu sistemle silah altına alınmış halk kitlesinden oluşur. Geriye kalanlar ise, oligarşinin paralı askerleri, yani profesyonel silahlı güçleridir (subay, astsubay, polis). İşte bu güçler oligarşinin özgücü sayılır. Bu gerçek, zorunlu askerlik sisteminin işlemez hale gelmesiyle açıkça görülür.

Suni dengenin korunması yönünden siyasal zorun kadro pasifikasyonu amacıyla kullanımı en sık görülen durumdur. Bu konuda fazlaca söz söylemeye gerek duymuyoruz. Şu açıktır ki, oligarşinin bu amaca ulaşmada başarılı olması, doğrudan devrimcilerin ilkel ve amatör çalışma

tarzlarına bağlıdır. Profesyonel devrimcilerden oluşan bir örgüt, bu pasifikasyonu kolayca etkisiz hale getirebilir.

Kitlelerin düzen sınırları içindeki, ama devrimcilerin etkisi ve hatta yönetimi altındaki hareketleri karşısında kullanılan zor ise, suni denge açısından önemli sonuçlar doğurur. Silahlı bir saldırıya karşı savunmasız (silahsız) bir kitle hareketinin oligarşinin zor güçlerince dağıtılması oldukça kolaydır. Zaman zaman açık zor kullanımına (silah kullanılmasıyla ifadesini bulur) sahne olan bu kitle hareketleri, sözcüğün gerçek anlamıyla bir "gözdağı" sahnesine dönüştürülür (kitle pasifikasyonu).

Oligarşinin siyasal zorunun bu fiili, ama kısmi uygulamaları yanında, "kuvvet gösterisine" dayalı uygulamaları da suni dengenin sürdürülmesinde etkindir. Bu gösterme (fiili kullanım dışında), resmi bayramlardaki ya da yerel "kurtuluş günleri" vb. zamanlardaki silahlı güçlerin geçit törenleriyle yapıldığı gibi, doğrudan silahlı güçlerin ülke çapındaki mevzilenmesiyle (konuşlandırma) de yapılır. (Aynı zamanda açığa çıkmış tepkilerin pasifize edilmesi açısından da, bu konuşlandırma önemlidir.)

Söylediklerimizi özetlersek, ülkemizde halk kitlelerinin düzene karşı memnuniyetsizlik ve tepkileri sürekli olarak mevcuttur ve bunları dışa vurmaları, isyan etmeleri için nesnel koşullar vardır (sürekli milli kriz esprisi). Ancak bu memnuniyetsizlik ve genellikle bilinçsiz tepkiler, siyasal zor, nispi refah ve düzen içi kurumlar ve uygulamalarla pasifize edilmiştir. Böylece tepkiler açık hale gelememektedir ve bu tepkiler ile oligarşi arasında suni bir denge oluşmuştur. Bu suni

denge bozulduğu oranda halk kitlelerinin tepkileri açık hale gelecektir. Bu açığa çıkmış tepkilerin, belli bir stratejiye bağlı olarak örgütlenmesiyle Halk Savaşı başlatılabilecektir (Tepkilerin kanalize edilmesi). Bu amaca yönelik mücadelenin silahlı aksiyon yöntemlerini temel alması kaçınılmazdır ve bunun nesnel koşulları mevcuttur. Bu mücadele, halkın en ileri ve bilinçli unsurlarının yürüttüğü bir mücadele olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE DEVRİMİNİN YOLU:
POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ

POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ

Bir siyasal örgütün gerçek niteliğinin, onun eyleminin muhtevasıyla belirlendiğini herkes bilir. Ancak eylemin muhtevasının nasıl belirlendiği, hemen hemen hiç önemsenmeyen ya da daha sık yapıldığı gibi, unutulan bir konudur. Bu da kaçınılmaz olarak eylem biçimlerinin öne çıkmasına ve bunlara bakarak bir örgütün niteliğine ilişkin saptamalar yapılmasına yol açmaktadır.

Bir devrimci örgütün eylemine yön veren ve belirleyen, onun devrim teorisidir. Devrim teorisi ise, yaşanılan somut tarihsel koşullarda, verili bir ülkede politik iktidarın nasıl fethedileceğinin ve kurulacak yeni iktidarın neler yapacağının teorisidir. Bu boyutuyla devrim teorisi, ulusal ve uluslararası düzeyde somut tarihsel koşulların ayrıntılı bir tahliline dayalı devrim stratejisi ve devrim programını içerir.

Devrim stratejisi, mevcut politik iktidarın ele geçirilmesinin yolunu, yöntemini, sınıf güçlerinin mevzilenişini kapsar. Daha tam deyişle dev-

rim stratejisi, bir bütün olarak devrimin temel darbesinin yöneltileceği hedefi (stratejik hedef), bu hedefe yönelik olarak devrimci sınıf güçlerinin mevzilenmesini (devrimde sınıfların mevzilenmesi), bu hedefe ulaşmada izlenecek rotayı (stratejik rota) ve kullanılacak yöntemleri (temel ve tali mücadele biçimlerini) içerir.

> "Strateji savaş planını yapar ve öngörülen hedefe göre ona ulaşılmasını sağlayacak bir dizi eylem saptar; ayrı ayrı seferlerin (harekâtların) planlarını hazırlar ve her birinde verilecek muharebeleri örgütler. Bütün bu kararları, her zaman gerçekleşmeleri mümkün olmayan bir takım varsayımlara dayanarak almaktan başka çare olmadığına ve daha ayrıntılı bir takım tedbirleri önceden almaya imkan bulunmadığına göre, strateji orduya muharebe meydanında eşlik ederek ayrıntılara ilişkin gerekli tedbirleri yerinde almak ve genel planda durmadan değişiklikler yapmak gerekeceğinden, bunlara da yerinde karar verilmek zorundadır. Yani strateji bir an için bile işin yakasını bırakmaz."[34]

Diyebiliriz ki, devrim stratejisi bir kez belirlendi mi, o, artık tüm süreci yönlendiren temel unsur haline gelir. Somut hareketlerin doğru ya da yanlışlığı, bir eylemin uygun olup olmadığı hep stratejiye bakılarak saptanır. Bir başka deyişle, doğru bir devrim stratejisi, tüm devrim sürecine damgasını vuran bir kılavuz, bir hareket tarzıdır, temel ölçüttür.

Devrimci bir örgütün devrim programı ise, mevcut politik iktidarın parçalanarak ele geçiril-

[34] Clausewitz, *Savaş Üzerine, s. 203-204*

mesiyle kurulacak devrimci iktidarın programıdır. Bu da, tıpkı devrim stratejisi gibi, somut tarihsel koşulların ayrıntılı bir tahlilinden çıkar. Devrim programı, devrimci gücün mevcut iktidara alternatif bir politik güç olmasının olmazsa-olmaz koşuludur. Bu nedenle program (asgari ve azami program olarak) mevcut ekonomik, toplumsal ve siyasal düzene karşı ve bu düzenin yıkılmasının amacı olarak ortaya çıkar. Bu amaç (programın gerçekleştirilmesi), aynı zamanda kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi çalışmasının çerçevesini oluşturur.

Devrim teorisinin bu iki unsuru, yani strateji ve program, tüm mücadele sürecinde devrimci örgütün eyleminin muhtevasını belirler.

Marksist-Leninist bir örgüt olarak THKP-C HDÖ, temelleri "*Kesintisiz Devrim II-III*"de ortaya konulmuş Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni, ülkemizde bugünkü devrim aşamasının stratejisi olarak benimsemiştir. Bu strateji, herşeyden önce, ülkemizin tarihsel koşullarının tahlilinden yola çıkarak, demokratik halk devriminin, daha tam deyişle anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimin stratejisidir.

Ülkemiz emperyalizmin hegemonyası altında bulunan ve yeni-sömürgecilik yöntemleriyle geliştirilmiş çarpık bir kapitalist ekonomiye sahip, burjuva anlamda demokratik hak ve özgürlüklerin bulunmadığı geri-bıraktırılmış bir ülkedir. İç dinamik, çarpıtılarak dış dinamiğe (emperyalizm) tabi kılınmış ve bu dış dinamikle "yukarıdan aşağı kapitalizm" geliştirilmiştir. Bu gelişme ülke içinde merkezi otoritenin egemen olması sonucunu doğurmuştur. (Oligarşik yönetim)

"'Yukarıdan aşağıya, demokratik devrim'

belli ölçülerde gerçekleştirilmiş; üstyapıda feodal ilişkiler genellikle muhafaza edilirken (emeğin feodal sömürüsü sürdürülüp, feodal ideolojiler muhafaza edilirken) altyapıda kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir.(Pazar için üretim) Bu da, bu ülkelerde, hafif ve orta sanayinin kurulması ve de yerli tekelci burjuvazinin (emperyalizmin en gözde müttefiki olarak) oluşması ve gelişmesi demektir. Ancak gelişen yerli tekelci burjuvazi, iç dinamikle değil, emperyalizmle baştan bütünleşmiş olarak gelişmiştir. Böylece I. ve II. genel bunalım dönemlerinde bu ülkeler için dışsal bir olgu olan emperyalizm bu dönemde aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmiştir. (Gizli işgal esprisi)"[35]

"Ülke içinde pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim -emperyalizmin fiili durumu bütün ülke çapında değil ticari merkezlerde ve ana haberleşme yerlerindeydi- yerini, çok daha güçlü oligarşik devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur. Bütün bunlara, I. ve II. bunalım dönemlerindekilerle kıyaslanmayacak şekilde, bu ülkelerde emperyalizmin ve oligarşinin propaganda araçlarını korkunç seviyeye getirmesini, pasifikasyon yöntemlerini geliştirmesini ve geçmiş dönemlerde milli kurtuluş

[35] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

savaşlarından edindiği tecrübeleri ilave etmek gerekir.

Artık geri-bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini -buna ülkedeki kapitalizm iç dinamikle gelişmediği için, emperyalist üretim ilişkileri demek yanlış olmayacaktır- uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş, bu ülkelerdeki halk kitlelerinin, özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkiler ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur. (Bu durum, pasifizmin, revizyonizmin bu ülkelerdeki maddi dayanağını teşkil etmektedir.)"[36]

Böyle bir ülkede proletarya partisinin ilk ve yakın hedefi sosyalist devrim olamaz. Herşeyden önce sosyalist ekonominin gerektirdiği gelişmelere ulaşılabilinmesi için, kaldırılması gereken engeller vardır. Bu engellerin başında ülkenin iç dinamikle gelişmesini engelleyen emperyalizmin işgali gelir. Yine altyapıda büyük ölçüde tasfiye olmuş olsa da, varlığını sürdüren feodal ilişkiler diğer bir engel olarak ortaya çıkar. Ayrıca oligarşik yönetim, ülkede -burjuva anlamda da olsa- demokratik hak ve özgürlüklerin oluşmasına, gelişmesine ve kullanılmasına engel oluşturarak, toplumun gelişimini frenlemektedir. Bu nedenle bağımsız ve demokratik bir ülke yaratmak, bugünkü tarihsel evrede proletarya partisinin ilk ve yakın hedefi olmaktadır. Böyle bir ülke, geniş halk kitlelerinin gerçekleştireceği bir devrim olmaksızın yaratılamaz. Bu devrim, son tahlilde, burjuva demokratik muhtevada da olsa, ça-

[36] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

ğımızda devrimciliğini yitirmiş olduğundan bizzat burjuvazi tarafından ve onun öncülüğünde yapılamaz. Bu görev, tüm çağların en devrimci sınıfı olan proletaryaya düşmektedir. Proletarya, kendi partisinin yönetimi altında, emperyalizme ve oligarşiye karşı, başta köylülük olmak üzere tüm halk kitlelerini harekete geçirmek ve demokratik halk devriminde onlara öncülük yapmak göreviyle karşı karşıyadır. Ama proletarya, hiçbir zaman bu devrimin kazanımlarıyla yetinemez. O insanlığın gerçek ve tam kurtuluşuna ulaşmak için devrimi kesintisiz kılar ve sosyalist devrimi gerçekleştirir.

Ülkemizde anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimin nesnel koşulları mevcuttur. Tam anlamıyla olgun olmasa da varolan milli kriz bunu ifade eder. Devrimin olabilmesi için nesnel koşulların mevcudiyeti yeterli değildir; ayrıca devrimi yapacak bir güç olmalıdır. Bu güç ise, bilinçlenmiş ve örgütlenmiş halk kitlelerinden oluşur. Böyle bir güç, merkezi bir önderliğe sahip olmaksızın, güçlerini belli noktalarda yoğunlaştıramaz, güçler arasında eşgüdüm sağlayamaz. Bu merkezi önderlik de politik bir örgüt demektir.

Diyebiliriz ki, ülkemizdeki devrimci mücadelenin zafere ulaşabilmesi için devrimci bir öncünün mevcudiyeti ve kitlelerin bilinçli ve örgütlü olması şarttır. Kitleleri bilinçlendirmek, örgütlemek ve harekete geçirmek, doğrudan devrimci öncünün amaçlarını belirler. Devrimci öncü için ilk sorun, bu amaca nasıl ulaşılacağını belirleme sorunudur. Devrimci öncü, kitleleri nasıl bilinçlendireceğini, nasıl örgütleyeceğini ve hangi biçimde harekete geçireceğini saptamadan, doğru, tutarlı ve kararlı bir mücadele yürütemez.

HALK SAVAŞI

Hangi durumda olursa olsun, ilk belirlenecek şey, verili bir güçle düşmanın nasıl yenileceği, zafere nasıl ulaşılacağıdır. Bu ise, doğrudan doğruya devrimci güçler ile düşman güçleri arasındaki ilişki tarafından belirlenir (güçler dengesi). Anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim sürecinde, düşmanın zorla (devrimci şiddetle) yenilgiye uğratılması zorunludur. Bu zorunluluk devrimci bir savaşın yürütülmesi demektir. Maddi ve teknik olarak güçlü emperyalizm ve oligarşiye karşı kitlelerin savaşı bir Halk Savaşı olmak zorundadır. Kısa ya da uzun bir Halk Savaşı verilmeden, emperyalist işgalin sona erdirilmesi ve oligarşik yönetimin yıkılması sözkonusu olamaz.

Ülkemizde bir dönem, tartışmasız kabul edilen bu zorunluluk, oportünizm tarafından her yönden tahrif edilmiş ve revizyonizmin ideolojik etkisiyle unutturulmuştur. Bu nedenle bu konuyu biraz açalım:

Bir ülkede mevcut toplumsal düzenin değiştirilmesi nasıl mümkün olabilir? Herşeyden önce

bu soru yanıtlanmak zorundadır. Bir toplumsal düzen, eğer tarihsel olarak geri ise, yani üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişki antagonizma kazanmışsa değiştirilebilinir. Bu nesnel koşulların olduğu bir çağda, bizim gibi "yoğun bir şehirleşmenin ve gerçek bir sanayileşme değilse bile, az çok gelişmiş bir hafif ve orta sanayinin bulunduğu ülkelerde **... şehirlerin ideolojik etkisi, barışçıl usullerle örgütlenmiş kitle savaşları umudunu**" (Che) yaratır.(abç) (Bu durum ifadesini suni denge kavramında bulur) Ancak bu barışçıl mücadeleyle, egemen sınıfların ve emperyalizmin ülkede köklü bir değişikliği "kabul" etmesi ve bu değişikliği yapacak güçlere politik iktidarı yasal yollarla devretmesi olanaksızdır. Bu, dünyada tüm gerçek halk devrimlerinin öğrettiği bir gerçektir. Tersi bir düşünce, halk kitlelerinin sırtından geçinen ve bunun bilincinde olan sömürücülerin "insan olduklarının bilincine" ulaştırılmasından öte bir değer taşımaz. Çünkü bu sömürünün **nesnelliğinin** unutulması demektir. Her zaman üretim ilişkileri, tek tek bireylerin ve sınıfların iradelerinden bağımsızdır ve insanlar bu ilişkilerindeki konumlarına göre hareket ederler ve buna uygun bilince sahiptirler. "İnsanların bilinci varlıklarını belirlemez, tam tersine toplumsal varlıkları bilinçlerini belirler". (Marks)

Küçük bir azınlığın büyük halk kitleleri üzerindeki egemenliğini ortadan kaldırmanın tek yolu şiddete dayalı bir devrimle mümkündür.

Toplumların tarihinin gösterdiği gibi, "yeni bir topluma gebe olan her toplumun ebesi şiddettir". Egemen sınıfların varlıklarını korumak için kullandıkları zor karşısında, ezilen sınıfların

yapabilecekleri ilk ve tek şey bu zoru alt etmektir. Sözün özü, gerçek bir halk hareketinin zaferi, onun bir devrim yapmasıyla mümkündür ve devrim bir zor eylemidir.

Bu gerçek, yani devrimin kaçınılmazlığı ve zorunluluğu, bir adım ötede bunun nasıl yapılacağı sorusunu gündeme getirir. Bugün ülkemizde bu soruya verilen yanıtları iki ana bölümde toplamak mümkündür:

Genellikle modern revizyonistlerin (T"K"P, TİP vb.) bu soruya yanıtını, yani devrim anlayışlarını "**sovyetik tip ayaklanma**" olarak formüle etmek mümkündür. Bu anlayış, şehirleri temel alan bir çizgi oluşturur. Bu çizgiye göre, ülkemizdeki politik güçler, kitle haberleşme araçları şehirlerde merkezileşmiştir; ülke nüfusunun büyük bir bölümü şehirlerde oturmaktadır; devrimin (isterse sosyalist devrimi ilk hedef olarak kabul eden revizyonistler olsun) temel gücü proletarya olacaktır ve proletarya şehirlerde bulunmaktadır.

Ülkemizde kapitalizmin egemen olduğunu kanıtlamaya yönelik tahliller, son tahlilde, şehirlerde bir ayaklanma başlatarak politik iktidarın fethedileceğini ve sonra devrimin kırlara taşınacağını ileri sürmeye yönelik olarak kullanılır. Bunların en büyük dayanağı Rusya'daki Ekim Devrimi'dir. Ülkede silahlı ayaklanmanın nesnel koşullarının mevcut olmadığını bildikleri için de, günlerini sendikal çalışmayla, burjuva muhalefetiyle ittifak yolları aramakla geçirirler. Bu kesimin şiddetle karşı çıktığı devrimci saptama ise, milli krizin -olgun olmasa da- sürekli mevcudiyetidir.

Ayaklanma stratejisi, ülkenin belli başlı kent-

lerinde -"sinir merkezleri"- nesnel ve öznel koşulların olgunlaştığı bir anda başlatılacak bir kitle hareketiyle iktidarın fethini öngörür. Burada silahlı ayaklanmanın yanında, ikincil olarak başka savaş biçimlerinin gündeme gelmesi önemli değildir. Diğer silahlı aksiyon yöntemleri, silahlı ayaklanmayı geliştirmek ve geciktirmemek koşuluyla kullanılır, yani talidir. Bizim gibi emperyalist hegemonya altında bulunan (açık ya da gizli işgal) bir ülkede, büyük kentlerde başlatılacak bir silahlı ayaklanma, ilk anda kentlerin iç denetimini sağlasa bile, gerek emperyalist orduların müdahalesi, gerekse kırsal alanlardan gelen karşı-devrimci güçlerin saldırısı karşısında iktidarı uzun süre elde tutamaz. Ekim Devrimi'nden bugüne yaşanmış devrim deneyimleri bunu açıkça kanıtlamıştır. Örneğin, Komintern'in direktifiyle 1927'de Çin'de başlatılan ayaklanmalar (Kanton, Güz Hasatı vb.), şehir merkezli bir stratejinin, ayaklanma yönteminin yanlışlığını gösterir. Keza İspanya İç Savaşı (özellikle Madrid savunması), bir ya da birkaç şehirde iktidarın ele geçirilmiş olmasının yeterli olamayacağını göstermiştir. Daha tek bir şehrin denetimini bile ele geçirmeden yenilmiş sayısız ayaklanma girişimleri, dünyanın pek çok yerinde görülmüştür.

Bu gerçekleri çok iyi bilen revizyonistler düşmanı alt edebilecek ve şehirlerin fethini sağlayacak silahlı gücü, kitlelerin dışında bulmaya yönelirler ve ilk buldukları güç de ordu olur. Burjuva muhalefetiyle ittifak, son tahlilde, mevcut ordunun iktidara el koymasını -ama "sol" adına- sağlama çabasından başka birşey değildir. Ülkemizde bunun pek çok örnekleri görülmüştür.

Düşmanın askeri gücü karşısında zaferi sağ-

layabilecek bir halk silahlı gücü, ancak ve ancak kırlarda oluşturulabilir. Kırların coğrafi yapısı, genişliği ve toplumsal yapısı böyle bir gücün oluşması ve gelişmesi için uygun manevra olanakları sağlar. Kırlar, emperyalizmin ve oligarşinin güçlerinin görece zayıf olduğu yerlerdir. (Zincirin zayıf halkası esprisi) Kırları temel alarak oluşturulacak bir silahlı halk gücü ve onun mücadelesi ise, bu niteliğine bağlı bir rota izleyeceği açıktır ve bu rota kesinlikle ayaklanmayı temel almaz. İşte bu yol, Halk Savaşının zorunluluğu ile, devrimde zorunlu bir durak oluşuyla çakışmaktadır.

Halk Savaşı, genel bir deyim olarak halkın savaşıdır, ama tüm halk (kitle) savaşları Halk Savaşı olarak ifade edilemez. Halk Savaşının ayırıcı özelliği, maddi ve teknik olarak güçlü düşmana karşı mutlak siyasi üstünlüğün sağlandığı koşullarda Halk Ordusu tarafından yürütülen bir savaşın stratejisini ifade etmesidir. Mao ve Giap'ın yapıtlarında ayrıntılı olarak ortaya konan bu strateji, literatürde Uzun Halk Savaşı Çizgisi ya da Stratejisi olarak ifade edilir. (Günlük kullanımda bu ifade Halk Savaşı olarak kısaltılmıştır.) Halk Savaşı, devrimcilerin, emperyalizm ve işbirlikçileri karşısında sağladıkları siyasi üstünlük temelinde yürütülür. Bu herşeyden önce, savaşın uzatılmış (uzun) savaş olmasının kaçınılmaz önkoşuludur. Bir başka deyişle, halk kitleleri devrimci değişim isteğini ortaya koyacak durumda değilken uzatılmış bir savaş yürütülemez. Halk Savaşı düşmanın maddi ve teknik üstünlüğü karşısında insan unsurunun öne çıktığı ve belirleyici olduğu bir savaştır. Halk Ordusu sürekli olarak gelişmeden, yani halk kitleleri devrim saflarına artan oranda katılmadan, düşmanın silahlı gücünü yenmek

olanaksızdır. Diyebiliriz ki, mutlak siyasi üstünlüğün sağlanması, halk kitlelerinin, emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin siyasal karar ve girişimlerini desteklemediği, ama öte yandan devrimcilerin (şüphesiz bu bir örgütlü güçtür) siyasal çözümlerini ve kararlarını desteklediği ve hepsinden önemlisi, bu doğrultuda harekete geçtiği durumdur. Bu da, genel olarak kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi görevi ile çakışır.

Halk Savaşı, kırları temel alan bir savaştır. Bu, şehirlerin önemi olmadığı ya da önemsenmediği demek değildir. Bu Marksist-Leninist bir formülasyondur.

"Bilindiği gibi, Marksist sınıf tahlillerinde varılan sonuçlar daima bu şekilde kısa formüllerle ifade edilir. Marks, Engels, Lenin, Stalin, Mao ... gibi bütün ustalar daima somutun tahlilinden elde ettikleri sonuçları, soyut olarak formüle etmişlerdir.

Bu formülasyonlar bilimsel soyutlamalar olduğu için kelime yorumuna tabi tutulamazlar. Çünkü bu formülasyonlar nitelik belirleyicileridir. Bir başka deyişle Marksist formüller, belli bir tahlilin birkaç kelime ile soyutlanmalarıdır. Ve bu birkaç kelimelik soyutlama, bütün bir stratejik görüşü ifade eder."[37]

Halk Savaşı çizgisi, kırları ve şehirleri diyalektik bir bütün olarak ele alan ve her iki alanda da savaşılan bir mücadelenin çizgisidir. Ancak **uzun dönemli olarak, yani devrim sürecinin bütünü açısından (stratejik) kırlar temeldir ve şehirler kırlara tabidir, talidir.** Kır ve şehrin bu konuş tarzı, çoğu zaman kelime yorumuna

[37] Mahir Çayan, *Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi*

tabi tutularak mekanik biçimde yorumlanmaktadır. Temel-tali ilişkisi diyalektik bir ilişkidir ve bir bütün oluşturur. Devrim sürecinin bazı dönemlerinde şehirler ön plana geçebilir, yani bazı dönemler temel haline gelebilir. Ancak bu, sürecin bütünü açısından temeldir anlamına gelmez. Bilinçli ve örgütlü bir mücadele geleneğinin olmadığı ülkemizde mevcut olan kavram kargaşası bu diyalektik ilişkinin karıştırılmasına yol açmaktadır. Öyle ki, kimileri "madem ilişki diyalektiktir, öyle ise somut durumlara göre temel-tali ilişkisi değişecektir" diyerek, planlı, programlı ve örgütlü bir mücadelenin yerine, kendiliğindenciliği koyabilmektedirler. Sözcüğün tam anlamıyla iflah olmaz amatörlerin anlayışı olan bu değerlendirme, gerçek bir savaş bilincine ya da deneyimine sahip olunmamasıyla çakışır.

Bir savaş -devrimci olsun olmasın- iki silahlı gücün karşılıklı hareketidir. Ve her silahlı güç, savaşın kurallarına bağlı olarak, düşman gücünü nasıl yenebileceğini planlar ve buna uygun harekâtlar düzenler, manevralar yapar, güçlerini mevzilendirir vb. Savaşın ciddi bir iş, bir sanat olduğunu kavrayamamış bireylerin her akıl yürütmesi, kaçınılmaz olarak savaş gerçeği ile çatışacaktır. Hiçbir ciddi ve gerçek siyasal örgüt, belli bir komuta merkezi olmadan varolamaz ve bu komuta merkezinin saptadığı plan ve program olmadan varolamaz ve amacına ulaşamaz. Eğer bir yerde plan ve programdan (genel olarak devrim teorisinden) söz ediliyorsa, orada, örgütsüz değil, örgütlü bir mücadele; kendiliğindencilik değil, bilinçli eylem sözkonusudur. Burada da, sürecin bütünü açısından, temel-tali, birincil-

ikincil durumlar, görevler, güçler, mücadeleler vb. olacaktır. Bu devrimci mücadelenin ABC'sidir.

Halk Savaşını yürütecek örgüt, bunun planlarını yapmadan savaşa giremez ve zafere ulaşamaz. Bu da uzun vadeli olarak görevleri, hedefleri saptamak, buna yönelik güçlerin düzenlenmesini gerçekleştirmek (mevzilenme) demektir. Bunlar, "her mücadele biçimi gerektiğinde kullanılır" ya da "hiçbir mücadele biçimi ilke olarak reddedilmez" türünden soyutlamalardan ve oportünist manevralardan farklıdır. Gerçek bir savaş örgütü, hiçbir devrimci mücadele biçimini ilke olarak da, somut olarak da reddetmez, ama ciddi bir savaş örgütü, hangi mücadele biçiminin ne zaman, nerede ve nasıl kullanılacağını saptayan ve buna göre savaşan örgüttür. Aynı biçimde Halk Savaşında kır ve şehrin birlikte ve birleşik olarak ele alındığını yinelemek yeterli değildir; sorun, kır ve şehrin diyalektik bütünlüğü içinde, temel güçlerimizi nerede toplayacağımızı, düşmanla temel olarak nerede savaşa girişeceğimizi ve onlara temel darbemizi nerede vuracağımızı saptamaktır. İşte bunlar "kırlar temeldir" formülasyonu ile, belli bir çözümlemeye ulaşmıştır.

"Emperyalizmin işgalinin varlığı bizzat karşı tarafın zora başvurması demektir. Karşı taraf zora başvurduğu için, devrimci temel politika, askeri mücadeleyi esas alır. Sınıfların eyleme sokuluşu ve mücadele alanlarının seçilişi bu politikanın ışığı altında olur.

> "Halk Savaşı politikleşmiş bir askeri savaştır. Yani, sosyalistlerin Halk Savaşındaki temel mücadele metotları askeri savaş metodudur. Bu savaş klasik savaş metoduyla

değil, politikleşmiş askeri savaş metoduyla yürütülür. Bu savaşta, bütün demokratik ve ekonomik amaçlı hareketler, kitle gösterileri, vs. bu politikleşmiş askeri mücadeleye tabidir. Çalışma tarzında, devrimcileri revizyonist ve oportünistlerden ayıran temel kriter budur."[38]

Bu devrimci tespitlerden çıkan sonuç, stratejik olarak, **kırların temel** olacağıdır. Bu tespit, her çeşit revizyonizm ve oportünizmin şiddetle karşı çıktığı bir tesbittir. Onlar, sorunun bu çözümlenişine, "herşeye namlunun ucundan bakıldığını" ileri sürerek karşı çıkarlar. Onlara göre, silahlı savaş, teknik ve taktik bir sorundur. Bunların bu değerlendirmeleri, teslimiyetçiliğe ideolojik kılıf geçirmekten başka birşey değildir.

Savaşı ve silahlı güçlerin örgütlenmesini teknik ve taktik bir sorun olarak görmek, düşmanın zor güçlerinin niteliğini ve amacını hiç dikkate almamakla eşdeğerdir. Emperyalizm ve oligarşi, siyasal zoru kullanarak, halk kitlelerini baskı altında tutmakta ve kendi düzenlerine karşı hareketleri bu zor ile yok etmektedir. Bu siyasal zor, hiçbir biçimde, konjonktürel değildir ve bu nedenle de taktik nitelik taşımaz. Bu siyasal zor uygulaması, egemen sınıfların baskı aygıtının (devlet) niteliğinden kaynaklanır ve özseldir, süreklidir.

Daha önce, devrimin zorunluluğunu ele alırken belirttiğimiz gibi, egemen sınıflar, egemenliklerini kendiliğinden ve barışçıl yollarla terk etmezler. Egemenliklerini "normal" yollardan (yasal biçimler altında ve yasalara dayalı olarak)

[38] Mahir Çayan, *Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi*

sürdürme olanağını yitiren her sömürücü sınıf, varlığını korumak için artan oranda zora, şiddete başvurur. Bu, verili bir toplumda egemen sınıf için bir varoluş sorunu olduğundan, hiçbir biçimde geçici ya da taktik bir sorun değildir. Buna itiraz olarak tek söylenebilecek şey, ülkemizdeki egemen sınıfların ve emperyalizmin zora, şiddete (çoğu zaman yasal örgüsünden sıyrılmış olarak) başvurmadığı olabilir. Bu ise, uzun boylu değerlendirmeye gerek göstermeyecek kadar saçma bir iddiadır ve bu ülkede yaşayan herkes bunu açıkça bilmektedir. Kim ki, silahlı savaşı (bunun politik içeriğini şimdilik bir yana bırakıyoruz) taktik bir soruna indirgiyorsa, o, düşmana teslim olmaktan, oligarşinin zor güçleri karşısında halk kitlelerini silahsız bırakmaktan öte birşey yapmıyor demektir.

Halk Savaşında kırların temel olması, diğer alanların ihmal edilmesi demek değildir. Şehirler, özellikle büyük kentler ve kasabalar, düşmanın komuta organlarının, egemenlik ve baskı araçlarının yoğunlaştığı politik, askeri, ekonomik ve kültürel merkezlerdir. Buralarda düşman kırsal alanlara göre daha güçlü olmakla birlikte, politik olarak buralarda da zayıftır. Düşman, uzun dönemde, herşeyden önce kasabaları (ilçeleri) devrimci savaşa karşı yürüttüğü saldırgan savaşı için bir artbölge olarak kullanmak durumundadır. Bu nedenlerle şehirlerdeki devrimci savaş önemlidir. (Birleşik devrimci savaş esprisi)

> "Kırsal alanlarda sağlam mevziler kurmak, kırsal ve kentsel bölgelerin her ikisinde de Halk Savaşını yürütmek, uygun biçimlerde ve üç stratejik alanın -dağlar, ovalar ve kasabaların- tümünde düşmana karşı

saldırı hamlelerini geliştirmek ve birleştirmek."[39]

Giap'ın bu sözleri, Lenin'in "ciddi olarak savaş sürdürmek için, güçlü ve örgütlü bir arka cepheye ihtiyaç vardır" değerlendirmesiyle aynılık taşır. İşte kırların temel alınması, bu güçlü arka cephenin yaratılmasına da olanak sağlar. Bu arka cephe, aynı zamanda, iktidarın parça parça alınması, adım adım zafere ulaşılması demektir. Gerilla üs bölgeleri, kurtarılmış bölgeler Halk Savaşının arka cepheleridir ve aynı zamanda halk iktidarının oluşturulmaya başlandığı ve oluşturulduğu yerlerdir.

Ülkemizde Halk Savaşına karşı çıkanların bir itiraz noktası da burasıdır. Onlara göre, ülkemizde, Çin ve Vietnam'da olduğu gibi bir Halk Savaşı verilemez. Çünkü, bu ülkelerde Halk Savaşı, kurtarılmış bölgelere dayanılarak yürütülen bir savaş olmuştur; kısacası, kurtarılmış bölgeler yaratılmadan Halk Savaşı verilemez demektedirler. Onlara göre, ülkemizin somut tarihsel koşullarında kurtarılmış bölgelerin yaratılması olanaksızdır. Halk Savaşını reddedenler içinde az çok ciddiye alınabilecek bu anlayışa göre, "Mao'nun belirttiği gibi" "kızıl siyasi iktidarın" (kurtarılmış bölgeler) kurulabilmesi için, ilk şart "beyaz rejimin savaş içinde olması"dır. Bu ise, güçlü merkezi otoritenin bulunmadığı ve yerel devletçiklerin egemen olduğu I. ve II. bunalım dönemindeki sömürge ve yarı-sömürge ülkeleri için geçerlidir. Yine bu anlayışa göre, -"Giap'ın da belirttiği gibi"- kurtarılmış bölgeler yaratılması (ve kırların temel olması) için, kırsal alanlarda **kendine yeten bir**

[39] Giap, *National Liberation War in Vietnam, s.83*

ekonomi (otarşik yapı) olması şarttır. Aksi halde, bu bölgeler kuşatma altında, açlıkla yok olmak durumunda kalır. Bu ise, yani otarşik bir ekonomi sadece feodalizmin egemen olduğu durumlarda görülür ve ülkemizde kapitalizm egemen olduğundan, tüm otarşik yapılar yıkılmıştır.

Bu iddia sahipleri ne kadar güvenilmez olursa olsun, yine de iddiaları özenle ele alınmalıdır. Yaşanılan olaylar, gerçek bir Halk Savaşının ülkemizde bilinmediğini göstermiştir. Düşmanı yenmeye cesaret etmek için, onu nasıl yenebileceğimizi bilmek gerekir. Bu bilgiden yoksun bir cesaret boştur, kırılmaya mahkumdur.

Evet, III. bunalım döneminde yeni-sömürgecilik yöntemerinin uygulanmasıyla, eski dönemlerin halkın üzerindeki zayıf feodal denetimi, yerini çok güçlü oligarşik devlet otoritesine (merkezi otorite) bırakmıştır. Şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi bir ağ gibi sarmıştır. Bu yüzden, halk kitlelerinin tepkileri açık halde bulunduğu dönemde, I. ve II. bunalım döneminde olduğu gibi yerel feodal devletçikleri yıkarak, buralarda kurtarılmış bölgeler (Mao'nun deyimiyle "kızıl siyasi iktidar") yaratılması olanaksızdır. Ve gene, kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesi için Mao'nun öngördüğü "beyaz rejimin", yani egemen sınıfların kendi içlerinde savaşmaları olgusu sözkonusu değildir. (Mao, daha sonra bu değerlendirmesini terk ederek, kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesini "devrimci bunalımın sürekli derinleşmesi" koşuluna bağlamıştır.) Ama sorun, hiçbir biçimde Mao'nun çözümlemelerini aynen alarak, ülkemizde uygulama sorunu değildir. ("Mao Zedung düşüncesi" savunucuları-

nın dogmatizmi burada yatar.) Sorun, bir Halk Savaşının verilmesi zorunlu mudur ve Halk Savaşı -her savaş gibi- güçlü ve örgütlü bir arka cephe olmaksızın yürütülebilinir mi? sorularının yanıtlanmasıdır.

Halk Savaşının yürütülebilmesi için "güçlü ve örgütlü bir arka cephe" oluşturulmak zorundadır. Bu arka cephe, düşman denetiminin kırıldığı yerlerde oluşturulabilinir. "Kurtarılmış bölge" olarak bilinen bu arka cephenin yaratılması kadar, sürekliliğinin sağlanması (korunması) ve geliştirilmesi Halk Savaşının amaçları içine girer. Yani Halk Savaşı çizgisi (ya da stratejisi), Giap'ın deyişiyle, "*uzatılmış bir savaşın stratejisidir. Uzatılmış savaş, tüm yönleriyle, düşmana karşı* ***sürekli bir saldırı*** *sürecidir. Düşman, bu süreçte, parça parça imha edilir, adım adım geri sürülür, küçük küçük darbelerle yere serilir ve stratejik planları teker teker başarısızlığa uğratılır.*"[40] (abç)

Görüldüğü gibi, **Halk Savaşı, bir bütün olarak, bir savunma savaşı değil, saldırı savaşıdır.** Politik iktidarın fethine yönelik bir devrimci hareketin niteliği başka türlü olamaz. Savunma, ancak ve ancak, ele geçirilmiş bir politik iktidar sözkonusu olduğunda stratejinin temelini oluşturabilir. Bunun kurtarılmış bölgeler açısından anlamı ise, bu bölgelerin savunmasının, süreç olarak ve ülke çapında düşmana saldırmakla ve geriletmekle mümkün olacağıydı. (Kimilerinin "aktif savunma" olarak ifade ettikleri de budur.) Demek ki, kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesinin ilk koşulu, onunla eşgüdümlü ülke çapında bir saldırı sürecinin varolmasıdır. Bir başka de-

[40] Giap, *National Liberation War in Vietnam, s. 92*

yişle, kurtarılmış bölge, ülke çapındaki mücadeleyle savunulabilinir. Bu ise, Giap'ın belirttiği gibi, bizatihi Halk Savaşının sürdürülmesi demektir. Sözün özü, Halk Savaşı stratejisi, kurtarılmış bölgelerin yaratılması, korunması ve geliştirilmesini kapsayan bir stratejidir. Böylece de Halk Savaşının planlanması, yönetilmesi sorunu ile yüzyüze gelinmektedir.

Tüm bunlardan çıkan sonuç ise, kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesinin koşulunun "beyaz rejimin savaş içinde olması" olmadığıdır. Kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesinin koşulu, onun bir **saldırı stratejisi düşüncesinden** yola çıkarak, ülke çapında savunulması olduğudur. Savaşı sürekli geliştirmek ise, mutlak siyasi üstünlüğün ele geçirilmiş olmasını gerektirir. Bu siyasi üstünlük varolduğu sürece, savaşın geliştirilmesi için gerekli kitle katılımı (insan gücü) varolacaktır. Bu en açık biçimde, **siyasi gerçekleri açıklama kampanyasıyla kitlelerin siyasal olarak kazanılması (bilinçlendirilmesi) ve bilinçlenmiş kitlelerin örgütlenmesi ve harekete geçirilmesi demektir.**

Gelelim kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesi için **otarşik** bir ekonominin varolması gerektiği savına.

Bilindiği gibi, "kendi kendine yeten ekonomi" anlamına gelen otarşik düzen, feodal ya da yarı-feodal ülke ekonomilerini tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Buna göre, bu ülkelerde kapitalist pazar oluşmamış olduğundan, ticaret fazla gelişmemiş ve meta üretimi ve değişimi çok sınırlıdır. Her yöre, kendi yaşamını yeniden üretmek için gerekli olan ürünleri kendisi üretir. Kullanılan üretim araçları ilkeldir ve bu nedenle

ürünlerde önemli bir fazlalık ortaya çıkmaz. Üretilmeyen ya da özel beceri isteyen çok az ürün trampa yolu ile elde edilir. Böyle bir düzen (genel olarak feodalizm) genellikle Avrupa'da "barbar" kavimlerin saldırıları sonucu dağılan köleci toplumun ürünüdür. Kendine yeten bir ekonomi içinde bulunan topluluklar, bu saldırılara karşı pek az ekonomik sıkıntı çekerek varlıklarını sürdürebilmektedir (kapalı üretim). Bu topluluklar, geniş kırsal alanlarda tarıma dayalı bir üretimde bulunurken, karşılıklı ilişkileri de çok sınırlıdır. Malikaneler ya da derebey şatoları bu oluşumun ifadesidir. Dağınık bu topluluklar, zamanla bir kentin etrafında toplanarak, yerel devletçikler oluşturmuşlardır (Prenslikler). Yerel devletçikler arasındaki ekonomik ilişkiler ise, ticaret sermayesi tarafından kurulur. Ticaret sermayesinin gelişmesi, "*her yerde, değişim değerleri üretimine doğru bir eğilim yaratmış, hacmini artırmış, çeşitlendirmiş, kozmopolitleştirmiş ve parayı, dünya-parası haline getirmiştir.*"[41] Ticaretin bu niteliği, kapitalizmin gelişmesine hizmet etmiş ve meta-pazarı oluşturmuş, yeni meta eşdeğeri ortaya çıkarmıştır. Kısacası, ürünleri meta haline dönüştürmüştür (pazar için üretim). Artık kapalı ekonomiler yıkılmış, kapitalist pazarın belirlediği bir meta üretimi egemen olmuştur. Ulaşım ve haberleşmenin gelişmesi, en ücra köylere kadar meta ekonomisinin yayılmasına yol açmıştır.

Genel olarak feodalizme denk düşen otarşik ekonominin durumu ve dağılması böyledir. Ancak otarşi, bir ekonomik düzendir ve bu da alt-yapısından üst-yapısına kadar bir toplumsal

[41] Marks, *Kapital, Cilt: III, s. 347*

oluşum yaratır. Yoksa, şu ya da bu nedenle dış dünyaya kapalı ya da dış ticareti sınırlı bir ülkenin kendi kendine yeter olması, başka ülkelerden yardım almaması durumunda da, otarşik ekonomiden söz etmek pekala mümkündür. Bu boyutuyla, günümüzde emperyalizmden bağımsız gelişme içinde bulunan her ülke ekonomisi, otarşik ekonomi olarak ifade edilebilir. Bu nokta da, Halk Savaşına karşı çıkışın bu biçiminin ardındaki amaç açıkça ortaya çıkmaktadır. Oportünizm, devrim için savaşmaya cesareti olmadığından, otarşik sözcüğünün bu iki farklı kullanımını birbirine karıştırmakta ve böylece kurtarılmış bölgelerin yaşayamayacağını ilan etmektedir. Oysa sözcüğün gerçek ve ekonomist anlamı olarak "*kendi kendine yeterlilik*" ile üretim tarzına ilişkin olan ve feodalizme denk düşen kapalı ekonominin kendi kendine yeterliliği karıştırılamaz.

III. bunalım döneminde, geri-bıraktırılmış ülkelerde, feodal anlamda bir otarşik düzen ya da ekonomi mevcut değildir. Ama gene de, toprağın doğal niteliğinden kaynaklanan tarımsal üretimin özellikleri, her zaman kırsal toplulukların kendine yeterli olmasına olanak sağlar. Bugün tarımda makina kullanımı yaygınlaşmış ve tarım ürünleri, meta olarak pazarda bir başka meta ile (sanayi ürünü olanla) değiştirilmektedir. Ülkemizde yaygın olan köylü aile tipi **küçük-üreticiliğe** dayanır. Küçük-üreticilik ise, genellikle kendi ailesinin temel gereksinimlerini -ki bu ağırlıklı olarak beslenme, barınmayı içerir- kendi üretimi ile sağlar ve ürünün bir kısmını pazara götürür. Pazarda sattığı ürün, ya mevsim koşulları nedeniyle, ya da aile içi tüketimi kısarak elde

ettiği fazladır. **Kimyasal girdiler, makine kullanımı yoluyla** küçük-üreticinin elde ettiği ürün fazlası, doğrudan şehirlere (pazara) götürüldüğü için kırsal alanların dışında bir alanı ilgilendirir. Küçük-üretim, sözcüğün gerçek anlamında **kendi kendine yeten bir üretimdir.** Ülkemizdeki kırsal alanlardaki tarımsal işletmelerin (köylü ailesi) 1963 yılında %86,88'i küçük-üreticiydi. Bu oran 1970'de %87,51 ve 1980'de %91,88'dir. Son tahlilde, yoksul köylülük ve küçük köylülük olarak devrimin temel güçlerini oluşturan bu kesimdir. Diyebiliriz ki, yaygın küçük-meta üretimi, bizim gibi ülkelerde, kırsal alanlarda yerel gereksinmeleri doyuran bir ekonomi oluşturmaktadır ve bu da kurtarılmış bölgelerin yaşayabilmesi için yeterlidir. Giap'ın deyişiyle, "***yerel gereksinmeleri doyuran ekonomi, maddi ve teknik olarak üstün bir düşmana karşı bir Halk Savaşını başlatmak ve sürdürmek için özellikle elverişlidir.***"[42]

Tüm bu gerçeklere rağmen, kurtarılmış bölgelerin sanayi ürünlerine gereksinmesi olacağı ve sanayinin de şehirlerde merkezileştiğini söyleyerek, bazı çekinceler ileri sürülebilir. Bu, doğrudan Halk Savaşının çözmekle yükümlü olduğu sorunlardan biri olarak ele alındığı sürece anlaşılabilir ve tartışılabilir bir sorundur. Tersi bir tutumla, yani Halk Savaşının reddi amacıyla, bu sorunun ortaya konulması, yukardaki gerçeklerden sonra hiçbir değer taşımaz. Olsa olsa devrimci mücadeleden kaçmanın, zorluklardan yılmanın kılıfı olabilir. (THKP-C/HDÖ saflarında ortaya çıkmış olan II. sağ-sapmanın durumu böy-

[42] Giap, *National Liberation War in Vietnam, s. 64*

leydi. Bugün modern revizyonizmin saflarına katılmış olmaları, amacın ne olduğunu açıkça göstermektedir.)

Halk Savaşında yalnızca kurtarılmış bölgelerin, salt ekonomik nedenlerle sanayi ürünlerine gereksinme duyacağı ileri sürülemez. Daha önemli gereksinme, yetkin silahlara ve donatıma ilişkindir. Örneğin tarımsal makinalar için gerekli mazot, benzin, yedek parça vb. gereksinmesinin şehirlere bağlılık yarattığı ve bu nedenle de kurtarılmış bölgenin yaşayamayacağını söylemek, silah sanayine sahip olmayan bir ülkenin savaşamayacağını söylemekle özdeştir. Salt mazot, benzin vb. gereksinmelerden yola çıktığımızda bile, halk ordusunun savaş için bunlara -ekonomik nedenlerin gerektireceğinden kat kat fazla olarak- gereksinmesi olacaktır, ama bu gereksinme savaşmamanın ya da Halk Savaşının reddedilmesinin gerekçesi olamaz. **Halk Savaşı stratejisinin özü, maddi ve teknik olarak güçlü düşmana karşı savaşmak ve zafere ulaşmaktır.** Traktörler için mazotun vb. kırsal alanlarda olmadığını ileri sürerek Halk Savaşından yan çizen zihniyet, mazot olmadan askeri araçların, tankların vb. çalışamayacağını ileri sürmeyecek kadar da bilinçli bir oportünist zihniyettir. Çünkü onlar, bu askeri araçların, savaşta, ne zaman ve nasıl kullanılacağını çok iyi bildikleri gibi, kırsal alanlardaki kurtarılmış bölgelere dayanarak zafere ulaşan Vietnam Halk Savaşını da iyi bilmektedirler. Ve gene bilirler ki, mazottan önce halk ordusunun bu askeri araçlara, tanklara sahip olması gerekir. Ama, değil kırsal alanların, ülkemizde oligarşinin bile bu askeri donanım için dışa bağımlı olduğunu, yani kendi kendine yeter

olmadığını ve bunun da feodalizmle hiçbir alakası olmadığını onlar çok iyi bildiklerinden, bunlardan söz etmezler. Bu oportünistler, şehirlerde ayaklanmayla iktidar fethedilse bile, bu askeri araçların dışardan ya da düşmandan alınması gerektiğini ve mazot vb. gereksinmelerin karşılanmasının dışarıya bağımlı olduğunu da bildiklerinden, bunlardan söz etmek ve sorunu çözmek yerine, traktörlerden, traktörün mazotundan söz etmeyi ve sorunun çözümünden kaçmayı yeğlerler.

Görüldüğü gibi, III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış bizim gibi ülkelerde, kurtarılmış bölgelerin yaşayamayacağını ve bu nedenle Halk Savaşının yanlış ve geçersiz olduğunu iddia edenler, tümüyle devrimin olanaksızlığını ileri sürmekten başka birşey yapmamaktadırlar. Çünkü, Halk Savaşını reddetmek için ileri sürdükleri her şey, şehirleri temel alan ve silahlı ayaklanma stratejisini savunanların başarıya ulaşma olanağını ortadan kaldıracak niteliktedir de. Tek farkla ki, kuşatılmış ve "kurtarılmış" kentler açlık tehlikesiyle yüzyüze kalabilirken, kuşatılmış kırlar için bu tehlike yoktur. (Kurtarılmış bölgelerin, sanayi ürünlerine gereksinme duysa da yaşayabileceğinin en son örneği El Salvador'dur. 1981'den bu yana kırsal alanlardaki -ülkenin 1/3'ünde- kurtarılmış bölgeler FMLN yönetiminde varlıklarını sürdürmektedir).

Buraya kadar, kurtarılmış bölgelerin **nasıl yaşayabileceğini**, bir bakıma Halk Savaşının nasıl sürdürüleceğini gördük. Şimdi, bu bölgelerin **nasıl yaratılacağı** sorusunu yanıtlayabiliriz. Bu aynı zamanda, **Halk Savaşının nasıl başlatılacağı** demektir.

Bu sorun, doğrudan doğruya somut **tarihsel** koşullara bağlıdır. Ve bu konuların doğru değerlendirilmesiyle çözümlenebilir.

> "II. yeniden paylaşım savaşından önce, emperyalist istismar metodu sonucu, geri bıraktırılmış ülkelerde, emperyalizmin müttefiki yerli egemen sınıf feodalizmdi. (Komprador-burjuvazi emperyalizmin uzantısından başka birşey değildir.) ... Emperyalist kontrol ve fiili durum, genellikle kıyı bölgelerinde, limanlarda, stratejik yerlerde ve ana haberleşme merkezlerindeydi. **Merkezi otorite çok zayıftı**. Ülkenin ve nüfusun 3/4'ü, kendi aralarında da çelişkileri olan **zayıf feodal mahalli devletçiklerin** kontrolü altındaydı. Şehirleşme, ulaşım, haberleşme, kapitalizm egemen olmadığından zayıftı. Ülke için **emperyalizm dışsal bir olgu, toplumsal süreç de feodal bir süreçti.** Bu yüzden ülkedeki **baş çelişki,** ülkenin ve nüfusun 3/4'ünü kontrol altında tutan zayıf feodal birimler ile yarı-serf durumunda olan köylüler arasındaydı. **(Demokratik mücadele) Köylülerin spontane mücadele ve patlamalarını örgütleyip, onlara proleter devrimci bilinci götürerek, proletarya partisinin yönetiminde kurulan köylü ordusu ile zayıf mahalli feodal otoritelerin güçlerini kırarak üs bölgeleri kurmaya başlayıp, ülkeyi yavaş yavaş denetim altına almaya başladıkları** evrede, emperyalizm, kendi sömürüsünü korumak için, ülkeyi bütün olarak işgal ediyordu. O zaman, ülkenin baş çelişkisi emperyalizm ve bir avuç hainin dışında bütün ulus arasında ol-

maktaydı. (**Milli mücadele**) İç savaş döneminde savaş, genellikle sınıfsal şiarlarla ve sınıfsal planda yürürken, devrimci milli savaş evresinde savaş, ulusal planda ve ulusal şiarlarla yürümektedir."[43] (abç)

Bu değerlendirmeden de anlaşılacağı gibi, emperyalizmin I.ve II. bunalım döneminde, emperyalist hegemonya altında olan ülkelerdeki en önemli olgular, **zayıf merkezi otorite**, **emperyalizmin açık işgali ve kitlelerin** -özellikle köylülerin- spontane (kendiliğindengelme) **mücadele ve patlamalarıdır.** Bu dönemde Halk Savaşının örgütlenmesi ve kurtarılmış bölgelerin yaratılmasında, kitlelerin kendiliğindengelme patlamaları ve isyanlarının örgütlenmesi esastır. Kitleler, proletarya partisinin önderliğinde ve ulusal kurtuluş cephesi içinde büyük birimler halinde örgütlenir. Mücadelenin ilk evresinden itibaren kitlelerin büyük birimler halinde örgütlenmesi, devrimci çalışmanın temelini oluşturur. Mevcut düzene karşı tepkileri açık halde bulunan, yani düzene karşı kendiliğindengelme isyanlara başvuran kitleler, örgütlü bir mücadeleye sokulduklarında, ilk değişen, ayaklanmaların, bilinçli, örgütlü ve planlı hale dönüşmesidir. Kırsal alanlarda başlatılan yerel ayaklanmalarla, buralardaki mevcut devlet aygıtı parçalanmakta ve düşmanın otoritesi yok edilmektedir. (Kurtarılmış bölgeler) Diyebiliriz ki, I. ve II. bunalım döneminde, kurtarılmış bölgeler, düzene karşı tepkileri açık halde bulunan kitlelerin kırsal ayaklanmaları yoluyla yaratılmaktadır. Ancak bu ayaklanmalar, proletarya partisinin önderliğinde örgütlenmiş

[43] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

ve az çok düzenli hale getirilmiş bir silahlı gücün hareketine paralel olarak yürütülmektedir. İlk evrede, bu silahlı güç gerilla savaşını temel alarak, silahlı ayaklanmaları örgütlemekte ve desteklemektedir. Bu sürecin Vietnam'daki gelişimi çok daha öğreticidir.

Vietnam'da, mevcut düzene karşı tepkileri açık halde bulunan kitlelerin içine giren proleter devrimciler, bu kitle içinde gizli siyasi üsler oluşturmuştur. Yani düzene karşı kendiliğinden (bilinçsiz) başkaldıran ve başkaldırma durumunda olan halk kitlelerinin siyasal olarak kazanılmasıyla işe başlanılmıştır. Kitle içinde, devrimcilerin siyasal çalışması belli bir düzeye geldiğinde ise, doğrudan iktidarın ele geçirilmesi mücadelesine girişilmiştir (Mutlak siyasi üstünlüğün sağlandığı koşullar). Siyasal olarak kazanılmış kitlelerin (gizli siyasi üsler) silahlı mücadeleye sokulmaları için hazırlıklar ikinci evreyi oluşturur. Giap'ın, "gizli silahlı üslerin oluşturulması" olarak tanımladığı bu evrede, siyasal olarak kazanılmış kitleler, silahlı mücadeleye uygun biçimde örgütlenir ve eğitilir. İşte bu noktada, partinin örgütlediği ilk gerilla birliği harekete geçirilir. (Açık savaşa giriş) Gerilla birliğinin temel görevi, kitleleri artan oranda devrim saflarına kazanmak (siyasal) ve gelecekteki silahlı mücadeleye uygun olarak onları örgütlemektir. Ho Chi Minh'in bu ilk gerilla birliğine verdiği "*askeri faaliyetten çok politik eyleme önem verilmesi*" ve "*silahlı propagandanın yürütülmesi*" talimatları bunu ifade eder. "*Gizli silahlı üsler*" yakın zamanda başlatılacak olan silahlı ayaklanmanın merkezleri ve kurtarılmış bölgelerin temelidir. Gerilla savaşını yürüten örgütlü silahlı güçlerin des-

teğinde başlatılan ve gizli silahlı üslerdeki kitlelere dayanan kısmi ayaklanmalar sonucunda, kurtarılmış bölgeler oluşturulmuştur. Bu üçüncü evredir. Bu evrede silahlı ayaklanma ile gerilla savaşı birlikte kullanılır. (Giap, bu gerilla savaşına, örgütlü ve planlı bir savaş olduğu için "*devrimci savaş*" demektedir.) Vietnam Halk Savaşı'nda silahlı ayaklanma geçici bir yöntem değil, devrimci savaşı destekleyen ve onunla birlikte kullanılan bir yöntemdir (tali).

> "Ayaklanma, devrimci savaşın eylem alanını genişletir, onu güçlendirir ve giderek yayılmasına yol açar; diğer taraftan savaş, ayaklanma için koşulları olgunlaştırır ve yaygınlaşması için olanak sağlar."[44]

Vietnam'daki Halk Savaşı, daha **hazırlık evresinden itibaren, ülke somutuna ilişkin ayrıntılı bir planın hazırlanmış olması gerektiğini açıkça tanıtlamaktadır.** Bu plan doğrultusunda, çizilen rotaya uygun olarak savaş başlatılmış ve sürdürülmüştür. Uzatılmış bir savaşın stratejisi olarak bu plan, kendi içinde mücadelenin nasıl sürdürüleceği, geliştirileceği ve zafere ulaşacağını belirlerken, somut koşullar ve güçler dengesi sürekli irdelenerek pratiğe geçirilmiştir. Öznel koşullar uygun olduğu anda harekete geçirilen gerilla birliği, silahlı ayaklanmaların son hazırlıklarını tamamlamıştır. Bunların hazır olduğu saptandığında ise, belirlenen yerlerde -gizli silahlı üslerin olduğu yerler- silahlı ayaklanmalar başlatılmıştır. Ülkenin kuzey bölgesini temel alan bu ayaklanmalar, gerilla birliklerinin desteğinde kırsal alanlarda **kurtarılmış bölgelerin** oluşmasını

[44] Giap, *National Liberation War in Vietnam, s. 63*

sağlarken, diğer yörelerdeki -bunlar somut olarak belirlenmiştir- **gerilla üs bölgeleri** oluşturulmuştur. Kuzeydeki kurtarılmış bölge, Halk Savaşının arka cephesi olarak görev yapmıştır. Vietnam'da, diğer bölgelerin ele geçirilmesinde de aynı yol izlenmiştir, yani koşullar olgunlaştığında silahlı ayaklanmalarla birlikte, Halk Ordusunun saldırısı başlatılmış ve yeni kurtarılmış bölgeler yaratılmıştır. Bu son tahlilde, **şehirlerin kırlardan kuşatılması ve fethidir.**

Vietnam Halk Savaşı'nın kendi somut planlaması ve somut gelişiminden yola çıkarak, onun genel gelişim çizgisini şöyle özetleyebiliriz:

Ülkede halk kitlelerinin mevcut düzene karşı memnuniyetsizlik ve tepkileri açık haldedir. Bu **nesnel koşullar altında**, parti bu tepkileri örgütlemeye girişir. Kitlelerin siyasal olarak kazanılması, onlara belli bir devrimci programın ve mücadele yolunun konulması ile bütünleşir. Düşman (emperyalizm ve yerli işbirlikçileri) nesnel olarak, kitlelerden siyasal olarak tecrit olmuştur. Sorun düşmanın yitirdiği siyasal üstünlüğün devrimciler tarafından kazanılmasıdır. Böylece kitleler arasında **gizli siyasi üsler** oluşturulur. Klasik ve illegal siyasal çalışma sonucu bireylerin örgütlenmesi değildir bu. Bu arada esas olan, kitlelerin **büyük birimler** halinde örgütlenmesidir. (Üsler oluşturma esprisi) Ve yine bu kitle örgütlenmesi legal ekonomik ve demokratik örgütlenme de değildir. Tersine mevcut iktidarı devirmek ve halk iktidarını kurmaya yönelik "şiddete dayalı devrim" için yapılmış **illegal politik örgütlenmedir.** Bu örgütlenmenin önündeki yol "silahlı ayaklanma ve devrimci savaş"tır. Yani politik örgütlenme, ilk andan itibaren silahlı müca-

deleyi hedef almaktadır. Ve kitlelerin örgütlenmesi henüz sovyetler biçiminde değildir, ama buna yöneliktir.

Gizli siyasi üsler, gerilla birliğinin operasyonlarına paralel olarak gizli silahlı üsler haline dönüştürülür (**Gerilla üs bölgeleri**). Bu dönüşümün yeterli olduğu saptandığında Halk Ordusunun -gerilla savaşı temel savaş biçimidir- askeri harekâtıyla birlikte başlatılan kısmi silahlı ayaklanmalarla, bu üsler kurtarılmış bölge haline dönüştürülür.

Görüldüğü gibi Halk Ordusu, daha ilk gerilla birliği evresinden itibaren, süreçte **etkin ve temel güç** olarak ortaya çıkmaktadır. İlk kurtarılmış bölgenin yaratılmasıyla, daha tam deyişle, açık ve kesin savaşa girişilmesiyle birlikte Halk Ordusu oluşur. Bu Halk Ordusu, stratejiye uygun olarak, yani stratejinin öngördüğü görevleri yerine getirecek biçimde örgütlenir. Bu da üç ana bölüm şeklindedir:

a) Düzenli birlikler;

b) Bölgesel birlikler;

c) Yerel birlikler (gerilla ve milis). Bu şekilde örgütlenmiş bir silahlı güç olmaksızın Halk Savaşı verilemez. (Bkz. Giap: *Halk Savaşının Askeri Sanatı)*

İşte Halk Savaşı öz olarak budur.

Şimdi ülkemiz somutuna girebiliriz. Ülkemizde bir Halk Savaşı verilmesi zorunlu mudur? Bir başka şekilde sorarsak, ülkemiz devrim sürecinde **Halk Savaşı zorunlu bir durak mıdır?** Bu soruya THKP-C/HDÖ olarak yanıtımız olumludur. Yukarıda ele aldığımız gibi, ülkemizde Halk Savaşının geçersizliğine yol açacak herhangi özel bir durum mevcut değildir. Ancak böyle bir

savaşın verilebilmesi için, gerekli öznel koşullar mevcut mudur? Bir başka deyişle, ülkemizde Halk Savaşını başlatmaya ve sürdürmeye olanak sağlayacak koşullar mevcut mudur? Eğer değilse bu nasıl yaratılacaktır? İşte devrimci öncünün yanıtlaması gereken soru budur.

Halk Savaşının başlatılabilmesinin nesnel koşulu, ülkede sürekli bir milli krizin mevcudiyetidir. Ancak sürekli milli kriz koşullarında Halk Savaşı verilebilinir. Bu ise, yönetenlerin eskisi gibi yönetemediği ve yönetilenlerin eskisi gibi yönetilmek istemediği koşulların mevcuduyeti demektir. Bunun diğer bir ifadesi, kitlelerin mevcut düzene karşı memnuniyetsizlik ve tepkilerinin mevcut olmasıdır. Ancak milli krizin varlığı salt bunla sınırlı değildir. Ayrıca "*bir barış zamanında sömürülmelerine sessizce katlanan, fakat ortalık karıştığında, hem buhranın bütün hal ve şartları yüzünden, hem de bizzat üsttekiler tarafından kendiliğinden tarihi eyleme itilen kitlelerin faaliyetlerinin önemli ölçüde artması*" gerekir. Diğer bir deyişle, halk kitlelerinin tepkileri açık halde olması gerekir.

Halk Savaşının başlatılabilmesi için gerekli **öznel koşullar** ise, devrimcilerin mutlak siyasi üstünlüğü sağlamış olması ve Halk Savaşına uygun bir silahlı gücün mevcudiyetidir. Bir başka deyişle, halk kitlelerinin **siyasi olarak kazanılması** (bilinçlendirme), silahlı savaşa uygun olarak **örgütlenmesi ve harekete geçirilmesi** gereklidir. (**Kitlelerin tepkilerinin kanalize edilmesi esprisi**).

III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerdeki değişimler ve gelişmeler sonucunda oluşturulan **suni denge**, halk kitlelerinin düzene

karşı memnuniyetsizlik ve tepkilerinin açık hale gelmesinin engellenmesi demektir. Yani III. bunalım döneminde, bu ülkelerde kitlelerin **kendiliğindengelme isyanları ve patlamaları** söz konusu değildir; halkın tepkileri ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur. Bu nedenle Halk Savaşı, I. ve II. bunalım döneminde olduğu gibi başlatılamaz. Oligarşinin siyasal zoru ile sürdürülen suni dengenin **bozulması** şarttır. Bu ise, gerekli nesnel koşulların olgunlaştırılması demektir.

Genel olarak III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde meydana gelen gelişmeleri daha önce görmüştük. Bunları şu şekilde özetleyebiliriz:

1) *Bu dönemde, geri-bıraktırılmış ülkelerde kapitalizm egemen unsur haline gelmiştir, ama bu kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden çarpıktır, dış dinamikle (emperyalizm) "yukardan aşağı" geliştirilmiştir ve bu dinamiğin taleplerine göre biçimlenmiştir.*
2) *Çarpık kapitalizm ülke içinde şehirleşmenin, haberleşmenin ve ulaşımın gelişmesine paralel olarak gelişmiş ve bunları daha da yaygınlaştırmıştır.*
3) *Bu ülkelerde güçlü merkezi otorite oluşturulmuştur.*
4) *Emperyalist işgal gizlenmiştir.*

Bu olgular, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki mevcut çelişkileri derinleştirdiği gibi, yeni çelişkilerin gelişmesine de yol açmıştır. Ülke altyapısından üstyapısına kadar tam bir bunalım içindedir. Ancak bu bunalım tam anlamıyla olgun değildir. Yani III. bunalım döneminde de, bu ülke-

lerde milli kriz, tam anlamıyla olgun olmasa da, sürekli mevcuttur. Bu ise, yönetenlerin eskisi gibi yönetemedikleri ve yönetilenlerin eskisi gibi yönetilmek istemedikleri demektir. Bir başka deyişle, geniş halk kitlelerinin mevcut düzene karşı tepkileri mevcuttur ve bu tepkilerini ortaya koymak koşulları içinde bulunmaktadırlar. Ülkedeki ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalım, her zaman halk kitlelerinde düzenin değişmesi talebini yaratmakta ve onları bu talep doğrultusunda mücadeleye (genellikle bilinçsiz) yöneltmektedir. Diyebiliriz ki, ülkede "kitlelerin faaliyetlerinin önemli ölçüde artmasının" nesnel koşulları mevcuttur, ama bu, siyasal zor ile engellenmektedir. (Kitlelerin tepkilerinin pasifize edilmesi ve suni dengenin kurulması). Bu engel ortadan kaldırılmadan -ki yapay bir engeldir- Halk Savaşı başlatılamaz.

İşte III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde Halk Savaşının verilebilmesi için gerekli koşulları yaratmak amacıyla yürütülen mücadeleye **Öncü Savaşı** adı verilir. Kısacası Öncü Savaşının amacı, Halk Savaşının verilebilmesi için gerekli koşulları yaratmaktır. Bu ise, suni dengeyi bozarak milli krizi derinleştirmek ve halk kitlelerini bilinçlendirip örgütlemek demektir. Bundan sonra sorun, bu amaca ulaşmak için kullanılacak araçlar ve verilmesi zorunlu mücadeleleri saptamaktır. Ama herşeyden önce amaç açık ve net biçimde tanımlanmalıdır.

ÖNCÜ SAVAŞI

Öncü Savaşı, en kısa tanımıyla, III. bunalım döneminde geri-bıraktırılmış ülkelerde, bu dönemin ve ülkenin özelliklerine uygun olarak Halk Savaşını başlatmak amacıyla, silahlı propagandayı temel, diğer ekonomik, demokratik ve politik mücadele biçimlerini tali olarak ele alan halkın devrimci öncülerinin (Parti ve Cephe kadrolarının) yürüttüğü mücadeledir. Bu nedenle Öncü Savaşı, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim sürecinde, Halk Savaşı gibi, stratejik nitelikte bir aşamadır ve başarısı stratejik sonuçlar doğurur.

Halk Savaşını başlatmak amacına yönelik tüm faaliyetlerin Öncü Savaşının kapsamını belirlemesi, çok yönlü bir mücadele yürütülmesi demektir. Bu öylesine bir mücadeledir ki, temelini Halk Savaşının **kitlesel ve örgütsel** koşullarını yaratmak oluşturur ve diğer amaçlar buna tabidir. Öncü Savaşını niteleyen ikinci özellik, bu amaçlara ulaşmada kullanılan temel araca ilişkindir. Bu da **silahlı propagandadır.** Böylece temel açısından, amaç-araç uyumu ortaya çıkar.

Silahlı propagandanın hedefleri, bu durumda, Halk Savaşının başlatılmasının koşullarını yaratmak olarak belirginleşir. Ama bu hedef, aynı zamanda tali mücadele biçimlerinin de hedefini oluşturur.

Öncü Savaşının amacı, suni dengeyi bozmak ve halk kitlelerini bilinçlendirmek, örgütlemek ve harekete geçirmek olarak da ifade edilebilir. Burada örgütlenmenin ve harekete geçirmenin biçimini belirliyen Halk Savaşıdır. Yani Öncü Savaşındaki örgütlenme, Halk Savaşının yürütülmesine uygun örgütlenmeye **temel oluşturacak** ve bu örgütlenmeye **kitlesel düzeyde geçişi sağlayacak** biçimde olmak zorundadır. Halk kitlelerinin siyasal olarak kazanıldığı koşullarda (tepkileri açıktır) yürütülecek Halk Savaşı için silahlı devrimci güçlerin **üç ana bölümde** örgütlenmesinin gerekli olduğunu daha önce gördük. Öncü Savaşı, bu üç ana bölüm içinde bir silahlı gücün oluşturulmasına yönelmek zorundadır. Bir başka deyişle, Öncü Savaşındaki örgütlenme bu üç birliğin **çekirdeği** (nüvesi) olmak durumundadır. Gene aynı biçimde Öncü Savaşının yoğunlaştırılacağı alanlar (ki bunu gerilla savaşının **operasyon alanı** olarak tanımlıyoruz), gelecekteki (Halk Savaşındaki) kurtarılmış bölgelerin ve gerilla üs bölgelerinin oluşturulacağı alanlar olmak zorundadır.

Öncü Savaşının amaçlarının belirlenişi, başlangıçtan itibaren örgütün mevzilenmesinin (stratejik) nerede ve nasıl yapılacağını belirler. Öncü Savaşında doğru bir mevzilenme yapılabilmesi, demek ki, ülke somutuna ilişkin ayrıntılı bir tahlili gerekli kılmaktadır. Bir başka deyişle, Öncü Savaşında "nerede olanak varsa orada

örgütlenilir" ya da "nerede somut hedef varsa orada eylem yapılır" demek tam bir kendiliğindenciliktir. Bilinçli ve örgütlü bir mücadele süreci olarak Öncü Savaşı, başlangıçtan itibaren belirli hedeflere yönelik olarak planlanır, örgütlenir ve yürütülür.

Öncü Savaşı, bir yandan suni dengeyi bozma yönünde, yani bozma temelinde yürütülürken, diğer yandan kitleleri bilinçlendirme ve örgütleme çalışması olarak yürütülür. Bu iki amaç birbirine bağlıdır, ama yine de kendilerine özgü yanlar taşırlar. Suni dengeyi bozma amacı, suni dengenin kurulmasını, korunmasını ve pekiştirilmesini sağlayan koşulların ortadan kaldırılması ve bunun için kullanılan güçlerin işlemez hale getirilmesi olarak belirginleşir. Suni dengenin oligarşinin siyasal zoruna dayanması nedeniyle, Öncü Savaşı, oligarşinin siyasal zorunu işlemez hale getirmeyi amaçlar, ama şu ya da bu biçimde değil, **suni dengeyi korumak, sürdürmek ve pekiştirmek amacıyla kullanılan siyasal zorun etkisizleştirilmesi, işlemez hale getirilmesi**, sözkonusudur. Yoksa oligarşinin siyasal zorunu (somut ifadesi olarak tüm zor güçlerini) bütün olarak ortadan kaldırmak ya da etkisizleştirmek Öncü Savaşının amacı olamaz; bu amaç doğrudan Halk Savaşının kapsamına girer.

Demek ki, Öncü Savaşı aşamasında oligarşinin siyasal zorunu ortadan kaldırmak söz konusu değildir. **Bu evrede bu zorun belli bir amaçla (suni denge) sınırlı kullanımını etkisizleştirmek amaçlanır.**

Suni denge, siyasal zorla, yani oligarşinin silahlı güçleriyle toplumsal dengesizliğin düzenlenmesi olduğu gerçeği, ilk görevin bu güçlerin

bu amaçla kullanımını engellemek olduğunu tanıtlar. Bu yüzden Öncü Savaşında oligarşinin zor güçlerinin (resmi ve sivil) faaliyetine özel önem verilir. Oligarşi kuvvetini kullanmamak için gösterirken, bir bakıma "*kuvvet gösterisi*" yaparak "*yenilmez ve karşı konulmaz*" bir güç olduğunu halk kitlelerinin kafalarına, sabit bir fikir olarak yerleştirmeyi amaçlar. Bu durumda Öncü Savaşını yürüten örgüt, **kuvvetini göstermek için kullanmak** zorundadır. Bu, devrimci örgütün "**kitlelere hakim sınıfların baskı örgütünün yüzyıllardır kafalarında şekillendiği gibi olmadığını, aslında çürük ve kof olduğunu, onun bütün gücünün yaygara, gözdağı ve demagojiden ibaret olduğunu askeri eylemleriyle**" göstermesi demektir. (K**uvvet gösterisi**) Bu da herşeyden önce silahlı devrimci örgütün önemli bir güç olduğunun, yenilmez ve yok edilemez olduğunun gösterilmesi demektir. Bir başka deyişle, devrimci öncünün, mücadelesini (politikleşmiş askeri savaşı) **sürekli** hale getirmesi ve **sürdürmesi** gereklidir. Bunun yolu ise, **öncünün bir dizi askeri zaferidir.**

> "Evet, kitlelere, oligarşiye karşı savaşan silahlı devrim cephesinin güçlü olduğunu göstermemiz, bir bakıma **kuvvet gösterisi** yaparak düşmanı yıpratmamız, moralman çökertmemiz gerekmektedir. Bunun tek yolu öncünün bir dizi askeri zaferidir. Sağlanan potansiyelin kaybolmamasının, giderek genişlemesinin tek yolu budur...
>
> Kitle önce silahlı devrim cephesine sempati duyacaktır. Ama gözünde büyüttüğü merkezi devlet otoritesinden dolayı, silahlı devrim cephesinin ezileceği düşüncesi ile

eylemleri tereddüt ve büyük merakla izleyecektir. Gerilla savaşının başarı ile yürütülmesi üzerine görecektir ki, silahlı devrim cephesi önemli bir güçtür; yıkılmaz ve yok olmaz. O zaman **sempatisi güvene** dönecektir. **Bu ikinci evredir.** Güvene dönmesi çoğunluğun desteğinin kazanılması demek değildir. Ancak gerilla savaşı **devamlı ve istikrarlı kılındıktan sonra, güven yavaş yavaş desteğe dönecektir.**"[45] (abç)

Görüldüğü gibi, oligarşinin siyasal zorunun kadro pasifikasyonu yönünde kullanımının engellenmesi gerilla savaşının "devamlı ve istikrarlı" hale getirilmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu nedenle de suni dengenin bozulmasında birincil dereceden önem taşır. Gerilla savaşının devamlı ve istikrarlı kılınması, kitleler açısından siyasal ve askeri bir gücün varlığı demektir. Böylece sürekli ve istikrarlı kılınan gerilla savaşı, halk kitlelerine "*şikayetlerini ileteceklerı*" ve iletmelerine değecek bir güç, bir "*kürsü*" sağlayacaktır. Lenin'in halk kitleleri arasında siyasi gerçekleri açıklama (teşhir) tutkusunun yaratılması için öngördüğü "kürsü" işte böyle sağlanır.

Bilindiği gibi Lenin, "*Ne Yapmalı?*"da kitlelerin bilinçlendirilmesi için geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının yürütülmesi gerektiğini belirtir. Yani, kitlelere mevcut düzenin - Lenin'in deyişiyle otokrasinin- siyasal niteliğini göstermek zorunludur. Kitleler, ancak bu yolla siyasal olarak kazanılabilir. Ama siyasi gerçekleri açıklama (teşhir), yalnızca devrimci öncünün yürüteceği bir faaliyet değildir, siyasal

[45] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

teşhir halk kitlelerinin katılımıyla bir kampanya haline dönüştürülerek yürütülür. Bu ise, kitlelerin tüm şikayet ve taleplerini bize, yani devrimci öncüye iletmeleri demektir. Lenin, bunun gerçekleşebilmesi için, herşeyden önce devrimcilerin siyasal bir güç olmaları ve halk kitlelerine bir kürsü sağlaması gerektiğini belirtir. Kitlelerin tüm şikayet ve taleplerini devrimci örgüte iletmeleri, ancak ve ancak bunun bir işe yaradığını görmeleriyle mümkün olacaktır. Kitlelerin seslerini duyuracakları bir siyasal kürsü olmadıkça, bunun bir işe yaramayacağı açıktır. (Ayrıntılı bilgi için Bkz. Lenin: *Ne Yapmalı?*)

Gerilla savaşı, ülkemizde halk kitlelerine şikayet ve taleplerini seslendirecekleri (dışa vuracakları) kürsüyü sağlar. Gerilla gücü politik bir güç olarak ve gerilla savaşı bir "kürsü" olarak ortaya çıkar. Böyle bir güç ve "kürsünün" sürekliliğini sağlamak zorunludur. Halk kitleleri, günlük yaşamlarında karşılaştıkları her türlü haksızlığı, suistimali, baskıyı, rüşveti, işkenceyi, zorbalığı vb. bize iletmelidirler. Ve bu gerçekleştiği oranda onları örgütlemek ve mücadeleye sokmak mümkündür. Bu da gerilla savaşının sürekliliğinin sağlanması ve gerilla eylemlerinin zaferi demektir.

Sözün özü, gerilla savaşının, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı; ama temel aracı olarak kullanılması zorunludur. Bu da iki boyutlu bir mücadele ortaya çıkarır. Birincisi, doğrudan stratejik hedefin ortaya konulması yönünde, örgütlü ve planlı siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının yürütülmesidir. Yani emperyalizmin ve oligarşinin siyasal teşhir ve tecritine yönelik genel propaganda ve örgütlendirme

faaliyeti yürütülür. İkinci olarak, somut koşullarda ortaya çıkan ve halk kitlelerinin bize ilettiği şikayet ve talepleri doğrultusunda mücadele yürütülür. Bu, kitlelerin doğrudan kendilerinden gelen siyasi teşhir konularını kapsar ve taktik eylemleri belirler. Bu ikinci yön birinciye bağlıdır, ama burada yapılacak bir yanlışlık kitle kuyrukçuluğuna yol açarak, mücadeleyi kendiliğindengelmeciliğe dönüştürür.

"*Kitlelerin ekonomik, demokratik ve siyasal talepleri doğrultusunda eylem koymak*" olarak bilinen bu ikinci yön, birinci yönden (stratejik) bağımsız olarak ele alınması halinde, kitlelerin taleplerinin devrimci içeriğini saptamak ve stratejik mücadelenin parçası olarak yürütmek olanaksızlaşır. Sözkonusu olan, kitlelerde uyanan siyasal teşhir tutkusu sonucu bize ilettikleri her konuda (şikayet ve talep olarak) devrimci öncünün eylem yapması değildir. Böyle bir tutum mücadeleyi yerelleştirir ve kitleleri pasifize eder. Öncü Savaşını yürüten örgüt başlangıçta her yere koşmaz, gücünü aşan hareketlerin içine girmez, güçlerini bölmez. Bu nedenle, **başlangıçta, genel siyasi hedefler somut durumun öne çıkardığı taktik hedefler olarak belirdiği ve geliştiği biçimiyle ele alınır**. Yani burada önemli olan, herhangi bir siyasi gerçeği teşhir etmek değil, genel siyasi hedefle bağlantısı açık ve görünür olan bir siyasi gerçeği teşhir etmektir. Öncü Savaşının gelişimine bağlı olarak, bu teşhir kampanyası geliştirilir ve yaygınlaştırılır. Öncü Savaşının başlangıcında bu kampanyanın merkezi ve ülke çapında yürütülmesi esastır. **Yerel nitelikteki siyasi gerçekleri teşhir edecek bir güç ve yapıya ulaşıldığıda ve ulaşıldığı oran-**

da, genel ve merkezi hareket ile koordineli olarak yerel siyasi gerçeklere yönelik gerilla eylemleri gündeme gelir. (Ülkemizde, genellikle, silahlı mücadeleyi benimsemiş oluşumlar yerel düzeyde örgütlenerek genele geçtikleri için, bu alanda önemli sapmalar ortaya çıkmıştır. Bu açıdan bu son nokta özellikle önemlidir.)

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Acaba kitle içinde, ülke çapında belirtilen biçimde bir kampanyanın yürütülmesi için gerekli zemin var mıdır? Yoksa bu zemin belirli yerlerle sınırlı olarak mı mevcuttur? Bir başka deyişle "somut hedefler" nerelerde ortaya çıkar?

Siyasi gerçekleri teşhir için **ülkenin her yerinde ve her kesiminde uygun zemin ve koşullar mevcuttur.** Bu, devrimin nesnel koşullarının mevcut olması, toplumun bir devrime gebe olması gerçeğinin ifadesidir. Lenin'in deyişiyle, kim ki ülke çapında ve kitleler arasında böyle bir teşhir kampanyası için gerekli zeminin olmadığını düşünür, o kişi hiçbir biçimde kitleleri anlamamıştır. Ülke çapında uygun zeminin varolması, devrimci pratik için yeterli değildir. Devrimci öncü, bilinçli ve örgütlü bir güç olarak, böyle bir zeminde, ama ülke çapında bir mücadeleyi yürütmek, yönetmek ve belli hedeflere yöneltmek görevi ile yüzyüzedir. Bu ise planlı ve programlı bir mücadele demektir. Devrimci örgütün görevi mevcut düzenin planlı ve örgütlü olarak yıkılmasına yönelik mücadeleyi yürütmektir. Her ne kadar tarihsel olarak, kitlelerin kendiliğindengelme isyanları ve mücadelesiyle mevcut düzenin yıkılması büyük bir olasılıksa da, devrimci öncü ne kadar planlı, programlı ve örgütlü mücadele ederse, böyle bir tarihsel gelişme karşısında ha-

zırlıksız yakalanmaktan kurtulur ve kendiliğindengelme kitle hareketlerini yönlendirebilir ve yönetebilir. (Bkz. Lenin: *Nereden Başlamalı?*) Bu saptama Öncü Savaşının Halk Savaşına dönüşmesi açısından da önemlidir. Suni dengenin bozulması kitlelerin tepkilerinin açığa çıkmasına yol açacaktır. Bu da kitle hareketlerinin kendiliğinden yükselmesi olasılığını tarihsel olarak fazlalaştırır. Kitlelerin öncünün eylemleri sonucu, tepkilerini silahlı ayaklanmalar ve eylemler olarak dışa vurmaları sözkonusu olacaktır. Devrimci öncü, bunları başlangıçtan itibaren denetimli ve örgütlü olarak yaratması olanaksızdır. Devrim kitlelerin eseridir ve onların mücadelesiyle gerçekleşir. Devrimci örgütün görevi, böyle bir gelişmeyi, en kısa sürede, bilinçli ve örgütlü hale getirmek, ona öncülük yapmaktır (açığa çıkmış tepkilerin kanalize edilmesi). Öncü Savaşı aşamasında kitleler büyük birimler halinde örgütlenmeyeceği için ve de toplumsal ve siyasal gelişmelerin önceden pozitif bilimlerin kesinliği ile ölçülüp, saptanamayacağı için, suni dengenin bozulduğu koşullarda kitlelerin kendiliğinden hareketleri yükselecek ve yaygınlaşacaktır. Devrimci öncü, ne kadar bu süreci bilinçli ve örgütlü olarak yaratmaya yönelirse, bu gelişme karşısında, kitle hareketini düzenlemesi ve Halk Savaşı stratejisine uygun örgütlemesi o kadar mümkün olacaktır. Bu da devrimci örgütün, Halk Savaşına ilişkin bir planı ve savaşın yürütülmesine uygun bir yapılanışı olduğu oranda başarılabilir. Çekirdek halindeki bu yapı etrafında kitleler büyük birimler halinde örgütlenir ve Halk Savaşı yürütülür. **Bu yüzden devrimci öncü, her zaman ve her yerde planlı, programlı**

ve örgütlü olarak mücadeleyi geliştirmeyi ve yürütmeyi amaçlamalıdır.

Görüldüğü gibi, siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile suni dengeyi koruma ve sürdürme amacıyla kullanılan oligarşinin siyasal zoruna karşı alınacak tavır birbirleriyle doğrudan bağlantılıdır. Oligarşinin bu amaçlı siyasal zor uygulamasına (doğal olarak zor güçlerine) yönelik gerilla savaşı genel (stratejik) bir siyasi gerçeğin teşhiri de demektir ve diğer siyasi gerçeklerin teşhiriyle birlikte ele alınır. Buna paralel olarak kitleler bilinçlendirilir ve örgütlenir. Ancak bu ana kadar, gene de temel mücadele biçiminin dışına çıkmış değiliz. Oysa Öncü Savaşı kır ve şehir, silahlı propaganda ve diğer (ekonomik, demokratik, politik) mücadele biçimlerinin diyalektik bir bütün halinde ele alınmasını gerektirir. Bu durumda tali mücadele biçimlerinin yeri ve temel mücadele biçimiyle ilişkisi ortaya konulmalıdır. Bunun için de, öncelikle temel mücadele biçiminin açık ve net bir belirlenmesi zorunludur.

Temel Mücadele Biçimi: Silahlı Propaganda

Öncü Savaşında kullanılacak araçlar amaçlara bağlıdır. Amaç suni dengeyi bozarak Halk Savaşını başlatmak olduğundan ve bu amaca ulaşmak için oligarşinin siyasal zoruna karşı mücadele yürütmek gerektiğinden, araç devrimci zor olarak ortaya çıkar. Devrimci zor temel araçtır (ama tek araç değildir). İşte, bir zor uygulaması ya da bir savaş biçimi olarak gerilla savaşının, devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açık-

lama kampanyasının bir aracı olarak ele alınmasına, yani politik kitle mücadele biçimi olarak yürütülmesine silahlı propaganda denir. Silahlı propaganda bir politik mücadele biçimidir ve her mücadele biçimi gibi kendine özgü bir mekanizmayı gerektirir. Verili bir evrede temel mücadele biçiminin kendi mekanizması devrimci örgütün karakterini belirler.

> "Her mücadele biçimi kendine uygun bir tekniği ve uygun mekanizmayı gerektirir. Nesnel koşullara göre, parlamenter mücadele başlıbaşına mücadele biçimi haline geldiği zaman, partide kaçınılmaz olarak parlamenter mücadele mekanizmasının karakteristik çizgileri daha güçlü biçimde ortaya çıkar. Buna karşılık nesnel koşullar kitlelerin mücadelesini siyasal grevler ve ayaklanmalar şeklinde ortaya çıkardığında, proletaryanın partisi, bu mücadele biçimlerine hizmet edecek bir mekanizmaya sahip olmalıdır. Söylemeye gerek yok ki bu, parlamenter mekanizmadan farklı olarak biçimlendirilmiş özel bir mekanizma olacaktır.
>
> Öte yandan, sadece proletarya değil, her sınıfın politik bakımdan yönetici öncülerinin bileşimi, hem bu sınıfların durumuna bağlı, hem de mücadelenin temel biçimine bağlıdır."[46]

Lenin'in belirttiği gibi temel mücadele biçimi, doğrudan örgütün yapısını ve bileşimini belirleyecek kadar önemli sonuçlar doğurur. Bu yüzden silahlı propagandayı temel alan bir örgüt,

[46] Lenin, *Collected Works, C: 11, s. 351*

bu mücadele biçimine büyük dikkat ve özen göstermek zorundadır. Onun gerektirdiği mekanizma, örgüt içinde ağır basacaktır.

"**Silahlı propaganda, kır ve şehir gerilla savaşı ile psikolojik ve yıpratma savaşını içerir.**" Bu onun askeri yönünü tanımlar ve politik amaca göre belirlenir. Unutulmaması gereken en önemli nokta, silahlı propagandanın politik mücadele biçimi olması ve her politik mücadele biçiminde görülen genel özellikleri de taşımasıdır. Bugüne kadar tüm politik mücadelelerde görülen ortak özelliklerden fazlaca söz edilmemiştir. Çünkü bu özellikler genel nitelikte olduğundan, bilindiği varsayılmıştır. Ve sorun silahlı propagandanın diğer politik mücadele biçimlerinden farkını, (ayırıcı özelliklerini) ortaya koyarken, bu genel özelliklerin ikinci planda kalması kaçınılmazdır. Ama ülkemizdeki pratik ve özellikle pragmatizm, genel özelliklerin vurgulanmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Politik mücadele biçimi olarak silahlı propagandanın kendine özgü tekniğini ve mekanizmasını doğru kavramak için tüm politik mücadele biçimleri için geçerli olan genel özellikleri bilmek gerekir.

Bilindiği gibi politik mücadele biçimleri, Marksist-Leninist literatürde çok çeşitlidir. Bu çeşitliliği iki ana başlık altında toplamak mümkündür: **a) silahlı aksiyon**

b) barışçıl (uzlaşıcı değil)

Ama her politik mücadele biçimi, verili bir evredeki devrimci görevlerin yerine getirilmesinin araçlarıdır. Bu devrimci görevlerin başında gelen ve her zaman geçerli olan görev kitleleri bilinçlendirmek ve örgütlemektir. Politik mücadele biçimlerini, genel olarak, verili bir ev-

rede ve bu evrenin koşullarına bağlı olarak, kitleleri bilinçlendirme ve örgütlendirme mücadelesinin sürdürülüşü olarak tanımlayabiliriz. Bu nedenle sorun, kitlelerin nasıl bilinçlendirileceği ve örgütleneceğidir.

Kitlelerin bilinçlendirilmesi, onlara devrimci siyasi bilincin iletilmesi demektir. Bu bilinç mevcut düzenin niteliğinin sergilenmesi, değişmesinin gerekliliğinin anlatılması ve değişimin nasıl olacağının ortaya konulması ile oluşan bir bilinçtir. Daha tam deyişle, mevcut düzenin ekonomik, toplumsal, politik, kültürel vb. her alanda teşhiri, değişimin neden zorunlu olduğunun sergilenmesi ve nasıl değişeceğinin ortaya konulması devrimci örgütün faaliyetinin temel ve genel içeriğidir. Bu faaliyet, propaganda ve ajitasyon çalışması olarak da ifade edilebilir. Genellikle bu çalışma, ajitatörler ve propagandistler ile yürütülür (sözlü). Bunun yanında yayın yolu ile de yürütülebilir. Ve tüm bu faaliyetler sonucunda bilinçlenen kitleler örgütlenir. Lenin bu durumu, siyasi gazete temelinde şöyle ifade etmektedir: "*Bir gazete yalnızca kolektif bir propagandacı ve kolektif bir ajitatör değil, aynı zamanda kolektif bir örgütleyicidir.*"

Lenin'in bu sözleriyle, propaganda ve ajitasyonun doğrudan örgütlenmeye yönelik olduğu ve örgütlenmeyi sağladığı iyice açığa çıkmaktadır. Lenin, siyasi gazeteyi temel araç olarak ele alır. (Biz bu mücadele biçimini klasik politik kitle mücadele biçimi olarak tanımlıyoruz.) Burada her mücadele biçiminde görülen genel özellikler belirginleşmektedir: Ajitasyon, propaganda, siyasi eğitim ve örgütlenme. İşte silahlı propaganda da, bir politik mücadele biçimi olarak,

herşeyden önce ajitasyon, propaganda, siyasi eğitim ve örgütlenme faaliyetlerini içerir. Ancak klasik politik kitle mücadelesinden farklı olarak, araç, bir siyasi gazete değil, gerilla savaşıdır. Bu, silahlı propagandayı diğer mücadele biçimlerinden ayıran özelliğidir (karakteristiği). Bu nedenle diyoruz ki, gerilla, kolektif bir ajitatör ve kolektif bir propagandacı olduğu kadar, kolektif bir ögütleyicidir de. İşte ülkemizde revizyonistler ve oportünistler bu gerçeği tahrif ederek, bu genel özellikleri salt siyasi gazeteye özgüymüşcesine ele almışlar ve buna bağlı olarak da silahlı propaganda bir askeri mücadele biçimi gibi sunulmuştur. Bu durum somutta, silahlı eylem ile gerilla eyleminin, gerilla eylemi ile silahlı propagandanın karıştırılması şeklindeki yanılgılara yol açmıştır. Son tahlilde, tüm sağ sapmaların çıkış noktası olan bu karışıklık sonucunda, silahlı propaganda politik değil askeri, kitlevi değil ferdi bir mücadele olarak tanıtılmaktadır. Ve çoğu zaman devrimci unsurların da, konuyu bu şekilde kavramalarına neden olmaktadır.

Öncü Savaşını yürüten örgüt için sorun, politik mücadele biçimi olarak silahlı propagandanın, genel ve özel nitelikleriyle ve bütünsel olarak ortaya konulmasıdır. Revizyonistlerin ve oportünistlerin tahrifatları ancak bu yolla önlenebilir.

Silahlı propaganda, gerilla savaşını araç olarak ele alan bir politik mücadele biçimidir. Bu araç, yani gerilla savaşı, yürütüldüğü alana ve koşullara göre iki ana bölüme ayrılır: Kır gerilla savaşı ve şehir gerilla savaşı. Kır gerilla savaşı, niteliği gereği açık savaştır ve bu savaş hareketli gerilla birliği ya da birliklerince yürütülür. Kır ge-

rilla savaşının bu özelliği, onu şehir gerilla savaşından ayıran yanıdır.

Kır gerilla savaşı, amiyane bilgiyle bir "vur-kaç" savaşı olarak tanımlanır. Ama "vur-kaç" taktiği sanıldığının aksine, ne kır gerilla savaşına özgüdür, ne de genel olarak gerilla savaşına. Örneğin, bir hareketli savaş da "vur-kaç" taktiğini uygular. Biz, bu tür amiyane bilgiye dayalı günlük dilin sözcükleriyle gerilla savaşının tanımlanamayacağını söylüyoruz. Gerilla savaşı, kır ve şehir gerillası olarak, basit ve yalın bir "vur-kaç" taktiği değildir. Gerilla savaşı, bir bütün olarak bir savaş biçimidir.Bu savaş biçimi hem yıpratma işlevini, hem imha görevini yerine getirebilecek özelliklere sahiptir. Gerilla savaşı bu çok yönlülüğü ve esnekliğiyle, diğer savaş biçimleriyle birlikte ele alınabilir. Düzenli orduya yardımcı bir güç olarak gerilla, düşman mevzilerinin gerisinde yıpratma ve imha eylemlerini gerçekleştirir. (Halk Savaşında, çoğu zaman, gerilla bu şekilde tali bir yere sahiptir.) Bizim Öncü Savaşı bağlamında ele aldığımız gerilla savaşı, düzenli halk ordusunun bulunmadığı ve halk kitlelerinin savaşa fiilen girmediği koşullarda, emperyalizme ve oligarşiye karşı ve onların denetiminde bulunan bir arazide (kır ya da şehir) yürütülen bir savaş biçimidir. Bu savaş, Öncü Savaşında gerçek ve sabit bir gerilla üs bölgesi olmaksızın yürütülür ve bu nedenle gerilla gücü sürekli hareket halindedir ve yine düşmanın kırsal alanlardaki güçlerine karşı durabilecek bir güçtür (birlik) (kırsal alanlarda, bu savaş gücünü **hareketli gerilla birliği** olarak tanımlıyoruz).

Kır gerilla savaşı alanında Latin-Amerika'da ortaya çıkmış yanlış anlayışları ele alarak konuyu

biraz açalım. Bu yanlış anlayışların başında "**sabit üsler teorisi**" gelir. Bu teori, Öncü Savaşı ile Halk Savaşını birbirine karıştırdığından, kır gerilla savaşının başlangıçtan itibaren bir gerilla üssüne, daha tam deyişle söylersek gerilla üs bölgesine dayanarak yürütülmesi gerektiğini ileri sürer. Onlara göre, bu gerilla üssü savaşın arka cephesi olarak ele alınır ve buna göre örgütlenir. Böylece başlangıçtan itibaren kitleler büyük birimler halinde (bölge olarak) örgütlenir. Sonuçta gerilla savaşı, düşman saldırılarının başlamasıyla birlikte bu kitle örgütlerini, üs bölgelerini korumaya yönelir. Ve doğal olarak işin başında yok edilir. Che, devrimcileri bu konuda, "*gerillanın arka cephesi, onun sırt çantasıdır*" diyerek uyarmıştır. Kır gerilla savaşının hareketliliğinin bu öne çıkışı, bir başka hatalı anlayışın gelişmesine de yol açmıştır. R. Debray'ın formüle ettiği fokoculuk, Che'nin uyarısını yanlış değerlendirerek, kır gerilla savaşının hiçbir ön hazırlık olmaksızın ve ülke çapında örgütlü bir yapıya dayanmaksızın verilebileceği düşüncesine dayanır. Bu anlayışa göre, gerilla, bazı teknik hazırlıktan (malzeme, silah temini, askeri eğitim, malzeme depoları ve kısmi arazi bilgisi gibi) sonra kırsal alanlarda harekete geçmelidir. Ülkede milli krizin olgun olduğu düşünüldüğünden (ya da hiç önemsenmediğinden), gerillaya kısa sürede büyük güçlerin (kitlelerin) katılacağı ve Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşeceği beklenilir. Kaçınılmaz olarak bu anlayışla harekete geçen gerilla, düşmanın stratejik ve taktik kuşatması ile hareketliliğini yitirir ve sonra da yok edilir. (Burada gerillanın açık sınıra sahip olması belli bir avantaj olarak görünse de, uzun dönemli bir

avantaj oluşturmadığı için önemsizdir.)

Diğer bir hatalı anlayış da "gizli silahlı propaganda" adı verilen yöntemde görülür. Bu anlayışa göre, 3-5-7 kişilik küçük silahlı güçler (gerilla da denilebilir) kırsal alanlara dağılır ve köylüler arasında propagandaya girişirler. Bu faaliyetin ilk döneminde silahlar gizlenmiştir. Köylüler arasına giren bu unsurlar, bir yandan hasat dönemine kadar köylülerle birlikte çalışır ve üretime katılırken, diğer yandan araziyi yakından tanırlar. Zamanı geldiğinde silahlarını alarak, bu faaliyetle örgütlenen köylüleri de yanlarına alarak gerilla savaşına başlarlar. Bunlar, merkezi bir örgüte bağlı olarak gerilla savaşını yürütse de, eldeki silahlı güç, düşmanın en küçük silahlı gücünden zayıftır ve bu da mekanda güçlerin yoğunlaştırılması yoluyla bile giderilemez. Son tahlilde Öncü Savaşı ile Halk Savaşının bir ve tek olarak ele alınmasının ve milli krizin olgun halde bulunduğu varsayımına dayanan bu anlayış, Çin ve Vietnam Halk Savaşı'nın dogmatik ele alınışından başka birşey değildir. Ülkemizde İ. Kaypakkaya tarafından savunulan bu anlayış pratikte tam bir çıkmaza girmiş ve gerilla savaşı birkaç muhtarın öldürülmesinden öteye geçememiştir. Genellikle amiyane ve eksik bir stratejik bakışa dayanan bu anlayış, 12 Eylül sonrasındaki genel dağınıklık ve kargaşa döneminde yeniden canlanma olanağı bulmuştur. (Pratikte bu çizgiyi yürütenlerin bunun bilincinde olup olmamaları hiç önemli değildir.) Çokluk 3-5-7 ve bazen 10-15 kişilik silahlı gruplara dayanan bu yol, Öncü Savaşının amaçları yönünde önemli bir etkinlik gösteremeden başarısızlığa uğrar. Çok seyrek olarak ve büyük çabalarla bu

silahlı gruplar bir araya getirilerek 30-40 kişilik bir güç olarak gerçekleştirilmiş birkaç eylem ise, etkileri ne olursa olsun, bu etkiyi örgütleyemez ve zaman içinde de yarattığı etkinin altında ezilir. Etkinin altında ezilirler, çünkü bu etkiyi yaratan harekat, kitlelerde daha üst eylemlerin yapılması ve sürdürülmesi beklentisi yaratır. Silahlı güç savaşı tırmandırmak zorunda kalır, ama etkiyi örgütleyemediği için buna uygun güce sahip değildir. Diyebiliriz ki bu çizgiyi izleyenler, ya tekrar küçük gruplara bölünerek savaşı geriletecekler-dir, ya da gerçek bir gerilla birliğine dönüşeceklerdir. Ancak bu ikinci yola girdiklerinde ise, sorunların ilk oluşumdan ve o ana kadar tasarladıklarından çok farklı olduğunu, var olan tüm bu planlardan vazgeçilmesi gerektiğini göreceklerdir. Bu şekilde topyekün bir değişiklik ise eylemleri durdurmadan gerçekleştirilemez.

Kır gerilla savaşının hareketli gerilla birliği temelinde yürütülmesi, sözcüğün gerçek ve tam anlamıyla silahlı propagandanın yürütülmesine olanak tanır. Hareketli gerilla birliği, gelecekteki Halk Ordusunun -düzenli ordu- çekirdeği olarak, kendi operasyon alanında propaganda, ajitasyon, siyasi eğitim ve örgütleme faaliyetlerini yürütür. Doğrudan gerillalarca yürütülen bu çalışmalar sonucunda gerillaya yeni yeni unsurlar katılır. Böylece gerilla birliği genişler, büyür ve buna paralel olarak operasyon alanı genişletilir, yeni gerilla cepheleri açılır. Bu süreçte temel yönetim ilkesi stratejik merkezi yönetimdir.

"Stratejide merkezileşme ile taktikde merkezden uzaklaşma... Başka bir deyişle, iradede birlik, uygulamada ise çeşitli yöntemlerin kullanılması, parçaların, kendilerine vücut veren

bütüne bağımlı olma hali, ve sonuç olarak, bütünü oluşturan çeşitli bileşenlerin hareketlerinde özerk olması durumu. En küçükten en büyüğe doğru gelişen ve sanki kendiliğinden oluşuyormuş hissini veren bu süreç ... Böyle bir uygulama, tartışma götürmez bir merkezi yönetim sistemini içerdiği için ve subaylarla birliklere eylem özgürlüğü sağladığı için yararlıdır. Merkezi yönetim güçlü olduğu oranda, bu yönetimin başlangıçta saptadığı strateji kesinlik ve sağlamlık kazanacak, dolayısıyla çeşitli cephelerin ve birliklerin taktik esnekliği de o ölçüde artacaktır. Eldeki olanakların ve adamların tek bir üsde yoğunlaştırılması, tek bir askeri doktrinin yaygınlaşmasını sağlar ve böylece bütün militanlar savaşın ateşinde yoğrulur ... Yine bu yoldan, subaylar belli bir moral, politik ve askeri eğitimden geçmiş olur, zamanı gelince de, gerilla yönetimi, bu subaylara, hareketlerini denetlemeye gerek duymaksızın, bir bölgenin ya da bir cephenin stratejik yönetimini rahatça devredebilirler. Çünkü bütün bu elemanlar aynı eğitimden geçmiş olduklarından, ortak bir ruh halini, ortak bir taktik ve ortak bir askeri tırmanma politikasını benimsemişlerdir."[47]

Silahlı propagandanın politik mücadele biçimi olarak kırsal alanlarda bu sürdürülüşü, görüldüğü gibi bir yandan politik amaçları göz önünde tutarken, öte yandan gerilla savaşının gelişimini hesaba katar. Bu da savaşın politikleşmiş askeri savaş olmasından kaynaklanır. Kır gerilla savaşı, halk kitlelerinin tüm şikayet ve taleplerini doğrudan iletecekleri bir güç oluşturur ve

[47] Regis Debray, *Che'nin Gerillası, s. 95-96*

onlara gerçek bir "kürsü" sağlar. Böylece kır gerilla savaşı, düzene karşı tepkilerini açığa vuran ya da vurmak durumunda bulunan kitlelerin politik mücadele biçimi haline gelir. İşte bunlar Öncü Savaşının temelini oluşturur.

Ancak silahlı propaganda sadece kırlara özgü bir mücadele biçimi değildir. Şehir gerilla savaşı temelinde şehirlerde de silahlı propaganda yürütülebilir ve yürütülmesi zorunludur. Bu zorunluluk, askeri nedenlerle olduğu kadar ve hatta bundan daha çok politik amaçlar açısından da mevcuttur. Ama şehirlerin kendine özgü koşulları nedeni ile, buralardaki silahlı propagandanın mekanizması, kırsal alanlardakinden farklıdır. Bu farklılık, en açık biçimde kır gerilla savaşı ile şehir gerilla savaşı arasındaki farkta görülebilir.

Şehir gerillası, kır gerillasının aksine, kitlelerle doğrudan, yani silahlı bir güç olarak araçsız temas halinde değildir. Bu nedenle kitlelerle temas kurmak ve sürdürmek için yardımcı araçlara gereksinme duyar. (Bildiri, broşür, bülten, duvar yazısı, pul, afiş, pankart, ses aygıtları, kitle iletişim araçları gibi.) Bu araçların her birinin kullanımı bir gerilla eylemi olarak düşünülür ve bu anlayışla yürütülür. Şehir gerillasının gizliliği ile kır gerillasının açıklığı arasındaki fark net biçimde kavranılmak zorundadır. Şehirlerde yürütülen silahlı propaganda, yukarıdaki nedenlerden dolayı, etkiyi yaratan güç ile etkiyi örgütleyen gücün göreli bir ayrışmasına yol açar. Bir başka deyişle etkinin yaratılmasıyla etkinin örgütlenmesi arasında bir eş zamanlılık sözkonusu değildir.

İkinci olarak, koşullar olgunlaştığında şehir gerillasına kitlesel katılım sözkonusu olamaz; **katılım bireyseldir, kadrosaldır.** Bunun anlamı

ise, şehir gerillasının zaman içinde bir halk ordusuna dönüşemeyeceğidir. Koşulların olgunlaştığı bir evrede meydana gelen kitlesel katılım, şehir gerilla savaşları yerine şehir ayaklanmalarının geçmesine yol açar. Bu yüzden, şehir gerilla savaşı, kendi iç evrimiyle ve koşulların şehirlerde olgunlaşmasıyla kitlesel bir hareketi (silahlı ayaklanma vb.) tek başına başlatıp, yürütemez. Bu, ülke çapındaki gelişmeye bağlı ve kır gerillasına tabi olarak merkezi devrimci örgüt tarafından gerçekleştirilebilir. Bu nedenle de, şehir gerilla savaşı kır gerillasına tabidir ve ona göre biçimlenir. Bunun nasıl olacağı ise, doğrudan stratejik rota ve stratejik hedef tarafından belirlenir.

Şehir gerilla savaşının sınırlılığına göre biçimlenen şehir silahlı propagandası, sık sık klasik kitle mücadele biçiminin yürütüldüğü kanısını uyandırarak sağ-pasifist anlayışların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu yanılsama, tali mücadele biçimlerinin etkiyi örgütlediği, yani bu biçimlerin örgütleyici olduğu, silahlı propagandanın böyle bir işlevi olmadığı, bu nedenle de silahlı eylemle özdeşleştiği şeklinde bir sağ-sapma oluşturur. THKP-C'nin tarihinde ilk kez 1971-72'de ortaya çıkan bu sağ-sapma, ülkedeki revizyonizmin ve pasifizmin örgüt içindeki bir uzantısından başka birşey değildi. Yıllar boyu görülen çeşitli sağ-sapmaların, az da olsa, bazı devrimci unsurları etkilemelerinin temelinde bu yanılsama yatar. Bu yanılsama, şehirlerde yürütülen silahlı propagandanın, herşeyden önce kendine özgü eylem biçimleri oluşturmak zorunda olduğu ve ülkemizde bugüne kadar görünen biçimlerin geçicilik alanını oluşturduğunun anlaşılma-

ması demektir. Oluşturulması gereken biçimlerin ülkemizde bilinmiyor ya da uygulanmamış olması bu gerçekliği değiştirmez. Mücadelenin gelişimine paralel olarak, bugün için bilinmeyen pek çok yeni eylem türlerinin ortaya çıkması, tarihsel olarak kaçınılmazdır. Bugün için şehir gerilla savaşının dar boyutlu pratiğinin, şehirlerdeki silahlı propagandanın diğer (tali) politik mücadele biçimleriyle karıştırılmasına yol açtığı söylenebilir. Şehir gerilla savaşının, Öncü Savaşının başlangıcında yeni biçimler yaratacağı beklenemeyeceği gibi, savaşın en üst ve en sert düzeyden başlatılması da söz konusu değildir. Öncü Savaşına çeşitli nedenlerle şehir gerillasıyla başlanılmış olması çeşitliliğin engelidir de. Kır gerilla savaşının başlatılmasına paralel olarak geliştirilecek olan şehir gerilla savaşı, o zaman eylem alanının genişlemesi, eylem hedeflerinin çoğalması ve eylem biçimlerinin çeşitlendirilmesi ile yüzyüze gelir. Ama tüm evrelerde geçerliliğini koruyan şehir gerilla savaşının kendi sınırlılığıdır.

Şehir gerillasının bu sınırlılığını Brezilyalı bir yazar şöyle özetlemektedir:

> "Şehir gerillası gizliliği yüzünden kitlelerden mahrumdur. Kırlardaki hareketli stratejik birlik zaman içinde gelişmek için, mekanda geri çekilebilir, çünkü kır gerilla savaşı, gerillalara hareketlilikle savaş için uygun alan seçme olanağı sağlayan bir yıpratma savaşıdır. Diğer taraftan şehir gerilla savaşı ise, sadece aynı operasyonları sürekli yineleyebilir. Gizli bir destek üssünden (apartman vb.) yola çıkarak, tekrar çıktığı noktaya geri dönerek, aynı hedeflere saldırır. Güç toplamada bir etken olan zaman, kır gerilla

hareketinde yavaş yavaş güçler dengesini değiştirmek ve sürekli olarak köylü kitlelerinin bölümler halinde katılımıyla bir halk ordusu oluşturmak için yararlanabilirken, şehir gerillası açısından aynı etkiye sahip değildir. Silahlı öncü ile kitleler arasında sürekli temas olmadığına göre, öncü müfrezenin bir halk ordusuna dönüşmesi şeklinde bir gelişme şehirlerde olmayacaktır. Bu demektir ki, şehir gerillası eylemi bir kitle mücadelesi değildir. Şehir öncüsü bu yüzden bir isyan odağı, yani devrimci kadroların politik-askeri öncüsü, bir örgütü olması imkânsızdır; uzatılmış savaş yoluyla bir ayaklanmaya doğru da gelişemez. **Şehir gerilla hareketine katılım bireysel katılımdır; şehir gerilla hareketi yeni kadrolar gerektirir, kitleler değil.**"[48]

"İkinci olarak, kır gerilla savaşının aksine, şehir silahlı mücadelesi gerilla eylemi ile kitle mücadelesini eşzamanlı olarak gerçekleştiremez."[49]

Burada Latin-Amerika'ya özgü terminolojinin getirdiği farklılıkları (örneğin "ayaklanma" kavramının özgün içeriği) bir yana bırakırsak, şehir gerilla savaşının sınırlarının net biçimde sergilendiğini söyleyebiliriz. İşte bu sınırlılık, silahlı propagandanın şehirlerdeki biçimlenişini belirler ve tali mücadele biçimlerine ilişkin bazı araçların kullanımını gerektirir. Ama bu araçlar, şehir gerilla savaşına (temel araç) göre biçimlenir.

[48] J. Quartim, *The Dictatorship and ArmedStruggle in Brazil, s. 179-180*
[49] J. Quartim, *age, s.13*

Özetlersek, şehirlerde yürütülen silahlı propagandada, etkinin yaratılması ile etkinin örgütlenmesi arasında bir eşzamanlılık mevcut değildir. Şehir gerillası para, silah ve belgelere el koyma, sabotaj, şehirlerdeki oligarşik baskı güçlerinin taciz edilmesi, pusu kurma, baskın, bir semtin işgali gibi eylemler gerçekleştirirken, gizlilik ve eylem süresinin kısalığı nedeniyle kitlelere doğrudan hitap edemez. Bunu tali araçlarla (bildiri, bülten, afiş vb.) gerçekleştirir ve kitle içinde bulunan kadrolar aracılığıyla siyasi eğitimi yürütür, yani katılımları sağlar. Bu da örgüt içinde yaygın bir işbölümü ve uzmanlaşmaya neden olur ve doğal olarak kadroların politik ve askeri görevlere göre ayrışması ortaya çıkar. Böylece kadrolar arasında bir farklılaşma ve yabancılaşma gündeme gelerek, örgüt bütünlüğüne zarar vermeye yönelir. Ayrıca şehir gerilla savaşının tekniği, belli bir şehirde gerillanın sayısının sınırlı kalmasına yol açar. Yeni katılımlarla şehir gerilla savaşının genişletilmesi olanaksızdır. Bu durumda da, yeni kadrolar gereksiz işlerde kullanılarak ya da az güçle yapılacak bir işi çok sayıda kadroyla yaparak verimsizleştirilir. İşte şehir gerilla savaşının sınırlılığının getirdiği bu olumsuzlukların da gösterdiği tek gerçek, şehir gerilla savaşının kır gerilla savaşına bağlı olması gerektiği ve kır gerilla savaşından bağımsız olarak gelişemeyeceğidir. (Bu, bağımsız geliştirilemez demek değildir. Şehir gerillası, şüphesiz kır gerillasına bağlı olmaksızın geliştirilebilir, ama sonuç tam bir yıkım olur. Ülkemizde bunun sayısız örneklerini yaşadık, ama gene de 1962 yılında Venezüella'da yaşanılanlar öğreticidir.) Şehir silahlı propagandasıyla örgütlenen ve giderek

sayısı artan yeni unsurların kır gerillası içinde mevzilendirilmesi kaçınılmazdır.

Böylece kır ve şehir gerilla savaşı temelinde silahlı propagandanın durumunu görmüş bulunuyoruz. Ancak yine de silahlı propagandanın politik yanı yeterince açıklığa kavuşturulmamış olarak durmaktadır. Pratikte çalışan kadro için önemli bir konu olan bu yan, son tahlilde Öncü Savaşının amacının somutlaştırılması demektir.

Öncü Savaşının amacını, suni dengeyi bozmak ve Halk Savaşına uygun olarak kitleleri bilinçlendirip örgütlemek olarak ifade ettik. Bu iki yön, birbirine bağlı olarak, gerilla savaşının (kır ve şehir) amaçlarını ifade eder, yani onun politikleşmiş niteliğini oluşturur.

Suni dengeyi bozma amacı, bu dengeyi korumaya ve sürdürmeye yönelik olan oligarşinin siyasi zoruna karşı alınacak tavır olarak belirginleşir ve bu da en açık biçimiyle oligarşinin zor güçlerine (resmi ya da sivil) ve bu gücün faaliyetlerine karşı mücadelede ortaya çıkar. Bu tavrın hangi biçimde ortaya çıkacağı somut durum tarafından belirlenir. Örneğin 1 Mayıs 1977'de meydana gelen kitle katliamı somut bir durumdur ve bu durum karşısında alınacak tavır (gerilla eylemi olarak) suni dengeyi bozmaya yönelik olacaktır. Ama "nasıl bir eylem yapılmalıdır" sorusunun yanıtı ancak bu somut durum tarafından belirlenir. Bu somut durum, salt olayın boyutlarını kapsamaz, ayrıca o koşullardaki güçler dengesini ve devrimin stratejik rotasının neresinde bulunduğunu da içerir. Öte yandan, her durumda emperyalizmin işgali ve sömürüsü, oligarşinin niteliği, amaçları, politikası, sömürü yöntemleri kitlelere anlatılmak ve gösterilmek

zorundadır. Son tahlilde kitlelerin siyasi eğitimi, bilinçlendirilmesi olan bu görev, devrimci öncünün genel ve sürekli görevidir. Yine de bu görev, soyutun propagandası, teorik çözümlemelerin öğretilmesi demek değildir. Bu görev, somut olaylardan (örneğin zamlar, vergi artırımı, ekonomik kararlar, çıkartılan yasalar, baskılar vb.) yola çıkarak yerine getirilir. Sözün özü, genel ve sürekli görev olarak siyasi gerçekleri açıklama kampanyası, örneğin "ülkemizde emperyalist işgal var" şeklinde genel ve soyut bir kampanya değil, bu olgunun somut görünümlerinin teşhirine dayalı bir kampanyadır. Devrimin stratejik hedeflerini ifade eden ve buna yönelen somut gerçekler nereden bulunabilir diye düşünmek tam bir çaresizlik ve bilinçsizlik ifadesidir. Şöyle çevresine bakan herkes, mevcut düzenin hergün, her saat, her dakika bu gerçekleri ürettiğini görecektir. Bir öğrenci eylemine yönelik bir uygulamada, bir mahkeme kararında, bir parlamento tutanağında, vergi dairesinde, tapu işlemlerinde, banka kredilerinde, bir toplu iş sözleşmesinde, tarım ürünlerinin taban fiyatlarında, hammadde dış satımlarında, bir devlet ihalesinde vb. bu gerçekleri bulmak mümkündür. Ve biz devrimci öncü olarak, bu gerçekleri, bıkmadan, usanmadan teşhir etmek, ortaya koymak ve anlamlarını kitlelere anlatmak zorundayız. Bu görevi, kırda ve şehirde, temel olarak gerilla savaşını yürüterek ve gerilla eylemleriyle birlikte yerine getirmek zorundayız ve yerine getireceğiz. (Ancak Öncü Savaşının belli bir evresine kadar, bu gerçeklerin, ülke çapında ve tüm kitleyle olan bağlantısı açık olanlarını öne çıkarmak sözkonusudur. Bazı yerel ağırlıklı gerçekler, ilk anlarda istense bile,

gerilla savaşı açısından belli bir hedef oluşturmayabilecektir. Bu yönetimsel ve somut planlamaya ilişkin bir konu olduğu için daha fazla ele almayacağız.)

Evet, kitleleri bilinçlendirmenin yolu siyasi gerçekleri teşhir etmekten geçer ve bilinçlenen kitleler, birey düzeyinden başlanarak örgütlenir. Ama bu örgütlenme, şu ya da bu biçimde değil, Halk Savaşını başlatmak ve yürütme amacına uygun olarak yapılır. Yine de tüm bunlar Öncü Savaşının bir yönüdür. İkinci yön (ikincil değil) suni dengeyi bozmaktır. Bu da Öncü Savaşının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve Halk Savaşına dönüştürülmesi demektir. Bu yön gerilla savaşının planlanmasıyla bağlantılıdır ve bu planda, örgütlenen bireylerin nasıl mevzilendirileceği sorusunu yanıtlar.

Oligarşinin siyasal zoruna yönelik savaşa, şehir gerillasıyla başlanılmıştır. Bunun nesnel ve öznel nedenlerini daha önceki yazılarımızda ifade ettiğimiz için yinelemeyeceğiz. Burada şehir gerilla savaşının nasıl kavranıldığını, yanlış anlayışlarla birlikte ele alarak, ortaya koymakla yetineceğiz.

Evet, Öncü Savaşına şehir gerillasıyla başlanılmıştır, ancak bu şehir gerillası "metropol gerillası" değildir. "Şehir fokoculuğu" olarak da bilinen büyük kent (metropol) gerillacılığı şehir gerilla savaşını (teoride ne derse desin) tek savaş biçimi olarak ele alan bir anlayıştır. Kimi zaman tali politik mücadele biçimlerinin öneminin yadsınmasıyla birlikte görülen bu tek boyutlu ve tek mekanlı anlayış, büyük kentlerde yürütülen gerilla savaşının, suni dengeyi bozacağı ve böylece Öncü Savaşının hızla Halk Savaşına dönüşeceği

koşulları oluşturacağını düşünür. Bu nedenle de, oldukça uzun süreli bir şehir gerilla savaşından sonra kır gerillasına geçmek ve Halk Savaşını başlatmaktan söz edilir. (Çoğu zaman kentlerde "kurtarılmış bölgeler" yaratma ile yaşam süresinin sonuna gelinir.) Bu şekilde ele alınan şehir gerilla savaşı, büyük kentlerle sınırlı -çoğu zaman tek bir kentle- ve temel olarak buralardaki baskı güçlerine karşı bir açık savaş haline dönüşür. Bu çizgi, silahlı eylemin kendi kendine propagandasını yapacağını düşünerek, silahlı propagandayı yalın bir gerilla eylemine indirger ve ekonomik-demokratik kitle örgütleriyle (legal) ya da bunlar içinde politik çalışma ile örgütlenmeye çalışır. Herşeyden önce devlet otoritesinin ülke çapında ve merkezi olduğunu, suni dengenin ülke çapında bozulması gerektiğini (milli -ulusal- kriz esprisi) kavrayamamış olan bu militan "sol" çizgi, kırsal mücadelede görülen "fokoculuğun" kentsel yansısından başka birşey değildir ve sol kendiliğindenciliktir. (Zaten bu çizginin teoride savunduğu kır gerillası tam anlamıyla kırsal "fokoculuk"tan başka birşey değildir.)

Bizim şehir gerilla savaşına bakışımız, doğrudan krizin milli niteliği ile suni dengenin ülke çapında olmasına dayanır. Şehir gerilla savaşı birkaç büyük kentle sınırlı ve bu kentlerde yürütülen savaş biçimi olarak ele alınamaz. Bu savaş, gerilla savaşı tekniğine (taktiğine) uygun her şehirde yürütülebilir ve yürütülmek zorundadır. Bu nedenle, ülkemizde, hemen hemen tüm il merkezleri ile nüfusu ve alanı belli bir düzeyin üstünde olan ilçelerde şehir gerilla savaşı yürütülebilir. Ancak tek tek il merkezlerinin ya da büyük ilçe-

lerin kendi yerel (iç) koşulları, yapılacak eylemlerin biçimini, kullanılacak gücü belirler. İşte bu şekilde ele alınan şehir gerillası ile Öncü Savaşına başlanılmıştır. Biz bu durumu, bu ele alış tarzımızın ayırıcı özelliklerini belirtmek için, "şehir gerilla savaşı taktikleriyle ülke çapında" eylem yapmak olarak formüle ettik.

Bu Öncü Savaşının **ilk evresidir.** Bu evre, ülke çapında örgütlenmiş gücün, gerilla savaşını öğrendiği, gücünü denediği, kitlelere savaşçı bir örgütün varlığının duyurulduğu, daha üst ve daha sert silahlı eylemlerin yadırganmayacağı bir ortamın yaratıldığı ve kır gerilla savaşının hazırlıklarının yoğunlaştırıldığı bir evredir. Bu evredeki gerilla eylemleri taciz ve tahrip eylemleri biçimindedir. (Günlük dilde bunlar bombalama, kurşunlama eylemleri olarak ifade edilerek sıradanlaştırılmıştır.) Eylemlerin merkezi bir harekat olarak planlanması esastır. Yerel eylemler, ancak merkezi plana uygun olarak ve iç koşulları elverişli şehirlerde yapılır. Bu evredeki silahlı eylemler, profesyonel olmayan ve yetkin bir askeri eğitimden geçmemiş herkesin gerçekleştirebileceği kadar yalın ve teknik olarak gelişkin, ama basit eylemlerdir. Eylemlerin merkezi bir harekât olarak planlanması ve senkronize (eşzamanlı) gerçekleştirilmesi nedeniyle, yarattığı etki, eylemin biçiminden bağımsızdır ve büyüktür. Geniş kesimlerin bu tür harekatlarla askeri olarak eğitilmesi mümkün olur.

İkinci evre, gene şehir gerilla savaşı bağlamında gerçekleşir, ancak bu kez gerilla eyleminin niteliği ve niceliği artmıştır. Bu evreyi, ilk evreden ayırmak için "kır gerilla savaşı taktikleriyle şehir gerillası" olarak tanımlıyoruz. Bu evrede,

devrimci öncü eğitimini tamamlar. Ancak bu evrede, ilk evrenin eylem biçimleri terkedilmez. Taciz ve tahrip (sabotaj) temelinde şehir gerilla savaşı tekniğiyle ülke çapında eylemler sürdürülürken, devrimci öncünün merkezi gücü kır gerillası tekniği ile şehir gerilla savaşını yürütür. Bu savaş tekniği, biçim olarak "metropol gerillası" ile benzeşlik gösterse de, amaç ve örgütlenme olarak ondan farklıdır. Bu evrede merkezi silahlı güç, daha üst ve daha sert silahlı eylemlere yönelmiştir ve şehirlerle sınırlı olarak taciz, tahrip ve imha eylemlerine girişir.

Üçüncü evre, şehir gerilla savaşından kır gerilla savaşına geçiş niteliğindedir. Bu evrede, kır gerilla savaşının hazırlıkları son kez denetimden geçirilir ve yeterli olup olmadığı sınanır (güç denemesi). Bu evre, "şehir gerilla savaşı taktikleri ile kır gerillası", açık savaşa son hazırlık evresidir. Bu evrenin savaş tekniğini, "şehir gerilla savaşı taktikleri ile kır gerillası" olarak tanımlıyoruz. Bu evrede de, ilk iki evredeki faaliyetler ve teknikler sürdürülür ve geliştirilir, yani şehir gerilla savaşı geliştirilmeye başlanır. Ama artık gerilla savaşı, fiilen ve resmen kırsal alanlarda da yürütülmektedir.

Dördüncü evre, kır gerilla savaşının başlatılmasıdır. Daha tam deyişle, hareketli gerilla birliği bu evrede harekete geçirilir.

Bu dört evre, genel olarak "*Kesintisiz Devrim II-III*"de formüle edilmiş olan stratejik rotanın ilk iki evresine denk düşer. Bilindiği gibi "*Kesintisiz Devrim II-III*"de dört aşamalı formülasyonun ilk iki evresi şöyledir:

"Birinci aşama: Şehir gerillasını yaratma,
İkinci aşama: Şehir gerillasını geliştirme.

Kır gerillasını yaratma ve kuvvet gösterisi.

Bu iki aşamada savaşın psikolojik yıpratma yönü ağır basacaktır."

İşte yukarıda ifade ettiğimiz dört evre, stratejik rotanın bu iki aşamasına denk düşer ve bunların ayrıntılaştırılmış halidir. Stratejik düzeyde ifade edilen çok yönlü mücadele bu şekilde olgunlaşır ve pratiğe geçirilir. Şehir gerillasının geliştirildiği ve kır gerillasının yaratıldığı evrede -bizim ayrıntılaştırılmış evrelendirmemizde dördüncü evre- Öncü Savaşı teorisi ile pratiği arasında tam bir aynılık ortaya çıkar. Bir başka deyişle bu evrede, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde ifade edilen diyalektik bütünlükler oluşur. Öncü Savaşının küçükten büyüğe, basitten karmaşığa doğru gelişimi böyle ilerler.

Kır gerillasının yaratıldığı evrede, devrimci silahlı güçler üç ana bölüm halinde örgütlenmiş durumda bulunur.

Birinci bölüm, Öncü Savaşının temel dinamiği olarak ve merkezi güçlere dayalı hareketli gerilla birliğince oluşturulur. Hareketli gerilla birliği, somut ülke koşullarına göre saptanmış belli bir operasyon alanında faaliyet gösteren silahlı propaganda gücüdür. Bu birlik bir yandan suni dengeyi bozma yönünde hareket ederken, öte yandan doğrudan (araçsız olarak) operasyon alanındaki kitlelerle temas kurarak, siyasi gerçekleri açıklar, onlara siyasi bilinç iletir, siyasi eğitimlerini yapar ve örgütler. Bu birlik, gelecekteki Halk Ordusunun düzenli birliklerinin çekirdeğidir.

İkinci silahlı güç tipi, gerilla birliğinin operasyon alanı dışındaki kırsal ve kentsel alanlarda örgütlenmiş bölgesel gerilla gücüdür. Bu güç,

kentlerde kır gerilla savaşı tekniği ile (taktiği ile) şehir gerillasını (ikinci evrenin temel savaş yöntemi) ve kırlarda şehir gerilla savaşı tekniği ile kır gerillasını (üçüncü evrenin temel savaş yöntemi) yürütür. Tüm faaliyetlerinde hareketli gerilla birliğine tabidir ve hareketli gerilla birliği ile maddeleşen stratejik merkezi komutaya bağlıdırlar. Yeni gerilla cephelerinin açılmasında bu silahlı güçlerin eylemleri özel bir yere sahiptir ve kır gerillası dışındaki örgütlenmeyi gerçekleştirir. Halk Savaşı evresinde Halk Ordusunun bölgesel birliklerinin nüvesi bu güçlerdir.

Üçüncü tip silahlı güç ise, ülkenin her yerinde (kır gerillasının operasyon alanı da dahil) gerilla eylemlerini sürdüren yerel ve mahalli silahlı güçlerdir. Bu güçler, basit, ama etkin şehir gerilla savaşı taktikleriyle savaşır ve gelecekteki milis ve yerel gerilla bu güçlerce oluşturulur.

Bu üç tip silahlı güç, son tahlilde, şehir ve kırın diyalektik bütünlüğünü gerçekleştirir. Şehir silahlı güçleri olarak yerel ve bölgesel güçler, şehirlerde ve şehirlerin niteliğine uygun olarak silahlı propagandayı yürütürler. Burada şehirlerde yürütülen silahlı propagandanın özgül durumundan kaynaklanan tali araçların kullanımına ilişkin güçlerin de, bu örgütlenme içinde yer alacağı unutulmamalıdır. Kırsal silahlı güçler ise, hareketli gerilla birliği, bölgesel ve yerel silahlı güçler olarak savaşı sürdürürler.

Gelinen evrede -**dördüncü evre**- Öncü Savaşının kır gerilla savaşı temelinde bu çok yönlü yürütülüşünde ağırlık suni dengenin bozulması amacındadır. Bu da, bir yandan oligarşinin siyasal zorunun açık uygulamalarına karşı tavır alınması şeklinde, somut durumlarca belirlenen

bir savaş olurken; diğer yandan bu siyasal zorun genel durumuna ve zor güçlerinin genel mevzilenmesine karşı yürütülür (taktik ve stratejik harekatlar). Daha önce suni dengeyi ele alırken gördüğümüz gibi, bu ikinci yan uzun süreli (uzatılmış) bir savaşın amacıdır ve doğrudan oligarşinin zor güçlerinin mevzilenmesine (konuşlanış) bağlı olarak planlanır, yürütülür. Bu nedenle de tüm savaş planlarının temelidir ve stratejik rotayı belirler.

Bu savaş planları yapılırken, herşeyden önce oligarşinin silahlı güçlerinin ülkemizdeki konuşlanışının (mevzilenme) Latin-Amerika ülkelerinden farklı olduğu gözönünde tutulmak zorundadır. Latin-Amerika'da bu konuşlanma, kolonyalizm döneminden kalma ve son tahlilde feodal bir örgütlenmeye dayanır. Buradaki örgütlenmede, askeri güçler şehir merkezlerinde konuşlanmıştır ve şehir bu askeri garnizonun çevresinde oluşmuştur. Böylece silahlı güçler (askeri garnizon) kent içinde mutlak egemen konumundadır. Bu konuşlandırma, Öncü Savaşında yoksul halk kitleleriyle temas kurmada bir avantaj sağlarken, kentlerin ele geçirilmesi evresinde önemli bir dezavantaj oluşturur.

Ülkemizde ise, oligarşinin askeri örgütlenmesi, kent merkezli bir garnizon örgütlenmesi şeklinde değildir. Bu durumun yaratacağı sorunlar karşısında geliştirilen yöntem ise, kent merkezlerinde polis teşkilatını güçlendirmek şeklinde olmuştur. Ordu birlikleri ise, genellikle kent dışında mevzilenmiştir. Bu durum, kentlerin kısa sürede kuşatılmasına olanak sağladığı gibi, kentlere karşı bir saldırı durumunda da savunmayı dışarda yapma ve savaşı buralarda kabul etme

şeklinde bir savaş anlayışı oluşturmaktadır.

Bu örgütlenmenin en önemli yanı, kentlerde başlatılacak bir kitle ayaklanmasının kolayca silah elde etmesini engellemesi ve ayaklanan kentin kolayca kuşatma altına alınabilinmesidir. Şüphesiz bu "avantaj", kentlere yönelik dış saldırı ile kentiçi ayaklanmanın koordinasyonu karşısında, kendi kendini yok eden bir avantajdır. Doğrudan yabancı işgale karşı oluşturulan ve köklerini 1919- 22 Kurtuluş Savaşı'nda bulan bu kent dışı savunma (mevzi savaş) kenti ve kentlileri arka cephe olarak kullandığı oranda etkili olma şansı vardır. Bundan öte bir Halk Savaşında, kırsal alanlarda gelişen bir Halk Ordusu karşısında tamamen etkisiz kalır. Kentlerdeki kitleler siyasal olarak devrim saflarına kazanıldığı durumda, bu kent dışı askeri mevzilenme, oligarşinin zor güçlerinin iki ateş arasında kalmasına ve yok olmasına neden olan bir handikap oluşturur. Yine de bu mevzilendirmenin hiç işe yaramaz olduğunu düşünmek yanlıştır. Özellikle kent dışında mevzilenmiş askeri birliklere yönelik kısmi ya da yerel saldırılar durumunda, açık ve geniş bir arazide mevzilenilmiş olmasının avantajı ortaya çıkar. Bir başka deyişle, bu garnizonların tekil ve cephesel saldırıyla ele geçirilmesi oldukça güçtür. Ama aynı oranda yıpratılması çok kolaydır. ABD'nin Vietnam savaşındaki askeri mevzilenişi, büyük ölçüde bu biçimdeydi ve Halk Savaşı karşısında ne kadar etkisiz olduğu açıkça görülmüştür. Özellikle bu mevzilenme, taciz eylemleriyle büyük bir psikolojik yıpratmaya yol açtığı ve askeri birlikleri garnizon sınırları içine kapanmaya ittiği gözlenmiştir.

Ülkemizde oligarşinin askeri örgütlenmesi-

nin bu biçimi, salt kentlere ve düzenli orduya ilişkin değildir. Kırsal silahlı güç olarak jandarma örgütlenmesi de aynı biçimde mevzilenmiştir. Kırsal alanda jandarma karakolları köy dışında ve ulaşım yerleri üzerinde konuşlanmıştır. Bu nedenle köy içi denetim, doğrudan devletin mülki yönetimine bağlı muhtarlık ve ihtiyar heyeti yoluyla sağlanır. Bir başka deyişle, köylerde, oligarşi ile işbirliği yapan insanlara dayalı bir iç denetim vardır. Genellikle büyük toprak sahiplerine, zengin köylüye, tefecilere ve tüccarlara bağlı olan bu kişiler, köy içindeki oluşumu izlemek ve askeri güçlere (jandarma) bildirmekle görevlidirler.

Kırsal alanlarda genel denetimi sağlamaya yönelik ve köydışı konuşlanmış jandarma örgütlenmesi (doğu ve güney-doğu bölgelerinde görüldüğü gibi), kısa sürede etkisizleşir ve karakol sistemi olarak çöker. 8-10 kişiden oluşan köy jandarma karakolu sistemi, gerilla birliği tarafından kolayca etkisizleştirilebilineceğinden, hızla garnizon düzenine geçilmektedir. Bu da kentdışı (il ve ilçeler olarak) ordu örgütlenmesinden farklı değildir. Zaten jandarmanın iç yapılanışında, bu düşünülerek, köy karakolları, ilçe dışındaki ve bölük düzeyinde (80-100 kişi) jandarma merkezlerine bağlanmıştır. Gerilla savaşının ilk anından itibaren karakollar hızla terk edilerek -bilinçli bir çekiliş- bu güçler kent merkezlerine yerleştirilir. Bu da, buralardaki gücün sayısal artışı demektir.

Özetlersek, oligarşinin silahlı güçleri (ordu, jandarma) kentlerde, ama dışında mevzilenmektedir ya da kısa sürede bu düzeni almaktadır. Bu onların stratejik mevzilenmesidir. Bu durum, kır gerilla savaşına karşı hareketli ve moto-

rize birlikler kullanılması şeklinde görünür olur. Kırsal denetimin, stratejik bir kuşatmayla sağlanması bu mevzilenmenin amacıdır. Bu ilk anda, gerilla güçlerinin kırsal alanlarda görece rahat etme ve barınma olanağına sahip olması şeklinde bir gelişme sağlar. Ama stratejik kuşatma içinde olunduğu için gerilla operasyon alanını kolay kolay terk edemez, genişletemez ve lojistik destek sağlayamaz. Bunları gerçekleştirse bile, eski duruma gelmesi zorlaşır. Havadan yapılan keşifler ve köy-içi denetim yoluyla (muhtarlık, ispiyonculuk ya da son haliyle "köy koruculuğu" vb.) yeri tespit edilen gerillalar motorize birlikler ve uçarbirlik harekatıyla mekan olarak (taktik planda) kuşatılır ve parça parça yok edilir. Bu uygulamada, oligarşinin zor güçleri için en etkin araçlar helikopterler ve kara ulaşım araçları olmaktadır. Gerilla birliği, ilk dönemde oligarşinin bu hava gücüne karşı kolay ve etkin bir savunma yöntemi geliştirmek zorundadır. Ayrıca kara ulaşımı işlemez hale getirilmeli ve köy-içi denetim etkisizleştirilmelidir. Ancak bu şekilde baskı güçlerinin mekanda güçlerini yoğunlaştırması önlenebilir. Buna paralel olarak oligarşinin stratejik kuşatması, onun kendi güçlerinin stratejik kuşatılmasına dönüştürülmek zorundadır. Bu da kentdışı mevzilerin sürekli tacizi ile sağlanır.

Tüm bu uygulama içinde politik yönü ağır basan yön köy-içi denetimdir. Bu denetimi etkisizleştirmede, doğrudan gerilla birliğinin faaliyeti kadar, bir bütün olarak devrimci örgütün diğer faaliyetleri de önemli bir yere sahiptir. Bu konuyu biraz açalım:

Kırsal alanlarda oligarşinin gücünü ve stra-

tejik kuşatmasını sağlayan köy-içi denetim ya da örgütlenme, herşeyden önce sınıfsal özelliklere sahiptir. Muhtar, ihtiyar heyeti ya da "köy korucuları" olarak yapılan bu örgütlenmenin dayanağını kırsal egemenlerin ekonomik gücü oluşturur. Seçim yoluyla işbaşına gelen muhtarlar, hangi partiye bağlı olursa olsun, son tahlilde köyün içinde bulunduğu ekonomik ilişkilere göre belirlenir. Genellikle tarım proletaryası, yoksul köylüler ve az topraklı köylülerin oluşturduğu köylerdeki muhtarlar bu sınıfsal yapıya ilişkin kişilerdir ve çokluk sosyal-demokrat partilere bağlıdırlar. Böyle köylerde köy-içi denetimin kolayca etkisizleştirileceği ve üstelik ele geçirilebileceği düşünülebilir, ama büyük ölçüde eksik ve hatalı bir düşüncedir. Bu tip köyler, herşeye rağmen salt bu sınıflardan oluşmaz. Yani homojen değildir. Sayısal olarak az da olsa orta-köylü ya da zengin-köylü bulunur. Bunlar nicelik olarak da az olduklarından, genel oya dayalı seçimlerde kendilerine bağlı adamların işbaşına gelmelerini her zaman sağlayamazlar. Bu nedenle köy-içi denetim, bu köylerde, bizzat bu köylüler tarafından sağlanır. Genellikle pazar için üretim yapan orta ve zengin köylü, bucak ya da ilçelerle sürekli temas halindedir. Bu temas ekonomik olduğu kadar siyasal bir ilişki şeklindedir. Normal zamanlarda (gizli faşizm) siyasal ilişkilerini doğrudan siyasal partilerle sürdürürler. Bunlar 80 öncesinde AP, MHP, CGP ve MSP iken, bugün ANAP ve DYP ile yürütülmektedir. (Bu RP'nin bunun dışında olduğu demek değildir. Bu parti bugün için sınırlı güçte olduğundan ifade etmedik. Aynı şekilde CHP ya da bugünkü sosyal-demokrat partiler de bazı yörelerde aynı işlevi üstlenmek-

tedir. Konuyu genel düzeyde ele aldığımız için, bunlar şimdilik ihmal edilebilir nicelikler sayılabilir.) Köy-içi gelişmeler, bu partilerin yerel yöneticilerine, neredeyse düzenli biçimde iletilir. Bu partilerin yerel yöneticileri, büyük ölçüde kasabaların (bucak ve ilçe olarak) "eşrafından"dır ve kaymakam, savcı, jandarma komutanı ve hükümet tabibi ile yakın temas halindedirler.

Ülkemizdeki 36.000 köyün büyük çoğunluğunda yaygın küçük-meta üretimi yapıldığından, orta ve zengin köylüler ile büyük toprak sahiplerinin, toprak ağalarının, tefecilerin ve tüccarların gücü etkin durumdadır. Yukarda ele aldığımız köylerin dışında kalan köylerde -ki çoğunluğu oluşturur- muhtarlar ve ihtiyar heyetleri, doğrudan "kır" egemenleri tarafından belirlenir ve bunların iç çelişkilerine göre değişir. Bu köylerde nüfusun çoğunluğunu yoksul ve az topraklı köylüler oluşturmasına rağmen, köyün ekonomik ilişkileri diğer kesimlerin elindedir ve varoluşları bu kesimlere bağlıdır. (Çelişkiler çok keskindir.) Genellikle kentlere yoğun göç sözkonusudur ve bu da kır egemenlerince belirlenir. Bu köylerde üretimde makina kullanımı fazladır. Gene de bu tip köyler, her bölgede aynı özellikler göstermezler. Feodal ilişkilerin tasfiye olmadığı bölgelerde bu tip köyler, toprak ağalarının denetiminde olduğu için, köy içi denetim köy nüfusunun tamamı kır yoksullarından oluşsa da aynı biçimde örgütlenir.

Bu tip köyler -isterse kapitalist ilişkilerin az geliştiği yerler olsun- kırsal alanlarda gericiliğin merkezleri olarak belirginleşir ve oligarşinin gelecekteki köy sivil silahlı güçleri olarak örgütlenme potansiyelinin en yüksek olduğu yerlerdir.

Oligarşinin köy-içi denetimini kırmak ve giderek bu denetimin devrimci örgütün (somut olarak söylersek gerilla birliğinin) eline geçmesinin teoride ifadesi mutlak siyasal üstünlüğün ele geçirilmesidir. Bu bağlamda kırsal alanlarda yürütülecek silahlı propaganda, Öncü Savaşının başlangıcından itibaren (ve hatta hazırlık aşamasından da) sınıfsal yanı ağır basan bir içeriğe sahip olmalıdır. Köylülerle kurulan her temasta, kırsal alandaki ekonomik ilişkiler kadar, bu alandaki politik ilişkiler ve nitelikleri anlatılmalı ve devrimin ekonomik programı işlenmelidir. Şüphesiz bu faaliyet, oligarşinin zor güçlerine karşı yürütülen harekâtla birlikte ele alınır. (Politikleşmiş askeri savaş esprisi) İşte silahlı propagandanın niteliği pratikte bu şekilde biçimlenir.

Oligarşinin köy-içi denetimi, ister muhtarlık aracılığıyla, isterse doğrudan kır egemenleri tarafından sağlansın, her durumda köylerin kentlerle (bucak ve ilçeler olarak) olan ilişkilerine bağlı olduğu gözönünde tutulmalıdır. Bu bağlar, ekonomik ilişkiler olarak (pazar ilişkisi) "doğal" bir görünüm içinde olabilir. Ya "üretici" olarak ürününü pazara götürür ya da "tüccar" olarak ürünü yerinde satın alır. İkinci olarak kentle bağ, doğrudan haberleşme ve ulaşım yoluyla sağlanır. Haberleşme, son gelişmelerle otomatik telefon sistemi ve telsiz bağlantısı olarak gündeme gelirken, ulaşım askeri birliklerin devriye sistemine dayanır. İşte bu iki başlık altında topladığımız bu bağların denetime alınması ya da tümden kesilmesi, gerilla savaşı için birincil dereceden önemlidir. Bu konuda sık sık düşülen hata ya da yanlış anlayış, köy içi denetimi sağ-

layan ya da sağladığı sanılan ve bilgileri resmi yolla kente ulaştıran kişilerin yok edilmesi ya da yok edilmesi gerektiği şeklindedir. Bu anlayış ya da uygulama, herşeyden önce devrimin sınıfsal ilişkilerini ve sınıf güçlerini gözden kaçırdığı için, devrimci mücadelenin kitle bağlarını yok edecek nitelik taşır.

Oligarşik devlet aygıtının köylerdeki uzantısı olarak muhtarlar ve ekonomik ilişkilerin uzantısı olarak orta ve zengin köylüler (ve kimi zaman küçük-meta üreticileri) bir denetim mekanizması içinde yer alırlar. Ama bu kişileri yok etmek, mekanizmayı yok etmek demek değildir. Çünkü yok edilen her kişi yerine, para ile satın alınarak da olsa, yeni biri kolayca bulunacaktır. Ekonomik olarak güçlü oligarşi için bu fazlaca önemli değildir. Unutulmaması gereken nokta, para ile satın alınan kişilerin devrimin temel güçlerine ait sınıflardan geleceğidir. Bu nedenle de, köy-içi denetim mekanizmasının tahribi ile buna ilişkin kişilerin yok edilmesine özel bir dikkat göstermek gereklidir. Yoğun bir propagandayla mekanizmanın niteliği teşhir edilmelidir ve mekanizmanın işlemesi engellenmelidir. Kişilere yönelik öldürme eylemleri, ancak bu amaçlara ulaşılması açısından büyük öneme sahip olduğu koşullarda gündeme gelebilir. Öncü Savaşı aşamasında kitleler büyük birimler halinde örgütlenmeyeceği için, köy içi denetimin ele geçirilmesinde kişilerin yok edilmesine dayanılamaz. Bu durum ancak Halk Savaşına geçiş döneminde ve Halk Savaşında uygulanır. (Bu konuda Vietnam Halk Savaşı pratiği açıktır.)

Bu konuda son olarak "cezalandırma" ya da "muhbirlerin öldürülmesi" anlayışlarına ilişkin

birkaç söz söylemek istiyoruz. Genellikle günlük dilden gelen bu deyimler, siyasal amaçların silinmesine, muğlaklaşmasına yol açan bir mantık oluşturmaktadır. Bu mantık, her suç işleyenin (devrim mücadelesiyle ilgili olsun ya da olmasın) devrimciler tarafından mutlaka cezalandırılacağı (öldürüleceği) ve cezalandırılması gerektiği şeklindedir. Oysa ki silahlı devrimci mücadele suçluların yargılanması ve devrimciler de "cellatlar" değildir. Tarihsel ve toplumsal niteliğinin, sonal durumlarının bu kaba materyalist yorumu, devrimci yargı ve adalet anlayışına ters sonuçlar yaratacaktır. Yozlaşan "halk mahkemeleri" bunun tipik örneğidir. Ama bundan öte, daha büyük ve kalıcı sonuçlar da doğurur. Bu da devrimcilerin er ya da geç suçluları cezalandıracağı beklentisidir. Devrimciler açısından, belli bir dönem için önemli bir gelişme olan bu kitlesel algılayış, uzun dönemde kitlelerin herşeyi devrimcilerden beklemesi şeklinde pasif bir tutuma yol açar. Ülkemizde her muhbir, her işkenceci, her faşist katil, her itirafçının, devrimciler tarafından "cezalandırılması" gerektiği anlayışı öylesine yaygındır ki, bunun bir bütün olarak devrim sorunu olduğu unutulmaktadır ve sonuç, bu eylemlerin yapılmamış olması, devrimcilerin prestij kaybına ve kitlelerin güvenini (ve devrimci kadroların da öz güvenini) yitirmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle kitlelere, devrimcilerin ilkeleri doğru ve açık biçimde anlatılmalıdır. Kaba ajitatif sözlerle yanılgılar ve yanlış kanılar uyandırılmamalıdır. Her zaman ve her yerde devrimciler kitlelere doğruları söylemek zorundadır. Bizlerin öncüler olduğumuz, ama devrimci öncüler olduğumuz ve kendilerinin, yani

halkın devrimci öncüleri olduğumuz onlara anlatılmalıdır.

Ama bir gerçeği tekrar tekrar vurgulamak zorunludur: Devrimciler, devrime ve halka karşı şuç işleyen her kişinin peşinde olacaktır. Onların suçlarını gizlemelerine, kendilerini toplum içinde var etmelerine asla izin vermeyecektir. Her muhbir, her işkenceci, her faşist katil, her itirafçı devrim ve halk karşısında suçludurlar ve bu suçlarından dolayı yargılanacaklar ve cezalandırılacaklardır. Onların yargılanacakları yer, gerçek devrimci halk mahkemeleri olacaktır. Tek tek onların cezalandırılmaları, devrim sürecinde ortaya çıkan durumlara bağlıdır. Ancak her durumda halk içinde barındırılmayacaklar ve er ya da geç, sadece devrimciler tarafından değil, ama asıl olarak devrimci halk tarafından cezalandırılacaklardır.

İşte bu şekilde savaşan ve buna göre örgütlenen devrimci öncü, suni dengenin bozulmasıyla ortaya çıkacak kendiliğinden kitle hareketlerini (isyanlar vb.) kolayca denetime alabilir ve örgütleyebilir. Eşitsiz ve sıçramalı gelişim yasasının gösterdiği gibi, devrimci mücadele, ülkenin her yerinde eşit biçimde ve eş zamanlı olarak gelişemez. Yürütülen Öncü Savaşı, bazı bölgelerde hızla gelişirken, diğer bölgelerde daha yavaş seyredebilir. Ama yukarıda ortaya koyduğumuz biçimde örgütlenmiş devrimci öncü, tüm bunları gözeterek oluşturulmuş stratejik rotasına uygun olarak savaşını sürdürerek, eşitsiz gelişimin avantajlarından da yararlanır. Ve yine gelinen evrede -dördüncü evre- silahlı propaganda dışındaki diğer mücadele biçimleri de (tali mücadele biçimleri) tam olarak yürütülür hale gelecektir.

Şimdi bu tali mücadele biçimlerinin ne olduğunu ve stratejik rotaya uygun olarak nasıl ele alındığını görelim.

Tali Mücadele Biçimleri

Devrimci öncü, Öncü Savaşı aşamasında, Halk Savaşını başlatmak amacıyla sürdürdüğü mücadelesinde, devrimci nitelikte her türlü aracı kullanır, her çeşit kitle mücadelesini yönlendirmeye çalışır. Ancak bu keyfi, öznel biçimde değil, nesnel ve tarihsel olarak düzenlenir. Temel mücadele biçiminin silahlı propaganda olarak belirlenmesinin nedenlerini daha önce gördük. Silahlı propaganda dışındaki mücadele biçimleri kaçınılmaz olarak, temele tabidir, yani talidir. Bu tali mücadele biçimlerini ise üç bölümde ele alacağız.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne göre, politik düzeyde tali mücadele biçimi klasik politik kitle mücadelesidir. Bu mücadele biçimi en açık ve gelişmiş olarak Rus devrim mücadelesinde kullanılmış ve temel çarpışma biçimi olarak ele alınmıştır. Bu mücadele biçiminin evrim aşamasına ilişkin olarak doğru bir tahlilini Lenin'in, hemen hemen tüm yapıtlarında bulmak mümkündür.

Klasik politik kitle mücadele biçimi, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak (ama temel araç) illegal siyasi gazeteyi ele alan bir mücadele biçimidir ve dolayısıyla barışçıl mücadele biçimidir, evrim aşamasına ilişkindir. Lenin'in "haftalık olarak yayınlanması ideal" olduğunu düşündüğü bu siyasi gazete, kitlelerin ve kadroların siyasi eğitimi için de kul-

lanılan bir araç durumundadır. Siyasi gazetenin yayınlanması ve dağıtılması başlı başına belli bir örgütsel faaliyet olarak ele alınır ve buna özgü bir mekanizma oluşturulur. Bir siyasi gazete, yasal bir dağıtım şirketi aracılığıyla satılan bir yayın değildir. Devrimci siyasi gazetenin dağıtımı, örgüt kadrolarınca yerine getirilir ve bu dağıtım doğrudan kitlelerle temas kurulmasını sağlar, yani gazete kitlelerle temas kurmanın bir aracı durumundadır. Ülke çapında yayınlanan siyasi gazete, bu şekilde, ülke çapında örgütlenmenin temel halkası ve temel aracı olur. Partinin merkez yönetiminde yapılmış görev bölümüne uygun oluşturulmuş yazı kurulu, gazetenin tüm politikasını belirler, yazıları hazırlar ve yayınlar. Gazeteler, ülke çapında, nakil görevi gören kadrolar aracılığıyla dağıtılır. En küçük yerleşim birimine kadar ulaştırılan gazete, buralardaki profesyonel kadrolar aracılığıyla kitlelere ulaştırılır. Ancak görev bununla bitmez. Gazetenin kitleye ulaşması, onun gazeteyi okuyarak kendi kendilerine bilinçleneceği demek değildir. Bu nedenlerle birimlerde gazete okuma grupları oluşturulur. Bu gruplar -işyeri temelinde- parti üyesinin denetimi altında ve gazete, broşürler vb. temelinde siyasi eğitim yaparlar ve eğitim sonucunda bireyler kadrolaştırılır. (Profesyonel ya da düz kadro olarak) (Bu çalışmaya "kitle içinde parti çalışması"da denilir.) Yine de siyasi gazetenin işlevi burada sona ermez. Siyasi gazete partinin saptadığı doğrultuda ve somut olaylar etrafında siyasi gerçekleri teşhir eder. Bu gerçekler kadrolar tarafından -sözlü olarak da- kitlelere ulaştırılır. Bu noktada sözlü ajitasyon ve propaganda için, siyasi gazete yönlendirici unsur durumundadır. Bun-

lardan sonra kitlesel siyasi grevler, mitingler, fabrika işgalleri vb. gündeme gelir.

İşte klasik politik kitle mücadelesi adını verdiğimiz bu mücadele biçimi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde tali mücadele biçimi olarak ele alınmaktadır. Ancak unutulmaması gereken, temel mücadele biçimi silahlı propaganda olduğu için, klasik politik kitle mücadelesi, kapitalizmin iç dinamikle geliştiği ülkelerde evrim döneminde yürütüldüğü haliyle değil, temele tabi olarak biçimlenir ve yürütülür.

Tali mücadele biçimlerinin diğer düzeyi ise, ekonomik mücadeledir. Bu mücadele işçi sınıfının sendikal mücadelesi olarak en yetkin düzeye ulaşır. Mesleki düzeyde -işbölümüne bağlı olarak- ekonomik gerçeklerin, Lenin'in deyimiyle "fabrikalardaki yaşamın" teşhirine dayalı olan ekonomik mücadele, elle tutulur, gözle görülür sonuçlar vaat eden somut talepler doğrultusunda yürütülür. Bu açıdan, uzun vadeli bir mücadele olan politik mücadeleden farklıdır ve farklı örgütlenmeyi gerektirir. Sendikalar, meslek odaları, kooperatifler, birlikler vb. ekonomik mücadele örgütleridir. Bunlar mümkün olduğu kadar geniş olmalı ve kendi alanındaki tüm kitleyi kucaklamayı amaçlamalıdır. Bu örgütler nitelik olarak gevşek (lose) ve açık örgütlerdir. Özellikle işçi sınıfı açısından, ekonomik mücadele ve onun örgütlenmesi -sendikalar- kendiliğinden ulaşılabilecek bilinç ve örgütlenme düzeyini ifade ettiği için de önemlidir. Ancak hiçbir biçimde siyasi mücadeleyle ve siyasi örgütle karıştırılamaz. "*Ekonomizm*", özsel olarak bu karıştırmanın ürünüdür.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne göre

tali mücadele biçimlerinin üçüncü ana bölümü ise demokratik mücadeledir. Ülkemizde en çok sözü edilen ve o oranda da karıştırılan mücadele biçimi de budur. Marksist-Leninist literatürde, demokratik devrim mücadelesi ile demokratik mücadele birbirinden amaç ve biçim olarak ayrılmıştır. Demokratik devrim mücadelesi siyasi bir mücadele, iktidar mücadelesi iken, ikincisi ise düzen sınırları içinde, ama bu sınırları zorlayan, genişleten ve bu nedenle evrimci bir mücadeledir. Biz tali mücadele biçimi olarak bu ikinci biçimdeki demokratik mücadeleyi ele alıyoruz. Bu bağlamdaki demokratik mücadele, düzenin ilişkileri içinde, ama mesleki değil sınıfsal düzeyde, yasama ve yürütmeye ilişkin konularda düzenleme yapmak, katılımı sağlamak, kısmi değiştirme ve iyileştirmeler gerçekleştirmek ve egemen sınıflarla, -onlara dokunmaksızın- siyasal ve hukuksal eşitliği sağlamak için yürütülen mücadeledir. (Bu mücadele, yasal ve yarı-yasal örgütlenmelerle yürütülür.) Demokratik devrim için değil, demokratik reformlar için yürütülen bir mücadele olarak belirginleşir. Örneğin ekonomik mücadelenin yürütülmesi önünde engeller oluşturan yasaların ya da sendikalar yasasının değiştirilmesi talebi ve bu yöndeki mücadele ile işçilerin doğrudan fabrika yönetimine -mali ve yönetsel- katılımı talebi ve mücadelesi farklıdır. Birinci talep ve mücadele, işçilerin yasama ve yürütme gücü üstünde etki kurmak olarak düzen içi nitelikteyken, ikincisi doğrudan bu güçlerin -yasama ve yürütme- el değiştirmesine bağlı; yani devrim mücadelesine ilişkindir.

İşte bu üç mücadele biçimi Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne göre tali biçimlerdir ve

silahlı propagandaya göre biçimlenir. Devrimci örgüt, tali mücadele biçimlerini de yürütür, yönetir ve yönlendirir, ancak bunu temel mücadele biçimini geliştirmek ve geciktirmemek koşulu ile yapar. Bu nedenle başlangıçta her yere koşmaz, gücüyle orantılı olarak tali mücadele biçimlerini yürütür ve gücün gelişimine bağlı olarak geliştirir, yaygınlaştırır. Bu şekilde tali mücadele biçimlerini ele alan örgüt, başlangıçtan itibaren bu alanlarda gerekli planlamalar yapar, politikalar saptar, gerekli hazırlık ve düzenlemeleri gerçekleştirir ve gücüyle orantılı olarak da bu alanda kadroları mevzilendirir.

9 786054 087174